

AASTAARUANNE 2021

TALLINNA SADAM

AS Tallinna Sadam

Konsolideeritud majandusaasta aruanne 2021

Äriregistri kood	10137319
Käibemaksukohuslase registreerimisnumber	EE100068489
Registreeritud aadress	Sadama 25, 15051 Tallinn
Asukohamaa	Eesti Vabariik
Telefon	+372 631 8555
E-post	ts@ts.ee
Internetilehekülg	www.ts.ee
Majandusaasta algus	1. jaanuar
Majandusaasta lõpp	31. detsember
Juriidiline vorm	aktsiaselts
Audiitor	KPMG Baltics OÜ

Ühingu konsolideeritud majandusaasta aruanne .pdf formaadis Euroopa ühtse elektroonilise aruandlusvormingu (ESEF) märgistuseta.
Originaaldokument on esitatud masinloetavas .xhtml formaadis Nasdaq Tallinna börsile ja allkirjastatud digitaalselt (link: <https://nasdaqbaltic.com>).

Sisukord

TEGEVUSARUANNE	5	6 MAJANDUSTULEMUSED	41
1 TALLINNA SADAMAST	6	6.1 Põhinäitajad	41
1.1 Ärimudel	6	6.2 Majanduskeskkond	42
1.2 Peamised tegevustulemused 2021	8	6.3 COVID-19 pandeemia mõju	43
1.3 Olulisemad sündmused ja tunnustused 2021	9	6.4 Turuülevaade: reisijad	44
1.4 Juhatuse esimehe pöördumine	12	6.5 Turuülevaade: kaup	46
1.5 Visioon, missioon, väärtused	13	6.6 Tegevustulemused	48
1.6 Strateegia 2021–2025	14	6.6.1 Reisijate arv	50
1.7 Tallinna Sadama huvigrupid	17	6.6.2 Kaubamaht	51
2 TEENUSE VASTUTUS	18	6.6.3 Üleveoteenus reisiparvlaevadega	52
2.1 Ohutus ja turvalisus	18	6.6.4 Multifunktsionaalne jäämurdja Botnica	52
2.2 Kvaliteedijuhtimine ja riskid	20	6.7 Tulud ja kulud	53
2.3 Kliendid ja tarnijad	21	6.8 Kasum	56
3 KESKKOND	23	6.9 Segmentide tulemused	57
3.1 Energiatõhusus ja säästev tarbimine	24	6.10 Investeeringud ja arenguväljavaated	59
3.2 Puhas Läänemeri ja ringmajanduse suurendamine	26	6.11 Dividend	60
3.3 Puhas õhk	28	6.12 Aktsia ja aktsionärid	61
4 MEIE INIMESED	31	7 ÜHINGUJUHTIMINE	63
4.1 Töötajad	31	7.1 Üldkoosolek	64
4.2 Personalistrateegia	33	7.2 Nõukogu	65
4.3 Tervis ja tööohutus	35	7.3 Auditikomitee ja siseaudit	67
5 ÜHISKONDLIK PANUS	36	7.4 Tasustamiskomitee	67
5.1 Liikmelisus organisatsioonides	36	7.5 Nimetamiskomitee	68
5.2 Kestliku arengu koostöö ja vabatahtlik tegevus	38	7.6 Juhatus	68
		7.7 Tütar- ja sidusettevõtete nõukogud ja juhatused	69
		7.8 Juhatuse ja nõukogu koostöö	69
		7.9 Teabe avalikustamine ja kommunikatsioon	70
		7.10 Finantsaruandlus	70
		7.11 Hea Ühingujuhtimise Tava vastavuse deklaratsioon	70

TASUSTAMISARUANNE	71	Lisa 15. Maksuvõlad	123
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	74	Lisa 16. Võlakohustised	124
Konsolideeritud finantsseisundi aruanne	75	Lisa 17. Tuletisinstrumendid	128
Konsolideeritud kasumi- ja muu koondkasumi aruanne	76	Lisa 18. Sihtfinantseerimine	129
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	77	Lisa 19. Omakapital	133
Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne	78	Lisa 20. Müügitulu	136
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	79	Lisa 21. Tegevuskulud	138
Lisa 1. Üldine inforamatsioon	79	Lisa 22. Muud tulud	140
Lisa 2. Arvestusmeetodid	80	Lisa 23. Finantskulud	140
Lisa 3. Tegevussegmendid	99	Lisa 24. Tehingud seotud osapooltega	141
Lisa 4. Finantsriskide juhtimine	103	Lisa 25. Siduvad tulevikukohustused	143
Lisa 5. Olulised raamatupidamishinnangud ja otsused	108	Lisa 26. Mitterahalised investeerimistegevused	143
Lisa 6. Finantsinstrumendid	110	Lisa 27. Tingimuslikud kohustised	144
Lisa 7. Raha ja raha ekvivalendid	112	Lisa 28. Kontserniga seotud uurimised	145
Lisa 8. Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	113	Lisa 29. Lisainformatsioon emaettevõtte kohta	146
Lisa 9. Investeeringud sidusettevõttesse	114	Lisa 30. Aruandeperioodi järgsed sündmused	151
Lisa 10. Materiaalne põhivara	116	Lisa 31. Tegevuste eristamine lähtudes elektrituru seadusest	152
Lisa 11. Immateriaalne põhivara	118	JUHATUSE KINNITUS	156
Lisa 12. Rendilepingud	119	SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE	157
Lisa 13. Eraldised	121	NÕUKOGU KINNITUS	160
Lisa 14. Võlad tarnijatele ja muud võlad	122	KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK	161

TEGEVUSARUANNE

1 Tallinna Sadamast

1.1 Ärimudel

ASi Tallinna Sadam ja tema tütarettevõtete (edaspidi ka Tallinna Sadam või kontsern) ärimudel **põhineb neljal tasakaalustatud ärivaldkonnal**: reisijad, kaubad, laevandus ja kinnisvara.

Tallinna Sadam omab Eesti suurimat kauba- ja reisisadamate kompleksi. Tegu on aasta ringi laevatatavate, kergesti ligipääsetavate ning piisavalt sügavate sadamatega, kus on võimalik vastu võtta kõiki Taani väinasid läbivaid laevu. Eesti geograafiline asukoht loob head eeldused nii põhja-lõuna-, kui ka ida-läänevaheliste reisijate ja kaubavoogude teenindamiseks.

REISIJAD	KAUBAD	LAEVANDUS	KINNISVARA
<ul style="list-style-type: none"> Aastas keskmiselt¹: 10 mln reisijat, 1,4 mln sõiduautot, 6100 reisilaevakülastust Reisisadamad: Vanasadam ja Saaremaa sadam. Muugal üks laevaliin, kaks operaatorit Reisilaevade vastuvõtmine, sadamate infrastruktuuri pakkumine ja arendamine, reisijate ja sõidukite teenindamine Reisilaevaliinid: Tallinn–Helsingi, Tallinn–Stockholm, Muuga–Vuosaari, Tallinn–Peterburi, kruisilaevad 	<ul style="list-style-type: none"> Aastas keskmiselt: ligi 20 mln tonni kaupa, 450 000 veokit, 1600 kaubalaeva külastust Kaubasadamad: Muuga sadam, Paldiski Lõunasadam. Vanasadamas ro-ro Kaubavedude vastuvõtmine, sadamate infrastruktuuri pakkumine ja arendamine Vedellast, puistlast, konteinerid, ro-ro, segalast 	<p>TS LAEVAD OÜ</p> <ul style="list-style-type: none"> Parvlaevade opereerimine Rohuküla-Heltermaa, Virtsu-Kuivastu liinidel Aastas keskmiselt 2,4 mln reisijat ja 1 mln sõidukit 5 parvlaeva: Leiger, Tiiu, Töll, Piret, Regula <p>TS SHIPPING OÜ (MPSV BOTNICA)</p> <ul style="list-style-type: none"> Jäämurdetööd Põhja-Eesti sadamates Avamere tööd ja välisprojektid suveperioodil 	<ul style="list-style-type: none"> 16 ha Vanasadama kinnisvaraarendus 76 ha Muuga tööstuspark 34 ha Paldiski Lõunasadama tööstuspark 10 ha Saaremaa sadama logistikapark Vabad maad ja üüripinnad sadamates

¹ COVID-19 pandeemia-eelsel perioodil.

Tallinna Sadamale kuulub kaks reisisadamat (**Vanasadam** ja **Saaremaa sadam**) ning kaks kaubasadamat² (**Muuga sadam** ja **Paldiski Lõunasadam**). Tallinna Vanasadam on teenindatavate reisijate arvu poolest Stockholmi ja Helsingi järel Läänemere põhjaregiooni kolmas reisisadam. Muuga sadam on Eesti suurim kaubasadam. Tallinna Sadam pakub sadamateenuseid *landlord*-ärimudeli põhiselt ehk omab, haldab ja arendab kaisid, akvatooriume ja neid ümbritsevaid maa-alasid, rendib maad kaubaoperaatoritele, korraldab laevaliiklust akvatooriumites ja tagab ohutu navigatsiooni sadama vetes. Tallinna Sadamale kuuluvad reisiterminalid ja muud reisijate teenindamiseks vajalikud ehitised, superstruktuur kaubasadamates kuulub kaubaoperaatoritele. Sadamates pakub innovaatiliste lahendustega jäätmekäitlusteenust Tallinna Sadama sidusettevõtte AS Green Marine (edaspidi ka Green Marine).

Tallinna Sadama kontserni ettevõtete struktuur

Oma tütarettevõtte OÜ TS Laevad (edaspidi ka TS Laevad) kaudu opereerib Tallinna Sadam reisiparvlaevu ja pakub sõitjate üleveoteenust Eesti mandriosa ja kahe suurima saare — Saaremaa ja Hiiumaa — vahel. Kontsernile kuulub viis reisiparvlaeva ja teenindatavad liinid on kõige tihedama liiklusega siseriiklikud mereühendused Eestis. Laevanduse ärivaldkonnas tegutseb ka kontserni teine tütarettevõtte OÜ TS Shipping (edaspidi ka TS Shipping), kellele kuulub multifunktsionaalne jäämurdjaja Botnica, millega pakutakse talveperioodidel jäämurde-teenust Põhja-Eesti rannikul ning suveperioodidel jäämurde-, jääseire- ja eskortteenuseid Põhja-Kanada arktilistes vetes.

Kinnisvara ärivaldkond on suures osas alles ettevalmistusfaasis. Vanasadama kinnisvara arendusplaani alade detailplaneeringud on algatatud ja menetluses Tallinna Linnaplaneerimise Ametis.

Finantsarvestuses kasutatavad ärisegmentid erinevad mõnevõrra ärivaldkondade jaotuses. **Segmentideks** on: reisisadamad, kaubasadamad, reisiparvlaevad ja muu. Reisisadamate segment hõlmab sadamateenuste osutamist reisijate teenindamisele keskendunud sadamates — Vanasadamas ja Saaremaa sadamas — ning Vanasadama kinnisvaraarendust. Kaubasadamate segmentis kajastame sadamateenuste osutamist kaupade käitlemisele keskendunud sadamates — Muuga sadamas ja Paldiski Lõunasadamas — ning kaubasadamates asuvate tööstusparkidega seotud tegevusi. Reisiparvlaevade segment hõlmab tütarettevõtte TS Laevad tegevust ehk Eesti mandri ja suursaarte vahelise üleveoteenuse osutamist. Segment muu koosneb peamiselt multifunktsionaalse jäämurdjaja Botnica opereerimisest tütarettevõtte TS Shipping poolt ja kapitaliosaluse meetodil arvestatud kasumist/kahjumist sidusettevõttesse Green Marine tehtud investeeringutelt. Segmentide tulemusi on kirjeldatud [punktis 6.9](#) ja raamatupidamise aastaaruande [lisas 3](#).

² Lisaks osutab Tallinna Sadam sadama eeskirjas toodud teenuseid Paljassaare sadamas.

1.2 Peamised tegevustulemused 2021

³ Muutused siin lehel võrreldes 2020. aastaga.

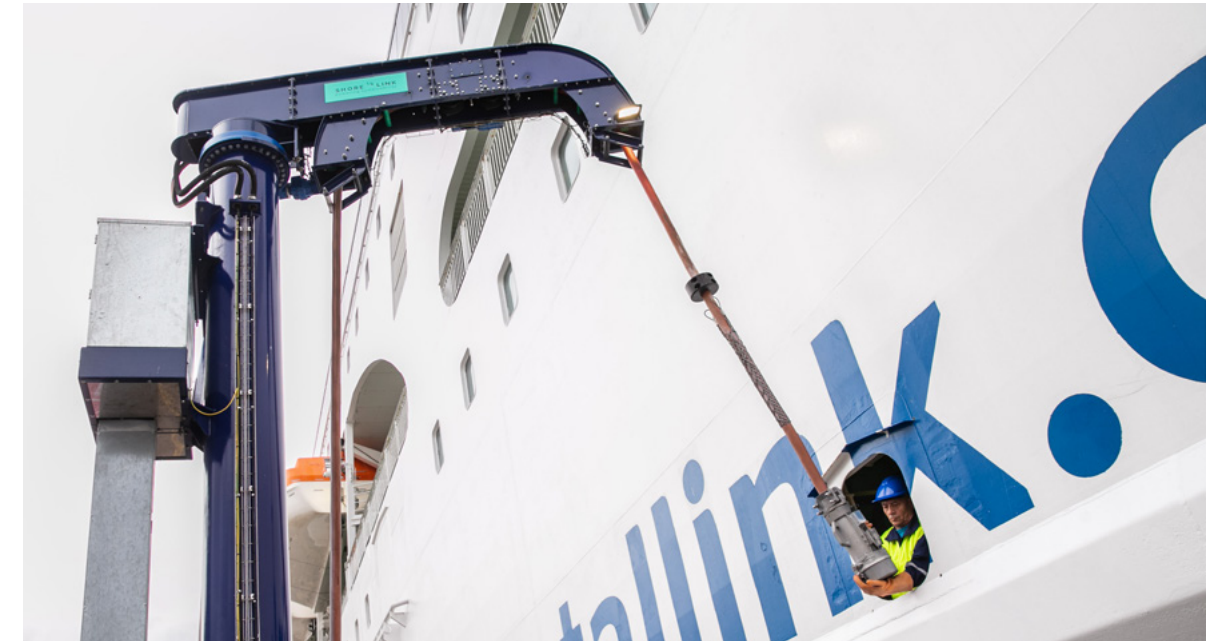
⁴ ESI — Environmental Ship Index.

⁵ Kasvuhoonegaasid (KHG): CO₂, N₂O ja CH₄ taandatud CO₂ ekvivalendina.

1.3 Olulisemad sündmused ja tunnustused 2021

JÄÄMURDJAJA BOTNICA 10-AASTANE LEPING TRANSPORDIAMETIGA JÄÄMURDETÖÖDEKS PÕHJA-EESTI SADAMATES

ÜLEMINEK TAASTUVENERGIA TARBIMISELE — TALLINNA SADAM TARBIB AINULT EESTIS TOODETUD ROHELIST ELEKTRIT

REISITERMINAL D PARKIMISMAJA AVAMINE

KRUIISIHOOAJA TAASKÄIVITUMINE

AKTSIONÄRIDE ÜLDKOOSOLEKU VEEBISEMINAR

TALLINNA SADAM JA TS LAEVAD PÄLVIDIS VASTUTUSTUNDLIKU ETTEVÕTLUSE INDEKSI HÖBEMÄRGISE⁶

HHLA UUED KONTEINERKRAANAD MUUGA SADAMAS

KRUIISITERMINALI JA PROMENAADI AVAMINE. „TALLINNA ARENDUSPROJEKT 2021“

KATOEN NATIE KAUBATERMINALI LAIENDUS MUUGAL

⁶ Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi indeks.

TALLINN-STOCKHOLM LIINI TAASAVAMINE

VANASADAMA ADMIRALISILLA AVAMINE. SILD VALITI EHTUSSEKTORI AASTAKONVERENTSIL "EHITUS 2022+: E-HORISONT" AASTA RAJATISEKS 2021

NASDAQ BALTIC AWARDS 2021 — PARIMAD INVESTORSUHTED

AASTA KESKKONNASÖBRALIKU ETTEVÖTTE KATEGOORIAS KESKKONNAJUHTIMISE ERIAUHIND⁷

INVESTORPÄEV KRUIISITERMINALIS

VANASADAMA HAKKASID LAEVU TEENINDAMA AUTOMAATSED SILDUMISSEADMED

⁷ Auhinna väljastas keskkonnaministeerium.

1.4 Juhatuse esimehe pöördumine

Maailma on tabanud uus kriis, kui Venemaa alustas 24. veebruaril 2022 mitmest suunast Ukraina laiaulatuslikku ründamist, mis on Euroopa suurim sõda lähiajaloo. Eesti Vabariik ja sealhulgas Tallinna Sadam mõistab üheselt hukka Venemaa sõjalise rünnaku Ukraina vastu. Kahtlemata toob see kriis kaasa Lääne riikide sanktsioonid Venemaa suunal, mis mõjutavad kogu maailmamajandust, sh ka Tallinna Sadama kaubaäri, meie kliente ning majandustulemusi. Tänapäevases situatsioonis on sanktsioonid ainumõeldavad ja usun, et meie investorid mõistavad ja toetavad demokraatliku maailma otsuseid selles osas.

Tallinna Sadama 2021. aastat iseloomustavad suures plaanis samad märksõnad, mis on olnud kogu maailma tähelepanu all — toimetulek koroonaviirusega, rohepöörde ja aasta lõpus ka energiakriis.

Viirus on endiselt mõjutanud meie äri ja tulemusi, aga oleme õppinud sellega toime tulema. Meie kaubavood on stabiilsed, laevandusäri tulemused paremad kui kunagi varem ning hoolimata reisijate arvu jätkuvale madalaseisule nägime jälle oma sadamas kruisilaevasid ning taasavati Tallinn–Stockholm laevaliin. Usume reisijate voogude taastumisse lähiaastatel, mistõttu investeerime jõuliselt reisisadamate taristu ja reisijate liikumisvõimaluste parandamisse ning sadamaala atraktiivseks linnaruumiks kujundamisse. Möödunud aastal avasime Vanasadamas mitu olulist tähtsusega maamärki. Eesti suurima turismiväravana saame edaspidi oma reisijatele pakkuda meeldivat külastuselamust uues kruisiterminalis ning terminali katusel looklev

promenaad avab mereääre linnarahvale vaba aja veetmiseks. Admiralisild lühendab jalavaeva kahe terminali vahel liikumiseks ning kutsub inimesi tutvuma väga erilise ja ainulaadse arhitektuuriobjektiga. Teeme koostööd Tallinna linnaga Vanasadamasse trammitrassi toomiseks lähiaastatel ja panustame intensiivselt ka Vanasadama ala detailplaneeringute protsessi, et liikuda edasi kinnisvaraarenduse Masterplan 2030+ ellu viimisega. Seni ligipääsmatust sadama-alast saab aasta-aastalt üha kutsuvam linnaruum, mis rõõmustab meid endid, meie kaaslinlasi ja jätab kustumatu esmamulje ka merelt saabuvale külalisele.

Tegeleme aktiivselt oma ökoloogilise jalajälje vähendamisega, kahe aastaga oleme oma kasvuhoonegaaside emissiooni vähendanud 14% ja tänaseks on meie suurimad kliendid-laevafirmad ühendanud oma laevad kaldaelektriga ning laevade sildumine ja ärasildumine toimub automaatselt. Tark Sadam rakendus juhib sõidukeid nii Vanasadamas kui ka Muugal ning peagi ka Paldiski Lõunasadamades. Alates 2021. aastast tarbime ainult taastuvallikatest toodetud elektrit ja meil on ambitsioonikad plaanid osalemaks meretuuleparkide arendamises ja vesinikutehnoloogia rakendamisel.

Vaatamata maailma räsivatele kriisidele oleme jätkuvalt tugev organisatsioon, meil on pühendunud ja sihikindlad töötajad, rahulolevad kliendid ja meid usaldab ligi 20 000 aktsionäri. Tasakaalustatud ärimudel võimaldab meil seista oma lubaduste eest ja täita paika pandud dividendipoliitikat.

VALDO KALM
Tallinna Sadama juhatuse esimees

1.5 Visioon, missioon, väärtused

Tallinna Sadama visioon on saada **Läänemere uuendusmeelseimaks sadamaks**, luues klientide jaoks jätkusuutliku keskkonna ja arenguvõimalused.

Tallinna Sadam on Läänemere kaasaegne merevärv. Oleme kasvule orienteeritud arendus- ja teenindusettevõtte. Loomme oma klientidele ja töötajatele jätkusuutliku keskkonna ja võimalused arenguks, ühendades ühtseks logistiliseks tervikuks kaupade ja reisijate teenindamise, laevanduse ning mereäärse kinnisvaraarenduse. Kuulame kogukondi ja kaitseme keskkonda. Oleme avatud, nutikad ja usaldusväärsed. Oleme Eesti kui mereriigi kuvandi kandja ja majanduse üks mootoritest.

Tallinna Sadama põhiväärtusteks on avatus, nutikus ja usaldusväarsus.

Oleme **avatud** uutele ideedele ja uuendustele ja leiame võimaluse neid ellu viia. Jagame oma kavatsuste ja tegude kohta informatsiooni ettevõtte sees kui ka väljaspool.

Teeme arukaid ja **nutikaid** otsuseid ning õigeid asju õigel ajal ja moel. Otsime, kasutame ja pakume ettevõtte konkurentsivõime tõstmiseks leidlikke uuendusmeelseid lahendusi.

Oleme **usaldusväärsed**. Peame kinni antud lubadustest ja viime need kvaliteetselt ellu. Oleme oma valdkonna asjatundlikud, päevad ja mõjukad eksperdid, suhtume lugupidavalt ja hoolivalt nii endasse kui teistesse.

1.6 Strateegia 2021–2025

Tallinna Sadama strateegia põhifookuses on ettevõtte visiooni — saada Läänemere uuendusmeelseimaiks sadamaks, elluviimine; omanike ootuste ja dividendilubaduse täitmine ning kõrge ärikultuuri edendamine ja kestliku arengu tagamine.

Kontserni tegevust enim mõjutavate väliste teguritena saab välja tuua nii koroonapandeemia kui ka keskkonnaalased muutused, mis toovad endaga kaasa konkurentsi kasvu. Lähiriikide liikumispiirangud ja muutunud reisiharjumused mõjutavad nii liini- kui kruisilaevade sektorit, globaalsete tarneaahelate muutumine võib aga avada soodsaid arenguvõimalusi uute kaubavoogude teenindamiseks. Kliimanetraalsuse poole püüdlamise ja kestliku arenguga seoses omavad olulist rolli uued regulatsioonid, eriti „Fit For 55“ pakett, ning alternatiivsete energiaallikate ja roheliste kütuste kasutuselevõtt.

Äristrateegia

Tallinna Sadamal on aastaks 2025 mõõdukaid **kasvuvõimalusi** kõikides oma ärivaldkondades: nii kauba-, reisijate- kui ka kinnisvara ja laevandusäris. Järgmise nelja aasta jooksul tegeleme jätkuvalt Eestit läbivate **kaubakoridoride konkurentsivõime** suurendamisega koos kõikide logistilise ahela osalistega. Võimalusi näeme oma sadamate regionaalseks jaotuskeskuseks kujundamises kui põhja-lõunasuunalise kaubavahetuse arengus muuhulgas läbi uute ro-ro ja konteinerliinide avamise. Samuti loob võimalusi fossiilsete kütuste asendamine taastuv- ja biokütuste ning alternatiivsete energiaallikatega, sealhulgas meretuuleparkide rajamisel baas- ja hooldussadamaks saamine. Lisaks on kinnisvara alaseks eesmärgiks võtta laiemalt kasutusele Muuga ja Paldiski Lõunasadamade paiknevad **tööstusparkide** alad.

Reisijate valdkonnas, mis on koroonakriisis kõige enam kannatada saanud, on selgelt fookuses mahtude taastamine nii regulaarliinidel kui ka kruisilaevade teenindamise osas. Selle valdkonna investeeringud on suunatud reisijate teenindamise infrastruktuuri parandamisele ning laevadele, hoonetele ja reisijatele keskkonnasäästlike lahenduste rajamisele.

Kinnisvara valdkonnas jätkame ka atraktiivse linnaruumi loomisega ning Vanasadama arenguplaani ehk **Masterplaani 2030+** elluviimisega.

Laevanduse valdkonnas on aastatel 2021–2025 fookuses mandri ja suursaarte vahelises laevaliikluses keskkonnasõbraliku teenuse tagamine ja uue perioodi teenuslepingu sõlmimine läbi riigihanke võitmise. Samuti jäämurdjaga Botnica aastaringne teenuse pakkumine ja suvetöö kindlustamine.

Arenguvõimalused

REISIJAD

- reisijate mahtude taastamine Helsingi, Stockholmi ja Peterburi liinidel
- kruisiäri kasvatamine
- liikumisvõimaluste ja ühenduste arendamine

KAUP

- tuuleparkide ehitus- ja hooldussadamaks pürgimine
- turuosa suurendamine regioonis
- lähiregiooni kaubavahetuse logistiliseks sõlmpunktiks kujunemine
- põhi-lõuna suunalise kaubavahetuse kasvamine (sh Rail Baltica võimalused)
- ro-ro/con-ro liinide edasiarendamine Muugal ja Paldiski Lõunasadamas

LAEVANDUS

- Eesti mandri- ja suursaarte üleveo teenuslepingu uue perioodi hanke võitmine
- opereerimise efektiivsuse kasv
- laevade elektrifitseerimine
- jäämurde ja -seireteenuse nõudluse suurenemine välisprojektides
- Eesti meretuuleparkide teenindamine

KINNISVARA

- Vanasadama ala arendusplaani Masterplaan 2030+ elluviimine
- Tööstusparkide arendamine ja lisandväärtuse pakkumine
- Vabade ressursside ja alade kasutusse andmine

Kestlik areng

Tallinna Sadam on äri- ja arendustegevuses järjekindlalt panustanud, et vähendada oma tegevuse negatiivset mõju keskkonnale. Ettevõtte kestliku arengu tagamisel on oluline **rõhk keskkonnaga seotud prioriteetidel** ja kliimaneutraalsuse poole püüdlisel aastaks 2050. Lähtume teadmistest, et meie kodumeri — Läänemeri — on üks kõige tundlikuma ökosüsteemiga meresid maailmas ning puhas õhk oluline elukvaliteedi näitaja tagamaks meie äri- ja arendustegevuse jätkumine elamispiirkondade läheduses. Oleme võtnud eesmärgiks tegeleda ka ringmajanduse suurendamisega ning energiatõhususe tõstmisega, hoides samal ajal silma peal kõikide loodusressursside säästval kasutamisel suunaga säästvamale tarbimisele.

Samavõrra keskkondlike prioriteetidega jälgib ettevõtte oma tegevuses ka **majandusliku ja sotsiaalse mõjuga** seotud eesmärgid. Uuendusmeelse ettevõtte kasutamise teaduspõhiseid ja digitaalseid lahendusi konkurentsivõime suurendamiseks. Ka oma koostööpartnerite valikul hindame nende poolset kestlike põhimõtete järgimist. Tagame ettevõtte kasumlikkuse ja oma aktsionäridele stabiilse omanikutulu täites dividendipoliitikat ning järgime kaasaegseid juhtimispõhimõtteid läbi ettevõtte põhiväärtuste.

Eesti suurima merevärvana vastutame Eesti kui mereriigi kuvandi eest. Seetõttu on meie prioriteediks luua nii Eesti külalistele ja kõigile linlastele kvaliteetne avalik ruum. Vähemoluline pole panustada piirkondlikusse arengusse ka läbi parvlaevaliikluse osutades elutähtsat ja kvaliteetset teenust suursaarte elanikele ja külastajatele. Jätkuvalt on meie olulisemateks prioriteetideks tervis, ohutus ja turvalisus.

Strateegia elluviimiseks püstitame iga-aastased eesmärgid ja tegevuskavad ning nende täitmise panustavad kõik ettevõtte töötajad. Tallinna Sadama tuleviku edu võtmeks peame tegevus- ja mõtteviisi, et meie igapäevased äriotsused ja investeeringud peavad toetama võrdselt nii ettevõtte, ümbritseva keskkonna kui ka ühiskonna arengut laiemalt. Tallinna Sadam panustab oma tegevusega nii Eesti Vabariigi kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamisse, Euroopa Liidu roheleppe (Green Deal) täitmisse kui ka ÜRO kestliku arengu eesmärkide elluviimisesse.

2021. aastal jätkasime kestliku arengu strateegia edasiarendamist ja eesmärkide saavutamiseks vajalike tegevuste planeerimist kestliku arengu töögrupis koostöös ettevõtte valdkonna ekspertide ja juhtkonnaga. Töötasime välja mõõdikud, nende sihttasemed ja Mereakadeemia toel ka veebirakenduse kestliku arengu eesmärkide täitmise jälgimiseks. Kestliku arengu mõõdikute veebirakendus asub veebilehel: <http://www.sea.ee/pem>.

Mereakadeemiaga koostöös valmis ka Tallinna Sadama tegevusest tulenevate kasvuhoonegaaside kaardistamise ja arvutamise rakendus ning edaspidi saame

kasvuhoonegaaside (KHG) emissiooni näitajaid genereerida automaatselt. Lisaks kontserni-ülesele kestliku arengu kontseptsioonile, on tütarettevõtte TS Laevad välja töötanud grupi eesmärkidega sidustatud oma ettevõtte keskse kestliku arengu programmi.

Esmakordselt täitsime sel aastal ka CDP (*Carbon Disclosure Project*) kliimamuutuste küsimustiku, et olla avatum ettevõtte tegevusega seotud süsinikujalajälje mõjude ning nende maandamisega seotud eesmärkide ja tegevuste osas.

MAJANDUSLIKUD PRIORITEEDID

- Innovatsioon
- Teadusel põhinev arengutegevus
- Atraktiivsus tööandjana
- Vastutustundlik äritegevus, areng ja koostööpartnerite valik

SOTSIAALSED PRIORITEEDID

- Kvaliteetne avalik ruum ja piirkondlik areng
- Tervis, ohutus, turvalisus
- Kestliku arengu teadlikkuse suurendamine

KESKKONDLIKUD PRIORITEEDID

- Puhas Läänemeri
- Ringmajanduse suurendamine
- Puhas õhk
- Energiatõhusus ja säästev tarbimine

1.7 Tallinna Sadama huvigrupid

TÖÖTAJAD

- Tallinna Sadama grupi ettevõtete olemasolevad ja tulevased töötajad
- Ametiühingud

KLIENDID JA PARTNERID

- Tarnijad
- Finantseerijad
- Agendid ja rentnikud
- Jäämurdja prahtijad
- Logistikaahela osapooled
- Kaubaterminalide ja reisilaevade operaatorid
- Järelvalveametid ja institutsioonid
- reisiparvlaevade ja rahvusvaheliste liinide reisijad

ÜHISKOND JA KOGUKOND

- Kohalikud omavalitsused
- Kohalikud kogukonnad
- Koostööorganisatsioonid ja -võrgustikud
- Haridus- ja teadusasutused
- Avalikkus ja meedia

INVESTORID

- Eesti Vabariik suuraktsionärina
- Rahvusvahelised institutsionaalsed investorid
- Eesti pensioni- ja investeerimisfondid
- Eesti jaeinvestorid
- Potentsiaalsed investorid

2 Teenuse vastutus

2.1 Ohutus ja turvalisus

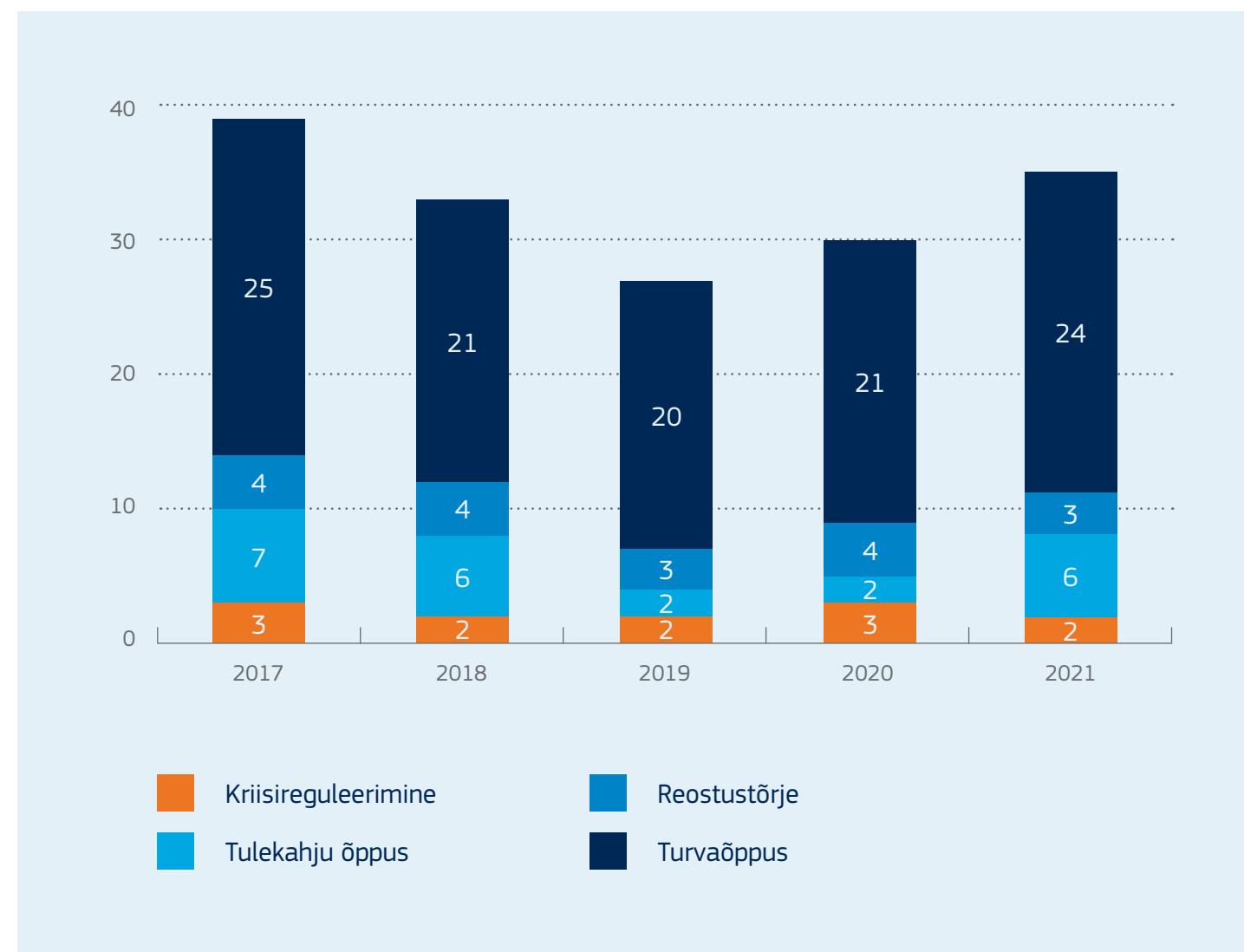
Panustame igapäevaselt, et tagada ohutus ja turvalisus ning väärtustada seda kõigis Tallinna Sadama ärivaldkondades. Meie peamine väljakutse on innovaatiliste turvasüsteemide rakendamise abil tagada kõigi töötajate, reisijate, kaupade ja ettevõtete ohutus ning turvatunne.

2021. aastal oli **seoses pandeemiaga** jätkuvalt põhitähelepanu koondunud koroonaviiruse leviku takistamisele meie töötajate seas ja sadama kogukonnas. Analüüsimise pidevalt viiruse levikuga seotud riske ning rakendame erinevaid meetmeid töötajate kaitseks. Aruandeaasta lõpuks oli meie töötajatest COVID-19 vastu vaktsineeritud üle 90%. Osalesime ka erinevates viiruse levikut takistavate meetmete väljatöötamiseks loodud töögruppides, et tagada piirangute optimaalne rakendamine sadamategevuse ja meretranspordi eripäradest lähtudes. Samuti korraldame koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga ning Terviseametiga pandeemiaga seotud nõuete täitmist sadamates (sh tervisekontrollide ja testimise korraldamine) ning teeme piiriülest koostööd teiste sadamatega, et sünkroniseerida ohutusmeetmeid ja tagada omavaheline operatiivne kommunikatsioon.

Tallinna Sadama sadamates on sadamaseadusest tulenevate veeliikluse ohutuse, turvanõuete, keskkonnakaitse nõuete ning lasti ohutu käitlemise nõuete täitmiseks rakendatud **ohutuse tagamise süsteem**. Toimub pidev võimalike ohuolukordade riskide hindamine ning vajadusel ohutusmeetmete ajakohastamine. Sadama ohutus on üldisemalt reguleeritud sadama eeskirjas. Struktuuriüksuste ülesanded ohuolukordade ennetamisel ja ohuolukorras tegutsemisel Tallinna Sadama sadamates on kirjeldatud ohuolukordade ennetamise ja lahendamise korras ning igal sadamal on välja töötatud ja rakendatud ohuplaan. Ohuolukorras tegutsemiseks **toimivad regulaarselt õppused ja** teeme pidevat ohutusalast koostööd järelevalveametite, kohalike kogukondade ja operaatoritega, sh sadama territooriumil tegutsevate ohtlike ainete käitlejatega. Eelmisel aastal korraldasime Vanasadama reisiterminalides kuus tulekahjuõppust, kus osalesid nii turvateenuse pakkuja kui sadama töötajad.

Kõik avastatud juhtumid registreeritakse ning nende pidev monitoorimine annab olulise sisendi täiendavate ohutusmeetmete planeerimisse.

Õppused

Tuleohutuse tagamiseks on sadamad varustatud esmaste tulekustutusvahenditega (pulber-, gaasi- ja vesikustutitega, voolikusüsteemidega, tulekustutustekkidega jne), automaatsete signalisatsioonisüsteemidega (tulekahjusignalisatsioon, sprinklersüsteem, gaasikustutussüsteem, vesikardin, häireedastus) ja välise tuletõrjevee süsteemidega (hüdrandid, mereveevõtu kohad). Koostöös Päästeametiga viiakse regulaarselt läbi tulekahjuõppusi ja tuleohutuspäigaldiste kontrole. Lisaks koostasime 2021. aastal büroohonetele ja reisiterminalidele tulekahju korral eraldiseisvad tegutsemise plaanid.

Päästeamet tagab operatiivse reageerimise võimalikele päästesündmustele. Muuga sadamas asuva **Muuga päästekomando** päästevõimekuse suurendamiseks on Tallinna Sadam hankinud Muuga sadamas võimalikele päästesündmustele reageerimiseks vahtkustutusvahendid ja voolikusüsteemid, mis võimaldavad kasutada kuni 3 km kaugusel asuvaid kustutusveeallikaid ning tulekustutusel merevee kasutamiseks mõeldud pumba-süsteemi HydroSub, mille pumpamisvõimsus on kuni 11 000 liitrit minutis. Lisaks on Muuga sadama idaosas veesõidukite veeskamiseks slipp, mis võimaldab päästeüksustel operatiivselt reageerida piirkonnas toimuvatele merepäästesündmustele.

Turvanõuete rakendamise eesmärgiks sadamates on laevade, reisijate, kauba ja sadama töötajate ohutuse tagamine ning süütegude ennetamine. Kõikides Tallinna Sadama koosseisu kuuluvates sadamates rakendatakse **ISPS⁸ koodeksist** tulenevaid kõrgendatud turvanõudeid. Vanasadam on määratud riigikaitseobjektiks, millest tulenevalt rakendatakse seal täiendavaid turvalisuse meetmeid.

Igas Tallinna Sadama koosseisu kuuluvas sadamas on rakendatud Transpordiameti⁹ ja Kaitsepolitsei ameti poolt läbi viidud **riskianalüüsil põhinev turvaplaan**, mille kohaselt jaotub iga sadam turvarajatisteks, ning mis määratleb turvarajatise riskidele vastavaid turvameetmeid. Turvaplaani toimivust testitakse õppuste ja harjutuste käigus iga kolme kuu tagant ning järelevalvet turvaplaanis määratletud turvanõuete täitmise osas teostab Transpordiamet iga aastal toimuvate auditite käigus. Kõik sadamad on juurdepääsupiiranguga alad, millele sissepääs toimub lubade alusel. Kõikides sadamates on mehitatud valve ning pidevas parendamises kaasaegsed tehnilised valvesüsteemid, mis toetavad turvalisuse tagamist.

Tänu põhjalikule ennetustööle on Tallinna Sadamas viimase kümne aasta jooksul esinenud vaid üksikud tõsisemate tagajärgedega intsidendid. Suure hukkunute või vigastuste arvuga ohuolukordi esinenud ei ole.

TS Shipping on juurutanud jäämurdja Botnica ohutuse ja kvaliteedi tagamiseks juhtimis-süsteemi, millesse on integreeritud peamiste rahvusvaheliste merenduskonventsioonide (SOLAS, MARPOL, STCW jt.) ja ISO standardite (9001:2015, 14001:2015, 45001:2018) nõuded. Samuti jälgitakse rahvusvahelise avameretööstuse suuniseid ja parimaid tavasid. TS Shipping on IMCA (*International Marine Contractors Association*) liige ja jälgib oma töös selle juhiseid, soovitusi ja praktikaid. Igal aastal korraldatakse laeval ligi kaksikümmend erinevat ohutuse- ja turvalisuse alast õppust ja treeningut vastavalt rahvusvaheliste konventsioonide nõuetele ja avameretööstuse soovitudele ja praktikatele. Kaks korda aastas korraldatakse ka ühisõppusi laeva ja kaldameeskonna koostöö harjutamiseks. Laevale on paigaldatud peamasinate ja muude mehhanismide ning süsteemide kaugjälgimisseadmed, mis mh võimaldavad kasutada laeva masinaid ja süsteeme efektiivsemalt, vähendades samas kulusid ning heitmeid.

TS Laevad rakendab turvanõuete tagamiseks ISPS koodeksist tulenevaid nõudeid. Tuleohutuse tagamiseks toimuvad laevadel vastavalt SOLAS nõuetele pääste- ja tuletõrjeõppused kord nädalas. Reeglina viiakse laevadel läbi erinevaid ühisõppusi koostöös Politse- ja Piirivalveameti, Kaitsepolitsei ameti ja Päästeametiga, kuid 2021. ega eelneval aastal pandeemia piirangute tõttu ühisõppusi ei toimunud. Lisaks on traditsiooniks saanud korraldada suvel parvlaevadel koostöös politsei- ja piirivalveameti ning vabatahtlike päästjatega Mereohutuse päevi, mille raames tutvustatakse reisijatele päästevestide õiget kasutamist ning antakse muud olulist infot mereohutuse kohta. Koostöös Tallinna Tehnikaülikooliga viidi läbi reisiparvlaevade ja üleveoteenuse küberriskide hindamine ja koostati tegevusplaan protsesside turvalisemaks muutmiseks. Merekeskkonna hoidmisel ja prügimajanduses lähtub TS Laevad MARPOL nõuetest. Kogu ohutusjuhtimise süsteem (SMS) on rakendatud kõikidel TS Laevad laevadel ja Transpordiamet auditeerib kord aastas kõiki laevu ja kontorit eraldi.

⁸ *International Code for the Security of Ships and Port Facilities — Rahvusvaheline laevade ja sadamarajatiste turvalisuse koodeks.*

⁹ *Transpordiamet loodi 1. jaanuaril 2021 seniste Lennu-, Maantee- ja Veeteede Ameti ühendamise (ning nende õigusjärgsena).*

2.2 Kvaliteedijuhtimine ja riskid

Kontserni emaettevõttena on **AS Tallinna Sadam** alates 2003. aastast rakendanud **integreeritud juhtimissüsteemi**, mis vastab kvaliteedi- ja keskkonnujuhtimissüsteemi standarditele **ISO 9001** ja **ISO 14001**. Vastavus rahvusvaheliste standardite nõuetele on tõendiks, et ASi Tallinna Sadam juhtimissüsteem tagab klientide ja sidusrühmade rahulolu, tööprotsesside tõhususe ning riskide ja keskkonnaaspektide kontrolli all hoidmise. Tähtsamad kvaliteedi- ja keskkonnujuhtimissüsteemi arendamise eesmärgid olid kliendirahulolu, ettevõtte maine ja töötajate pühendumuse mõõtmiste läbiviimine ja tulemuste analüüsimine. Oluliseks prioriteediks olid digitaliseerimise projektid — tulemusjuhtimise eesmärgistamise digivahendi juurutamine, varade halduse, riskide hindamise ja ettevõtte tegevusega kaasneva kasvuhoonegaaside emissiooni hindamise digitaalsed lahendused.

TS Shippingus on rakendatud integreeritud juhtimissüsteem vastavalt kvaliteedijuhtimissüsteemi standardile ISO 9001:2015, keskkonna juhtimissüsteemi standardile ISO 14001:2015, töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi standardile OHSAS 18001.

Vastavalt **riskide haldamise raamistikule** vaatame regulaarselt üle Tallinna Sadama tegevust mõjutavad riskid. Tallinna Sadama tegevust mõjutavad riskid on jaotatud kolme põhikategooriasse: väliskeskkonna riskid, ärivaldkondade riskid ja tegevusriskid ning kõikidele riskidele on määratud riskitõsidusastmed (madal, keskmine, kõrge või ekstreemne) ja maandamismeetmed, mis sõltuvad konkreetse riski iseloomust. Kontserni finantsriskide haldamine toimub eraldi ja nende maandamise põhimõtetest ja viisidest saab põhjaliku ülevaate raamatupidamise aastaaruande [lisast 4](#).

Väliskeskkonnariskidest mõjutavad kontserni tegevust enim COVID-19 pandeemia pikaajaline mõju reisijate ja kauba liikumisele, julgeoleku poliitikast tingitud sanktsioonid, kliimamuutustest ja kliimapoliitikast tulenevalt karmistuvad keskkonnanõuded (sh kliima-neutraalsuse saavutamine) ning riikliku maksupoliitika (sh alkoholi aktsiisid) võimalikud ebasoodsad muutused. Tallinna Sadama riskianalüüsi kohaselt mõjutab meie tegevust võimalikest kliimamuutustest enim **kliimapoliitika** — rahvusvahelised ja Euroopa Liidu sisesed võimalikud nõuded (sh „Fit for 55“ pakett), mille mõju väljendub pikemas vaates võimalikus sadamateenuste nõudluse ja kulubaasi muutustes.

Ekstreemsete ilmastikuolude (tormid, veetaseme tõusud, rasked jääolud jms) võimalik mõju on riskianalüüsi kohaselt hinnatud madalamaks riskiks kui kliimapoliitika. Olulist mõju võivad avaldada ka sadama suuremate klientide äritegevusega seotud riskid ning potentsiaalsete klientide vähenemine valmisolek investeerimiseks seoses maailmamajanduse ebastabiilsusega. **Reisijate ärivaldkonnas** on oluline risk pikas perspektiivis võimaliku konkureeriva reisisadama rajamine, COVID-19 pandeemiaga seotud riikide vaheliste reisipiirangute kehtestamine ja reisijatega seotud võimalikud õnnetusjuhtumid sadamaalal. **Kaubavaldkonda** mõjutab enim ELi ja USA poolt Venemaa suhtes kehtestatud majandussanktsioonide jätkumine ja laiendamine ning konkurentsi tihenemine Läänemere sadamate vahel (sh Eesti sisene konkurents) ning raudtee veoplaanide jätkuv piiramine Venemaa poolt. **Kinnisvara valdkonnas** on olulised riskid seotud kohalike omavalitsuste planeeringuprotsesside võimaliku venimisega ja võimalike kohtuvaidlustega. **Laevanduses** võib äritegevust mõjutada reisiparvlaevade osas pikas perspektiivis võimalik Saaremaa silla ehitus ja jäämurdja Botnica puhul pideva rakenduse mitteleidmine suveperioodideks. **Tegevusriskidest** on kõrgeks hinnatud riskid seotud tööohutuse ja töötervishoiuga, äriprojektide planeerimise/realiseerimisega ning oluliste varade turuväärtuse võimaliku vähenemisega. Kõik muud riskid, sh keskkonnualased riskid (näiteks akvatooriumi ja territooriumi reostuse oht, müra- ja lõhnaäiringud), ohutuse ja turvalisusega seotud riskid, personaliga seotud riskid jms riskid nii kõrgeks hinnatud ei ole (sealjuures arvestatakse ka riskide maandamismeetmeid) ja jäävad, sõltuvalt konkreetsest riskist, kas madalaks või keskmiseks.

Tallinna Sadama väärtuste ja eetikaga seonduvalt, sh korruptsiooniennetuse eesmärgil, on kontserniüleselt kehtestatud **huvide konflikti vältimise kord**, mille kohaselt on muu hulgas ettevõttele oma ärihuvide deklareerimise kohustus nii kontserni ettevõtete nõukogude ja juhatuste liikmetel (kokku 17 isikut) kui ka tehingute tegemist korraldavatel töötajatel. Samuti järgib Tallinna Sadam **isikuandmete kaitse** (GDPR) nõudeid ja järjest enam keskendume küberturvalisuse tagamisele. Korraldame nimetatud teemadel regulaarselt koolitusi ja teabe jagamist (nt siseveebis) töötajatele ja ka juhtorganite liikmetele. **Küberturvalisuse** suurendamise eesmärgil testime ka väliste ekspertide kaasabil regulaarselt oma infosüsteeme seotud riskide maandamiseks.

2.3 Kliendid ja tarnijad

Meil on laiapõhjaline kliendibaas, mis suures osas koosneb Eesti Vabariigist ja rahvusvahelistest suuretevõtetest, kellest mitmed on noteeritud erinevatel börsidel. Tallinna Sadama suurimateks klientideks on reisilaevade operaatorid, kaubaterminalide operaatorid ja Eesti Vabariik reisiparvlaevade ja jäämurdja Botnica lepingute kaudu. Teenuste lõpptarbijatena on meie klientideks ka Saaremaa ja Hiiumaa liinide reisiparvlaevade reisijad ning ka rahvusvaheliste laevaoperaatorite reisijad, samuti kaubavedajad ja -omanikud.

Kliendisuhtluses järgime avatuse ja kaasamise põhimõtteid. Regulaarselt toimuvad ettevõtte juhtkonna ja ärisuunajuhtide kohtumised võtmeklientidega. Vähemalt kord aastas viime läbi kliendiinfopäeva tutvustamiseks Tallinna Sadama olulisi kavatsusi, projekte ja investeeringuid.

Klientide rahulolu jälgime kuues suuremas kliendigrupis, milleks on kaubaterminalide operaatorid, laevaliinioperaatorid, laevaagendid, üürnikud, reisijad ning jahisadama kliendid. 2021. aastal oli **kliendirahuloluindeks** kuuepallisüsteemis 5,22 (2020: 5,13).

2021. aastal parandasime liikumisvõimalusi ja parkimist — arendasime edasi Tark Sadam rakendust Muuga sadamas, avasime reisiterminali D parkimismaja Vanasadamas ja laiendasime parkimist Muuga sadamas, uuendasime viidandust nii Vanasadamas kui Muuga sadamas. Jalakäijatele ja jalgrattaga liikujatele mõeldes rajasime Admiralisilla Vanasadama reisiterminalide ühendamiseks ja promenaadi kruisialale.

Vanasadama reisiterminalides teenuseid pakkuvate ettevõtete vahel oleme kokku leppinud ühised arusaamad sadama küllastajate teenindamisel ehk Vanasadama kogukonna **Teeninduskompassi**. TS Laevad soovib oma reisijatele pakkuda parimat reisikogemust Eestis ja mõõdab regulaarselt üleveoteenust kasutavate klientide rahulolu pakutavate teenustega soovitusindeksi meetoodika alusel. 2021. aastal oli **soovitusindeks** +73 vahemikus -100 kuni +100 (2020: +73). 2021. aastal uuendati piletimüügikeskkonda ja veebilehte. Koos oma partneritega oleme võtnud eesmärgiks, et küllastajad ja reisijad tunneksid end meie juures oodatuna ning meie sadamates ja laevadel kujuneks välja **külalislahke kultuur ja kohavaim**.

Toodete ja teenuste tellimisel oleme võtnud endale eesmärgi võimaluse korral eelistada kestlikke ja Tallinna Sadama väärtusi kandvaid lahendusi. Lähtume keskkonnasäästlikkuse kriteeriumitest juba hanke nõuete koostamisel ja välistame keskkonda koormavate lahenduste pakkumise. 2021. aastal rakendati kestlikke hankekriteeriume 68% puhul Tallinna Sadama sõlmitud hankelepingutest (lepingu maksumuse baasil). Soovime, et tulevikus kõik, kellega me koos töötame, panustaksid koos meiega ühiskonda ja keskkonda. Meil on kehtestatud **Sadamakogukonna kodukord** ehk ootused kõigil meie sadama-aladel teenuseid pakkuvatele partneritele, mis hõlmavad endas nii kestlikkuse, ohutuse kui ka külalislahkuse alaseid ootusi.

Klientide ja kontserni tegevusvaldkondade **sidusgruppidega koostöös** toimusid 2021. aastal mitmed üritused ja konverentsid: Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsiooni Ringmajanduse veebifoorum „Ringne jäätmemajandus Eestis — kuidas edasi?“, Rohetiigi projekti Merendusettevõtete ringmajanduse ümarlaud, Läänemerepäeva konverents, *Baltic Port Organization* (BPO) juubelikonverents „*The future begins today*“, vesiniku teemaline seminar „*Hydrogen-Driver of the Estonian (green) future*“, Paldiski Ettevõtjate Liidu konverents „Teistmoodi Paldiski“, XVII rahvusvaheline Merenduskonverents jt. Kuigi pandeemiast tulenevalt olime sunnitud võõrustama vähem äridelegatsioone, toimusid siiski mitmed avalikud üritused tutvustamaks Eesti logistikaettevõtete ja sadamate võimalusi kaubavoogude ja reisijate teenindamisel ning keskkonna hoiul, sh: EKA uurimisprojekti „Tallinna vanalinna jätkusuutlik haldamine“ III ja IV vahearuande avalik tutvustus, Tallinna Ülikooli rahvusvahelise teenusedisaini programmi linnaruumi õpituba, mereprügipüüdüri Seabin tutvustus.

PRAAMIREISIJAD

XVII MERENDUSKONVERENTS

3 Keskkond

Tallinna Sadama kestliku arengu **keskkonnaalased strateegilised prioriteedid** on:

- energiatõhusus ja säästev tarbimine,
- puhas Läänemeri ja ringmajanduse suurendamine,
- puhas õhk.

Tallinna Sadam on äri- ja arendustegevuses järjekindlalt panustanud, et vähendada oma tegevuse negatiivset mõju keskkonnale. Tunneme vastutust loodus- ja merekeskkonna eest, kuulame kogukondi, teeme koostööd omavalitsuste, teadusasutuste ja teiste Läänemere suurimate sadamatega, et tagada ettevõtte jätkusuutlik areng ja toimimine. Keskkonnajuhtimissüsteemi aluseks on oluliste keskkonnaaspektide ja neist tulenevate keskkonnamõjude väljaselgitamine ning sellest lähtudes keskkonnaeesmärkide ja -ülesannete määratlemine tulemuslikkuse parandamiseks.

3.1 Energiatõhusus ja säästev tarbimine

Oleme võtnud eesmärgiks **energiatõhususe suurendamise** ja energiatarbimisest 90% ulatuses taastuenergia kasutamise, hoides samal ajal silma peal loodusressursside säästval tarbimisel. Prioriteedi pikaajaliseks eesmärgiks on **saavutada aastaks 2050 kliimaneutraalsus ja taastuenergia maksimaalne kasutamine**. Eesmärkide täitmise jälgimiseks kasutame alljärgnevat energiatõhususe ja säästva tarbimise hindamise mõõdikud.

Alates veebruarist 2021 ostab Tallinna Sadam oma tarbeks ainult taastuvelektrit (tuulest ja päikesest). 2021. aastal oli ettevõtte taastuvelektri sisseost 13 GWh, millega sai kaetud 88% Tallinna Sadama elektritarbimisest 2021. aastal. 1% elektritarbimise katteks tootis ettevõtte energiata ise **päikesepaneelide** abil.

Kasutame ehitiste kavandamisel digitaalset mudelprojekteerimist (BIM — *Building Information Modelling*), mis on loodud äri- ja ehitusprotsesside juhtimiseks, organiseerimiseks ja kontrollimiseks ehitise eluea kõikides etappides. Tänu BIM tehnoloogiale tagame projekteerimise ja ehituse kvaliteedi ning saadud infoga saame optimeerida halduskulusid. Lisaks 2020. aastal valminud reisiterminalile D kasutasime BIM tehnoloogiat ka 2021. aastal valminud reisiterminali D parkimismaja, Admiralisilla ja katusepromenaadiga kruisiterminali puhul.

Nende projektide käigus kasutati rohkelt erinevaid digilahendusi ning kehtestatud Tallinna Sadama BIM nõuded muutsid nii töö korraldust kui ka parandasid suhtlust projekteerijate, ehitajate ja tellija vahel. Mõju sektorile on olnud laiapõhjaline ja märkimisväärne, sest BIM on puudutanud väga paljusid ettevõtteid alates Tallinna Sadamast kuni ehitusplatsi erinevate töövõtjateni välja. Samuti on Tallinna Sadama BIM nõuded ehitistele avanud võimalused aktiivseks arenguks infomudelite kasutamiseks just ehitiste halduse faasis.

2021. aastal jätkasime eelnevatel aastatel algatatud innovaatiliste lahenduste kasutuselevõtmist ja energiatarbimisel **taastuvatest allikatest toodetud energia kasutamist**. Sadama põhilisemad ja suuremad büroo- ja teenindushooned on varustatud hooneautomaatikaga ja jälgitavad reaajas. Suureks sammuks oli suvel avatud **kruisiterminali kütte ja jahutuse rajamine mereküttele**, kus nii hoone jahutus- kui kütteeenergia saadakse otse mereveest, mis vähendab energiakasutust ja on keskkonnasõbralikum alternatiiv võrreldes tavapärase lahendustega. Täiendavaks energiatõhususe tõstmiseks on hoonele rajatud 260 kW võimsusega päikesejaam, mis tootis kuu kuu jooksul hoone enda elektrienergia vajadusest 54%. Samuti jätkasime möödunud aastal tänavavalgustuse ja laoplatside valgustuse energiasäästuga, millega **vähendati välisvalgustuse energiatarbimist 10%** võrreldes 2020. aastaga.

Energiatõhususe ja säästva tarbimise hindamise mõõdikud

Mõõdik	Eesmärk tase 2030	2019	2020	2021
MPSV Botnica Botnica <i>Energy Efficiency Operational Index</i> (EEOI) ¹⁰	Hoida tasemel 0,3–0,4	0,4	0,3	0,4
Välisvalgustuse kaasajastamise määr	100%	31%	31%	47%
Hoonete energiatõhusus (kWh/m ² aastas)	130	197	184	186
Taastuenergia osakaal energiatarbimises*	90%	0,4%	0,6%	67%

* Sh elektri- ja soojusenergia.

¹⁰ $EEOI = FC * CF / D * m$, kus FC — kütusekulu tonnides; CF — kasutatava diiselkütuse konversioonifaktor; D — läbitud distants miilides; m — kaubakogus (m=1).

TS Shippingu jäämurdjal Botnica on juurutatud juba alates 2013. aastast SEEMP (*Shipboard Energy Efficiency Management Plan*), mis on integreeritud juhtimissüsteemi osa ja milles on kirjeldatud protseduurid ja meetmed energiatarbimise optimeerimiseks. Lisaks on Botnica juhtimisel kasutusel teenus, mis võimaldab jälgida laeva liikumist reaajas, samuti programmid, mis võimaldavad kontoris analüüsida ilmasüsteemide muutusi ja laeva liikumist ning seeläbi anda kaptenitele omapoolseid soovitusi optimaalsete kursside ja kiiruste valikuks, et vältida tugevaid vastutuuli ja lainet (i.k. *weather routing*). See on aidanud jäämurdjal Botnica oluliselt säästa kütust ja tagada ohutum ookeani ületus.

TS Laevade reisiparvlaevad Piret, Töll, Leiger ja Tiiu on varustatud **Blueflow Energy Management** innovaatilise kütusekulu jälgimise süsteemiga, mis aitab reaajas parandada laevajuhtide sõiduvõtteid, kasutada optimaalset kiirust vastavalt navigatsiooni- piirkonnale ning planeerida laeva veealuse korpuse puhastuse vajadust kütusekulu kokkuhoidmiseks vähendades sellega laevakütusest tulenevat negatiivset mõju keskkonnale. Sellest tulenevalt oli laevade kütusekulu kokkuhoid 2021. aastal võrreldes 2019. aastaga, mil jälgimissüsteemi veel ei rakendatud 7% (2020:9%) reisi kohta. Kokkuhoidu vähendas reisiparvlaevaga Töll juhtunud õnnetus juulis, kus laev sõitis hübriidsüsteemi ümberlülitamise tehnilise rikke tõttu sildumisel vastu kaldarampi ja peale mida toimus põhjalik juhtumi põhjuste uurimine ja süsteemide testimine ning lõpliku kindluse saavutamiseni ei sõida Töll elektrirežiimil.

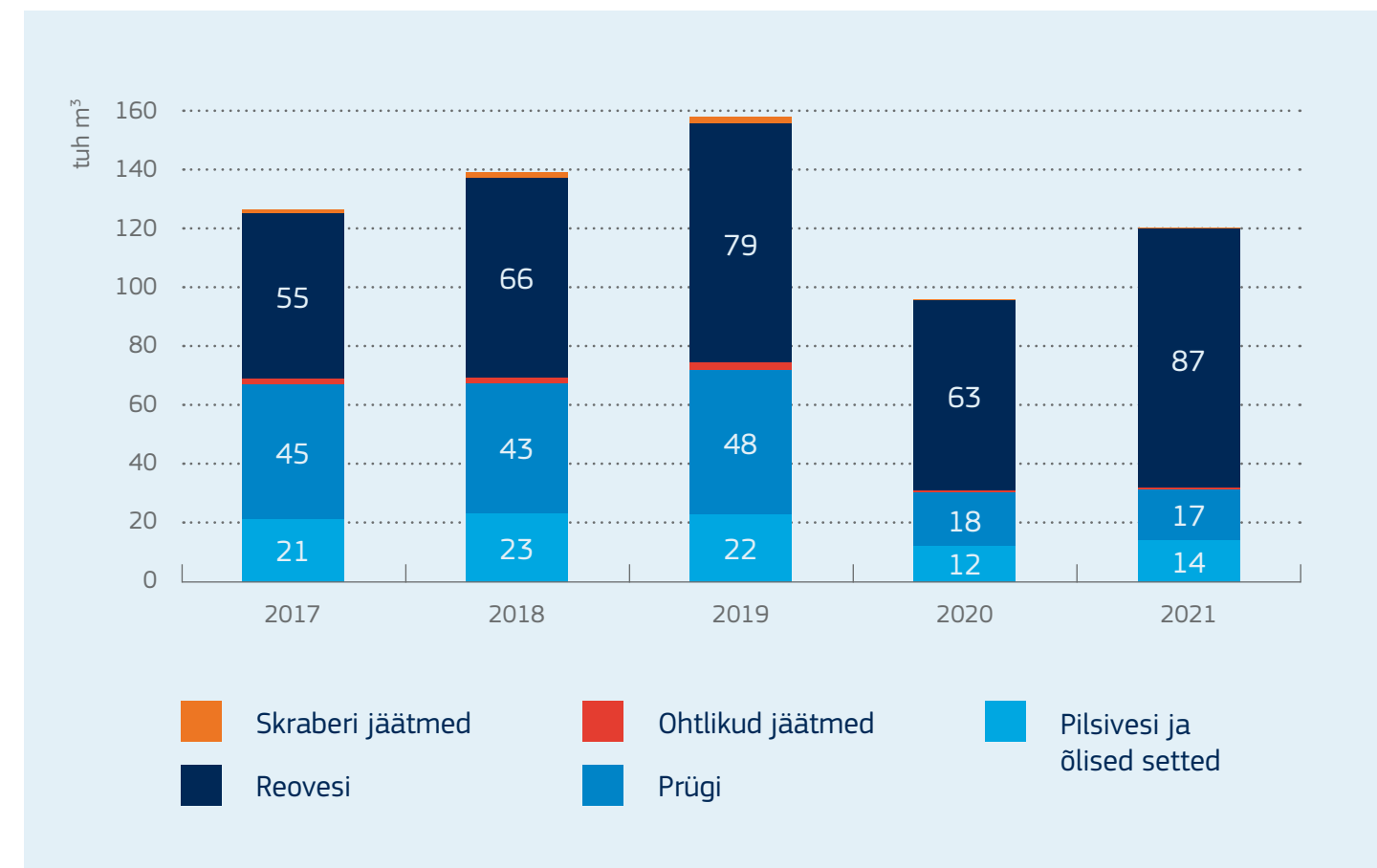
3.2 Puhas Läänemeri ja ringmajanduse suurendamine

Prioriteedi pikaajalisteks eesmärkideks on **70% jäätmete suunamine ringmajandusse, merereostusohu ja -riskide mõju minimeerimine ning liigirikkuse säilitamine rannikualadel** kontserni tegevusega seotud piirkondades. Nende eesmärkide täitmise jälgimiseks kasutame alltoodud mõõdikuid.

Tallinna Sadam kannab hoolt, et meie tegevusest tekkinud ökoloogiline jalajälg oleks minimaalne. Tallinna Sadama sadamates on tagatud piisavad võimsused sadamat külastavate laevade pilsivee ja õliste setete, reovee, prügi ning skraberi jäätmete vastuvõtmiseks. Kuna kruisilaevade ja ka reisilaevade sadamakülastusi oli 2021. aastal COVID-19 pandeemia tõttu jätkuvalt tavapärasest vähem, siis olid ka vastuvõetud laevajäätmete kogused väiksemad. **2021. aastal oli 43% laevajäätmetest suunatud ringlusesse** (2020: 53%). Ringlusse suunatud jäätmete mahtu mõjutab vastuvõetavate jäätmete liigiline koosseis ning seoses kruisilaevade ja liinilaevade reisijate arvu vähenemisega on lihtsamini ringlusse suunatavate liigiti kogutud olmejäätmete osakaal oluliselt väiksem. Ladestatavate jäätmete osakaal on minimaalne ning vastuvõetud jäätmetest suunati 2021. aastal taaskasutusse (põletusse) ja ringlusse kokku 97%.

Tallinna Sadam panustab Läänemere puhtuse tagamisse **aidates kaasa laevadelt reovee merre laskmise vältimisele**. Selleks on Vanasadamas rajatud reovee kanalisatsiooni torustik kruisikaidel, tihedama kasutusega liinilaevade kaidel ja mikrotunnel reovee vastuvõtu võimsusega kuni 1200 m³/h. Tänu **püsivalt kaldaga ühendatud reovee kanalisatsioonile kaidel**, saavad Vanasadamas peatuvad kruisilaevad ja reisilaevad reovett ära anda piiramatus koguses ja lisatasuta.

Laevaheitmete vastuvõtt

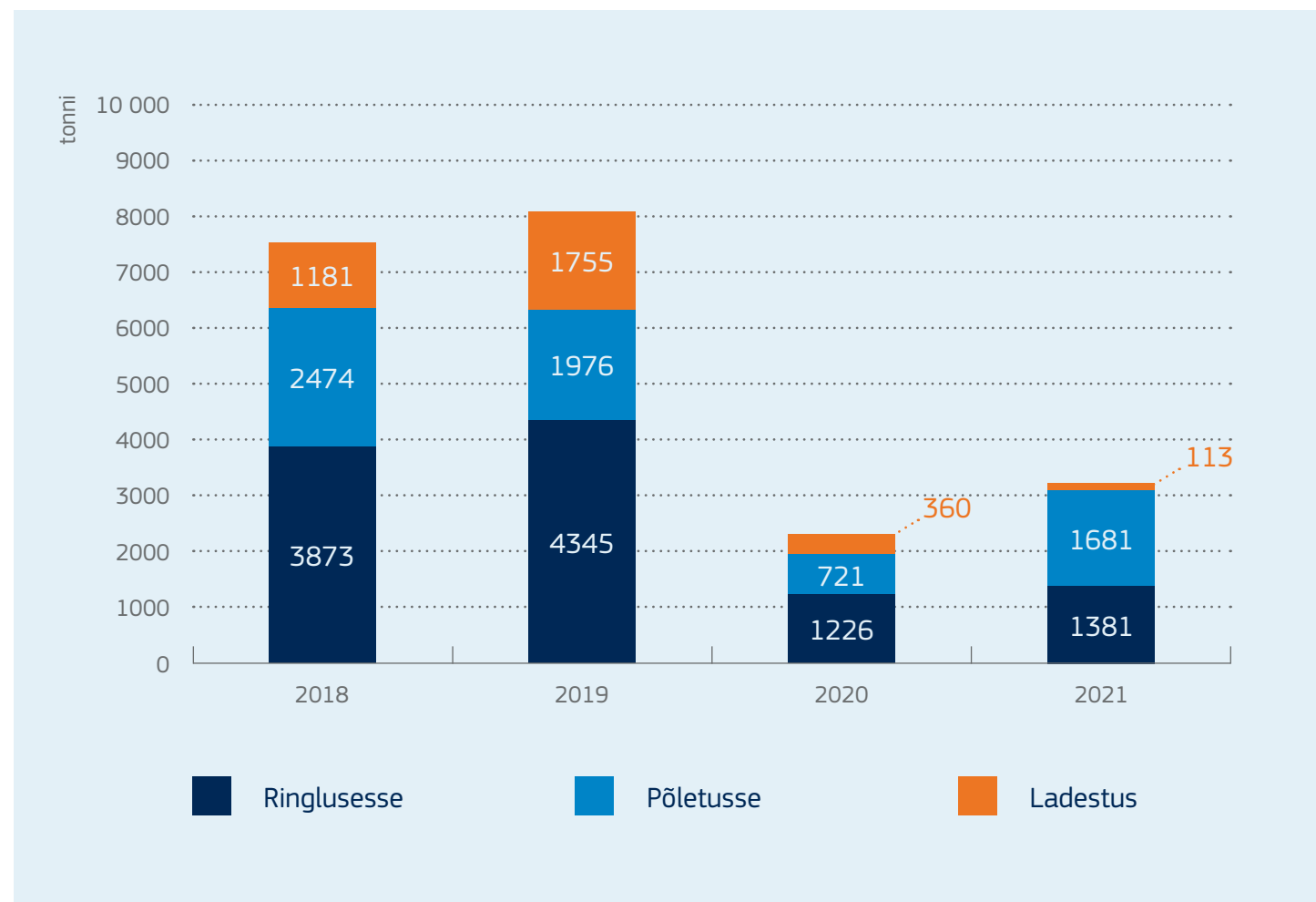
Mõõdikud keskkonnanäesmärkide saavutamiseks

Mõõdik	Eesmärk tase 2030	2019	2020	2021
Ringmajandusse suunatud laevajäätmete osakaal	70%	54%	53%	43%
Vanasadamas reovett ära andnud kruisilaevade laevakülastuste osakaal	100%	81%	83%	94%
Reostusjuhtumite arv akvatooriumides	0	9	18	6
Muuga lahe põhjaelustiku liigirikkuse indikaator (võrreldes referentspiirkonnaga)	100%	100%	100%	100%
Tallinna lahe põhjaelustiku liigirikkuse indikaator (võrreldes referentspiirkonnaga)	100%	100%	71%	100%

2021. aastal andsid reisilaevad ja kruisilaevad Vanasadamas reovett kokku ära ligikaudu 76 tuh m³ (2020: 47 tuh m³). Reovett ära andnud kruisilaevade osakaal on iga-aastaselt kasvanud, ulatudes 2021. aastal juba 94%-ni. Reisilaevade puhul ei ole vastava osakaalu näitaja oluline laevade tiheda sõidugraafiku ja tavapäraselt lühikese külustusaja tõttu.

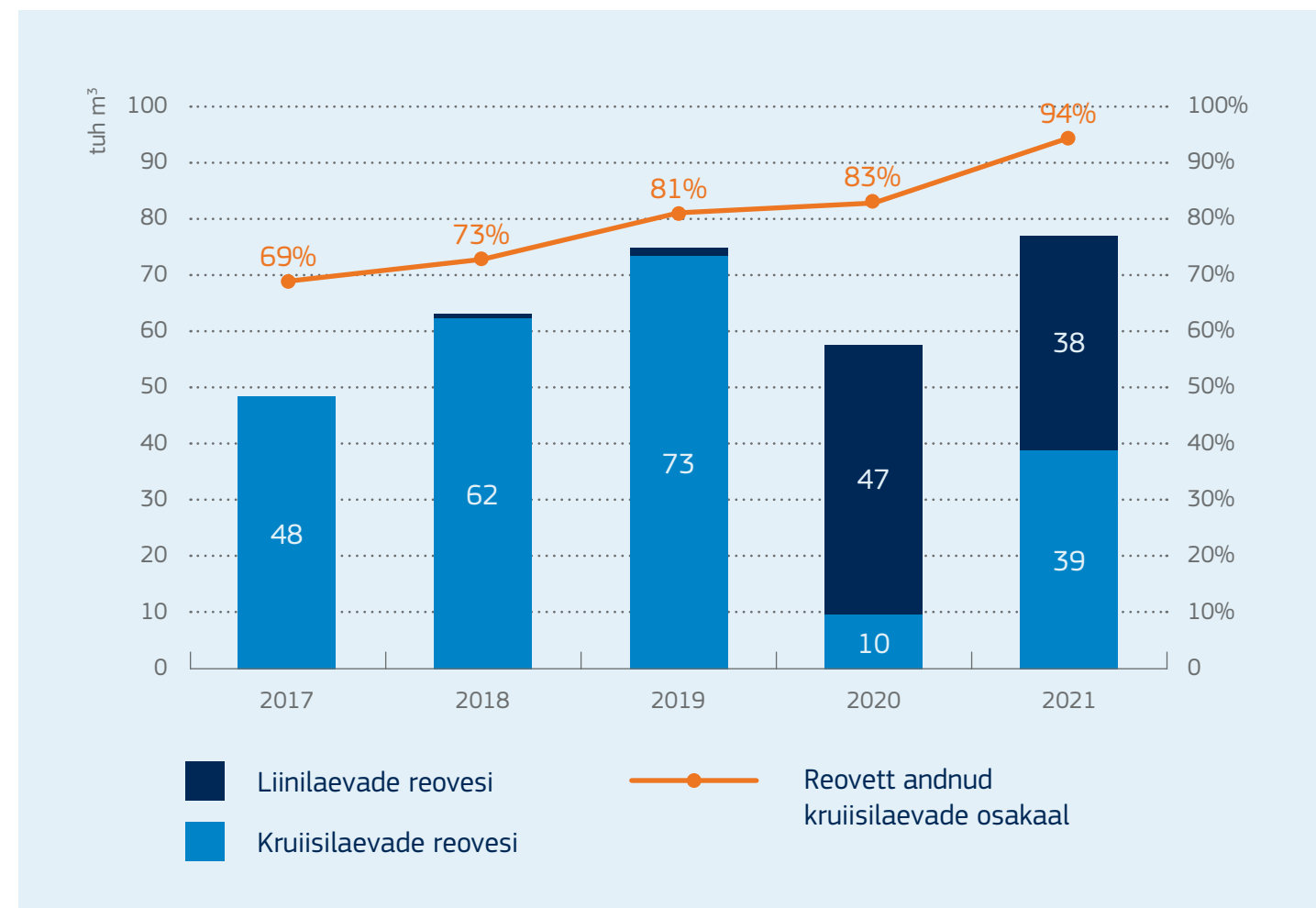
2021. aastal jätkus **jäätmete liigiti kogumine** nii Tallinna Sadama kontoriruumides, reisiterminalides kui ka TS Laevade reisiparvlaevadel, mis annab olulise panuse jäätmete suunamiseks ringmajandusse.

Laevaheitmete ringmajandus

Peame oluliseks sadamategevuse võimalikest mõjudest tingituna ka **mere liigilise mitmekesisuse** jälgimist. Pikaajaline eesmärk on, et põhjakoosluste liikide arv Vanasadama (Tallinna lahes) ja Muuga sadama lähistel ei erineks referentspiirkonna (Kakumäe laht) keskmistest väärtustest. Mõõdik peegeldab hästi sadamategevuste mõju mereökosüsteemidele, kuna põhjakoosluste liikide arv näitab otseselt muutusi vee läbipaistvuses, eutrofeerumise intensiivsuses, süvendamise mahus ja muude reoainete koormuses. Selleks kasutame iga-aastase riikliku keskkonnaseire (Eesti Mereinstituut ja Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuur) andmeid Muuga ja Tallinna lahe põhjaelustiku liikide arvu kohta. 2021. aasta seire andmetel on mere seisund Muuga sadama ja Vanasadama lähistel sama mis referentsjaamas ehk mõõdik 100%.

Kruisi- ja reisilaevadelt Vanasadamas vastu võetud reovesi

3.3 Puhas õhk

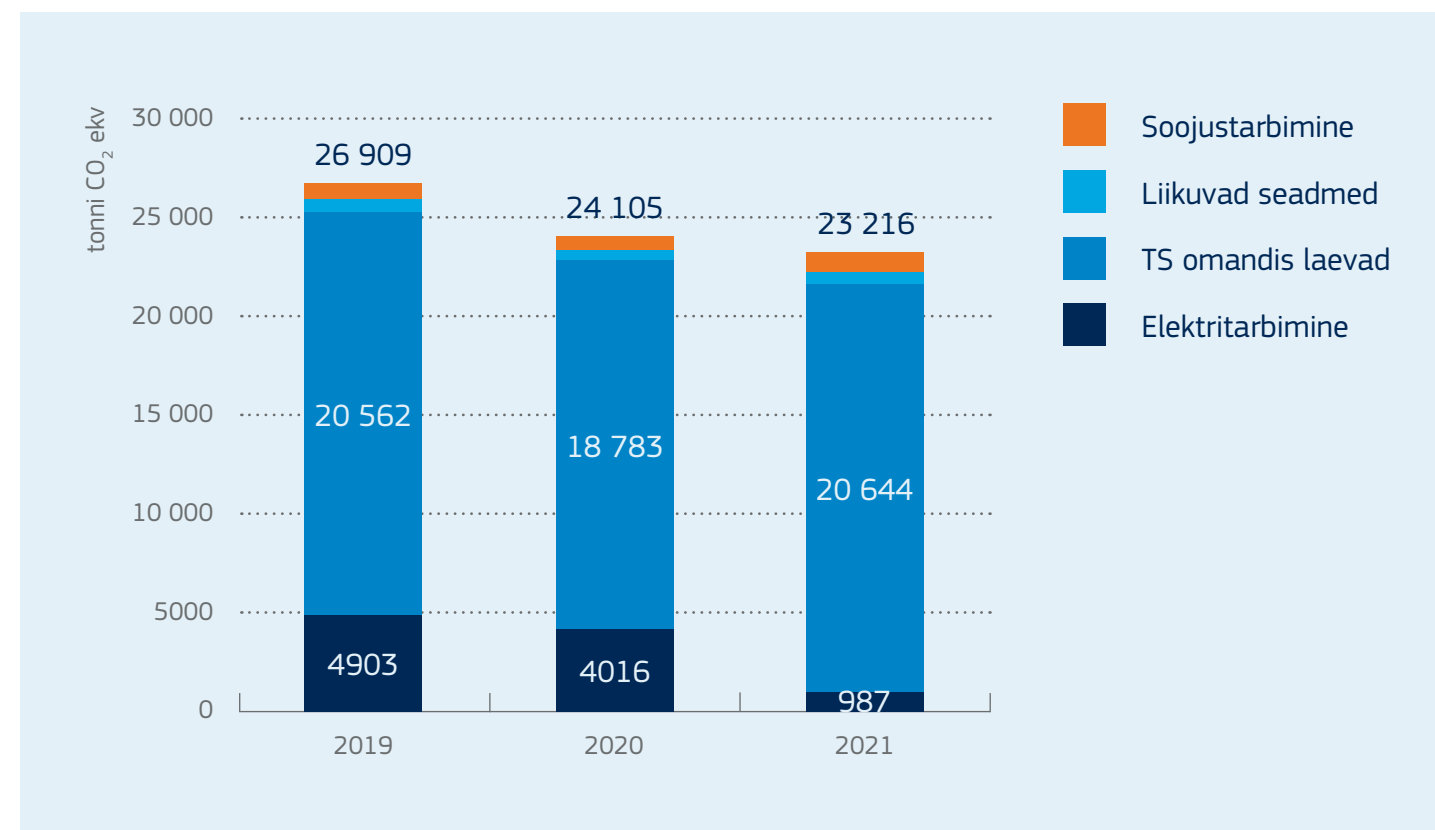
Puhta välisõhu prioriteedi pikaajaliseks eesmärgiks on **kliimaneutraalsuse saavutamine ja null-emissioon sadamas seisvatel laevadel aastaks 2050**. Nende eesmärkide täitmise jälgimiseks kasutame alltoodud mõõdikuid.

Meie eesmärgiks on tagada Tallinna Sadama tegevuspiirkondades puhas ja kvaliteetne välisõhk, mille saavutamiseks kasutame innovaatilisi lahendusi tihedas koostöös oma klientide ja partneritega.

Tallinna Sadama tegevusega kaasneva võimaliku **õhusaaste käsitlemisel oleme kesken-
dunud** mitmele olulisele valdkonnale: KHG heite allikate kaardistus ja CO₂ emissiooni määramine, naftaterminalide kaupadest pärinevad lõhnaprobleemid, õhusaaste laevadelt ning sadamatasude diferentseerimine lähtudes laeva panusest õhusaaste vähendamisesse.

Puhtama välisõhu saavutamiseks oleme ellu kutsunud mitmeid projekte ja loonud innovaatilisi lahendusi erinevates valdkondades.

Tallinna Sadama KHG heide

Puhta välisõhu mõõdikud

Mõõdik	Eesmärk tase 2030	2019	2020	2021
KHG ¹¹ heide (tonni CO ₂ ekvivalent) ¹²	2050=0	26 909	24 150	23 216
TS Laevad CO ₂ heide liinireisi kohta (%; 2020=100%)	26%	100%	94%	93%
ESI soodustust saanud laevakülastuste osakaal (%)	50%	18%	18%	16%
Liinilaevade kaldaelektri kasutamise aeg kogu laevakülastuse ajast Vanasadamas (%)	50%	0%	0%	30%
Kaubasadamate ro-ro ühikute osakaal kogu ro-ro ühikute arvust (%)	50%	29%	28%	34%

¹¹ Kasvuhoonegaasid (KHG) — CO₂, N₂O ja CH₄ taandatud CO₂ ekvivalentina.

¹² 2019. ja 2020. a väärtused on ajakohastatud vastava aasta eriheiteteguriga ja ei ühti seetõttu 2020. a aruandes toodud väärtustega.

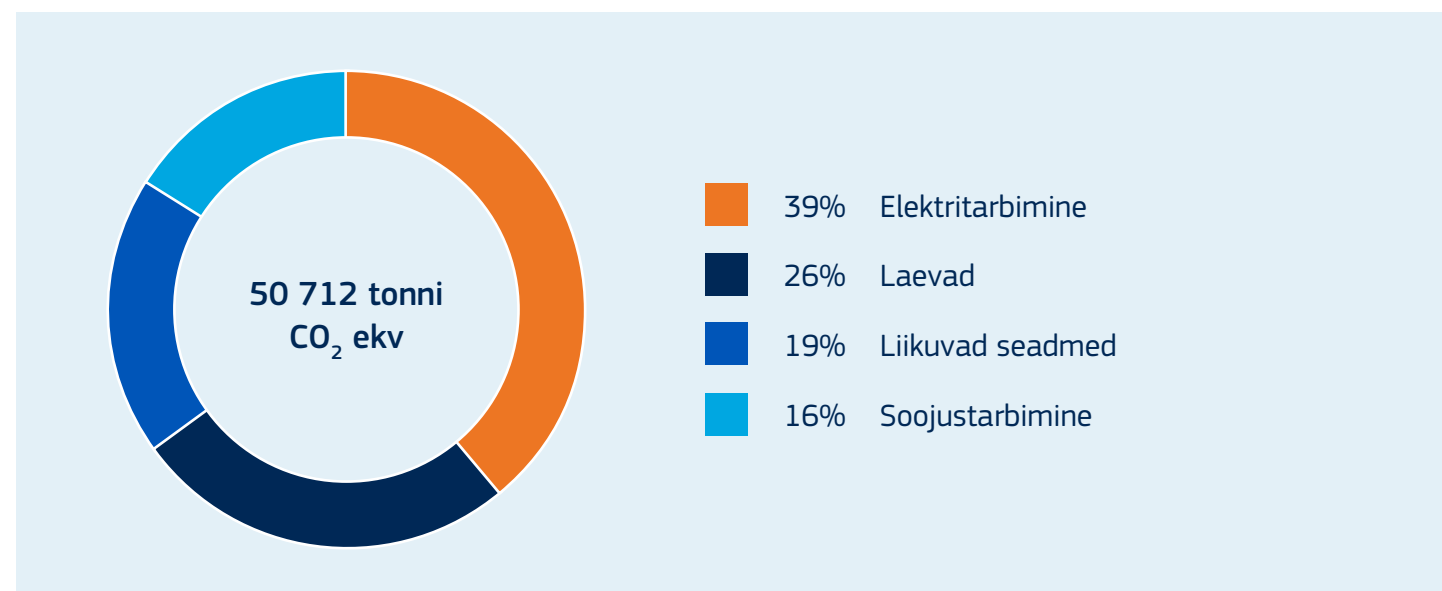
Tallinna Sadama tegevusega seotud kasvuhoonegaaside heite kaardistus

2020. aastal lõime koostöös Tallinna Tehnikaülikooli Mereakadeemiaga metoodika Tallinna Sadama tegevusega seotud **KHG emissiooni mõõtmiseks meie sadamates ja laevadel**, mille alusel mõõdame oma tegevusega kaasnevat KHG emissiooni aastast 2019. 2021. aastal viidi läbi CO₂ heite kaardistamise uuring ja digitaliseerimine, mis on jätk 2020. aastal valminud KHG kaardistamisele ja CO₂ heite kalkuleerimisele. Uuringu ja andmete ajakohane avaldamine annab võimaluse nii Tallinna Sadama klientidele, mh laevafirmadele, kaubaoperaatoritele kui ka üürnikele, analüüsida nende tegevusega põhjustatavat CO₂ emissiooni ja otsida lahendusi keskkonnamõju vähendamiseks kliimanetraalsuse saavutamiseks.

KHG heidet mõõdame lähtuvalt saasteallika omandist või kontrollist erinevate ulatuspiirkondade (*scope*) lõikes:

- Scope 1 – Tallinna Sadama otsesed saasteallikad (Tallinna Sadama omandis olevad laevad, sõidukid, muu tehnika ja katlamajad).
- Scope 2 – Tallinna Sadama kaudsed saasteallikad (ostetud elektri- ja soojusenergia Tallinna Sadama omandis olevatele hoonetele ja infrastruktuurile).
- Scope 3 – muud kaudsed saasteallikad (üürnikud, operaatorid, sadamat külastavad laevad, sadamat läbiv liiklus ja ro-ro kaup, lasti käitlemise seadmed, raudteeliiklus).

2020. a KHG emissioon (sh operaatorid, üürnikud ja laevaliiklus)

KHG heite uuringus töötati välja ka tegevuskava ehk **olulisema mõjuga meetmed**, mille rakendamise kaudu on võimalik Tallinna Sadama **KHG heidet vähendada**. Nendest mitmed on tänaseks juba rakendatud — kaldaelekter reisilaevadele Vanasadamas, taastuvenergia kasutus elektritarbimises, sadamatasude soodustused keskkonnasäästlikele laevadele, mandri ja suursaarte vahelises parvlaevaliikluses ökonoomsete hübriidlahenduste kasutusele võtmine ja ettevalmistused üleminekuks taastuvenergiat kasutavatele täislahendustele jm. Jätkame KHG vähendamise meetmete elluviimisega ka edaspidi oma keskkondlike eesmärkide saavutamiseks.

Kuna suuremad otseselt Tallinna Sadama KHG emissiooniga seotud mõjud on elektri ja soojustarbimine, kütus ning transpordivahendite valik, siis on energiatõhusus ja taastuvenergiaallikate suurem kasutus peamised märksõnad KHG vähendamiseks.

Tallinna Sadama tegevusest tingitud KHG heite emissioon laiemas ulatuses ehk koos operaatorite, üürnike ja laevakülastustega (scope 1,2,3 kokku) oli 2020. aastal 50 712 tonni CO₂, mis on võrreldes 2019. aastaga vähenenud 48%, eelkõige seoses COVID-19 pandeemiast tingitud vähenenud laevakülastuste arvu ja lühema laevade seisujaga sadamas. Suurimat mõju avaldas kruisilaevakülastuste puudumine 2020. aastal, kuna kruisilaevad emiteerivad kõige enam CO₂ oma suuruse, funktsiooni ja pika külastusaja tõttu. Erinevalt 2019. aastast, mil üle poole KHG emissioonist andis sadamaid külastavate laevade KHG emissioon, moodustas 2020. aastal KHG heite emissioonist ligi 39% **elektritarbimine**, millest omakorda Tallinna Sadama tarbimine moodustas vaid viiendiku. 2021. aasta laiemas ulatuses KHG heide selgub 2022. aasta esimesel poolel tulenevalt seotud osapoolte mahukate andmete uuendamise vajadusest.

Tallinna Sadama enda otsene ja kaudne KHG heide (scope 1 ja 2 kokku) oli 2021. aastal **23 216 tonni CO₂ ekvivalendina** (2020. aastal¹³ 24 150 tonni CO₂ ekvivalendina). Sellest 66% tuleneb TS Laevade poolt Eesti mandri ja suursaarte vahelise parvlaevaliikluse opereerimisest. Võrreldes eelneva aastaga **vähenes kontserni CO₂ emissioon ligikaudu 4%** (võrreldes 2019. baasaastaga -14%), mis oli peamiselt tingitud TS Laevade energia-tõhususe suurenemisest (parvlaevade väiksem kütusekulu), lisaks mõjutas vähenemist ka emaettevõtte üleminekust taastuvenergiaallikast toodetud elektrile (tuul ja päike).

¹³ Elektrienergia tarbimise emissiooni arvutamiseks on kasutatud 2020. a eriheiteteguri andmeid (National Inventory Report NIR 2021).

Muud meetmed puhtama välisõhu saavutamiseks

Liiklusjuhtimissüsteem Tark Sadam (sõiduautode ja veokite automaatne *check-in*, ootealale ja laevale juhtimine), mis on rakendatud Vanasadamas, lihtsustab ja kiirendab veokite ja autoga reisijate sadamaalal liiklemist ja reisile registreerumist, mislõhki vähenevad ka õhku paisatavad heitekogused sadamaalal. Targa Sadama süsteemi rakendamine käivitus 2021. aastal ka Muuga sadamas ja Paldiski Lõunasadammas.

Raskeveokite ja muude sõidukite kesklinnast välja viimine. Vanasadama ala liikluskoormuse vähendamiseks, ja piirkonna mürataseme ja õhukvaliteedi parandamiseks suunatakse üha enam raskeveokeid ja muid sõidukeid Vanasadamast Muuga sadamasse ja Paldiski Lõunasadamasse. Nii Paldiski–Kapellskäri liinil kui ka Muuga–Vuosaari liinil teenindavad sõidukeid mõlemal liinil kaks ro-pax¹⁴ tüüpi laeva. Paldiski Lõunasadamama ja Muuga sadama ro-ro osakaal kogu Tallinna Sadama ro-ro ühikute arvust moodustas 34% (2020: 28%).

Naftaterminalide kaupadest pärinevate lõhnaprobleemide leevendamiseks on Muuga sadama piirkonnas õhuseirejaamad ja e-ninade võrgustik, mille abil on võimalik kiirelt tuvastada lõhna ja tekitaja asukoht ning asuda probleemi koheselt lahendama. Piirkonnas leviva ebameeldiva lõhna (sh naftasaaduste, gaasi ning keemia) kohta esitati Keskkonnaametile 2021. aastal kokku 233 kaebust (2020: 121), millest ainult 9 lõhna-episoodil (2020: 7) võib otseselt või kaudselt seostada Muuga sadamast tulenevate tegevustega. Seega piirkonna lõhnahäiringu tekkimisel on oluline osa ka teistel ümbruskonnas paiknevatel ettevõtetel. Õhukvaliteedi seire tulemused aastate lõikes on toodud Tallinna Sadama veebilehel <https://www.ts.ee/ohuseire>.

Alates 2021. aastast kasutavad Tallinna–Helsingi kui ka Tallinna–Stockholmi liini reisilaevad Silja Europa, Baltic Queen, Finlandia, Viking XPRS ja Victoria I Vanasadamas kai ääres seistes **kaldaelektriga ühendamise võimalust**. Sadamas seisvad laevad saavad maapealset elektrit kasutades seisata laevamootorid ning seeläbi vähendada õhku paisatavaid heitgaase ja tahkeid osakesi, mis aitab parandada õhukvaliteeti ja vähendada vibratsiooni ning müra nii sadamas kui ka linnaruumis. Arvestuslikult väheneb ühe kaldaelektrit kasutava reisilaeva CO₂ heidete maht ligikaudu 100 tonni kuus. Projekti rahastati Euroopa Liidu kaasfinantseeritava projekti TWIN-PORT III raames, investeringu kogumaht oli 3,5 mln eurot.

2021. aastal asusid Vanasadamasse saabuvalid ja lahkuvaid Tallinn–Helsingi liinil sõitvaid laevu teenindama **automaatsed sildumisseadmed** kolmel enimkasutataval kail, mis aitavad kokku hoida sildumisele kuluvat aega, muuta sildumine ohutumaks ning säästa keskkonda. Automaatsildumisseadmete paigaldamise eesmärk on samuti laevade poolt õhusaaste vähendamine sadamas manööverdamis- ja sildumisaja lühendamise kaudu. Projekti rahastati Euroopa Liidu kaasfinantseeritava projekti TWIN-PORT III raames, investeringu kogumaksumus oli üle 8 mln euro.

Anname **keskkonnasõbralikumatele laevadele sadamatasude soodustust** ESI indeksi (*Environmental Ship Index*)¹⁵ alusel. 2021. aastal andsime ESI indeksi alusel soodustust kokku 1155 laevakülastuse eest, mis moodustab 16% (2020: 18%) kogu laevakülastuste arvust.

Tallinna Sadama tütarettevõtte TS Laevad panustab KHG emissiooni vähendamisesse **reisiparvlaevadel BlueFlow kütusekulu jälgimise süsteemi** ja reisiparvlaeval Tõll **keskkonnasõbraliku hübriidtehnoloogia** kasutamise.

¹⁴ Ro-pax laev (roll-on/roll-off passenger vessel) on ro-ro-tüüpi laev, millel on lubatud peale võtta rohkem kui 12 reisijat. Laeval võib olla parvlaevaga sarnaseid mugavusi ja teenuseid, kuid peamine on sõidukite liiniliiklus.

¹⁵ ESI põhineb laeva lämmastikuühendite (NO_x), väävlühendite (SO_x), tahkete osakeste (PM) ja CO₂ heitekoguste arvestamisel ning võtab arvesse ka laeva ühendamist kaldaelektriga ja selle kasutamist sadamas. <https://www.environmentalshipindex.org>

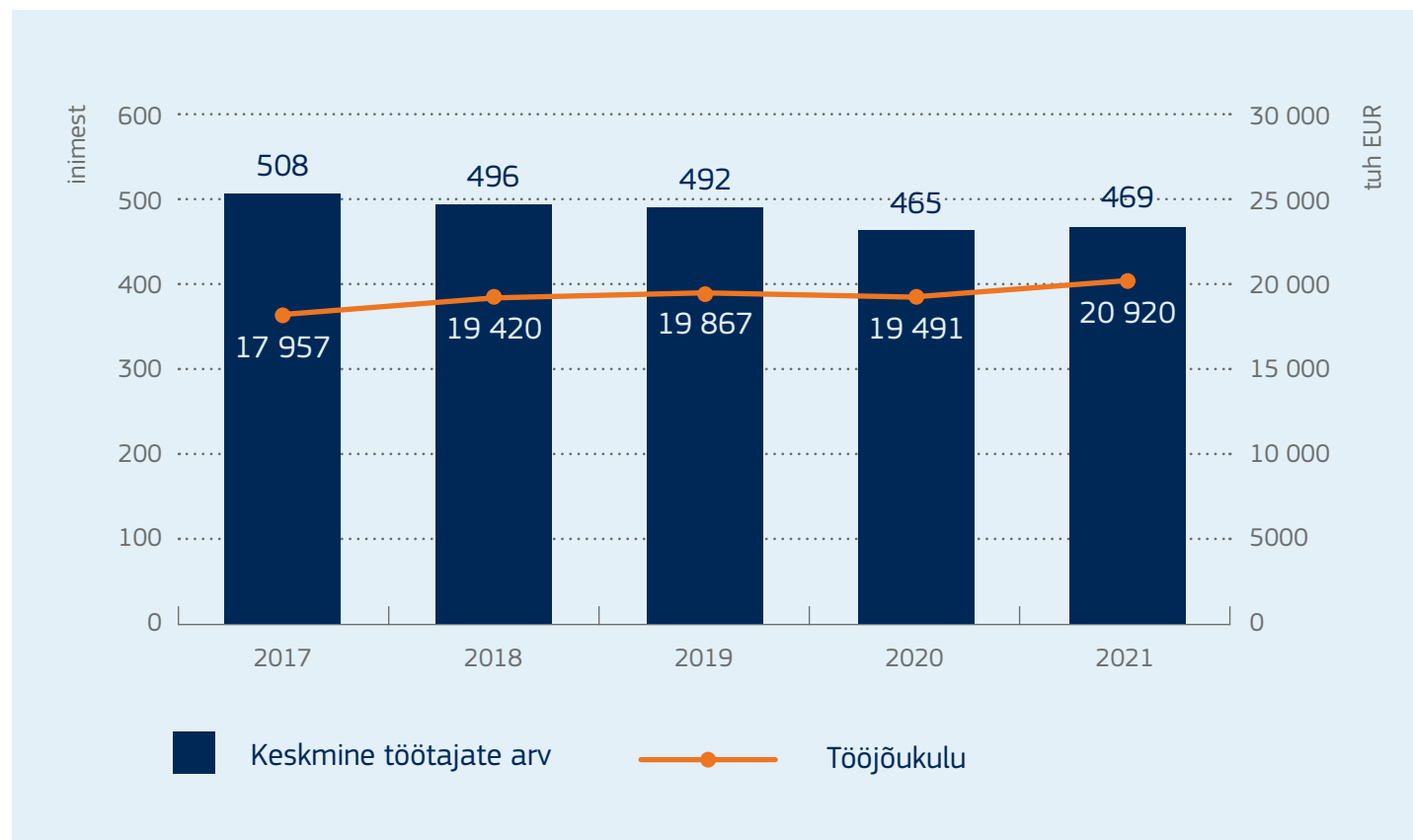
4 Meie inimesed

4.1 Töötajad

Tallinna Sadam annab tööd ligi 500 inimesele. Kontserni keskmine töötajate arv 2021. aastal oli 469 inimest (2020: 465 inimest).

Oleme viimastel aastatel tööloikude paremaks planeerimiseks ümberkorraldanud sadamate haldamisega seotud töid ning võtnud kasutusele digitaalseid töövahendeid, mille tulemusena on vähenenud sadamategevustega seotud töötajate arv. 2020. aastal vähendati COVID-19 pandeemia puhkemisel määramatuse tõttu ajutiselt töötasusid lisatasude arvelt, kuid 2021. aastal need taastati.

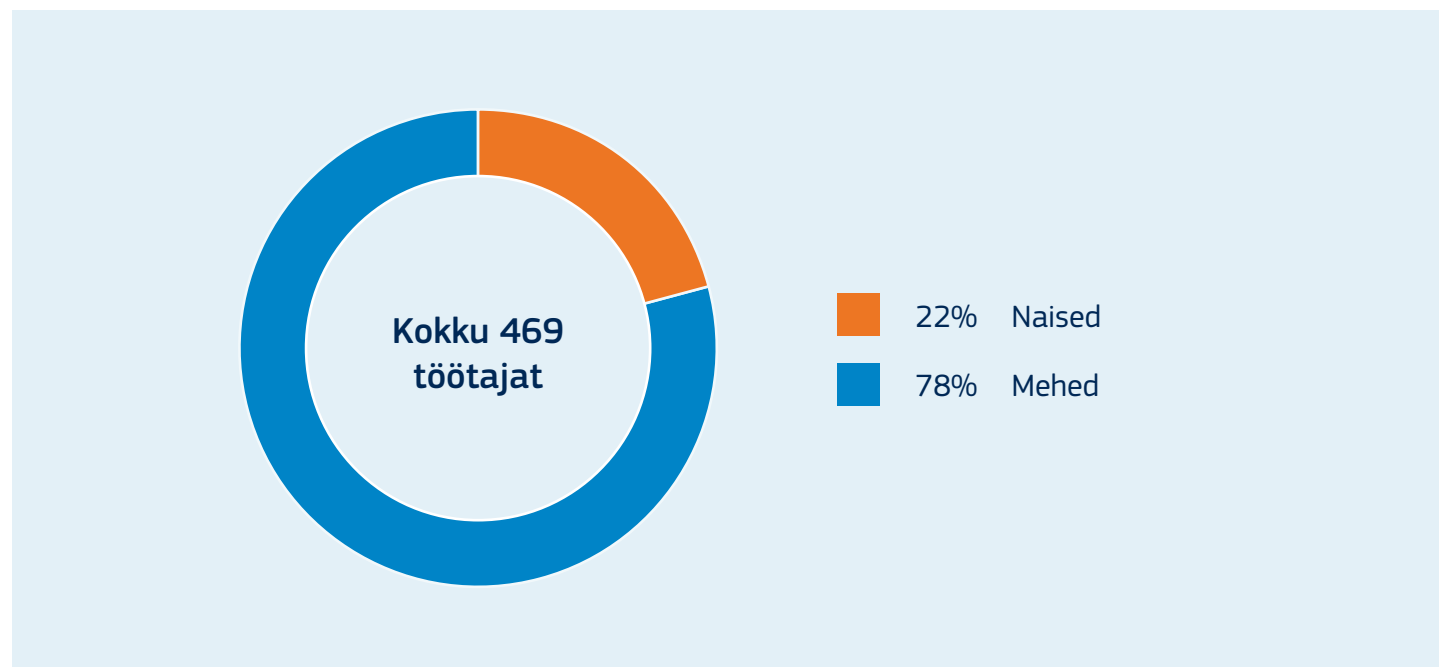
Töötajate arv ja tööjõukulud

Ettevõtte kestlikku arengut aitab tagada mitmekesine ja laialdase kogemuste pagasiga töötajaskond.

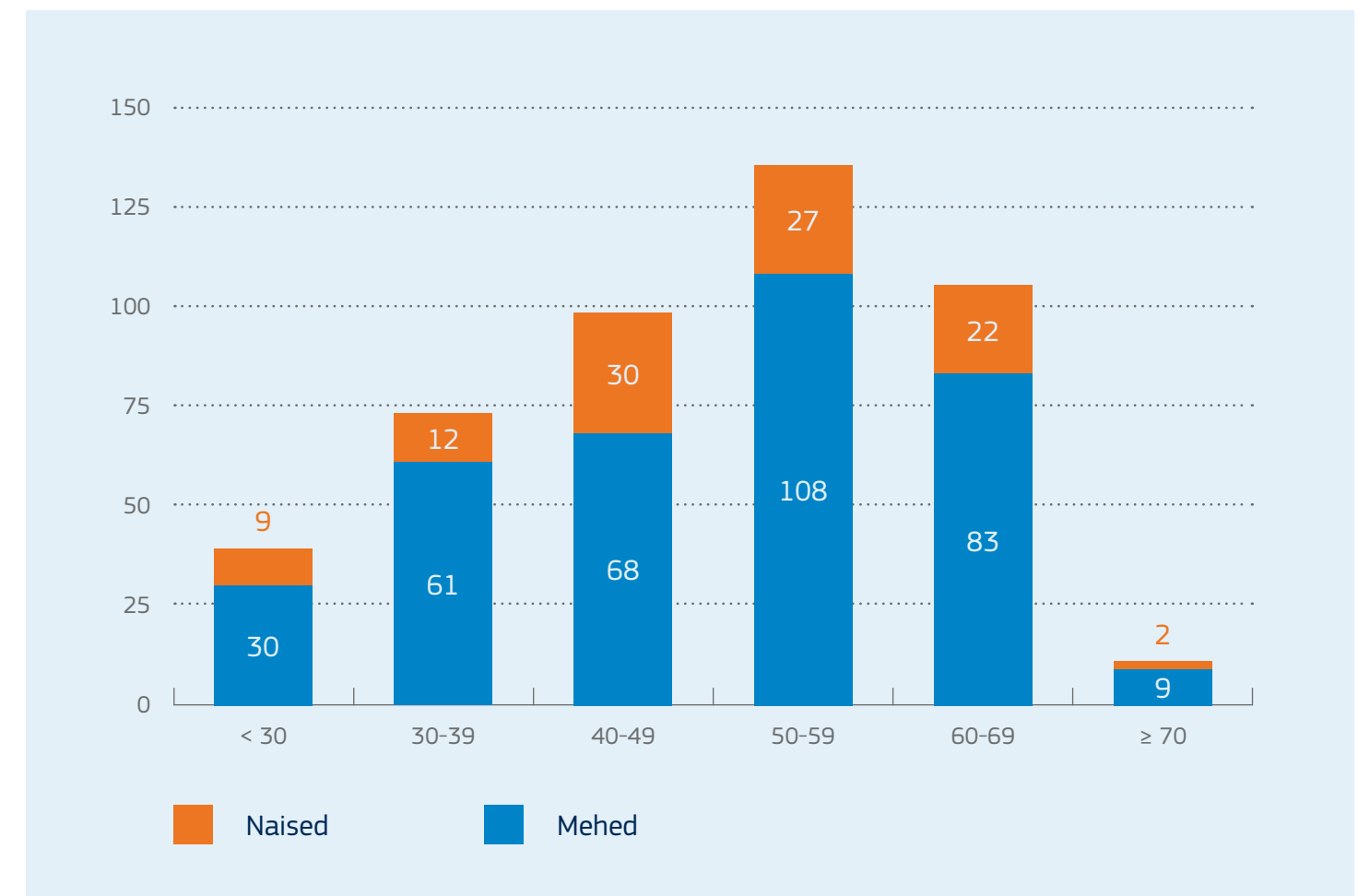
Tallinna Sadama töötajate **keskmine staaž on 8,8 aastat**. Kõrgeim (16 aastat) on see sadamategevustega seotud töötajate hulgas ning madalaim meie noores tütarettevõttes TS Laevad (3,7 aastat). Töötajate sooline jaotus on tingitud ettevõtte põhitegevustest, milleks on sadamamajandus ja laevandus. Laevapere liikmete, kaimadruste ja remonditöölisena soovivad tööle asuda pigem mehed. Tallinna Sadama laiendatud juhatuse ja tütarettevõtete juhtide 14-liikmelisse juhtkonda kuulub aasta lõpu seisuga 5 naist ehk **naiste osakaal juhtkonnas on 36%** (2020: 36%). Oleme võtnud eesmärgiks tõsta naisjuhtide osakaalu 45%-ni aastaks 2030. **Soolise palgalõhe**¹⁶ näitaja ehk naiste keskmise tunnitasu suhe meeste keskmisesse tunnitassusse oli 2021. aastal 80% (2020: 77%). Naiste osakaal ettevõttes on madal, kuid naised töötavad rohkem tippspetsialistina ja juhtivatel, kõrgemalt tasustatud positsioonidel.

Töötajate sooline jaotus seisuga 31.12.2021

2021. aasta lõpu seisuga töötas Tallinna Sadama grupis **kuni 35-aastaseid inimesi 15%** (2020: 17%). Ettevõtte konkurentsivõime suurendamiseks ja innovaatilise mõtteviisi tagamiseks oleme pikaajalise kestliku arengu eesmärgina võtnud sihiks kasvatada seda näitajat 2030. aastaks 25%-ni. Kõrgemas vanuses spetsialistidele järelkasvu tagamiseks sõlmimisime 2019. aastal **koostööleppe Mereakadeemiaga**, mis on aluseks **praktika- ja teaduslase koostöö edendamiseks** ning 2021. aastal pakkusime praktikat 14 Mereakadeemia ja Eesti Merekooli tudengile.

Töötajate vanuseline jaotus seisuga 31.12.2021

¹⁶ GRI (Global Reporting Initiative) aruandlusstandardi mitmekesuse ja võrdsete võimaluste näitaja GRI 405 (Diversity and Equal Opportunity).

4.2 Personalistrateegia

Tallinna Sadama personalistrateegia järgnevate aastate fookused on: ühtsustunne ja hea koostöö, arengu ja tervise toetamine, nutikad tööprotsessid ja efektiivne töökorraldus ning uuendusmeelsus. Personalistrateegia eesmärgiks on pühendunud inimesed õigetes rollides.

Personalistrateegia peamisteks mõõdikuteks on meie inimeste pühendumuse indeks ja vabatahtlik volavus. Samuti jälgime mainet töandjana ning osaleme Kantar Emori poolt korraldatavas töandja maine uuringus.

Töötajate pühendumuse jälgimiseks viime igal aastal läbi **töötajate pühendumuse uuringu**. 2021. aastal vastas uuringule 77% töötajatest ning pühendumuse indeks oli 4 punkti skaalal 3,2 (2020: 3,5 punkti). **Töötajate vabatahtlik volavus oli 2021. aastal 6,8%** (2020: 4,9%), eesmärk on hoida see näitaja 10% piires. Kantar Emori poolt korraldatavas töandja maine uuringus oli Tallinna Sadam eelistatuimate töandjate pingereas palgatöötajate sihtrühmas kuuendal kohal.

Oma inimeste pingutuse ja heade tulemuste märkamiseks on meil heaks traditsiooniks anda kord kvartalis üle Kvartali Tähe tunnustus. Selle traditsiooniga tunnustab juhtkond iga kvartal töötajaid, kes on viimaste kuude jooksul oma töökuse, meie väärtuste esindamise või algatusvõime poolest eriliselt silma paistnud. Lisaks saavad kolleegid iga aasta lõpus valida ja tunnustada Aasta Tegijaid ehk inimesi, kes on esindanud kõige paremini Tallinna Sadama väärtuseid.

Tallinna Sadamas toetame inimeste erialast arengut ning füüsilist ja vaimset tervist. Viimaste aastate prioriteediks on olnud digioskuste arendamine ja juhtimiskvaliteedi tõstmine Tallinna Sadama juhtimispõhimõtete alusel. Tallinna Sadama juhtimise arenguprogrammi lõpetas 2021. aasta kevadel 12 juhti ning sügisel alustas 10 uut juhti. Uutele töötajatele mõeldes korraldame kord kvartalis toimuvat uue töötaja infopäeva, mille eesmärk on tutvustada uutele töötajatele ettevõtte eesmärgi, erinevaid tegevusvaldkondi ja juhtimist.

RATTAMATK PALDISKI SADAMAST TALLINNA VANASADAMASSE

Tervise hoidmiseks **katame ka töötajate sportimise kulusid** kokkulepitud piirmäära ulatuses ning võimaldame oma inimestel võtta nädala jagu **lisapuhkust talvekuudel**. Igal aastal on olnud meil heaks traditsiooniks tervisekuu korraldamine, mille raames oleme kutsunud külla huvitavaid esinejaid terviseteemadel ning korraldanud muid tegevusi, mis aitavad tõsta terviseteadlikkust või tutvuda uute võimalustega oma tervise hoidmiseks. Vaimse tervise hoidmiseks pakume töötajatele vaimse tervise nõustamist oma partneri OÜ Meeletervis psühholoogide juures. 2021. aastal pakkusime oma töötajatele ka võimalust COVID-19 antikehade tasuta testimiseks. Ühtsustunde hoidmiseks korraldasime 2021. aastal mitmeid väiksemaid üritusi ja meeskonnategevusi arvestades riigi epidemioloogilist olukorda.

Ühtset inforuumi aitavad hoida **regulaarsed infopäevad** kõigile töötajatele, mis 2021. aastal toimusid peamiselt veebiülekannetena. Infopäevadel anname ülevaate ettevõtte eesmärkide täitmisest ja olulistest projektidest ning räägime ettevõtluskeskkonna arengutest. Samu teemasid kajastame ka ettevõtte siselehes Sadama Sõnumid. Ettevõtte juhtide ja valdkonna spetsialistidega koguneme ka kord aastas strategia- ja innovatsioonipäeval. 2021. aasta sügisel toimunud innovatsioonikiirendis toimusid ajurünnakud ettevõtte kestliku arengu ja keskkonnasäästu ning töandja atraktiivsuse teemadel. Parimatest ideedest valisime välja projektid, mille elluviimisega tegelevad meeskonnad 2022. aasta esimeses pooles.

Ühiste eesmärkide poole aitab Tallinna Sadamas liikuda **tulemusjuhtimise süsteem**, mis tagab, et ettevõtte strateegilised eesmärgid on viidud iga meeskonna ja spetsialistini. Eesmärgistamisel peame oluliseks, et oodatavad tulemused oleksid selgelt kokku lepitud ja mõõdetavad. 2021. aastal võtsime kasutusele eesmärgistamise ja riskijuhtimise tarkvara PlanPro, mis aitab samuti kaasa eesmärgistamise kvaliteedi tõstmisele: töötajate eesmärgid on kõikidele nähtavad ning seotud otseselt ettevõtte eesmärkidega. Töötajatele laieneb kas aastane või kvartaalne tulemustasusüsteem kokkulepitud eesmärkide saavutamise alusel.

Värbamisel ja edutamisel lähtume töötaja väärtustest, kogemustest ja kompetentsidest välistades diskrimineerimise soo, vanuse, rahvuse jms põhjal. 2021. ja eelneval aastal ei esinenud Tallinna Sadamas ühtegi diskrimineerimisjuhtumit.

4.3 Tööohutus

Tööohutus on ettevõtte üks prioriteetidest. Töötajatest 40% on kontoritöötajad, kelle töökeskkonna kahjulikud mõjurid on seotud vähese liikumise (sundasend) ja arvutiga töötamisega. 60% töötajate töö on seotud kõrgendatud riskiga seoses töötamisega kõrgustel või öisel ajal. Suurem töörisk esineb neilgi, kes teostavad tuletöid, kasutavad ohtlikke seadmeid (tuubused, rambid), töötavad laevadel, kaidel, seadmetega ja reisiterminalides. Analüüsime töökeskkonna riske ning parendame töökeskkonda pidevalt võttes arvesse ka töötajate ettepanekuid töökohtade ajakohastamise osas. Suuname töötajad regulaarselt **tervisekontrolli**, tagame töötajate teadlikkuse töökeskkonna ohuteguritest ning kaitsemeetmetest, isikukaitse- ja abivahendite soetamise ning soodustame töötajate tervislikku eluviisi. Viimane raske tööõnnetus leidis aset 2017. aastal ja **aastatel 2018–2021 tööõnnetusi ei esinenud.**

Oleme loonud **tööohutuse e-õppe portaali uutele töötajatele**, kes töötavad kontoris, reisiterminalis ja laevaliiklusjuhtimise keskuses, kus iga töötaja saab tutvuda iseseisvalt ohutusjuhendite, video- ja erinevate juhendmaterjalidega. E-õppega kaasneb teadmiste kontroll ehk test, mis kinnitab töötajate arusaamist töötervishoiu, tule- ja tööohutuse valdkonnast. E-õppe keskkonda hakatakse kasutama ka uute töötajate tööohutusosalises sissejuhatavas juhendamises.

2021. aastal täiendasime ettevõtte töökeskkonna riskianalüüsi seoses COVID-19 pandeemiaga ning tulenevalt riskianalüüsist võtsime kasutusele meetmed COVID-19 tõkestamiseks töökeskkonnas (sh kodukontor, veebikoosolekud, kiirtestimine, maskid, hajutamine). Lähtudes riigi poolt kehtestatud riskitasemetest oleme välja töötanud ettevõtte poolsed käitumisjuhised koroonaviiruse leviku tõkestamiseks. Töötajate tervise hoidmiseks ja tööohutuse tagamiseks korraldasime ettevõtte poolt töötajate COVID-19 vastast vaktsineerimist, tänu millele saavutasime aasta lõpuks kontserni **töötajate immuniseerituse taseme üle 90%**. Enamus meie eesliini töötajaid said vaktsineerimise võimaluse lähtuvalt oma tööülesannetest juba märtsis ja aprillis. Samuti hoiame pidevalt ajakohasena töökeskkonnas viiruse tõkestamiseks kehtestatud ohutusmeetmeid ja juhiseid siseveebis.

5 Ühiskondlik panus

5.1 Liikmelisus organisatsioonides

					
AmCham	Briti-Eesti Kaubanduskoda	Cruise Baltic	Cruise Europe	Digitaalehituse Klaster	EcoPorts Euroopa sadamate keskkonnakaitseorganisatsioon
					
Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon	Eesti Logistika- ja Transiidi Assotsiatsioon	Eesti Maksumaksjate Liit	Eesti Sadamate Liit Estonian Ports Association

					
<p>Eesti Siseaudiitorite Ühing</p>	<p>Eesti Tööandjate Keskliit</p>	<p>Euroopa Meresadamate Organisatsioon (ESPO)</p>	<p>Läänemere Sadamate Organisatsioon (BPO)</p>	<p>Paldiski Ettevõtjate Liit</p>	<p>PARE</p>
					
<p>PIANC</p>	<p>Rahvusvaheline Sadamakaptenite Ühing (IHMA)</p>	<p>Rail Baltica Business Network</p>	<p>Rohetiiger</p>	<p>Saksa-Balti Kaubanduskoda</p>	<p>Urban Land Institute</p>
					
<p>Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum</p>	<p>Eesti Vesinikutehnoloogiate Ühing</p>				

5.2 Kestliku arengu koostöö ja vabatahtlik tegevus

Üheks keskseks teemaks äritegevuses ja tulevikuplaanide tegemisel on meie jaoks teadlikkus kestliku arengu põhimõtetest ja oma teadmiste jagamine ning tegelemine oma tegevusvaldkondade mõju teemadega ühiskonnas.

2019. aastal allkirjastas Tallinna Sadam koos 23 riigi osalusega äriühinguga **kokkuleppe vastutustundliku ettevõtluse põhimõtete järgimiseks**, et ergutada läbi reaalse eeskju näitamise nende põhimõtete olulisust ettevõtluses ja ühiskonnas laiemalt. 2021. aastal jätkasime **kestliku arengu strateegia täiendamise** ja tegevuskava elluviimisega, ühtlasi töötasime välja **möödikute süsteemi** kestliku arengu eesmärkide täitmise jälgimiseks. Koos Mereakadeemiaga arendasime osaliselt automatiseeritud rakenduse Tallinna Sadama ökoloogilise jalajälje mõõtmiseks ja jälgimiseks.

Kohaliku kogukonnaga suurema sidususe loomisel on hea näide 2021. aastal avatud Vanasadama moodne ja mitmekülgne kruisiterminal koos 850-meetrise promenaadiga, mis avab mereääre linnarahvale vaba aja veetmiseks ning loob uusi turismi ja ärivõimalusi. Seni ligipääsmatust sadama-alast sai kutsuv linnaruum, mis jätab kustumatu esmamulje ka merelt saabuvale külalisele. Uus kruisiterminal on piirkonna kõige kaasaegsem, loodud keskkonda ja jätkusuutlikkust silmas pidades. Ligi 2000 inimest mahutav hoone avab lisaks reisijate teenindamisele veel rohkelt võimalusi erinevate sündmuste korraldamiseks.

Koostöös Eesti Kunstiakadeemia ja Tallinna linnaga on perioodiks 2019–2022 algatatud uurimisprojekt „**Tallinna vanalinna jätkusuutlik haldamine ja eksponeerimine**“¹⁷, mille eesmärk on saada akadeemilist sisendit Tallinna vanalinna kui UNESCO maailmapärandi väärikaks ja jätkusuutlikuks haldamiseks, turistide logistika parendamiseks sadama ja vanalinna vahel, mis tagaks Tallinna Sadama reisijate ärisuuna kestliku arengu ja võimaluse reisijate arvu kasvatamiseks. Projekti eesmärkide täitmiseks jagatud toetussumma koos lisanduvate maksudega on 231 tuhat eurot. Projekti ühe väljundi — **Vanalinna ringbussi** logistilise lahenduse väljatöötamiseks oleme kaasanud ka Tallinna Tehnikaülikooli eksperdid.

¹⁷ Vahearanded jälgitavad Tallinna Sadama kodulehel toetuste juures www.ts.ee/toetused.

Koostöös Mereakadeemiaga keskendume meremeeste haridustaseme tõstmisele ja järelkasvu tagamisele, aga ka laevade küberturvalisuse ning logistikaahela digitaliseerimise projektidele. Teeme koostööd ka teiste teadusasutustega Eestis ja mujal nii digilahenduste väljatöötamisel kui ka uuenduslike ehitustehniliste võimaluste analüüsimisel, tutvustame tudengitele Tallinna Sadamat, kaasame praktikante ja meie töötajad annavad vabatahtliku tegevuse korras külalislektoritena loenguid oma valdkonnas. 2021. aastal kaitsti meie töötajate kaasjuhendamisel mitmeid sadamaga seotud teadustöid.

2021. aastal toimusid Vanasadamas Tallinna Sadama kaaskorraldusel suurüritused Merepidu Sail Tallinn ning Taliujumise Eesti meistrivõistlused.

Panustamaks koroonaviiruse leviku tõkestamiseks ühendasid Tallink Grupp ja Tallinna Sadam jõud Eesti elanike vaktsineerimise kiirendamiseks ning ühistegevusena jagati 29. juulist kuni 15. augustini Tallinki laevadel Star ja Megastar end vaktsineerivatele reisijatele tasuta reisikuponge.

TALIUJUMISE EESTI MEISTRIVÕISTLUSED JA ICE SWIM FESTIVAL VANASADAMA JAHISADAMAS

Traditsiooniliselt korraldame koos Verekeskusega **doonoripäevi**, kust võtavad osa nii Tallinna Sadama ja koostööpartnerite töötajad kui ka teised vabatahtlikud vereloovutajad. 2021. aastal osales Vanasadamas ja Muuga sadamas toimunud doonoripäeval kokku 77 inimest, sh 24 Tallinna Sadama grupi töötajat.

Parvlaeva Tiiu meeskonnaliikmed osalesid 15. aprillil merepäästeoperatsioonil ja **päästsid kahe inimese elud**. TS Laevadel on traditsiooniks saanud korraldada koostöös politsei- ja piirivalveameti ning vabatahtlike päästjatega parvlaeval Mereohutuse päevi, mille raames tutvustatakse reisijatele päästevestide õiget kasutamist ning antakse muud olulist infot mereohutuse kohta.

Tallinna Sadam on ühinenud heategevusliku algatusega „**Annetame aega**“, kus meie töötajad panustavad vabatahtliku tegevusega nii loodushoiu, hariduse kui ka tervishoiuvaldkonda.

ELUPÄÄSTJAD INDREK JÕGI, TOOMAS LEHTSAAR JA KAREL AAS

Tallinna Sadama üheks kestliku arengu prioriteediks on puhas Läänemeri. Suvehooajal aitas koostöös Tallinna linnaga Vanasadama Jahisadamasse paigaldatud **mereprügipüüdur Seabin** korjata veest sinna sattunud olmeprügi. Kogutud andmed edastati keskkonnahariduslikul eesmärgil ülemaailmse projekti andmebaasi. Läänemere puhtuse nimel on oluline võidelda **suitsukonide reostuse vastu**. Tallinna Sadama sadamate aladele ja TS Laevad parvlaevadele on paigutatud spetsiaalsed hääletamisvõimalusega suitsukonide prügikastid ehk *Ballot Bin*'id. Tallinna Sadama grupi töötajad korjasid maailmakoristuskampaania raames Vanasadama alalt ja selle lähiümbrusest ligi 10 000 suitsukoni, mis leidsid taaskasutust kunstiprojekti raames. Augustis tähistasime koos Tallinna linnaga **Läänemerepäeva** konverentsiga Läänemere olukorrast ning avaliku jalutuskäiguga mereäärses Vanasadamas.

Tallinna Sadam panustas **Tallinna linna Euroopa Rohepealinn 2023 edukal konkursil osalemisesse**: meie sisendit puhta Läänemere hoidmisel (kontsert-etendus Ookean, mereprügipüüdur, reoveevastuvõtuseadmed, suitsukonikampaania) ning keskkonnasõbraliku linnakeskkonna ja arenduse osas (Tark Sadam, kaldaelekter, automaatsildumine, kruiisiterminal, kultuurikilomeeter) kasutati Rohepealinna konkursi esitlustes. Teeme tihedat koostööd Tallinna linnaga, et viia ellu Vanasadama arendusplaani Masterplaani 2030+ ja kujundada Vanasadama alast tänapäevane, kõrgetasemelise avaliku ruumiga, atraktiivne ja elav linnakeskus.

Rohetiigri projektis teeme koostööd Eesti erinevate ettevõtetega, et suurendada ringmajanduse osa jäätmete käitlemisel ning püüelda tasakaalustatud majandusmudeli poole. Märtsis toimus merendusettevõtete ümarlaud, mille tulemusena esitasime ettepanekud sisendiks Keskkonnaministeeriumile Eesti ringmajanduse strateegia ja arengukava väljatöötamiseks.

MAAILMA KORISTAMAS

ANNETAME AEGA TOIDUPANGAS

6 Majandustulemused

6.1 Põhinäitajad

Näitaja	Ühik	2021	2020	muutus	%
Müügitulu	tuh EUR	110 051	107 358	2 693	2,5%
Ärikasum	tuh EUR	29 758	35 562	-5 804	-16,3%
Korrigeeritud EBITDA ¹⁷	tuh EUR	54 046	58 423	-4 377	-7,5%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	tuh EUR	-24 761	-24 094	-667	2,8%
Tulumaks	tuh EUR	-3 275	-4 913	1 638	-33,3%
Kasum	tuh EUR	25 612	28 518	-2 906	-10,2%
Investeeringud	tuh EUR	14 718	37 138	-22 420	-60,4%
Töötajate arv (keskmine)	in	469	465	4	0,9%
Kaubamaht	tuh tonni	22 397	21 327	1 070	5,0%
Reisijate arv	tuh in	3 542	4 333	-791	-18,3%
Laevakülastuste arv	tk	7 333	7 088	245	3,5%
Varade maht perioodi lõpus	tuh EUR	629 538	628 093	1 445	0,2%
Netovõlg perioodi lõpus	tuh EUR	168 474	184 901	-16 427	-8,9%
Omakapital perioodi lõpus	tuh EUR	380 895	375 432	5 463	1,5%
Aktsiate arv perioodi lõpus	tuh tk	263 000	263 000	0	0,0%
Ärikasum/müügitulu		27,0%	33,1%		
Korrigeeritud EBITDA/müügitulu		49,1%	54,4%		
Kasum/müügitulu		23,3%	26,6%		
EPS: kasum/kaalutud keskmine aktsiate arv	EUR	0,10	0,11	-0,01	-10,2%
Omakapital/aktsiate arv	EUR	1,45	1,43	0,02	1,5%
Kasum/varade maht		4,1%	4,5%	4,1%	4,5%
Kasum/omakapital		6,7%	7,6%	6,7%	7,6%
Aktsia hind perioodi lõpus		1,86	1,80	0,06	3,3%
P/E: Aktsia hind/kasum aktsia kohta		19,1	16,6	2,5	15,1%

¹⁷ korrigeeritud EBITDA = kasum enne kulumit, vara väärtuse langust, finantstulusid ja -kulusid (kokku) ning tulumaksukulu ja korrigeerituna varade sihtfinantseerimise amortisatsiooniga.

6.2 Majanduskeskkond

Erinevalt aasta varasemas IMFi prognoosis¹⁸ eeldatust ei toimunud 2021. aastal koroonaviiruse olulist taandumist ja normaalolukorra taastumist, küll aga rakendasid riigid ulatuslikult majanduslikke abimeetmeid piirangutest tingitud kahjude leevendamiseks ning vaatamata uutele viiruselainetele saavutas **maailmamajandus** esialgsel hinnangul 5,9% kasvu, mis ületas aasta tagust prognoosi (+5,5%). Uued koroonaviiruse puhangud tõid kaasa häired tootmistes ja tarneahelates, mis koos energiahindade tõusuga põhjustasid inflatsiooni kiirenemise üle oodatud tasemete, mis omakorda on tõstnud survet palgatõusuks ja tekitanud seeläbi kõrgema inflatsiooni püsimise riski. Seetõttu kaaluvad riigid inflatsiooni ohjamiseks intressimäärade tõstmist, mis teisalt seab ohtu rekordiliseks kasvanud riigivõlgade teenindamise võimekuse. Siiski prognoositakse aastateks 2022–2023 inflatsiooni taandumist, pandeemia leevenemist, energiahindade alanemist ning kokkuvõttes 2022. aasta maailma majanduskasvuks 4,4%. Kasvu ohustavad peamised riskid nagu COVID-19 pandeemia edasine kulg, monetaarpoliitilised otsused, tarneahelate ebakindlus, inflatsiooni oht ja geopoliitilised pinged võivad aga prognoosi täitumist oluliselt mõjutada, nagu tõestas 2021. aasta viimane kvartal, mil 2022. aasta majanduskasvu prognoosi vähendati 0,5 protsendipunkti võrra.¹⁹

Eesti majanduskasvuks kujunes 2021. aastal ligikaudu 8%, mis ületas oluliselt aasta varasemat prognoosi (2–3,5%). Erinevalt oodatust olid koroonakriisi mõjud majandusnäitajatele kardetust väiksemad, peamiselt kõrge eratarbimise ning riiklike toetusmeetmete mõjul, mistõttu kujunes aasta majandusele kokkuvõttes ootamatult edukaks. Majanduskasvust ei saanud osa siiski kõik tegevusalad — jätkuv koroonapiirangutest tingitud kriis mõjutas negatiivselt turismiga seotud tegevusalasid. Kõrge majanduskasv suurendas töajõupuudust, mis koos tarbijahindade kasvuga tähendas survet tööajõukuludele.

Tarbijahindade kasv oli 2021. aastal 4,6%, ehk oluliselt üle aasta varem prognoositud 1–2% taseme, mis peegeldab lisaks eeltoodud mõjudele hüppeliselt tõusnud energiahindade mõju. 2022. aastaks oodatakse hinnakasvu tõusu tasemele 6–7% eelkõige aasta esimese poole mõjul, kui energiahindade kasv kandub üle toodete ja teenuste hindadesse. Kiirenev hinnatõus ning teisalt kasvav töajõupuudus aeglustavad prognoositavalt majanduskasvu 3% lähedusse.²⁰

2020. aasta alguses pandeemiaks puhkenud ja 2021. aastal mitmete lainetena kestnud COVID-19 kriis avaldas Tallinna Sadama tulemustele otsest mõju läbi riikide poolt piiriülesele **reisimisele kehtestatud piirangute**. Seetõttu püsis madalseisus rahvusvaheliste liinireisijate arv ning suvine kruisihooaeg jäi oodatust kesisemaks. Piirangutest tulenevalt esines viivitusi materjalide ja seadmete hankimisel. Kuigi majanduse elavnemine leidis aset eelkõige turismiga mitte seotud sektorites, suurendas see tekkinud töajõupuuduse tõttu survet palkadele. Teisalt **mõjud kaubamahule olid valdavalt positiivsed** ning majanduskasvu mõjul leidis mitmel juhul ka kasvukohti, eelkõige veeremkauba (ro-ro) osas, mis aitas käigus hoida ka peamiselt liinireisijate veoks mõeldud reisilaevu. Kasvanud energia- ja tarbijahinnad mõjuvad positiivselt TS Laevade reisiparvlaevade teenuse tulule, kuid teisalt tähendavad ka suuremat tegevuskulu. Eelnevast tulenevalt avaldusid 2021. aasta majanduskeskkonna mõjud kontsernile rahvusvaheliste reisijatega seotud tulude vähenemise kaudu reisisadamate segmendis ning aitasid mõneti kaasa tulude kasvule kaubasadamate ja reisiparvlaevade segmendis. Kallinenud energiahinnad ja tööjõu kallinemine koos teenuste ja kaupade hinnatõusuga on toonud kaasa kontserni ülese kulude kasvu, mistõttu on lähivaates **fookuses organisatsiooni efektiivsuse kasvu võimalused**.

¹⁸ IMF "World Economic Outlook Update", jaanuar 2021.

¹⁹ IMF "World Economic Outlook Update", jaanuar 2022.

²⁰ Ajakirjanduse andmed, Eesti Pank, Swedbank, SEB.

6.3 COVID-19 pandeemia ja Vene-Ukraina konflikti mõju

COVID-19 pandeemia tõttu riikide poolt kehtestatud kaitsemeetmete mõju avaldub kontsernile alates 2020. aasta märtsi teisest poolest. Kuna jätkuvad kaitsemeetmed keskenduvad inimeste vaheliste kontaktide ja piiriülese liikumise minimeerimisele, avaldavad need suurimat mõju turismisektorile ja reisijate liikumisele, mis omakorda on mõjutanud ja **mõjutab jätkuvalt peamiselt kontserni reisisadamate segmendi tulemust.**

Seoses viirusesse nakatunute arvu kasvuga kehtestas Soome alates 28. septembrist 2020 uuesti piirangud Eestist saabujatele ja Soome pääses ilma karantiini nõudeta vaid töörandeks, transiidiks või muul olulisel põhjusel. Alates 27. jaanuarist 2021 kehtestas Soome keelu ka töörandele, mis kestis 7. juunini 2021. 21. juunist saavad Soome piiranguteta siseneda kõik isikud, sh turismi eesmärgil, kes on täielikult vaktsineeritud või koroonaviiruse viimase 6 kuu jooksul läbi põdenud. Välisriikidest Eestisse saabujatele rakendatakse erinevaid meetmeid ja piiranguid sõltuvalt saabunud isikute vaktsineeritusest ning lähteriigis kehtivast nakatumise hetkeolukorrast. Piirangutest tuleneva nõudluse languse tõttu on rahvusvaheliste reisilaevade operaatorid teinud mitmeid ümberkorraldusi laevade sõidugraafikutes ja liinidel sõitvate laevade osas. Alates 2020. aasta märtsi keskpaigast on olnud suletud Tallinn–Stockholmi ja Tallinn–Peterburi liinid. **Tallinn–Stockholmi liin avati uuesti alles 9. juulil 2021**, kuid varasemast hõredama graafikuga. 2020. aasta kruisihooajal kruisilaevade külastusi ei toimunud, kuid alates 2021. aasta **juuli algusest külastavad Tallinna taas ka kruisilaevad.**

Kaubavedudele riikide vahelisi piiranguid ei ole seatud ja Tallinna Sadama sadamaid läbiv **kaubamaht tervikuna pandeemia tõttu vähenenud ei ole.** Aeg-ajalt on esinenud katkestusi kaupade lähtekohtades (näiteks tootmise lühiajaline peatamine), kuid need on olnud ilma pikaajalise mõjuta. Teatud kaubagruppides (eriti ro-ro) on tänu regulaarse laevaliikluse säilitamisele mahud stabiilselt kasvanud ja lähitulevikus võib tootmise ja oluliste allhangete tarbimisele lähemale toomine (ehk *nearshoring*) pandeemia tõttu isegi kaubamahtusid kasvatada.

Tallinna Sadama tütarettevõtte TS Laevad poolt opereeritavad Saaremaa ja Hiiumaa siseriiklikud reisiparvlaevaliinid jätkasid tavapärasest äritegevust järgides rangelt viiruse vastaseid kaitsemeetmeid. Reisijate ja sõidukite arv aasta võrdluses kasvab jätkuvalt. Piirangutest tulenevad muudatused **ei ole avaldanud olulist mõju reisiparvlaevade segmendi finantstulemustele**, kuna suurema osa üleveoteenuse tulust moodustab püsitasu, mis ei sõltu reise ega reisijate arvust.

Tallinna Sadama tütarettevõtte TS Shipping poolt opereeritav multifunktsionaalne jäämurdja Botnica jätkas oma tavapärasest tegevust ja Botnica müügitulu (muu segment) COVID-19 pandeemia oluliselt mõjutanud ei ole. **Botnica prahipäevade arv ja kasutusmäär aasta võrdluses isegi kasvasid.**

Kontsern rakendab vajalikke meetmeid ja teeb igakülgset koostööd ametkondadega viiruse leviku takistamiseks ning inimeste elu ja tervise kaitsmiseks. Ettevõtte võimaldab COVID-19 vastast vaktsineerimist kõigile soovi avaldanud töötajatele ja kasutusel on COVID-19 kiirtestid vahetusega töötajate testimiseks enne tööle asumist. Tallinna Sadama **töötajatest oli aasta lõpuks üle 90% COVID-19 vastu vaktsineeritud.** Kõik reisilaevaga Eestisse saabujad saavad isolatsioonikohustuse lühendamiseks ning tööle naasmiseks lasta end koroonaviiruse suhtes Vanasadama reiserterminalides testida. Lisaks tegime vaktsineerimiskampaaniat –koostöös Tallinkiga jagasime juulis ja augustis Tallinki laevadel vaktsineerivatele reisijatele tasuta reisikuponge.

Püsikulude suure osakaalu tõttu on kontserni kasumlikkuse langus müügitulu vähenemisel reisisadamate segmendis vältimatu. Ettevõtte jätkab planeeritud investeeringuid ning juhatuse hinnangul ei ohusta koroonaviirusest tulenevad mõjud kontserni tegevuse jätkuvust.

Seoses 24. veebruaril 2022 puhkenud Vene-Ukraina konfliktiga ning seejärel Lääne riikide poolt Venemaale kehtestatud sanktsioonidega avaldub mõju ASi Tallinna Sadam äritegevusele tulevikus hinnanguliselt eelkõige kaubaäris. Venemaa päritolu kaup (vedellast ja väetised), mille lähte- või sihtriik on Venemaa, moodustab kontserni kogu kaubamahust keskmiselt ligi 30% ning valdav enamus sellest on Venemaa eksport. Venemaale kehtestatud sanktsioonide mõju ei ole aruande kinnitamise hetkel võimalik usaldusväärset hinnata.

6.4 Turuülevaade: reisijad

Läänemeri on üks tihedaima laevaliiklusega sisemeresid maailmas. Läänemere valgalas elab peaaegu 85 miljonit inimest ning laevaliiklus on üks peamisi piirkonna siseturismi transpordimeetodeid. Hinnanguliselt sõidab laevaga Läänemere idaosas aastas tavapäraselt kokku üle 40 miljoni reisija, mistõttu on see kõige tihedama rahvusvahelise reisilaevaliiklusega ala Läänemeres. Üheks suurema reisijate arvuga sadamaks on siin ka **Tallinna sadam — Stockholmi ja Helsingi järel kolmandal kohal**. Nende sadamate vahel sõidavad ka Läänemere suurimad, peamiselt reisijate veoks mõeldud reisilaevad. Võrreldes teiste Läänemere-äärsete piirkondadega soodustab tihedat laevaliiklust Eesti, Soome ja Rootsi vahel nii sihtsadamate omavaheline optimaalne kaugus reisilaevaliikluseks kui ka asjaolu, et suuremahuline reisilaevaliiklus toimub just nimetatud riikide pealinnade vahel, mis asuvad kõik mere ääres.

Oma soodustav roll on ka aina tihenevatel Eesti–Soome majandussuhetel ning enne COVID-19 pandeemia algust piirkonna muutumisel järjest **populaarsemaks sihtkohaks Aasia turistidele**, kes saabusid piirkonda lennukiga ja reisisid siinsete lähiriikide vahel järjest rohkem reisilaevadega. Seetõttu moodustab rahvusvaheliste reisilaevade liiklus Tallinna ja peamiste vastas-sadamate — Helsingi ja Stockholmi — puhul Tallinna Sadama majandustegevuses väga tähtsa osa.

Reisijate arv Läänemere idaosas sadamates*

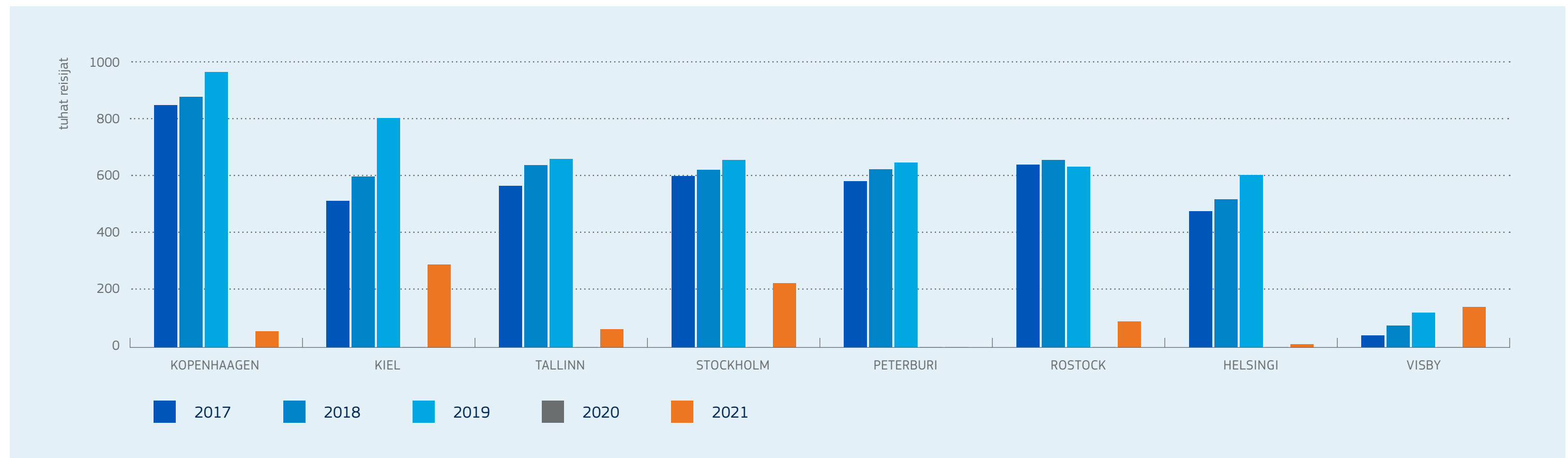

* Ei ole arvestatud sadamaid, mille reisijate arv moodustub peamiselt lähireisidelt (kestusega ca 1 h)

Seoses COVID-19 piirangute ning pandeemia jätkuva levikuga jäi sarnaselt eelmisele aastale ka 2021. aasta reisijate arv erakordselt madalale tasemele nii Läänemere kui maailmas üldiselt. Seetõttu ei ole 2021. aasta tulemus otseselt võrreldav pandeemia-eelse perioodiga. Sadamate lõikes jäid senised suurimad sadamad endiselt suurimateks ning Tallinn langes teiselt kohalt kolmandaks, peamiselt Soome-suunalise reisijate liikluse vähenemise tõttu. Kokkuvõttes langes Läänemere idaosa suuremate sadamate reisijate arv 2021. aastal 2,6% 15,7 mln reisijalt 15,3 mln reisijani.

Enne COVID-19 pandeemiat oli kruisiturism maailmas olulises kasvufaasis ulatudes 30 miljoni reisijani aastas ja Läänemere piirkond oli üks kiiremini kasvavaid kruisiturismi reisisihtkohti, teenindades ligi 6 miljonit kruisireisijat. Kui 2020. aasta koges kruisiturism COVID-19 pandeemia tõttu erakordset tagasilööki ehk kruisiturism sisuliselt peatus kogu maailmas, siis 2021. aastal taasalustati oma tegevusega. Prognoosid olid igati positiivsed, kuid **jätkuv pandeemia mõjutas siiski oluliselt ka selle aasta kruisihooaega.**

Kruisireisijad Läänemere suurimates kruisisadamates

6.5 Turuülevaade: kaup

Kaubamahu turuülevaade hõlmab Läänemere idakaldal asuvate riikide (Poola, Leedu, Läti, Eesti, Venemaa) ja Soome lahe äärsed Soome suuremaid sadamaid, kellest paljud käitlevad ka ida-läänesuunalist transiitkaupa. Kui 2020. aastal Läänemere idakalda suuremate sadamate kaubamahud COVID-19 pandeemia tõttu vähenesid, siis 2021. aastal, on **kaubamahud vaatamata pandeemia mõjudele tasapisi taastumas**. 2021. aasta **kaubaveo turumaht oli 519 mln tonni**, mis tähendas 8 mln tonni ehk ligi 2% kaubamahu kasvu.

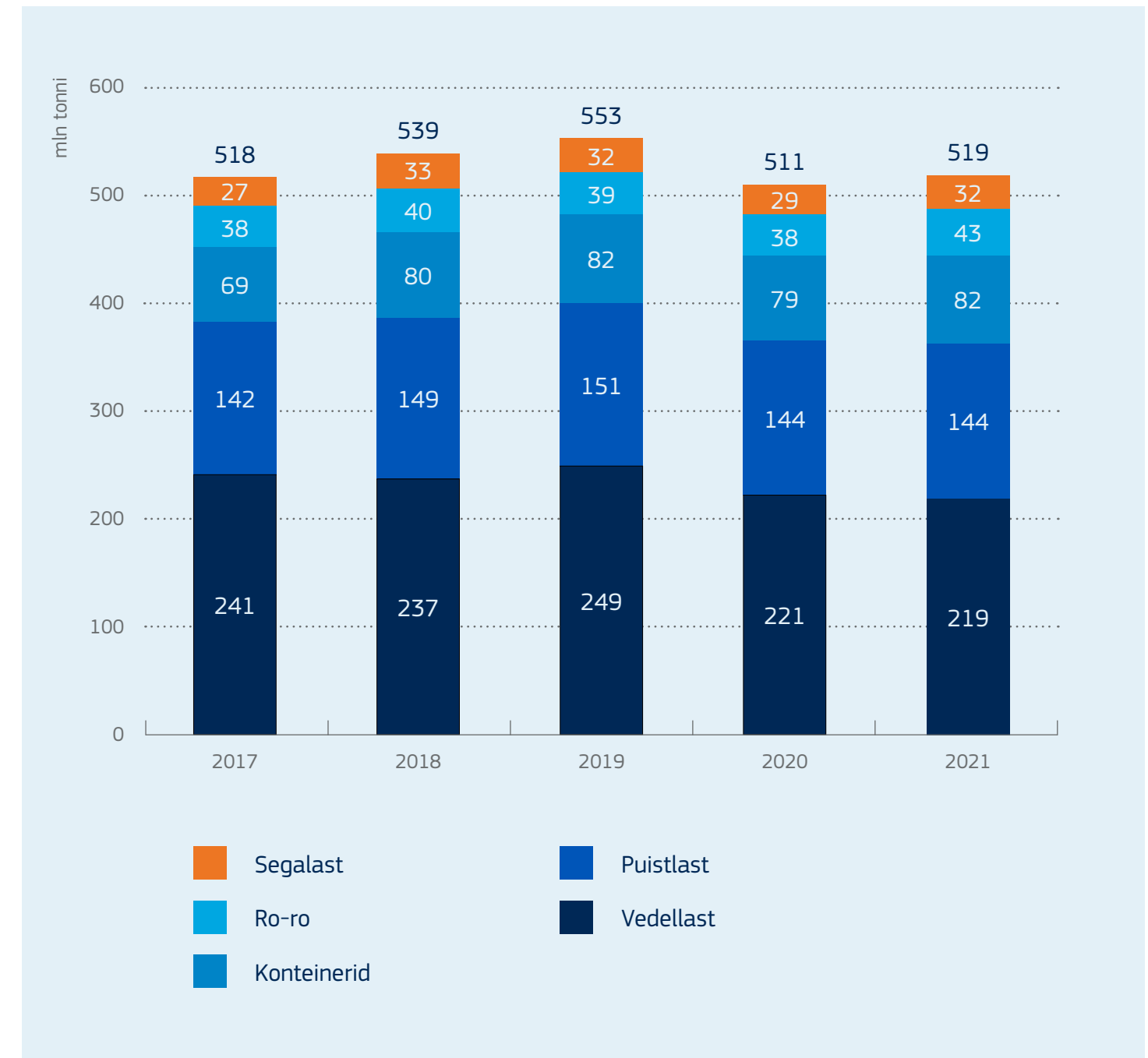
Lisades Eesti väiksemate sadamate kaubakäibe (8,3 mln tonni), oli Tallinna Sadama ja konkurentide kaubaveo turumaht 2021. aastal 527,3 mln tonni, ehk 8,4 mln tonni (+1,6%) suurem kui 2020. aastal.

Lastiliikidest kasvas 2021. aastal enim ro-ro turumaht (4,6 mln tonni ehk +11,4%). Segalast kasvas 2,8 mln tonni (+8,9%), peamiselt Läti ja Soome sadamate puitkauba kasvu mõjul. Konteinerkaubad kasvasid 2,2 mln tonni (+2,7%) valdavalt Poola sadamate mõjul. Puistlasti maht jäi eelmise aasta tasemele. Puistlasti kaupadest vähenes enim teravili (-1,8 mln tonni ehk -8,4%), kuid seda aitas kompenseerida teiste puistlastikaupade kasv. Vedellast aga vähenes 1,5 mln tonni (-0,7%), naftatoodete languse tõttu, mille mõju vähendas toornafta mahu mõningane kasv.

Sadamate lõikes olid **suurimateks kaubamahu kasvatajateks Ust-Luga** (kasv 6,8 mln tonni ehk +6,6%), Gdanski (5,2 mln tonni ehk +10,7%) ja Primorski (3,7 mln tonni ehk +7,5%) sadamad, peamiselt vedellasti (Ust-Lugas ka kivisöe) kasvu tõttu. Suurimad langused olid aga Neste Soome rafineerimistehastega seotud Sköldviki (-4,8 mln tonni ehk -20,2%) ja Naantali (-2,9 mln tonni ehk -36,8%) sadamates seoses COVID-19 pandeemiast tingitud Neste rafineerimistehaste restruktureerimisega. Lisaks vähenesid ka Riia ja Klaipeda sadamate kaubamahud vastavalt 2,2 mln tonni (-9,3%) ja 2,0 mln tonni (-3,7%), mida mõjutas enim vedellasti vähenemine ning Riia sadamas lisaks ka kivisöe vähenemine.

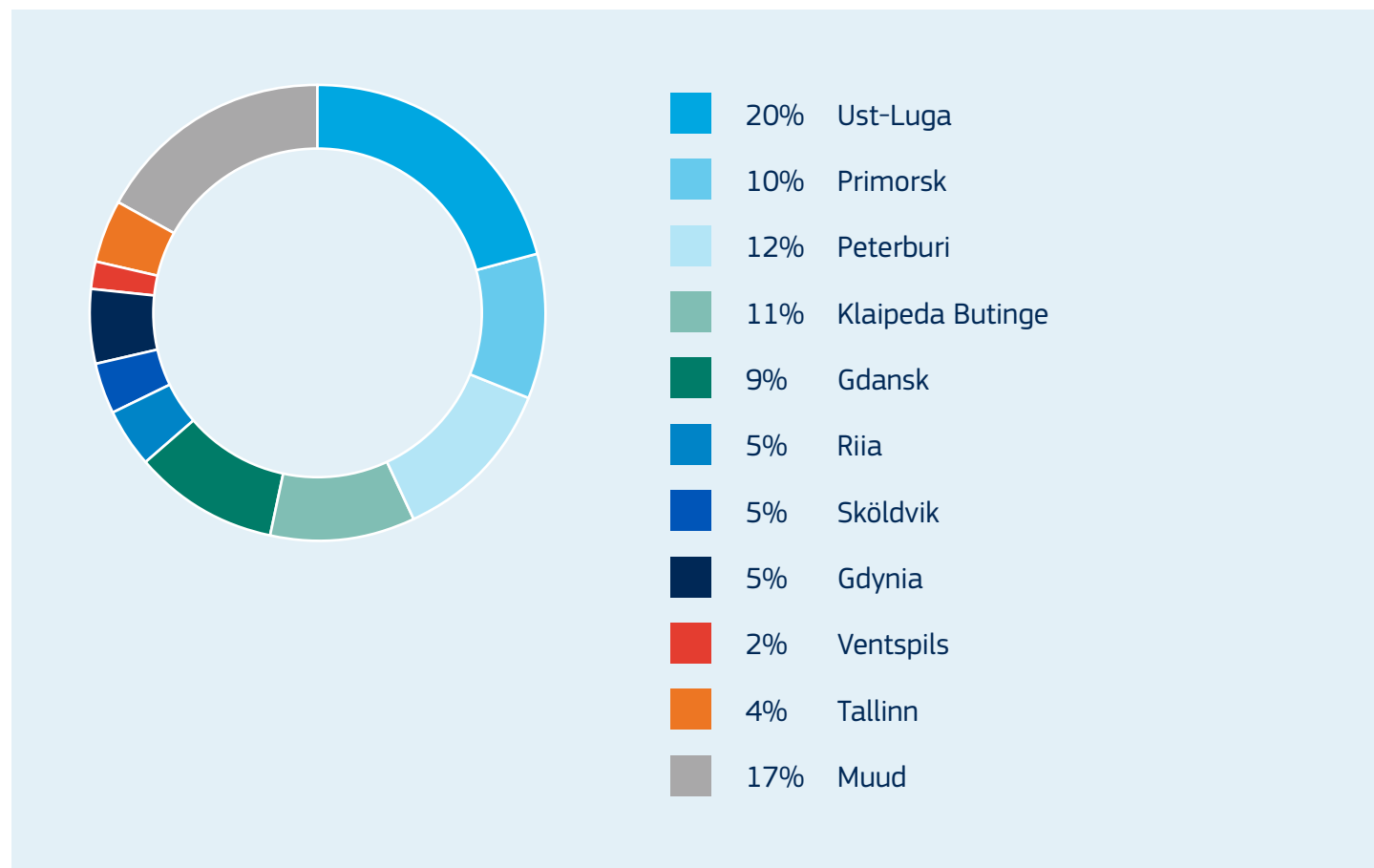
Eelnevalt kirjeldatud muutuste tõttu suurenes Venemaa ja Balti riikide sadamate arvestuses Venemaa ja Eesti sadamate turuosa ning vähenes Läti ja Leedu sadamate turuosa, sealhulgas kasvas Eesti sadamate turuosa esmakordselt suuremaks kui Läti sadamate turuosa. Venemaa sadamate turuosaks kujunes 64,4%, Eestil 10,5%, Lätil 10,3% ja Leedul 13,9% (2020. aasta andmetel vastavalt 63,7%, 10,2%, 11,4% ja 14,7%).

Läänemere idakalda suuremate sadamate kaubamaht

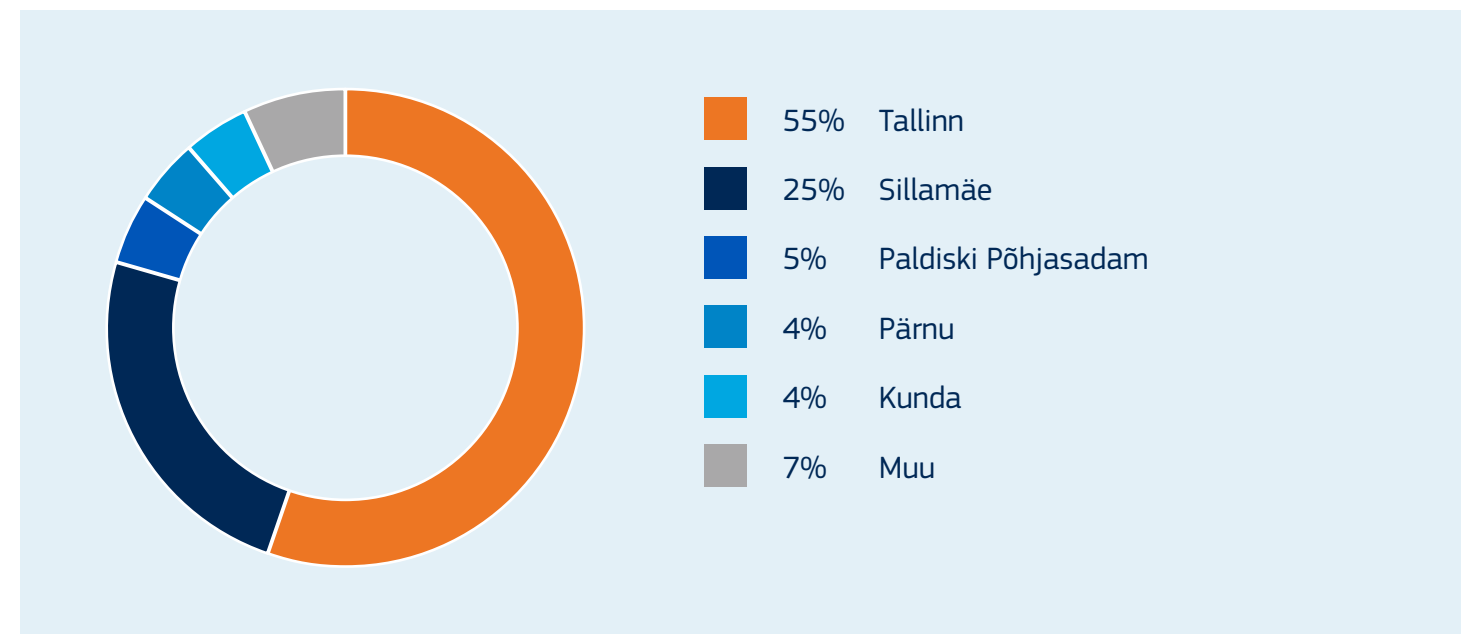
Läänemere idakalda suurimad sadamad olid Ust-Luga (109,4 mln tonni, turuosa 21%), Peterburi (62,0 mln tonni, 12%) ja Klaipeda (53,6 mln tonni, 10%). **Tallinna Sadam tõusis seitsmendale kohale, turuosaga 4,2%** (2020. aastal 9 koht, turuosaga 4,1%).

Läänemere idakalda suuremate sadamate turuosa

Eesti sadamate kaubamaht kasvas 1,6 mln tonni (+4,1%), 40,4 mln tonni tasemele, millest **Tallinna Sadama turuosa suurima sadamana moodustas 55%** (2020: 55%).

Eesti sadamate turuosa

6.6 Tegevustulemused

2021. aastal mõjutas Tallinna Sadama tegevustulemusi jätkuvalt COVID-19 pandeemia, tulenevalt viiruse mitmest levikulainest ja pidevalt muutuvast piirangutest, mis hoidis madalseisus reisisadamate segmendi tulemust. 2021. aasta reisijate arv püsis madalal tasemel, kuid pandeemia ja reisimispiirangute leevenemise mõjul ilmnisid reisiliikluse taastumise märgid. Suvehooajal alustasid reise taas kruisilaevad, juulis taasavati Tallinn–Stockholm liin, mis oli suletud eelmise aasta kevadest, ning sügisel elavnes reisimine ka suurimal, Tallinn–Helsingi liinil. Kaubasadamate segmendis saavutasime kriisile vaatamata viimase kuue aasta rekordilise kaubamahu. Tulu kasvas mõnevõrra kõigis ärisegmentides, kuid kahjuks kujundas pea kõigi segmentide tulemust sellest suurem kulude kasv, tingituna eelkõige hüppeliselt tõusnud energiahindadest, aga ka pandeemia olukorras vähenenud tootmis- ja tarnevõimekusest tulenenud toodete ja teenuste kallinemisest. Kulude kasvule avaldasid mõju ka eelmisel aastal rakendatud kokkuhoiumeetmed nii põhivarade remondikulu kui tööjõukulu osas, mistõttu oli võrdlusbaas tavapärasest madalam. Kaubasadamate segmendi tulemust vähendas ka eelmise aasta suurem kasum põhivarade müügist (peamiselt Paljassaare sadamas; 1,5 mln eurot), mis avaldas ühekordset mõju. Kokkuvõttes kasvas müügitulu 2,7 mln eurot (2,5%), vähenesid aga ärikasum ja EBITDA vastavalt 5,8 mln eurot (-16%) ja 4,4 mln eurot (-7,5%). Kaubamaht kasvas 1,1 mln tonni (5,0%) 22,4 mln tonnini ro-ro kauba ja puistlasti vedamisel. Reisijate arv langes 18% 3,5 mln reisijani. Reisimispiirangud mõjutasid jätkuvalt kõiki liine, kuigi aasta kulgedes järjest vähem, ning ka suvehooaja traditsioonilisi kruisireise.

Eesti mandri ja suursaarte vahel reisiparvlaevadega osutatava üleveoteenuse puhul kasvas reise arv (+7%), nii eelmise aasta väiksema reise arvu (reisijatevedu oli peatatud märtsis-aprillis), kui 2021. aastal tihendatud sõidugraafiku mõjul. Suurem reise arv ja mõne lepingulise tasumäära kasv seoses Eesti palga ja kütuse hinnaindeksite tõusuga tõi kaasa tulude kasvu. Teisalt kasvasid aga ka kulud, lisaks kütuse ja tööjõukuludele ka tavapärasest suuremas mahus teostatavate plaaniliste pikema intervalliga remonditööde osas. Kokkuvõttes vähenes segmendi ärikasum ja korrigeeritud EBITDA.

Aastat võib pidada edukaks multifunktsionaalsele jäämurdjale Botnica, mis pärast jäämurdehooaja lõpetamist Eesti vetes oli neljandat suve tööl eskort- ja jääseirelaevana Kanada põhjaosas Baffini saarestiku arktilistes vetes. Tulenevalt Kanada tellija soovist kujunes aasta rendiperiood 18 prahipäeva (+7%) pikemaks kui 2020. aastal ning seetõttu tugevnesid ka segmenti tulemusnäitajad.

Segmentide põhiselt nõrgenes tulemus kõigis segmentides peale muude segmenti, eelkõige tulude kasvu ületanud kulude kasvu mõjul.

Kontserni müügitulu kasvas 2021. aastal 2,7 mln eurot (+2,5%) ja oli kokku 110,1 mln eurot. Tululiikidest kasvas tulu eelkõige elektrienergia müügist, üleveoteenusest ja laeva prahitasust, ning vähenes reisijatasudest seoses reisijate arvu püsimisega madalseisus. Põhitegevusega seotud kulud kasvasid 7,2 mln eurot (+9,7%), ärikasum vähenes 5,8 mln eurot (-16%) ning kasum 2,9 mln eurot (-10%). Kontserni loodud lisandväärtus²¹ ehk panus Eesti majandusse oli 2021. aastal 75,4 mln eurot (2020: 79,1 mln eurot), näitaja vähenes kulubaasi surve ärikasumi languse tõttu.

²¹ Lisandväärtus = ärikasum + tööjõukulud + põhivara kulum ja väärtuse langus.

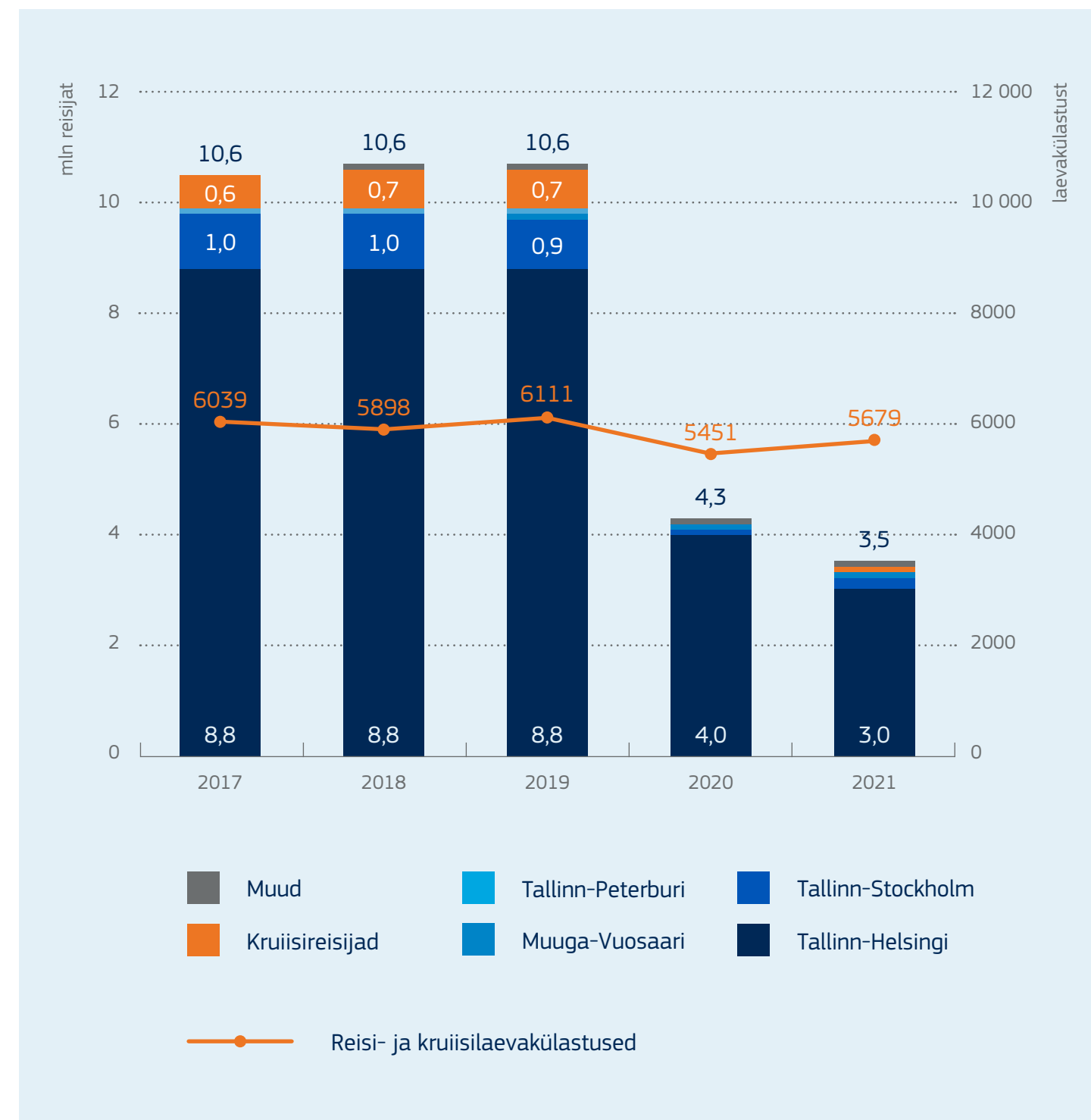
6.6.1 Reisijate arv

COVID-19 pandeemia ning selle tõttu **kehtestatud piiriülesed liikumispiirangud** tõid kaasa seni nägemata languse reisijate arvus alates 2020. aasta II kvartalist. Mitmete koroonaviiruse levikulainete ja erinevate piirangute koosmõjul jäi ka 2021. aasta reisijate arv madalale tasemele. 2021. aasta reisijate arvuks kujunes 3,54 mln reisijat, mis **tähendas langust 0,8 mln reisija võrra (-18%)**. Arvestades Eesti ja Soome vahelist tihedat majanduslikku ja turismi alast seotust, eeldame lähiaastatel pandeemia möödumisel reisijate arvu järkjärgulist taastumist ja selleks on vajalike teenuste näol endiselt valmisolek tagatud. Liinireisioperaatoritel on valmisolek tagada liinireisilaevade tihe sõidugraafik, meie sadamates on loodud kaasaegsed ja mugavad tingimused reisijatele, mille täiustamine jätkus ka 2021. aastal, ning mis koosmõjus on muutnud laevaga reisimise järjest lihtsamaks ja mugavamaks.

Reisijate arv langes 2021. aastal suurimal Tallinn–Helsingi liinil 1,0 mln reisija võrra (-24%), seda eelkõige I ja III kvartali mõjul. Erinevalt eelmisest aastast, ei toimunud IV kvartalis reisijate arvu langust, vaid püsis III kvartali tase, mida võib pidada taastumise märgiks. Viirusepiirangute leevenemise ja reisimise taastumise märgiks võib pidada ka **Tallinn–Stockholmi liini taasavamist** juulis ning **kruisireisijate naasmist Tallinna**. Tallinn–Stockholmi liini reisijate arvu kasvuks kujunes 0,2 mln reisijat (+49%) ning traditsioonilisi kruisireisijaid oli 63 tuh (2020: 0). Tulenevalt viiruse tõkestamiseks rakendatud piirangutest ja langenud reisimisnõudlusest olid ka 2021. aastal liinireisilaevade sõidugraafikud tavapärasest hõredamad, muutudes vastavalt hetke olukorrale aasta jooksul. Seejuures olid 2020. aasta II kvartalis ajutise tollikontrolli kehtestamise tõttu Muuga–Vuosaari liinil ro-ro vedusid teostanud reisilaevad (kaubasadamate segment) ümber suunatud Vanasadamasse (reisasadamate segment), mis suurendas ajutiseküllastuste arvu kasvu kaudu ka reisisadamate segmendi tulu 2020. aastal. Kokkuvõttes kasvas 2021. aastal liinireisilaevade küllastuste arv 3,4% Muuga–Vuosaari liini küllastuste arvu kasvu mõjul (kaubasadamate segment). Traditsiooniliste kruisilaevade küllastusi oli 2021. aastal 45 (2020: 0).

Kruisilaevade küllastuste hooaeg on tavapäraselt põhiosas maist septembrini. Kruisi hooajalisus reisijate veos on regulaarne ega oma seetõttu erakorralist mõju Tallinna Sadama majandustulemustele.

Reisijate arv liinide lõikes

6.6.2 Kaubamaht

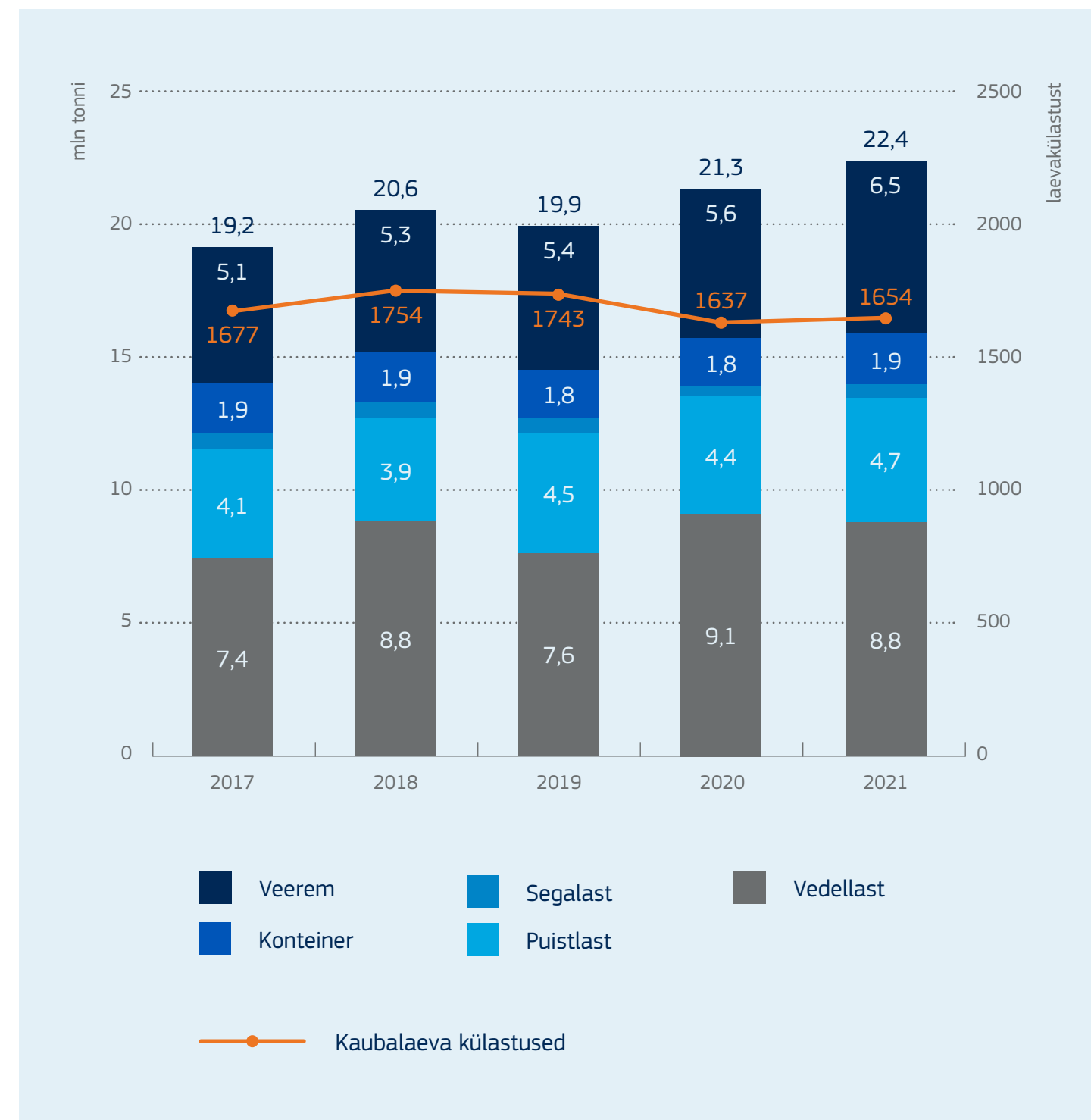
2021. aastal kasvas kaubamaht meie sadamates 1,1 mln tonni ehk 5% ja oli kokku 22,4 mln tonni, mis oli **viimase kuue aasta rekordmaht**. Lastiliikide lõikes tuli kasv peamiselt ro-ro kaubast (+0,9 mln tonni ehk 17%) ja puistlastist (+0,3 mln tonni ehk 6,3%), vähem ka konteinerkaubast ja segalastist, mille kasvu mõju vähendas vedellasti langus (−0,3 mln tonni ehk −3%).

Ro-ro kauba maht kasvas läbi aasta küllalt ühtlaselt ning jõudis rekordilise 6,5 mln tonni tasemeni ning veeremi osatähtsus Tallinna Sadama kaubamahus järjest suureneb. Enamus ro-ro kaubast liikus põhja-lõunasuunaliselt Tallinn–Helsingi ja ka Muuga–Vuosaari liinidel, mis väljendab tihedaid kaubandussuhteid lähiriikide vahel ja nende kaudu, millele ei avaldanud suurt mõju ka koroonaviirusest tingitud kriis. Kuna enamus ro-ro kaubast liigub Vanasadama kaudu Tallinn–Helsingi liini reisilaevadega, kajastub sellega seotud tulu reisisadamate segmendis. **Puistlasti** maht kasvas eelkõige kivikillustiku ja puidugraanulite toel, mille positiivset mõju vähendas teravilja mahu langus. **Konteinerkauba** maht küll kasvas (ligi 0,1 mln tonni ehk 4,7%, TEUdes²² 6,0% 227 tuh TEUni), kuid konteinerlaevade külastuste arv ja kogumahutavus vähenesid tulenevalt suurema efektiivsuse eesmärgil liinigraafikute muutmisest operaatorite poolt. **Segalasti** maht kasvas 0,08 mln tonni ehk +18%, peamiselt puitmaterjali ja terase osas. **Vedellasti** maht liikus ka 2021. aastal kvartalite lõikes taas üsna volatiilselt tulenevalt selle kauba projektipõhisest iseloomust ja sadamas asuvate terminalide või nende klientide poolt leitud ärivõimalustele.

Veosuundade lõikes oli suurem muutus importkauba mahu kasv 0,9 mln tonni (+20%) ning Eesti eksportkauba mahu kasv 0,5 mln tonni (+8,7%). Veosuundade lõikes moodustas kaubamahust 48% transiit, 27% eksport ja 24% import (2020. aasta vastavad näitajad olid 52%, 26% ja 21%).

Meie sadamaid läbiva kauba vedu ei ole oma olemuselt hooajaline. Tavapäraselt on kaubamahu kõikumised seotud turutingimuste muutustega (sh muutustega veetava kauba maailmaturu hindades) või projektipõhiste kaubamahtude volatiilsusega.

Kaubamaht lastiliikide lõikes

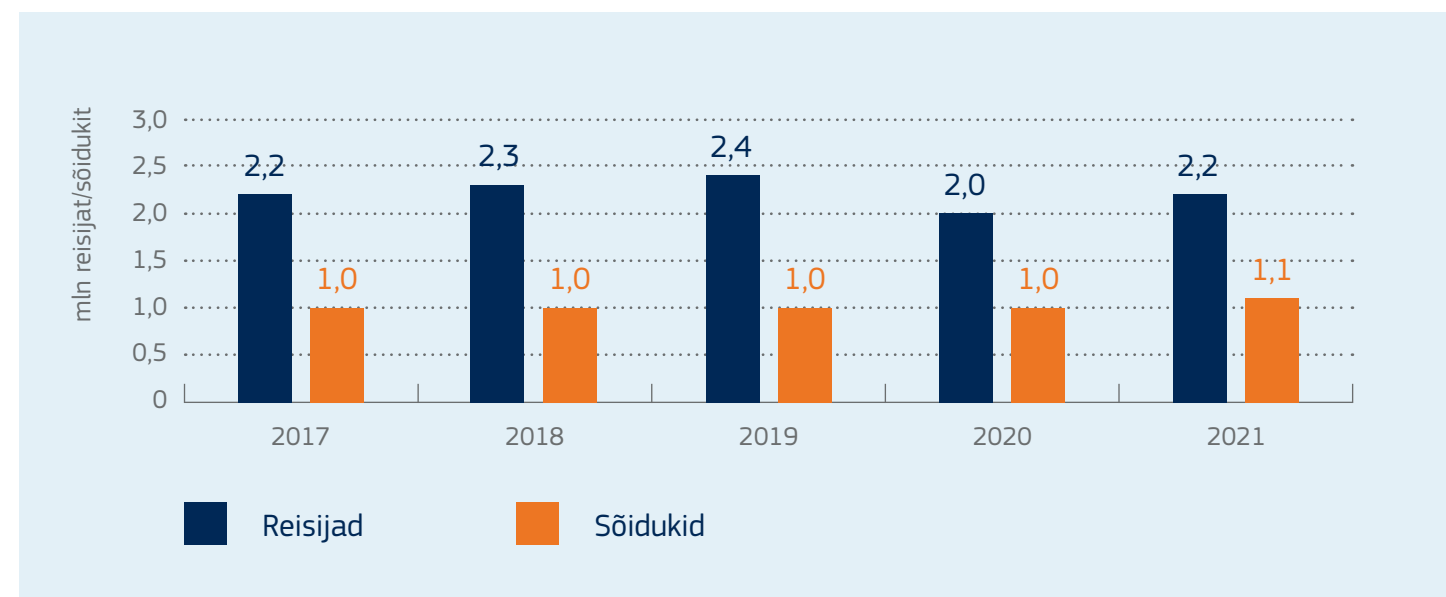
²² TEU (Twenty-foot Equivalent Unit) — standardühik konteinerite loendamiseks ja konteinerlaevade või konteinerterminalide mahutavuse väljendamiseks. 20 jala pikkune konteiner võrdub ühe TEU-ga.

6.6.3 Üleveoteenus reisiparvlaevadega

2016. aastast osutab TS Laevad Eesti mandri ja suursaarte (Saaremaa ja Hiiumaa) vahelist siseriikliku üleveoteenuse osutamist reisiparvlaevadega vastavalt Eesti riigiga sõlmitud sõitjateveo avaliku teenindamise lepingule (lepingu periood 01.10.2016–30.09.2026). Teenust tuleb osutada riigi kinnitatud sõidugraafiku kohaselt üheaegselt kuni nelja reisiparvlaevaga (suveperioodi tipuaegadel kuni viie reisiparvlaevaga). Teenuse eest ettenähtud lepinguline tasu on põhiosas fikseeritud iseloomuga, millest osale kohaldatakse elukalliduse muutust väljendavaid hinnaindeksid. Väiksem osa tulust on muutuvtulu, mis sõltub teostatud reisi arvust. Muutuvtulule kohaldatakse samuti hinnaindeksit. Lepinguline tulu kaetakse piletitulu ja riigilt saadava ühistransporditoetusega, mis katab lepingulise tulu ja saadud piletitulu vahe, seega **piletihinna võimalik muutmine riigi poolt ei mõjuta TS Laevade tulu ega kasumit**.

2021. aastal tegid parvlaevad kokku 21 518 reisi, ehk 7% rohkem kui aasta varem, mille käigus teenindati 2,2 mln reisijat (+12%) ja 1,1 mln sõidukit (+14%). Kasv oli tingitud pandeemia tõttu suursaartele reisijateveo peatamisest eelneva aasta kevadel. Riigi kui teenuse tellijaga kokkuleppel teostati peamiselt suveperioodil (juuni–august) 327 lisareisi (2020: 346) üleveovõimsuse suurendamiseks tagavaralaevaga.

Reisiparvlaevade tegevusmahud

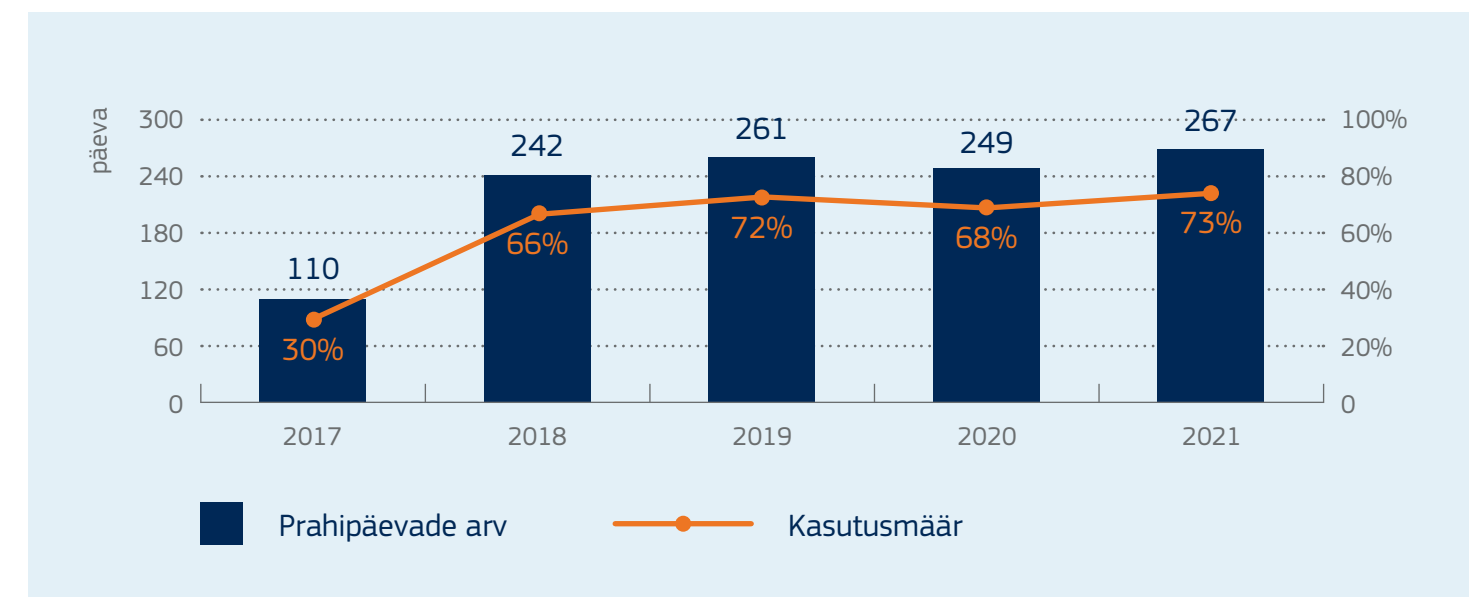

6.6.4 Multifunktsionaalne jäämurdja Botnica

2013. aasta algusest osutame 10-aastase lepingu alusel Eesti riigile jäämurdeteenust Soome lahe kaldal asuvate Eesti sadamate jaoks jäämurdeperioodil detsembrist kuni aprillini. 2021. aasta alguses **võitis TS Shipping Eesti riigi hanke ka järgneval 10-aastaselt perioodil jäämurdeteenuse osutamiseks**, alates detsembrist 2022. Tasu teenuse eest on püsitasu 120-päevalise hooaja eest, mida indekseeritakse tarbijahinnaindeksi alusel. Jäämurdehooaja välisel ajal rendime jäämurdjat Botnica välja erinevateks merenduse abitöödeks. Suvise töö leidmise võimalusi ja tulusust mõjutab sarnastele eritöödele spetsialiseerunud laevade prahiturg. Hinna ja nõudluse taset on enim mõjutanud naftatootjad, kes on ajalooliselt olnud suurimad vastavate teenuste ostjad. Seoses naftahinna suure langusega aastal 2015 vähenes märgatavalt nõudlus selliste eriotstarbeliste laevade teenuste järele naftaväljadel, mis tõi kaasa ka prahitasude vähenemise viimase kümne aasta madalaimale tasemele, mille lähedusse on see ka püsima jäänud.

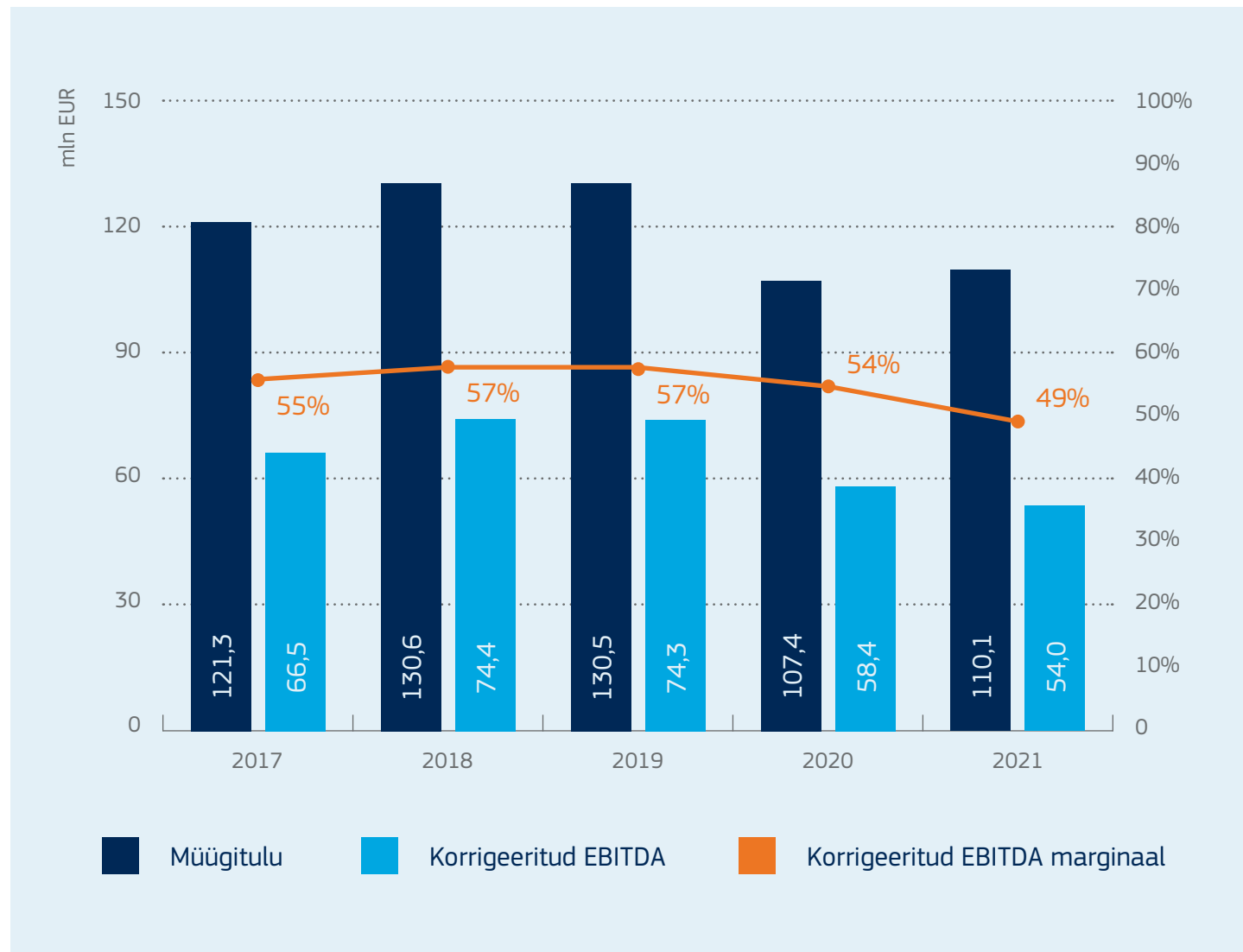
Jäämurdehooaja väliseks tööks sõlmis TS Shipping 2018. aastal viieaastase raamlepingu Kanada firmaga Baffinland Iron Mines, mille iga-aastase vajaduse kinnitab tellija aasta alguses ning vajadusel tellib lisapäevad hooaja jooksul. 2021. aasta **tööperiood kujunes suvehooaja mõjul 18 päeva võrra (+7%) pikemaks** 2020. aasta omast. Tasumäära indekseeriti inflatsiooniindeksiga.

MPSV Botnica prahtimine

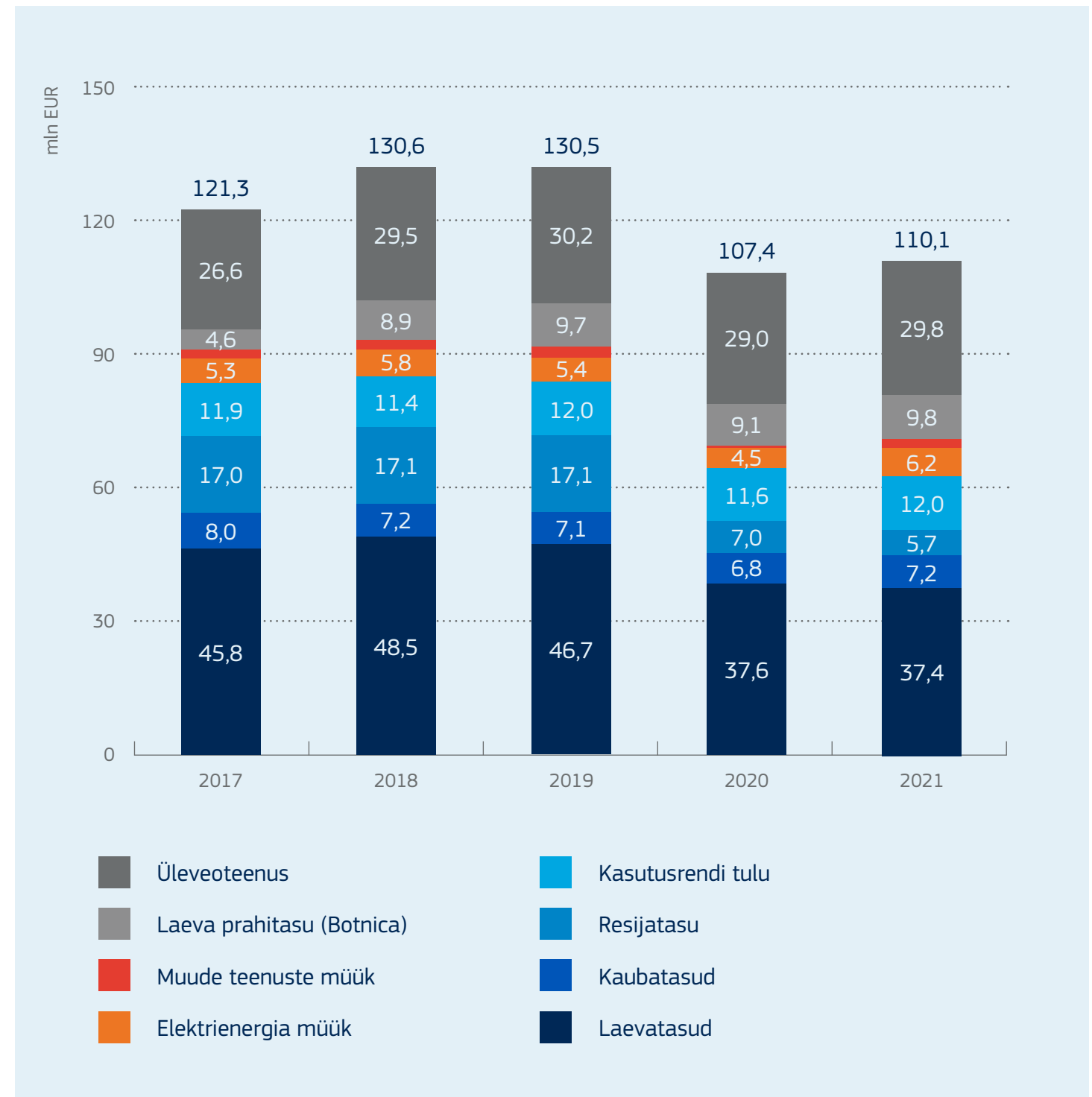
6.7 Tulud ja kulud

Müügitulu ja EBITDA

Tallinna Sadama 2021. aasta konsolideeritud müügitulu oli 110,1 mln eurot kasvades eelneva aasta suhtes 2,7 mln eurot ehk 2,5%. Korrigeeritud EBITDA-ks kujunes 54,0 mln eurot, mis oli 4,4 mln eurot ehk 7,5% vähem kui eelneval aastal. Seoses viimase näitaja mõnevõrra suurema vähenemisega langes veidi ka korrigeeritud EBITDA marginaal: 54%lt 49%ni.

Müügitulu liikide lõikes

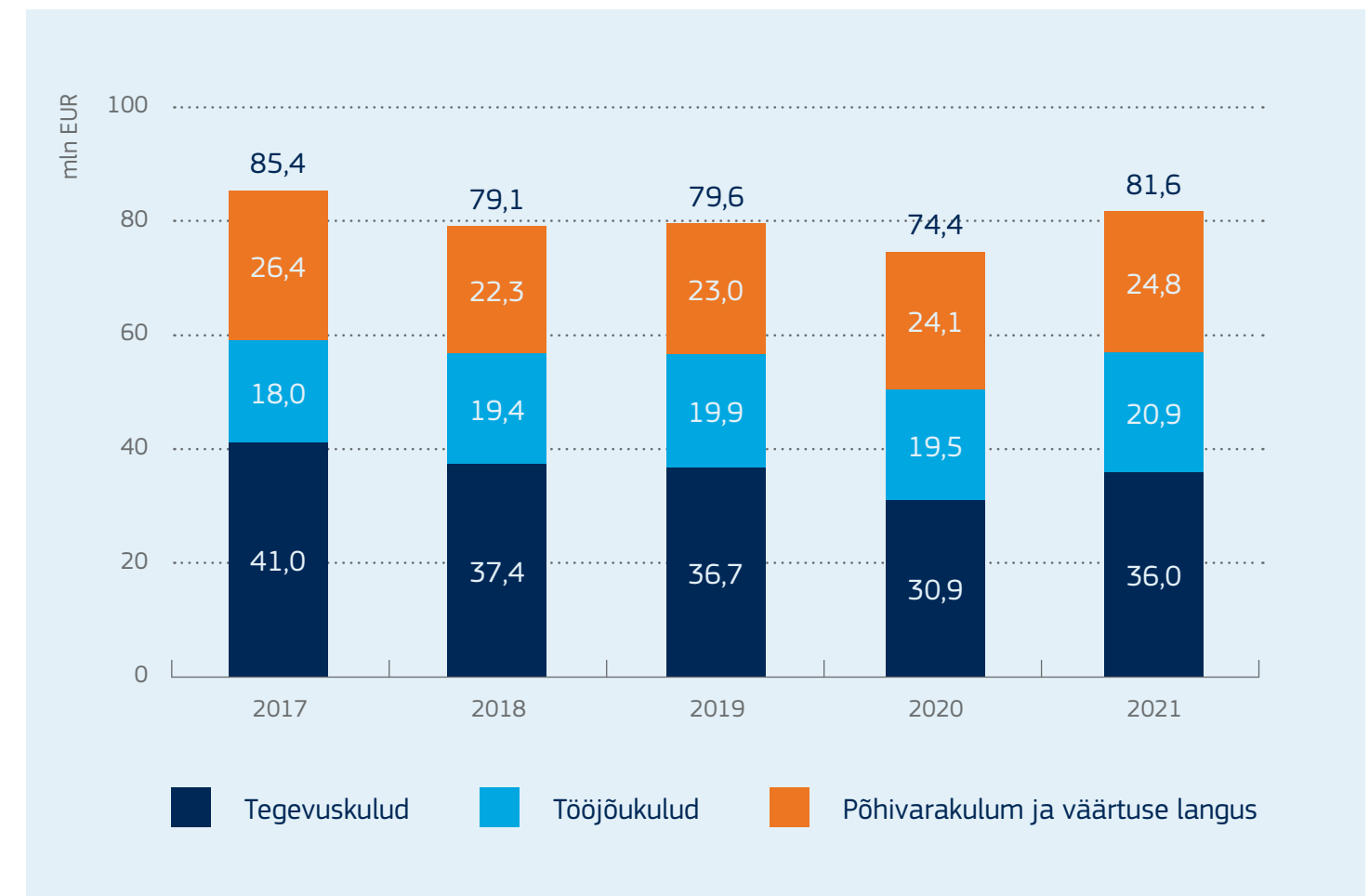

Müügitulu kasvas enamikes tululiikides, enim **elektrienergia müügist** 1,8 mln eurot ehk 40% 6,2 mln euroni peamiselt tingituna järsust elektrihinna tõusust ja reisilaevade kaldaelektri teenuse lisandumisest reisisadamate segmendis. Kaubasadamate segmendi tulu vähendavalt mõjus Paljassaare sadamas elektrienergia jaotusvõrgu müük, mistõttu detsembrist alates võrguteenuse osutamisest saadav tulu lõppes. Tulu reisiparvlaevadega siseriikliku **üleveoteenuse osutamisest** kasvas 0,8 mln eurot 29,8 mln euroni peamiselt lepingutasu indekseerimise mõjul kütusehinna ja palga indeksitega ning suuremast reise arvust (+7%). Tulu **jäämuraja Botnica prahitasust** kasvas 0,7 mln eurot (+7,4%), kokku 9,8 mln euroni, seoses pikema suvise tööperioodiga tellija soovil. **Renditulu** kasvas 0,4 mln eurot (+3,8%), kokku 12,0 mln euroni, kuna 2021. aastal tegime vähem soodustusi koroonaviiruse piirangutest enim mõjutatud rentnikele Vanasadamas ning rentisime välja täiendavaid pindu. Renditulu reisiparvlaevade segmendis kasvas laevade kaubanduspindadelt peamiselt seoses reisijate arvu kasvuga. **Kaubatasu tulu** kasvas 0,4 mln eurot (+5,9%) koos kaubamahu kasvuga. Enim vähenes **tulu reisijatasudest** 1,4 mln eurot (-19%) 5,7 mln euroni seoses reisijate arvu samaväärse vähenemisega. Veidi vähenes ka **laevatasude tulu** 0,2 mln euro võrra (-0,5%) 37,4 mln euroni. Tulu vähenes peamiselt tankeritelt ja reisilaevadelt, mille negatiivset mõju tasandas tulu kruisilaevadelt (mis eelneval aastal puudus) ja kasv segapuistlasti laevadelt seoses kaubamahu kasvuga. Tulu reisilaevadelt vähenes, kuna eelneval aastal oli sadamat külasthanud reisilaevade arv suurem seoses operaatorite poolt suviste täiendavate erireiside tegemisega uutesse sihtkohtadesse, mida 2021. aastal toimus vähem. **Tulu muudest teenustest** kasvas 0,2 mln eurot (+11%) mitmete teenuste osas, mille müüki pidurdas eelmisel aastal koroonaviirusest tingitud kriis, sh vee müük kruisilaevadele ja reklaampindade müük reisiterminalides.

Muud tulud vähenesid 2021. aastal 1,2 mln euro võrra 1,8 mln euroni. 2020. aastal kajastus siin kasum sadamapidamisega seotud varade müügist Paljassaare sadamas ja maa müügist Muuga sadama tööstuspargis tagalaterminali tegevuse laiendamiseks, mis oli suurem kui 2021. aastal Paljassaare sadama varade müügist saadud kasum. Kasvas tulu sihtfinantseerimisest (0,2 mln eurot ehk 34%) seoses 2021. aastal investeringute toetuseks saadud välisabiga.

Põhitegevusega seotud kulud (tegevuskulud, töjõukulud ning põhivara kulum ja väärtuse langus) olid 81,6 mln eurot, kasvades aastaga 7,2 mln eurot ehk 9,7%.

Põhitegevusega seotud kulud

Kululiikidest kasvasid enim **tegevuskulud** 5,1 mln eurot (+17%) erinevate kululiikide kasvu tulemusel. Enim kasvas kütuse- ja energiakulu (3,2 mln eurot ehk 37%) eelkõige hüppeliselt tõusnud energiahindade mõjul, mis kasvatas nii sadamategevuse kui reisiparvlaevade opereerimise kulu kui ka vahendatud elektrienergia kulu, mis teisalt kajastus suurema müügituluna. Reisiparvlaevade kütuse kallinemine suurendas ühtlasi lepingulist tulu vastava hinnaindeksi kaudu reisisadamate tulukomponendis. Põhivarade remondikulu kasvas 1,9 mln eurot (+36%) peamiselt eelmise aasta tavapärasest väiksema kulu taustal, kui rakendati kokkuhoiumeetmeid koroonaviirusest tingitud kriis, vähendades ja lükates edasi planeeritud remonditöid sadamategevuses. Reisiparvlaevadel teostati suuremamahulisi peamasinat planeeritud hooldustöid, mida tehakse pikema intervalli järel.

Laevade teenindamiseks mõeldud teenuste ostukulu kasvas 1,1 mln eurot (+25%) peamiselt laevajäätmete vastuvõtukulu osas tulenevalt nii teenuse hinnatõusust kui suuremast jäätmete mahust eelkõige kruisilaevadelt, mille hooaega 2020. aastal ei toimunud koroonapiirangute tõttu. Kasvas sadamatasude kulu reisiparvlaevadega osutatava üleveoteenuse puhul seoses tasu tõusuga, mille aga riik kui teenuse tellija kompenseeris teenuse tasu samaväärse kasvu kaudu. Kasvas ka sildumisteenuse kulu, kuid seda peamiselt 2020. aastal kajastunud kulureservi tühistamise (negatiivne kulu) mõjul. Muude tegevuskulude koosseisus kujunes negatiivseks ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud nõuete katteks reservi moodustamise kulu (–0,4 mln eurot, kulu vähenemine 1,3 mln eurot) seoses nõuete osalise laekumisega ja võlgnevuste osas maksegraafikute sõlmimisega. Vähenes ka kulu väheväärtusliku vara soetamiseks (–0,4 mln eurot ehk –22%) tulenevalt eelneva aasta tavapärasest suuremast kulust seoses Vanasadamas reisiterminali D rekonstrueerimisega seotud sisustuse soetamisega.

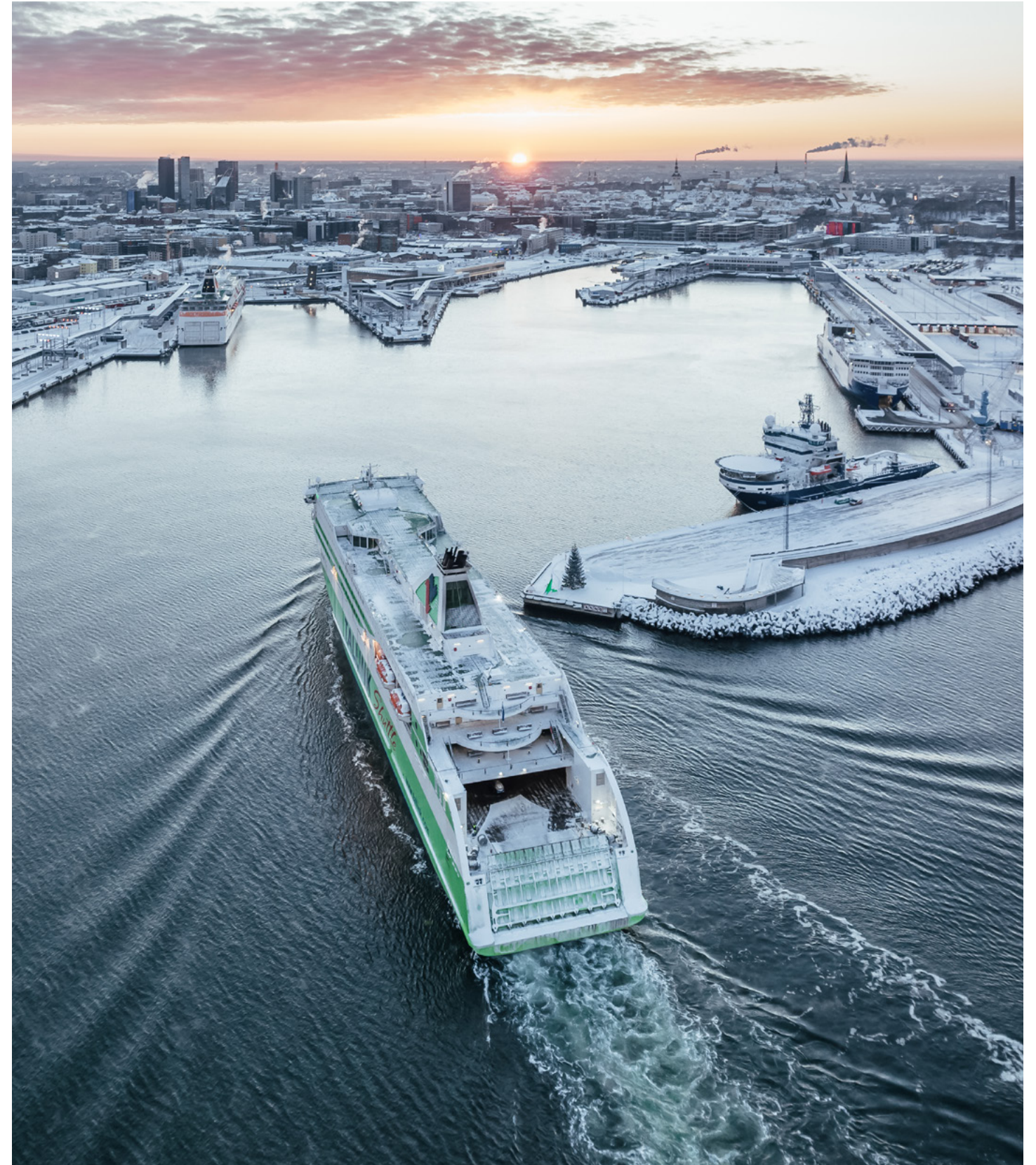
Tööjõukulud kasvasid 1,4 mln eurot ehk 7,3% eelkõige töötasude ajutise vähendamise mõjul eelneval aastal ning aruandeaastal osalise töötasude suurendamise mõjul.

Kasvas **põhivarade kulum ja väärtuse langus** (0,7 mln eurot ehk 2,8%) peamiselt kulumi kasvu mõjul valdavalt reisisadamate segmentis, kus Vanasadamas suurenes põhivarade maht osaliselt juba 2020. aasta kestel seoses reisiterminali D rekonstrueerimise, laevade kaldaelektrivarustuse rajamise ja parkimismaja valmimisega. Põhivarade allahindluse kulu vähenes 0,18 mln eurot.

Muud kulud oluliselt ei muutunud (vähenemine 0,06 mln eurot).

2021. aasta **ärikasumiks** kujunes 29,8 mln eurot, mis vähenes 5,8 mln eurot (–16%), kuna kulude kasv ületas tulude kasvu ning muud tulud vähenesid. Ärikasumi vähenemise mõjul vähenes ka kontserni tegevuse efektiivsust näitav ärikasumi marginaal 33,1%-lt 27,0%-ni. Ärikasum vähenes nii kauba- kui reisisadamate segmentides kui reisiparvlaevade segmentis ning kasvas muude segmentides.

Korrigeeritud EBITDA (kasum enne finantstulu ja -kulu, tulumaksu ja kulumit/amortisatsiooni ning vara väärtuse langust, korrigeerituna varade sihtfinantseerimise amortisatsiooniga) vähenes 4,4 mln eurot (–7,5%) 54,0 mln euron, tulenevalt langusest kauba- ja reisisadamate ning reisiparvlaevade segmentides. Korrigeeritud EBITDA marginaal langes 54,4%-lt 49,1%-le.

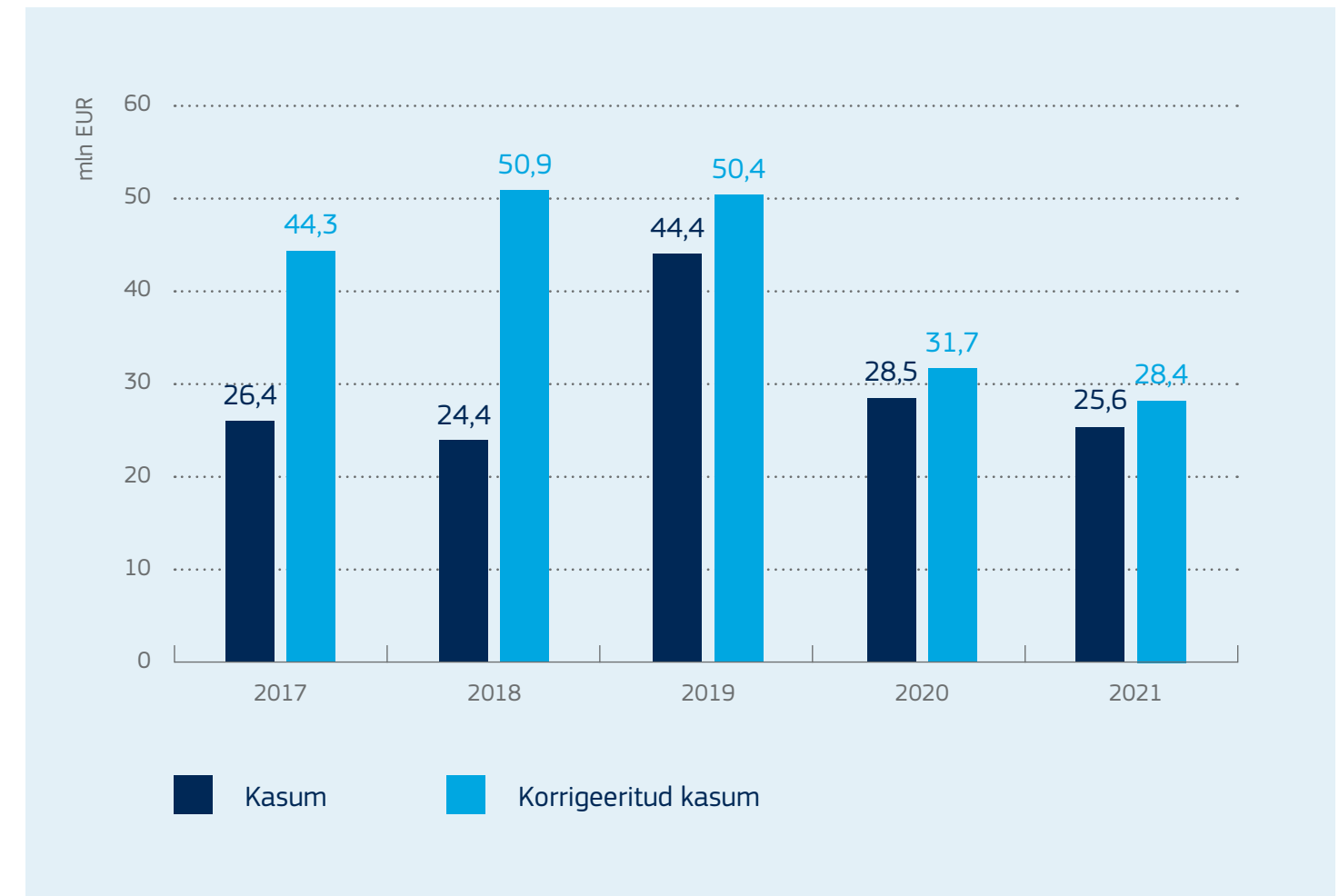
6.8 Kasum

Kasumi kujunemist mõjutasid lisaks eelpool toodule nii finantstulud ja -kulud kui ka dividendide tulumaks. Finantstulu kasvas vähesel määral intressitulust järelmaksu nõuetelt. Finantskulu aga vähenes 0,3 mln eurot (-19%), peamiselt intressimäärade languse mõjul. Kapitaliosaluse meetodil arvestatud kasumiks sidusettevõtjalt Green Marine kujunes 0,41 mln eurot, võrrelduna aasta varasema 0,46 mln eurot kahjumiga (kasv 0,87 mln eurot). Sidusettevõtja tulemus paranes nii tasumäärade kui käitlusmahu tõusu mõjul ning õliseguste jäätmete ümbertöötamise tulemusel saadud naftaproducti hinna tõusust seoses naftahinna tõusuga maailmaturul. Kasum enne tulumaksustamist oli 28,9 mln eurot vähenedes 4,5 mln eurot (-14%).

Kontserni 2021. aasta kasumiks kujunes 25,6 mln eurot, mis vähenes 2,9 mln euro võrra (-10%). Võrreldes tulumaksueelse kasumiga oli langus väiksem, kuna dividendide tulumaksukulu kujunes tulenevalt väiksemast dividendisummast 1,6 mln eurot väiksemaks. 2021. aastal maksime dividende 20,3 mln eurot (2020: 30,2 mln eurot).

Tallinna Sadama erinevate aastate kasumite võrdlemiseks korrigeerime kasumit olulisemate ühekordsete tulude ja kulude võrra ning makstud dividendide tulumaksukulu võrra. Korrigeerides 2021. aasta kasumit dividendide tulumaksukulu võrra summas 3,3 mln eurot ja ühekordse iseloomuga kasumiga põhivarade müügist ja põhivara allahindluse kulu võrra summas 0,54 mln eurot, saame korrigeeritud kasumiks 28,3 mln eurot. 2020., 2019., 2018. ja 2017. aasta kasumit on korrigeeritud dividendide tulumaksukulu võrra summades vastavalt 4,9; 5,8; 26,2; 12,0 ja 8,75 mln eurot ning ühekordse iseloomuga põhivara allahindluse kulu võrra summades vastavalt 1,72; 0,25; 0,3; ja 5,95 mln eurot. Korrigeeritud kasumi vähenemine (3,4 mln euro võrra) tulenes peamiselt eespool kirjeldatud ärikasumi vähenemisest.

Kasum

6.9 Segmentide tulemused

Segmentideks on reisisadamad, kaubasadamad, reisiparvlaevad ja muud. Segmentide täpsem kirjeldus on toodud raamatupidamisaruande [lisas 3](#).

Segmentide löikes kasvas tulu mõnel määral kõigis segmentides: kaubasadamates 1,0 mln eurot ehk 2,5%, reisiparvlaevades 0,97 mln eurot ehk 3,3%, muudes 0,70 mln eurot ehk 7,6% ja vähesel määral ka reisisadamates (0,03 mln eurot ehk 0,1%). Korrigeeritud EBITDA aga langes kõigis segmentides peale muude segmendi, kuna kulude kasv oli tulude kasvust suurem.

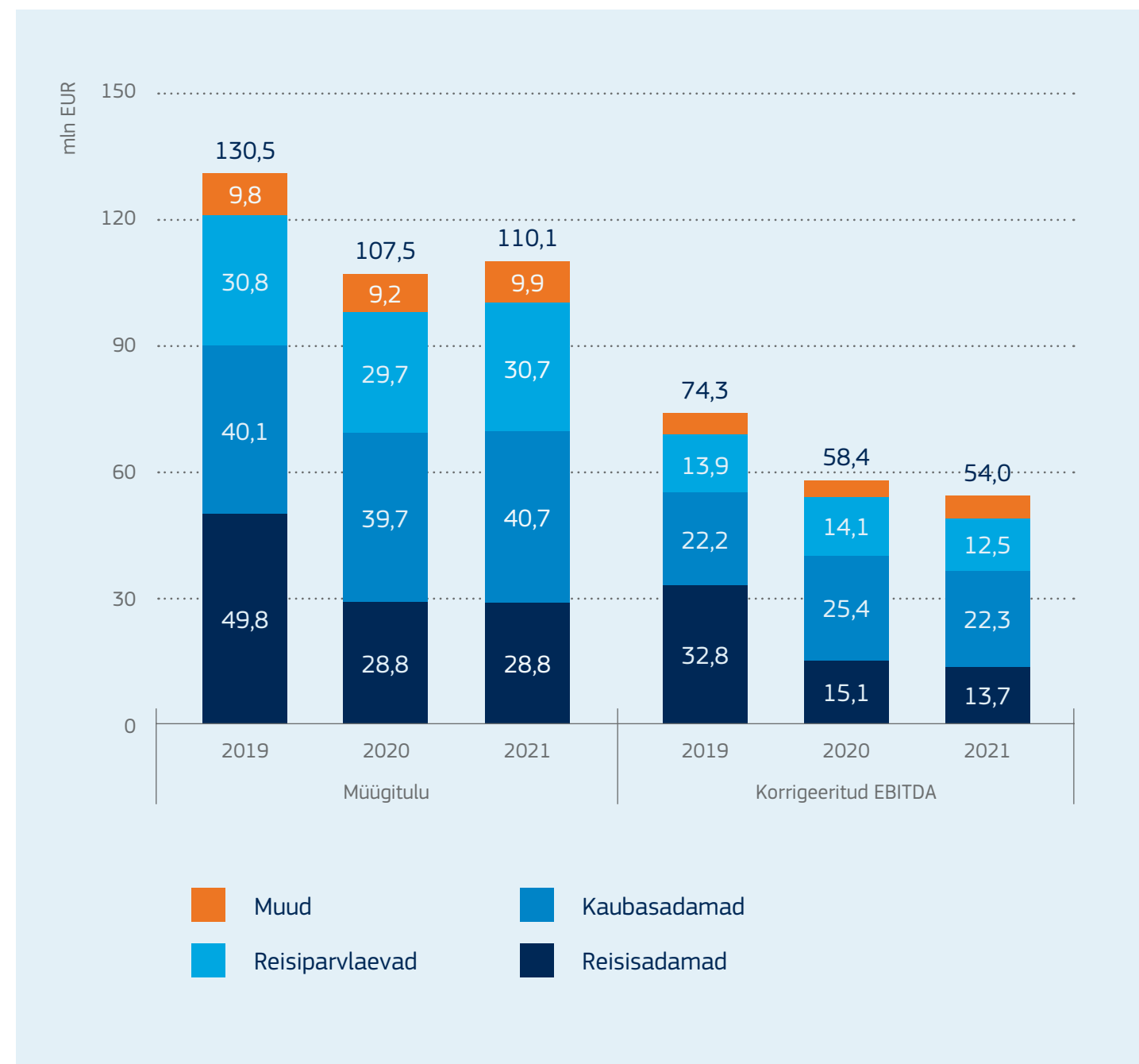
Reisisadamate segmendi müügitulu püsis kokkuvõttes eelmise aasta tasemel. Tulu reisijatasudest vähenes -1,4 mln eurot koroonaviirusest tulenenud piirangutest tingitud reisijate arvu languse tõttu. Seda kompenseeris laevatulude kasv kruisilaevaküllastustest, mida 2020. aastal ei olnud. See kattis reisilaevadelt saadava tulu languse, mida põhjustas muu hulgas Muuga–Vuosaari liini (kaubasadamate segment) ajutine ümbersuunamine Vanasadamasse 2020. aasta märtsi keskelt juuni lõpuni seoses selleks ajaks kehtestatud piirikontrolliga. Kasvas tulu elektrienergia müügist nii elektrihinna hüppelise tõusu kui suurema tarbimismahu mõjul uue teenusena käivitunud reisilaevade kaldaelektri teenuse näol. Renditulu kasv tulenes peamiselt rentnikele eelmise aastaga võrreldes tehtud väiksemate soodustuste mõjust.

Kaubasadamate segmendi müügitulu kasvas peamiselt elektrienergia müügitulu mõjul, tulenevalt elektrihinna hüppelisest tõusust. Tuludest kasvas ka kaubatasu tulu seoses kaubamahu kasvuga. Vähenes laevatasude tulu, eelkõige vedellasti mahu languse ja teravnenud konkurentsis vähenenud tulumäära tõttu, mille mõju vähendas kasv sega-puistlasti laevadelt ning eeltoodud Muuga–Vuosaari liini ajutine ümbersuunamine Vanasadamasse (reisisadamate segment) 2020. aastal.

Reisiparvlaevade segmendi müügitulu kasvas peamiselt lepinguliste tasumäärade indekseerimise mõjul hinnaindeksitega kui ka suuremast reise arvest, tulenevalt eelkõige eelmise aasta reise arvu vähendanud koroonaviirusest tulenenud piirangutest kevadel.

Muu segmendi müügitulu kasvas seoses jäämurdja Botnica suvise rendiperioodi pikenedamisega Kanada tellija soovil. Tulu suurendavalt mõjus tasumäärade mõningane indekseerimine inflatsiooniindeksiga nii jäämurdetasu kui suvetöö puhul.

Segmentide müügitulu ja EBITDA

Segmentide põhiselt langes **korrigeeritud EBITDA** 2021. aastal kaubasadamate segmendis -3,1 mln eurot (-12%), reisiparvlaevade segmendis -1,6 mln eurot (-11%) ja reisisadamate segmendis -1,5 mln eurot (-9,7%). Langus toimus peamiselt kulude kasvu mõjul, mis ületas tulude kasvu. Kulude kasvu põhjustas peamiselt 2020. aasta tavapärasest madalam kulutase (kokkuhoiumeetmed), tõusnud energia- ja mitmete teenuste hinnad ning mõne suurema planeeritud remonditöö kulu (reisiparvlaevad) langemine aruandeperioodi.

Kaubasadamate puhul oli ühekordse iseloomuga kasum põhivarade müügist (peamiselt Paljassaare sadamas), mis 2020. aastal oli 1,5 mln eurot suurem. Tulemus kasvas aga muude segmendis 1,8 mln eurot (+7,6%), kus lisaks müügitulu kasvule lisandus kasum kapitaliosaluse meetodil sidusettevõttest Green Marine.

Korrigeeritud EBITDA marginaal langes 54,4%-lt 49,1%-le, tulenevalt langusest kolmes suuremas segmendis.

Tulemused segmentide lõikes

tuhandetes eurodes	2021					2020				
	Reisi-sadamad	Kauba-sadamad	Reisiparv-laevad	Muud	Kokku	Reisi-sadamad	Kauba-sadamad	Reisiparv-laevad	Muud	Kokku
Müügitulu	28 800	40 678	30 676	9 897	110 051	28 770	39 683	29 705	9 200	107 358
Korrig. EBITDA	13 665	22 294	12 523	5 564	54 046	15 140	25 377	14 101	3 805	58 423
Ärikasum	6 725	13 575	6 555	2 903	29 758	8 665	16 685	8 209	2 003	35 562
Korrig. EBITDA marginaal	47,4%	54,8%	40,8%	56,2%	49,1%	52,6%	63,9%	47,5%	41,4%	54,4%

Muutus 2021/2020

tuhandetes eurodes	2021				
	Reisi-sadamad	Kauba-sadamad	Reisiparv-laevad	Muud	Kokku
Müügitulu	30	995	971	697	2 693
Korrig. EBITDA	-1 475	-3 083	-1 578	1 759	-4 377
Ärikasum	-1 940	-3 110	-1 654	900	-5 804
Korrig. EBITDA marginaal	-5,2%	-9,1%	-6,6%	14,9%	-5,3%

6.10 Investeeringud ja arenguväljavaated

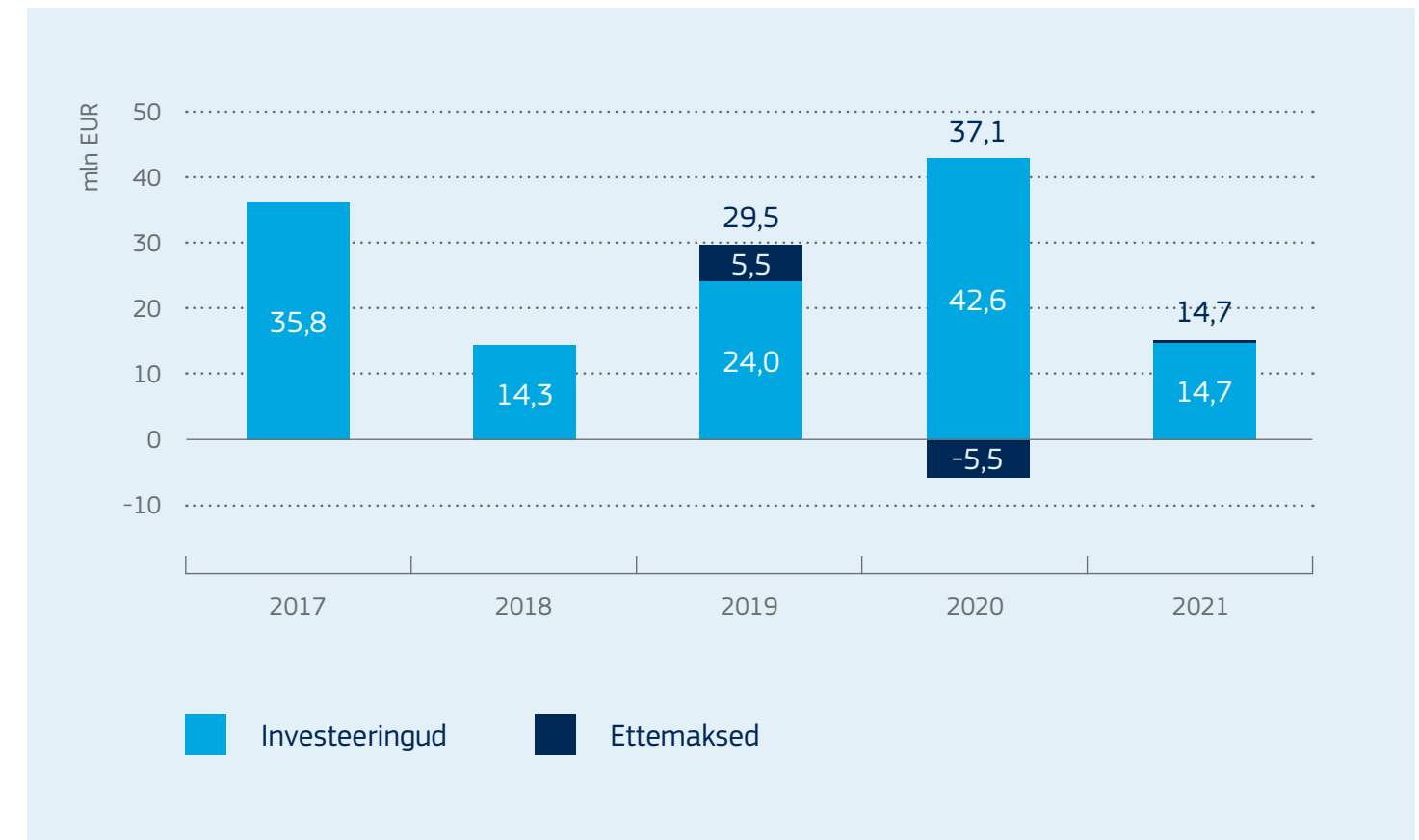
2021. aastal **investeeris kontsern 14,7 mln eurot**, mis oli 22,4 mln eurot ehk 60% vähem kui eelneval aastal ning jäi ühtlasi viimase viie aasta madalaimale tasemele, kuna viimaste aastate suuremad tööd lõpetati valdavalt 2020. aastal. Investeeringud sadamapidamisega seotud infrastruktuuri objektidesse ja põhivara soetusse ning olemasolevate infrastruktuuri objektide parendamiseks olid kokku 13,4 mln eurot. Jäämurdjaga Botnica seotud investeeringud olid kokku 0,9 mln eurot ja reisiparvlaevadega osutatava üleveoteenusega seotud investeeringud 0,4 mln eurot.

2021. aasta investeeringud olid jätkuvalt seotud peamiselt Vanasadamaga, kus suuremate objektidest lõpetati kruisiterminali ehitus koos promenaadiga ja üle Admiraliteedi kanali avatava jalakäijate silla ehitus. Alustati reisiterminali D ümbritseva välisruumi rekonstrueerimise töödega. Muuga sadamas olid suurimad tööd seotud ro-ro liikluse tingimuste arendamisega ning sadama alal liiklemise tingimuste parendamine. Reisiparvlaevade puhul oli suuremateks töödeks mõned planeeritud dokitööd laevadele ja klienditeeninduse elektrooniliste liideste arendustööd. Aasta varem planeeritud kuuenda reisiparvlaeva soetamise investeeringut ei teostatud, kuna riik otsustas laeva tellida mitte TS Laevade kaudu, vaid läbi Transpordiameti. Jäämurdjal Botnica renoveeriti käiturite juhtsüsteemi ning täiendati muid tehnilisi süsteeme.

2022. aastaks planeeritud investeeringutest on suurimaks Vanasadamas reisiterminali D hoonet ümbritseva välisruumi rekonstrueerimise lõpetamine, mis on osa sadamaala kaasaegseks ja inimsõbralikuks keskkonnaks kujundamise protsessist. Muuga sadamas jätkuvad ro-ro liikluse teenindusvõimsuse suurendamiseks investeeringud laevade teenindusseadmetesse. Jäämurdjal Botnica teostatakse jääklassi tõstmiseks uute vintide paigaldus. Reisiparvlaevade puhul teostatakse plaanilisi dokitöid ja jätkub klienditeenindus- ja piletimüügisüsteemide täiustamine.

Lisaks investeeringutele teeme igal aastal olulisi **uuringu- ja arenguväljaminekuid**, 2021. aastal kokku summas 0,30 mln eurot (2020: 0,25 mln eurot). Uuringu- ja arenguväljaminekud olid seotud peamiselt keskkonnauuringute ja seirete teostamise, ehitiste ja rajatiste seisukorra uuringute ning muude sadamategevusega seotud mõjude hindamise ja jälgimisega; ning arengukavade jaoks vajalike hinnangute, eskiiside ja detailplaneeringute koostamisega. 2021. aastal jätkasime Vanasadama Masterplaani 2030+ etapiviisilise realiseerimisega seotud planeerimistegevust, kus Tallinna Linnaplaneerimise Ameti poolt menetletavate arendusalade detailplaneeringute (6 planeeringut) protsessis koostasime vajalikke uuringuid. Alade kasutusse võtmine on planeeritud järkjärguliselt pikema aja

Investeeringud

(10–15 aastat) jooksul, eelkõige tihedat reisijaliiklust täiendaval moel ning sadamaala linnaruumiga tihedamalt sidudes.

2022. aastalt ootame 2021. aasta teises pooles alanud COVID-19 pandeemia mõjude vähenemise jätkumist ning äritegevuse mõningast taastumist reisisadamate segmendis, mis viiks kontserni müügitulu kasvule võrreldes 2021. aastaga. Samas prognoosime ka tegevuskulude kasvu juba 2021. aastal avaldunud erinevate ressursside hinnatõusu mõjul. Eeldame siiski, et tulude kasv ületab mahtude kasvu toel kulude kasvu ning suudame seeläbi kasvatada kontserni kasumit.

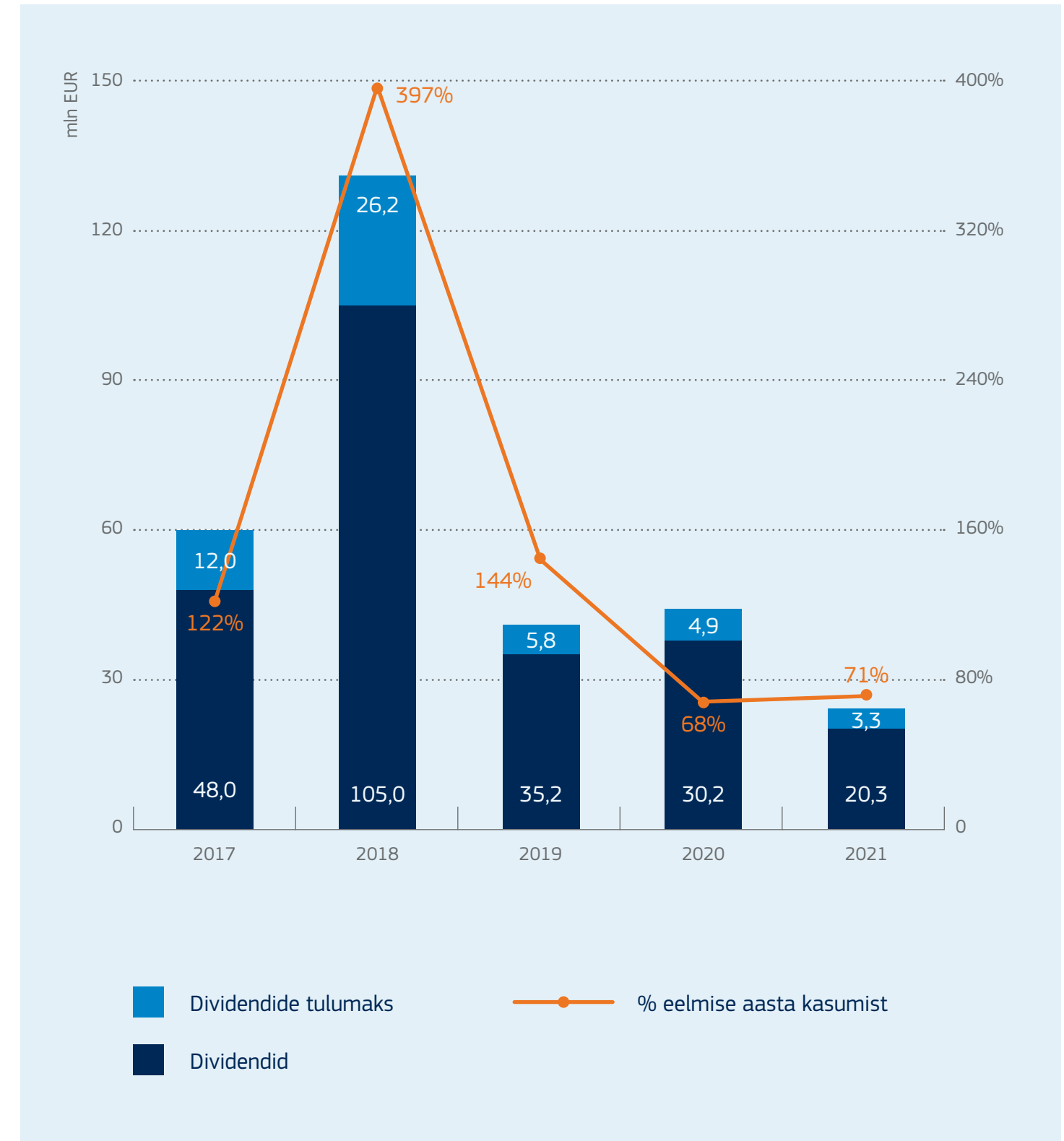
Prognoosime 2022. aastal sadamategevusega seotud investeeringute püsivust 2021. aasta tasemel, ehk mõnevõrra vähem tavapärasest 20 mln euro keskmisest tasemest.

6.11 Dividend

Tallinna Sadama **dividendipoliitika** seab eesmärgiks maksta netodividende alates 2021. aastast **vähemalt 70% eelmise aasta kasumist**, sõltuvalt turutingimustest, ettevõtte kasvust ja arenguplaanidest, arvestades vajadust säilitada mõistlik likviidsus ning välja arvatud ühekordsete tehingute mõju. Perioodil 2019–2020 oli eesmärgiks maksta netodividende vähemalt 30 mln eurot aastas, mis ka täideti.

2021. aastal maksime aktsionäridele dividendidena välja 20,3 mln eurot ehk 0,077 eurot aktsia kohta (2020: 30,2 mln eurot, 0,115 eurot aktsia kohta) ehk 71% eelmise aasta kasumist, millele lisandus dividendide tulumaks summas 3,3 mln eurot. Väljamaksetelt eraisikutele peeti kinni füüsilise isiku tulumaks ja netoväljamakseid tegime summas 20,1 mln eurot. Täpsemalt raamatupidamise aastaaruande [lisas 19](#).

Makstud dividendid

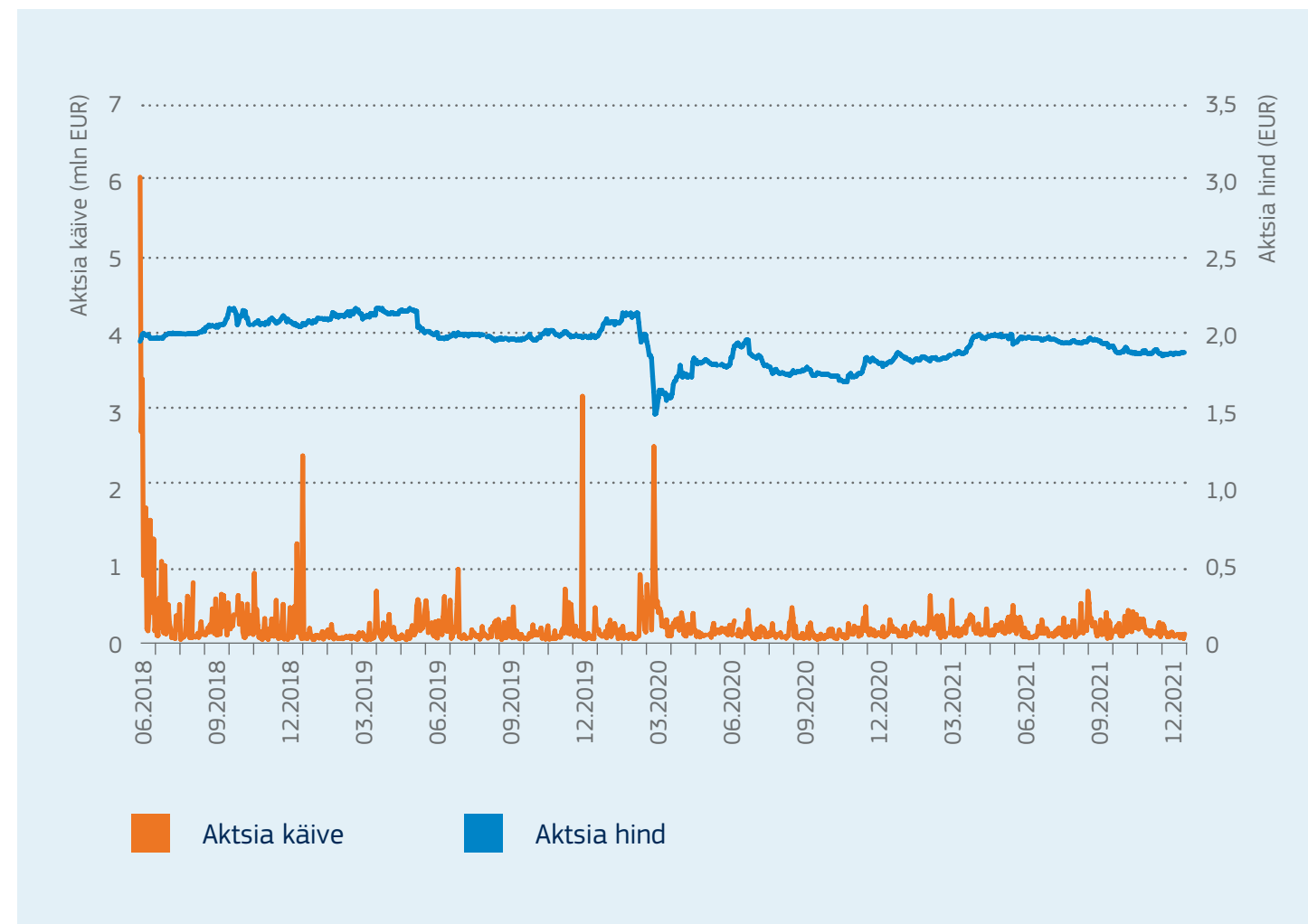

6.12 Aktsia ja aktsionärid

Tallinna Sadam noteeriti Nasdaq Tallinna börsil Balti põhinimekirjas 13.06.2018, aktsia kauplemistähis on TSM1T ja ISIN kood EE3100021635. Ettevõttel on kokku 263 000 000 lihtaktsiat, millest 176 295 032 ehk 67,03% kuulub Eesti Vabariigile. Aktsia nimiväärtus on 1 euro. Iga aktsia annab üldkoosolekul hääletamisel ühe hääle.

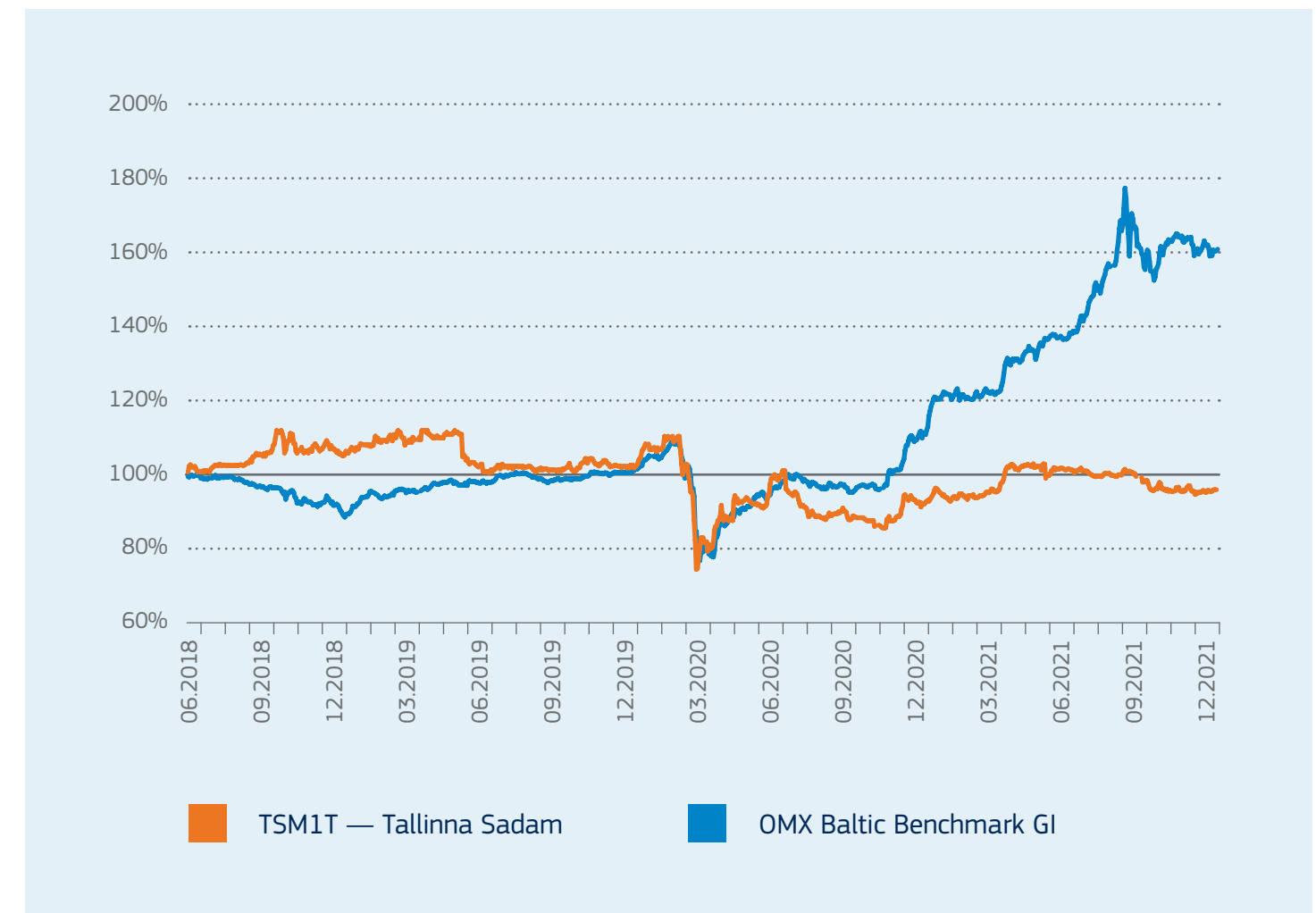
Aktsia avamishind 2021. aasta alguses oli 1,8 eurot. Seisuga 31.12.2021 oli aktsia sulgemishind 1,858 eurot. Ettevõtte **turuväärtus** seisuga 31.12.2021 oli **488,7 mln eurot** (31.12.2020: 473,4 mln eurot).

Tallinna Sadama aktsia sulgemishinna dünaamika ja kaubeldud aktsiate käive alates Nasdaq Tallinna börsil noteerimisest 13.06.2018 kuni 31.12.2021

Tallinna Sadama aktsia hinna dünaamika võrdluses OMX Baltic Benchmark GI indeksiga 13.06.2018–31.12.2021

Allikas: nasdaqbaltic.com

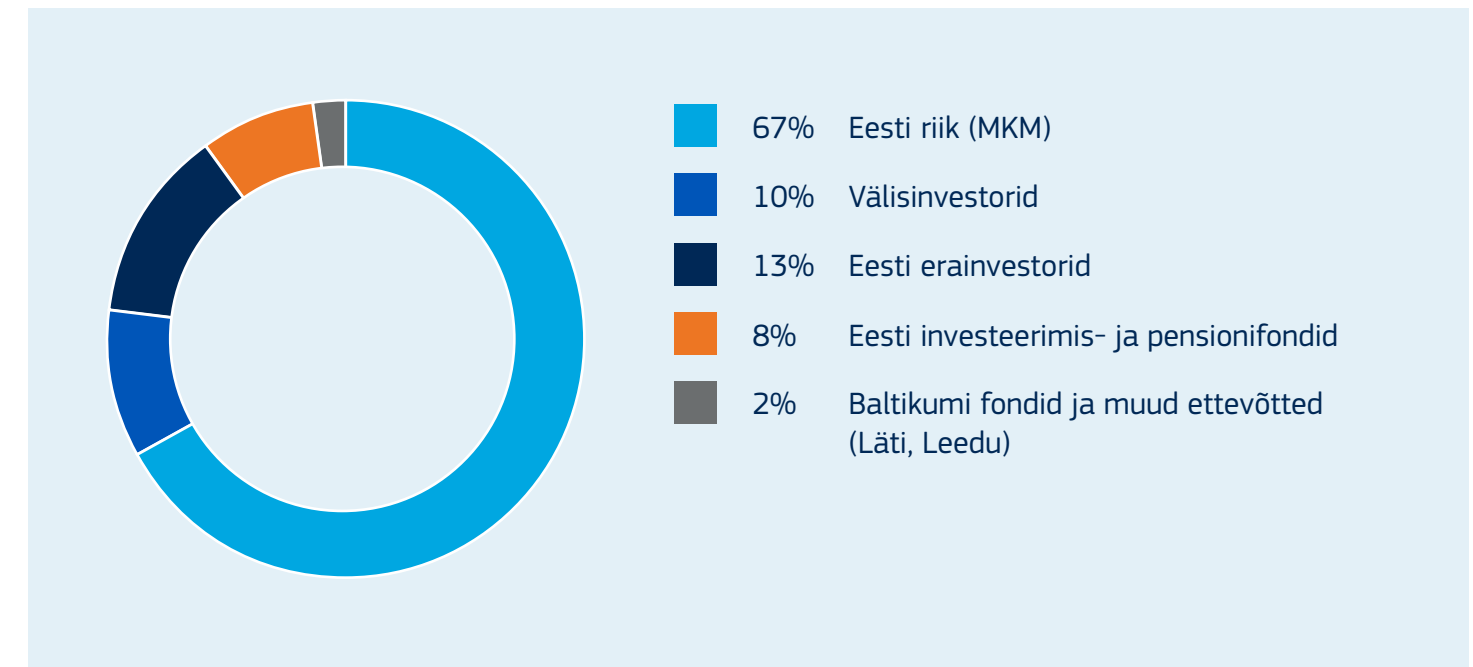
2021. aastal tehti kokku 60 889 tehingut (2020: 47 555) 19,3 mln Tallinna Sadama aktsiaga (2020: 20,4 mln aktsiaga) ja **tehingute käive oli 36,7 mln eurot** (2020: 36,1 mln eurot). Võrreldes eelneva aastaga on tehingute arv ja käive kasvanud seoses ettevõtte aktsionäride arvu suurenemisega ning eelmisel aastal pankade poolsest tehingutasude langetamisest tulenenud jaeinvestorite kauplemisaktiivsuse kasvuga.

Seisuga 31.12.2021 oli ettevõttel **19 946 aktsionäri** (31.12.2020: 15 433), kellest üle 5% osalust omas ainult Eesti Vabariik (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu).

Viis suurimat aktsionäri seisuga 31.12.2021

Aktsionäri nimi	Aktsiate arv	Osalus, %
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	176 295 032	67,0%
Euroopa Rekonstruktsiooni ja Arengupank (EBRD)	9 350 000	3,6%
SEB Progressiivne Pensionifond	6 484 365	2,5%
State Street Bank and Trust Omnibus (USA)	5 752 125	2,2%
LHV Pensionifond L	5 536 570	2,1%

Aktsionäride struktuur seisuga 31.12.2021

Aktsionäride struktuuris on võrreldes 2020. aasta lõpuga toimunud mõningaid muutusi. Välisinvestorite osalus on vähenenud 12%-lt 10%-ni (-4,8 mln aktsiat), Eesti erainvestorid on suurendanud osalust samavõrra 12%lt 13%ni (+4,7 mln aktsiat), Eesti ja muu Baltikumi investeerimis- ja pensionifondide osalus on samuti pisut suurenenud välisinvestorite arvelt.

7 Ühingujuhtimine

Tallinna Sadama juhtimisorganiteks on aktsionäride üldkoosolek, nõukogu ja juhatus. Tallinna Sadama nõukogu ja juhatus lähtuvad oma tegevuses ettevõtte strateegiast, väärtustest, kehtivast seadusandlusest ja Hea Ühingujuhtimise Tava (edaspidi ka HÜT) põhimõtetest. HÜTi põhimõtetega seotud erisused Tallinna Sadama tegevuses on esitatud ning põhjendatud tegevusaruande [punktis 7.11](#).

Eesti Vabariigi kui enamusaktsionäri peamised eesmärgid seoses osalusega Tallinna Sadamas on:

- optimaalse ja stabiilse omanikutulu teenimine äriühingu kasumliku ja efektiivse majandustegevuse kaudu igas valitud tegevusvaldkonnas;
- äriühingu äriiline kaasamine riiklike strateegiliste eesmärkide saavutamisel, arvestades äriühingu tegevusvaldkonda ja ärilisi huve ning äriühingu suhtes kohaldatavaid seadusi ning regulatsioone;
- heade juhtimistavade, sotsiaalse vastutuse ning eeskujuliku ärikultuuri elluviimine ja edendamine.

7.1 Üldkoosolek

Üldkoosolek on Tallinna Sadama kõrgeim juhtimisorgan, mille **esmased ülesanded** on põhikirja muutmine, aktsiakapitali suurendamine ja vähendamine, nõukogu liikmete nimetamine, tagasikutsumine ja tasustamine (nimetamiskomitee ettepanekul), majandusaasta aruande kinnitamine ja kasumi jaotamine, aktsioptionsiprogrammi kinnitamine, audiitori(te) nimetamine ja tagasikutsumine, nõukogu töökorra kehtestamine, teises äriühingus olulise osaluse omandamine või võõrandamine, tütaretevõtete juhtimise ja aruandluse põhimõtete kehtestamine ning muude seaduse ja põhikirjaga üldkoosoleku pädevusse antud küsimuste otsustamine.

Korraline üldkoosolek toimub kord aastas mitte hiljem kui kuue kuu jooksul majandusaasta lõppemisest. Üldkoosoleku päevakord, juhatuse ja nõukogu ettepanekud, otsuste eelnõud ja muud asjakohased materjalid tehakse aktsionäridele kättesaadavaks hiljemalt kolm nädalat enne üldkoosolekut ettevõtte veebilehel ja börsiteate kaudu. Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ring määratakse aktsiaraamatu alusel seitse päeva enne üldkoosoleku toimumist. Iga aktsia annab selle omanikule aktsionäride üldkoosolekul ühe hääle. Ühelgi aktsionäril ei ole aktsiaid, mis annaksid talle spetsiifilised kontrolli- või hääleõigused.

2021. aastal toimus üks korraline aktsionäride üldkoosolek koosolekut kokku kutsumata, erakorralisi üldkoosolekuid ei toimunud. Otsuste vastuvõtmine aktsionäride üldkoosolekut kokku kutsumata oli tingitud COVID-19 pandeemiast tulenevatest koosviibimiste korraldamisele kehtivatest piirangutest Eestis.

Tallinna Sadama **aktsionärid võtsid 24. mail 2021 vastu otsused** 2020. aasta majandusaasta aruande kinnitamiseks, kasumi jaotamiseks ja dividendi maksmiseks kokku summas 20,251 miljonit eurot ning nimetasid 2021. ja 2022. majandusaasta audiitorkontrolli läbiviijaks audiitorühingu KPMG Baltics OÜ. Aktsionärid said hääletada elektrooniliselt perioodil 18.–24. mai, täites hääletussedeli vormi kirjalikult ja saates selle e-posti või posti teel. Kui aktsionär jättis hääletamata, loeti, et ta hääletas vastu. Aktsionäride üldkoosoleku otsuseid hääletas 80 aktsionäri, kellele kuuluvate aktsiatega oli esindatud 207 177 398 häält ehk 78,77% kogu aktsiakapitalist.

Üldkoosoleku päevakorrapunktide ja hääletamisprotseduuri tutvustamiseks korraldas Tallinna Sadam **18.05.2021 avaliku veebiseminari**, kus tutvustati aktsionäride otsuste eelnõude sisu ja hääletusprotseduuri ning juhtkond vastas laekunud küsimustele.

Aktsionäride üldkoosolekute otsused on avaldatud Tallinna Sadama veebilehel www.ts.ee alates juulist 2017 ning üldkoosolekute kutsed, materjalid ja protokollid alates 14.05.2019 toimunud üldkoosolekust.

Eesti Vabariik (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu) omab Tallinna Sadamas 67,03%-list osalust, 32,97% kuulub Eesti- ja rahvusvahelistele investeerimisfondidele, pankadele, pensionifondidele ning Eesti jaeinvestoritele. Aktsionäride struktuur ja ülevaade suurimatest aktsionäridest seisuga 31.12.2021 on esitatud tegevusaruande [punktis 6.12.](#)

7.2 Nõukogu

Nõukogu vastutab ettevõtte tegevuste planeerimise eest, korraldab ettevõtte juhtimist ja teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle. Nõukogu on aruandekohustuslik üldkoosoleku ees. Tallinna Sadama nõukogus on 6–8 liiget, kes määratakse ametisse kuni viieks aastaks. Vähemalt pooled nõukogu liikmetest (31.12.2021: 6/8, sh nõukogu esimees) on sõltumatud vastavalt Hea Ühingujuhtimise Tava lisas toodud tingimustele. Nõukogu tööd juhib nõukogu esimees.

Nõukogu liikmete nimetamiseks teeb üldkoosolekule ettepaneku Tallinna Sadama nimetamiskomitee), kes teeb ühtlasi ettepanekuid ka nõukogu liikmete arvu ja neile makstava tasu kohta. Nimetamiskomitee tegevust kirjeldab lähemalt tegevusaruande [punkt 7.5](#).

Nõukogu pädevuses on kontserni aastaeelarve ning majandusaasta aruande kinnitamine, samuti kontserni strateegia, eesmärkide ning arengusuundade kinnitamine. Lisaks käsitleb nõukogu oma koosolekul kontserni põhitegevusega seotud riske, regulatsioonidest ja seadustest tulenevaid teemasid, samuti investeringuid ja suuremahulisi finantseerimisi, aga ka muid äritegevust puudutavaid olulisi küsimusi.

Nõukogu koosseis seisuga 31.12.2021 oli: Aare Tark (esimees), Urmas Kaarlep, Üllar Jaaksoo, Ahti Kuningas, Raigo Uukkivi, Maarika Honkonen, Riho Unt ja Veiko Sepp. HÜTi lisas toodud sõltumatuse tunnustele vastavad nõukogu liikmed on Aare Tark, Urmas Kaarlep, Üllar Jaaksoo, Maarika Honkonen, Riho Unt ja Veiko Sepp. Kõigi nõukogu liikmete volituste tähtaeg on 30.06.2022.

Nõukogu liikmete hulgas ei ole endisi Tallinna Sadama ega selle tütarettevõtete juhatuse liikmeid.

Nõukogu töökorraldus toimub üldkoosolekul kinnitatud nõukogu töökorra kohaselt. Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele. 2021. aastal toimus 8 nõukogu koosolekut (2020: 10 koosolekut). Nõukogu töökord ja aktsionäride üldkoosolekule esitatavad nõukogu aruanded (Tallinna Sadama konsolideeritud majandusaasta aruande ja nõukogu tegevuse kohta) on alates 2017. aastast avalikustatud Tallinna Sadama veebilehel (alates 2019. aastast üldkoosoleku materjalides).

AARE TARK
Nõukogu esimees

URMAS KAARLEP
Nõukogu liige

ÜLLAR JAAKSOO
Nõukogu liige

AHTI KUNINGAS
Nõukogu liige

RAIGO UUKKIVI
Nõukogu liige

MAARIKA HONKONEN
Nõukogu liige

RIHO UNT
Nõukogu liige

VEIKO SEPP
Nõukogu liige

Nõukogu liikme määramise ja tasustamise kord on sätestatud riigivaraseaduse (edaspidi ka RVS) §-s 85. **Nõukogu liikme tasu** suuruse kehtestab üldkoosolek, lähtudes nimetamis- komitee ettepanekust. Nõukogu liikmele kehtestatud kuutasu suuruseks on 1000 eurot kuus ning esimehele kehtestatud kuutasu suuruseks 2000 eurot kuus. Nõukogu liikmele ei maksta tasu selle koosoleku toimumise kuu eest, mil ta nõukogu otsuste vastuvõtmisel ei osalenud. Lisatasu makstakse nõukogu tööorgani ehk auditikomitee või tasustamiskomitee liikmeteks olevatele nõukogu liikmetele. Kokku arvestati nõukogu liikmetele 2021. aastal erinevaid tasusid 111,6 tuh eurot (2020: 98,8 tuh eurot), sh nõukogu liikme tasu 108 tuh eurot (2020: 96 tuh eurot). Lahkumishüvitist ega teisi lisatasusid (peale tasu nimetatud komiteede tegevuses osalemise eest) Tallinna Sadama nõukogu liikmetele ei maksta.

Tallinna Sadam on nõukogu liikmetega seotud osapooltega teinud üksikuid väikesemahulisi tehinguid, mis on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande [lisas 24](#). Kõik tehtud tehingud on tavapärasest äritegevusest tulenevad ning baseeruvad õiglastel tingimustel, mis on võrdsed mitteseotud isikute omadega. 2021. aasta majandusaasta aruande kinnitamise seisuga ei ole Tallinna Sadama nõukogu liikmed teavitanud ühestki majandusaasta jooksul tekkinud huvide konfliktist. **Huvide konflikti riski** tekkimisel on riskile avatud nõukogu liige ennast päevakorrakohal arutelult ja otsustamisest taandanud. Nõukogu liikmetele laieneb kontserniülene huvide konflikti vältimise kord (sh ettevõttele oma ärihuvide deklareerimise kohustus) ning äriseadustikus sätestatud konkurentsikeeld.

Ülevaade Tallinna Sadama nõukogu liikmete ja nende lähedaste isikute²³ omatavatest Tallinna Sadama aktsiatest seisuga 31.12.2021:

Nõukogu liikme nimi	Omab Tallinna Sadama aktsiad seisuga 31.12.2021	
	Isiklikult (tk)	Lähedaste isikute kaudu (tk)
Aare Tark	44 171	0
Urmas Kaarlep	29 215	0
Raigo Uukkivi	6 626	0
Maarika Honkonen	0	1300
Üllar Jaaksoo	148	0
Veiko Sepp	7 296	2 500
	87 456	3 800

Nõukogu liikmed Ahti Kuningas ja Riho Unt ei omanud aasta lõpu seisuga Tallinna Sadama aktsiaid isiklikult ega lähedaste isikute kaudu.

Nõukogu liikme nimi	Nõukogu liikme volituste periood	2021. a koosolekutel osalemine			2021. a makstud tasud eurodes		
		Nõukogu	Auditi- komitee	Tasustamis- komitee	Nõukogu	Auditi- komitee	Tasustamis- komitee
Aare Tark	03.10.2015–30.06.2022	8/8	–	2/2	24 000	0	266
Urmas Kaarlep	03.10.2015–30.06.2022	8/8	7/7	–	12 000	931	0
Üllar Jaaksoo	03.10.2015–30.06.2022	8/8	–	2/2	12 000	0	177
Ahti Kuningas	08.09.2017–30.06.2022	8/8	–	2/2	12 000	0	177
Raigo Uukkivi	08.09.2017–30.06.2022	8/8	7/7	–	12 000	621	0
Maarika Honkonen	17.04.2018–30.06.2022	8/8	7/7	–	12 000	621	0
Riho Unt	01.07.2020–30.06.2022	8/8	7/7	–	12 000	621	0
Veiko Sepp	01.07.2020–30.06.2022	8/8	–	2/2	12 000	0	177
					108 000	2 793	798

²³ Vastavalt turukuritarvituse määruse definitsioonile (EL 596/2014 I art. 3 p.1 lg 25).

7.3 Auditikomitee ja siseaudit

Tulenevalt audiitortegevuse seadusest on ettevõtte moodustanud auditikomitee, mis on **nõukogu nõuandev organ ning mille ülesanne on** jälgida ja analüüsida rahandusinformatsiooni töötlemist, riskijuhtimise ja sisekontrollisüsteemi arendamise ja toimimise tõhusust, konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli protsessi ning audiitorettevõtte ja audiitorühingut esindava vandeaudiitori sõltumatust ja tegevuse vastavust audiitortegevusega seotud nõuetele. Auditikomitee esitab lähtuvalt oma ülesannetest nõukogule ettepanekuid ja soovitusi. Komitee koosseisus on neli liiget ning liikmed nimetab nõukogu. Alates 15.05.2018 kuuluvad auditikomiteesse nõukogu liikmed: Urmas Kaarlep (esimees), Raigo Uukkivi ja Maarika Honkonen. 03.07.2020 kinnitas nõukogu uue auditikomitee koosseisu, täiendades senist kolmeliikmelist koosseisu ühe liikme võrra, kelleks on Riho Unt.

Auditikomitee lähtub oma tegevuses audiitortegevuse seadusest ja nõukogu poolt kinnitatud töökorrast. Auditikomitee töövormiks on koosolekud ning 2021. aastal toimus 7 auditikomitee koosolekut (2020: 8 koosolekut). Komitee liikmed osalesid täiskoosseisus kõigil toimunud koosolekutel.

Auditikomitee liikmete tasumäärad on kehtestatud 24.11.2011 aktsionäri otsusega. Kui komitee liige koosolekul ei osale, siis talle vastava kuu eest tasu ei maksta. Auditikomitee tegevuses osalemise eest maksti 2021. aastal komitee liikmele tasu 89 eurot kuus ning komitee esimehele 133 eurot kuus.

Tallinna Sadamas on moodustatud **siseauditi üksus**, kes tegutseb kontserniüleselt. Siseauditi osakond allub funktsionaalselt ettevõtte nõukogule. Osakonna töötajate koosseisu kinnitab ning osakonna juhi nimetab ja vabastab ametist nõukogu, samuti otsustab nõukogu osakonna juhi tasustamisega seotud küsimusi. Osakonna koosseisus on ka infoturbe valdkond (infoturbenõuete täitmise järelevalve).

Osakond lähtub siseauditi valdkonna tegevuses eelkõige audiitortegevuse seadusest, rahvusvahelistest siseauditi standarditest ja nõukogu poolt kinnitatud osakonna töökorrast. Osakonna tegevus toimub nõukogu kinnitatud riskipõhise tööplaani kohaselt. Vajadusel kaasab üksus organisatsiooniväliseid eksperte, samuti arvestatakse tegevuses muude väliste auditite ja kontrollidega. Osakond annab oma tegevusest (sh auditite tähelepanekutest ja soovitustest) jooksvalt ülevaateid auditikomitee ja nõukogu koosolekutel. Siseauditi juht on kutsutud kõigile Tallinna Sadama nõukogu ja auditikomitee koosolekutele.

Lisaks on siseauditi osakonna ülesandeks töödelda kontserni juhtorganite liikmete ja võtmeisikute **ärihuvide deklaratsioone**, mille alusel teostatakse seotud osapooltega tehingute turutingimustele vastavuse kontrolli (juhtorganite liikmete seotud osapooltega tehingud on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande [lisas 24](#)).

2021. aastal teostas Ernst & Young Baltic AS ettevõtte tellimusel Tallinna Sadama **siseauditi funktsiooni sõltumatu välishindamise** läbi enesehindamise tulemuste valideerimise. Välishinnangu järeldus oli, et Tallinna Sadama siseauditi funktsioon üldiselt vastab Siseaudiitorite Instituudi (IIA — *The Institute of Internal Auditors*) siseauditi definitsioonile, eetikakoodeksile ja siseauditi kutsetegevuse rahvusvahelistele standarditele. Vastavalt nimetatud standarditele peab välishindamist läbi viima vähemalt kord viie aasta jooksul.

7.4 Tasustamiskomitee

2021. aasta sügisel asutas Tallinna Sadama nõukogu tasustamiskomitee, mille **peamisteks ülesanneteks** on:

- ettevõtte strateegiast lähtuvate juhatuse kompetentside vajaduse määramine;
- juhatuse liikmete tasustamispõhimõtete väljatöötamine, kaasajastamine ja täitmise jälgimine ning
- nõukogule ettepanekute esitamine juhatuse liikmete valimiseks ja tasustamiseks.

Komitee koosneb vähemalt kolmest liikmest, kes nimetatakse nõukogu liikmete seast tähtajaliselt kuni kolmeks aastaks. Üks komitee liikmetest on nõukogu esimees. 2021. a olid tasustamiskomitee liikmeteks Aare Tark (esimees), Ahti Kuningas, Üllar Jaaksoo ja Veiko Sepp. Aruandeaastal toimus 2 tasustamiskomitee koosolekut, kus keskenduti juhatuse liikme / finantsjuhi valimisele. Komitee liikmed osalesid täies koosseisus kõigil koosolekutel.

Tasustamiskomitee töös osalemist **tasustatakse** sarnaselt auditikomiteele, tasumäärad on kehtestatud 24.11.2011 aktsionäri otsusega. Kui komitee liige koosolekul ei osale, siis talle vastava kuu eest tasu ei maksta. Tasustamiskomitee tegevuses osalemise eest maksti 2021. aastal komitee liikmele tasu 89 eurot kuus ning komitee esimehele 133 eurot kuus.

7.5 Nimetamiskomitee

2019. aastal moodustati ASi Tallinna Sadam nõukogu liikmete nimetamiskomitee, mille **ülesandeks** on Tallinna Sadama nõukogu liikmekandidaatide sobivuse hindamine ning üldkoosolekule ettepanekute tegemine nõukogu liikmete valimiseks ja tagasikutsumiseks ning nõukogu koosseisu suuruse, liikmete volituse kestuse ja nõukogu liikmetele makstava tasu suuruse määramiseks. **Nimetamiskomitee liikmeteks** on ametikoha põhiselt enamusaktsionäri esindajatena Rahandusministeeriumi kantsler, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kantsler ja Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud riigi äriühingute nimetamiskomitee esimees ning 5-aastase tähtajaga kaks väikeaktsionäride esindajat. Seisuga 31.12.2021 oli nimetamiskomitee esimees Ando Leppiman (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kantsler) ja liikmeteks Merike Saks (Rahandusministeeriumi kantsler), Kaido Padar (Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud nimetamiskomitee esimees), Elena Kiseleva (EBRD transpordi osakonna projektijuht) ja Sven Kuning (ASi SEB Varahaldus juhatuse liige kuni septembrini 2021). Nimetamiskomitee liikmetele komitee töös osalemise eest tasu ei maksta.

2021. aastal toimus neli nimetamiskomitee koosolekut (2020: 10 koosolekut) eesmärgiga esitada 2022. aasta korralisele üldkoosolekule ettepanekud nõukogu liikmete valimiseks seoses seniste nõukogu liikmete volituste peatse lõppemisega. Nimetamiskomitee koosolekul täiendatud nõukogu liikme kandidaatide valiku põhimõtteid, viidi läbi senise nõukogu iga-aastane enesehindamine ja toimusid grüpiintervjuud nõukogu liikmetega tagasiside saamiseks. Komitee töö nõukogu koosseisu suuruse, tasustamise ning nõukogu liikme kandidaatide määramiseks ettepaneku esitamiseks üldkoosolekule jätkub 2022. aastal.

7.6 Juhatus

Juhatus on juhtimisorgan, kes esindab ja juhib Tallinna Sadama igapäevast tegevust kooskõlas seaduste ja Tallinna Sadama põhikirjaga. Juhatus on kohustatud tegutsema majanduslikult kõige otstarbekamal viisil ning tagama riskijuhtimise ja sisekontrolli toimimise. Juhatus lähtub oma tegevuses nõukogu poolt kinnitatud pikaajalisest strateegiast ja iga-aastastest tegevuseesmärkidest. Vastavalt põhikirjale on juhatuses 2–5 liiget, kelle valib nõukogu kuni viieks aastaks.

Juhatuses 31.12.2021:

VALDO KALM

Juhatuses esimees,

juhatuse liikme volitusega kuni 28. veebruar 2024

Valdo Kalm on Tallinna Sadama juhatuse esimees alates 2016. aasta märtsist. Varasemalt juhtis Kalm üle 20 aasta erinevaid telekomitegevõtteid — toonast Eesti Telefoni, EMT-d ka ASi Eesti Telekom (praegune Telia Eesti). Tallinna Sadama juhatuse esimeheks valiti Kalm 2016. aasta veebruaris. Valdo Kalmul on magistrikraad automaatika- ja telemehaanika erialal Tallinna Tehnikaülikoolist.

MARGUS VIHMAN

Juhatuses liige, kommertsjuht,

juhatuse liikme volitusega kuni 31. oktoober 2024

Margus Vihman on Tallinna Sadama juhatuse liige alates 2016. aastast. Vihman vastutab ettevõttes kommertsgevõtte ehk kliendisuhete ja müügitgevõtte eest. Varasemalt on Vihman olnud müügidirektor ettevõttes Krimelte OÜ, regiooni müügidirektor ehitusettevõttes Ruukki ja allorganisatsiooni tegevjuht ehituskeemia ettevõttes Henkel Makroflex. Margus Vihmanil on Estonian Business Schooli magistrikraad rahvusvahelise ärijuhtimise erialal.

Esindusõigus on juhatuse esimehel ning ühel juhatuse liikmetest ühiselt. Kõigi juhatuse liikmetega on allkirjastatud teenistuslepingud. Margus Vihmani volitusi pikendati 2021. aasta kevadel uueks 3-aastaseks ametiajaks eelneva ametiaja lõppemisest 01.11.2021.

Tallinna Sadama pikaajaline finantsjuht Marko Raid lahkus ametist omal soovil alates 16.10.2021 ning suundus finantsjuhiks-juhatuse liikmeks ettevõtetesse Graanul Assets ja Graanul Tehnoloogia. Finantsjuhi ametikoha täitmiseks korraldati konkurss ning selle tulemusel kinnitati nõukogu poolt jaanuaris 2022 uueks finantsjuhiks / juhatuse liikmeks Andrus Ait, kes asus ametisse 21.02.2022 ja tema volituste tähtaeg on viis aastat.

Ükski juhatuse liige ei ole ühegi teise emitendi (börsiettevõtte) juhatuse liige ega nõukogu esimees. Juhatuse liikmete kuuluvus Tallinna Sadama tütar- ja sidusettevõtete nõukogudesse on esitatud tegevusaruande [punktis 7.7. Juhatusele arvestatud tasud](#) ja muud hüvitised 2021. aasta eest on esitatud käesoleva majandusaasta aruande osaks olevas tasustamis-aruandes.

Aruandeperioodil on Tallinna Sadama juhatuse liikmetega **seotud osapooltega** teinud üksikuid väikesemahulisi tehinguid, mis on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande [lisas 24](#). Kõik tehtud tehingud on tavapärasest äritegevusest tulenevad ning baseeruvad õiglastel, mitteseotud isikutega võrdsetel tingimustel. 2021. aasta majandusaasta aruande kinnitamise seisuga ei ole Tallinna Sadama juhatuse liikmed teavitanud kontserni ühestki majandusaasta jooksul tekkinud huvide konfliktist.

Juhatuse liikmetest omavad Tallinna Sadama aktsiaid Valdo Kalm (2828 aktsiat) ja Margus Vihman (15 486 aktsiat). Kummagi juhatuse liikme lähedased isikud Tallinna Sadama aktsiaid ei oma.

7.7 Tütar- ja sidusettevõtete nõukogud ja juhatused

Tallinna Sadama 100% omanduses olevate tüdarettevõtete nõukogudes on reeglina kolm liiget, kellest kaks on Tallinna Sadama juhatuse liikmed ja üks on Tallinna Sadama suuromaniku Eesti Vabariigi esindajana osalust valitseva Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ametnik.

2021. aasta lõpu seisuga olid **TS Shippingu** nõukogu liikmed Valdo Kalm (esimees), Marko Raid (endine Tallinna Sadama juhatuse liige) ja Ahti Kuningas (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi transpordi asekantsler). TS Shippingu juhatusse kuulus üks liige, Ülo Eero.

TS Laevad nõukogu liikmed olid 31.12.2021 seisuga Valdo Kalm (esimees), Marko Raid, Rene Pärt ja Johann Peetre (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi transpordi arengu ja investeringute osakonna ekspert). TS Laevad juhatuse on kolmeliikmeline ja sinna kuulusid 31.12.2021 seisuga Indrek Randveer (juhatuse esimees), Guldar Kivro ja Ave Metsla.

Tallinna Sadama sidusettevõtte **Green Marine** nõukogu liikmed olid 31.12.2021 seisuga Valdo Kalm (esimees), Marko Raid, Carl-Jüri Piht, Innar Susi ja Ahti Kuningas. Sidusettevõtte juhatuse on kaheliikmeline ja sinna kuuluvad juhatuse esimees Ain Kuusik ja Aivar Sülla.

7.8 Juhatuse ja nõukogu koostöö

Juhatuse ja nõukogu teevad Tallinna Sadama eesmärkide ja strateegia väljatöötamiseks ning elluviimiseks tihedat koostööd. Juhatuse ja nõukogu vaheline infovahetus toimub peamiselt nõukogu ja auditikomitee koosolekute raames. Juhatuse lähtub oma tegevuses nõukogu antud strateegilistest juhustest ja teavitab nõukogu äritegevuses ilmnevatest olulistest riskidest ning muudest asjaoludest, mis võivad mõjutada Tallinna Sadama majandustegevust ja eesmärkide saavutamist. Koosolekute raames saab nõukogu regulaarseid ülevaateid kontserni tegevus- ja finantstulemustest.

7.9 Teabe avalikustamine ja kommunikatsioon

Alates Tallinna Sadama aktsiate Nasdaq Tallinna börsil noteerimisest 13.06.2018 järgime börsireeglitest ja ELi turukuritarvituse määrusest tulenevaid nõudeid. Teabe avalikustamisel lähtume eelkõige investorite võrdse kohtlemise põhimõttest ning siseteabe hoidmisele ja avalikustamisele kehtivatest reeglitest.

Tallinna Sadama **peamised infokanalid** on börsiteated, pressiteated, uudiskirjad, veebileht www.ts.ee. Veebilehel on kättesaadavad ettevõtte ja juhtorganite tutvustus, põhikiri ja strateegia, dividendipoliitika, aktsiate esmase avaliku pakkumise materjalid, analüütikute ja audiitori kontaktid, jooksva aasta finantskalender tegevustulemuste ja finantsaruannete avaldamise kuupäevadega, avaldatud kvartaalne tegevusmahtude statistika, vahearuanded ja majandusaasta aruanded. Tallinna Sadama juhatus tutvustab kvartaalselt (vahearuande avalikustamisel) ettevõtte majandustulemusi interaktiivsetel veebiseminaridel, mis on järele vaadatavad ja mille presentatsioonid on samuti veebilehel kättesaadavad. Investorkohtumisi ja telefonikonverentse korraldame vastavalt vajadusele ja investorite soovidele. Investorite ja analüütikutega suheldes tugineme ainult eelnevalt avalikustatud teabele. **2021. aastal** toimus 12 personaalset investorkohtumist, viis veebiseminari investoritele, osalesime ERSTE panga korraldatud rahvusvahelisel investorkonverentsil Viinis (veebi teel) ja toimus investorpäev kohalikele investoritele vastvalminud kruisiterminalis.

Üldkoosoleku otsused ja üldkoosolekule esitatavad nõukogu aruanded on avalikustatud Tallinna Sadama veebilehel www.ts.ee.

Lisaks investorsuhetele on ka Tallinna Sadama turundustegevuses ja kommunikatsioonis olulisel kohal **vahetu suhtlemine erinevate siht- ja huvigruppidega** ning mitmesuunaline infovahetus, aga ka ettevõtte mainekujundus, mis on oluliseks teguriks ettevõtte äristrateegia elluviimisel. Vastutustundliku ettevõttena jälgime oma turundus- ja kommunikatsioonitegevuses ja sõnumites avatuse, aususe ja eetika põhimõtteid.

7.10 Finantsaruandlus

Finantsaruannete koostamise eest vastutab ettevõtte juhatus. Konsolideeritud raamatupidamisaruanded koostatakse kooskõlas Eesti raamatupidamise seaduse ja rahvusvaheliste finantsarvestuse standarditega, nagu need on Euroopa Liidu poolt vastu võetud (IFRS EL).

Tallinna Sadama **audiitor on KPMG Baltics OÜ** ja vandeaudiitori aruande allkirjastaja on Indrek Alliksaar. Audiitorleping sõlmiti kestusega kolm aastat (2018–2020 majandusaastate aruannete auditeerimiseks) ning 2021. aastal pikendati audiitorlepingut kahe aasta võrra (2021–2022 majandusaasta aruannete auditeerimiseks) kasutades lepingus toodud optiooni võimalust. Lisaks auditeerimisele ei ole audiitorühing osutanud ettevõttele teenuseid, mis võiksid ohustada audiitori sõltumatust. 2021. aastal oli **audiitorettevõtete poolt osutatud teenuste eest makstud** või tasumisele kuuluvate tasude kogusumma 69 tuhat eurot (2020: 44 tuhat eurot). Nimetatud teenused sisaldasid finantsauditi kulu 30 tuhat eurot (2020: 23 tuhat eurot), aruande tõlketöid ning Grant Thornton Baltic poolt teostatud erinevate välisrahastusprojektide auditite kulusid, Ernst & Young Baltic poolt teostatud siseauditi funktsiooni välishindamise kulusid ning PriceWaterhouseCoopersi ja KPMG poolt tehtud koolitusi.

7.11 Hea Ühingujuhtimise Tava vastavuse deklaratsioon

Tallinna Sadam järgib Hea Ühingujuhtimise Tava (HÜT) välja arvatud HÜTi punkti 6.2.2:

HÜT 6.2.2. – Juhatus esitab enne audiitoriga audiitorteenuse lepingu sõlmimist lepingu eelnõu nõukogule kinnitamiseks. /.../

Tallinna Sadama juhatus ei pea vajalikuks audiitoriga sõlmitava audiitorteenuse lepingu eelnõu kinnitamist nõukogu poolt, kuna audiitor leitakse avaliku hankemenetluse käigus. Leping sõlmitakse hanke tulemuste põhjal ning lepingu olulised tingimused (sh pakujate kvalifitseerimise ja pakumuste hindamise tingimused, lepingu tähtaeg ja tööülesanded) on nõukogu nõuandva organi auditikomiteega kooskõlastatud enne audiitori hanke väljakuulutamist. Vastavalt Finantsinspektsiooni juhendile „Riikliku finantsjärelvalve teatud subjektide audiitorite rotatsioonist“ korraldab ettevõtte audiitori rotatsiooni, tagades audiitori sõltumatuse.

TASUSTAMISARUANNE

Vastavalt Väärtpaberituruseaduse §135³ on börsiettevõtte alates 2021. aastast kohustatud esitama tasustamisaruande emitendi juhatuse liikmetele aruandeaastal makstud tasude ning tasustamispõhimõtete järgimise kohta.

2021. aasta sügisel asutas Tallinna Sadama nõukogu 4-liikmelise tasustamiskomitee (vt tegevusaruande punkt 7.4), mille peamisteks ülesanneteks on:

- ettevõtte strateegiast lähtuvate juhatuse kompetentside vajaduse määramine;
- juhatuse liikmete tasustamispõhimõtete väljatöötamine, kaasajastamine ja täitmise jälgimine ning
- nõukogule ettepanekute esitamine juhatuse liikmete valimiseks ja tasustamiseks.

Kuna tasustamispõhimõtted peab kinnitama nii nõukogu kui üldkoosolek, siis 2021. aastal selleni veel ei jõutud ja tasustamispõhimõtted esitatakse kinnitamiseks 2022. a korralisele üldkoosolekule. Seni on juhatuse liikmete tasustamisel lähtutud järgmistest üldpõhimõtetest.

Kokkuvõte tasustamispõhimõtetest

Fikseeritud põhitasu:

- Kuutasu vastavalt juhatuse liikme lepingule
- Puhkusetasu vastavalt juhatuse liikme lepingule: põhipuhkus 28 päeva ja talvepuhkus 7 päeva
- Haigushüvitis vastavalt ravikindlustuse seadustele

Tulemustasu:

- Muutuv tasu vastavalt tulemusjuhtimissüsteemi põhimõtetele püsitatud ettevõtte igaaastaste eesmärkide saavutamisele. Juhatusele liikmete eesmärkide täitmist hindab nõukogu kord aastas enne majandusaasta aruande kinnitamist.

Muud hüvitised:

- Koolitused
- Lähetustega seotud hüvitised
- Tehniline tugi (telefon, auto jm töövahendid)
- Juhtkonna vastutuskindlustuse hüvitis
- Lahkumishüvitis
- Konkurentsikeelu tasu

Juhatuse liikme põhitasu määramise aluseks on ametipositsioon, vastutuse tase, töökohustused, isiku professionaalsed oskused, kogemused ja haridustase, mis on seotud ettevõtte tegevuse ning eesmärkide saavutamiselega.

Lühiajalise preemiasüsteemi aluseks on alates 2017. aastast strateegiliste eesmärkide saavutamise jälgimiseks nii juhatuse liikmetele kui töötajatele rakendatav tulemusjuhtimise süsteem. Tulemusjuhtimise süsteemi kohaselt püstitatakse igal aastal kolm kontserni peaeesmärki (müügitulu, EBITDA ja kõige olulisemate projektide elluviimine) ja alameesmärgid (tegevusmahud, äriprojektid, muudatused protsessides jm), mille täitmisest sõltub vastava inimese tulemustasu määr. Ettevõtte üldiste eesmärkide (peaeesmärgid) täitmisest sõltub üldjuhul 40% juhatuse liikme (või töötaja) tulemustasust ja 60% moodustab isiklikult seatud eesmärkide (alameesmärgid) täitmine. Juhatusele kinnitab eesmärgid ja nende täitmist hindab nõukogu kord aastas, vastava majandusaasta aruande kinnitamisel.

Pikaajalised preemiasüsteemid kontsernis puuduvad ja olemasolev lühiajaline preemiasüsteem ei ole seotud Tallinna Sadama aktsiatega.

Juhatuse liikmele makstava lisatasu ning lahkumishüvitise suuruse piirmäärad on sätestatud RVS §86 lg-tes 2 ja 3. Sellest tulenevalt ei või Tallinna Sadama juhatuse liikmele makstava lisatasu suurus kokku ületada juhatuse liikmele eelmisel majandusaastal makstud neljakordset keskmist kuutasu ja lahkumishüvitis juhatuse liikme tagasikutsumise ajal kehtivat kolme kuu tasu.

Seisuga 31.12.2021 on Tallinna Sadamal kehtivate teenistuslepingute põhjal kohustus maksta juhatuse liikmetele ilma mõjuva põhjusega tagasikutsumise korral hüvitist kolme kuu juhatuse liikme tasu ulatuses. Juhatuse liikmetel on õigus saada tagasikutsumise korral hüvitist vaid juhul, kui Tallinna Sadam lõpetab teenistuslepingu mõjuva põhjusega, st kohustuste rikkumisel juhatuse liikmele hüvitist ei maksta. Konkurentsikeelu kohustuse täitmise eest on kohustus maksta juhatuse liikmele 12 kuu jooksul lepingu lõppemisest iga kuu hüvitist 50% ulatuses juhatuseliikmetasust.

Kontserni tütarettevõtete nõukogude töös osalemise eest juhatuse liikmetele tasu ei maksta.

Ülevaade juhatuse liikmetele 2021. aasta eest arvestatud tasudest

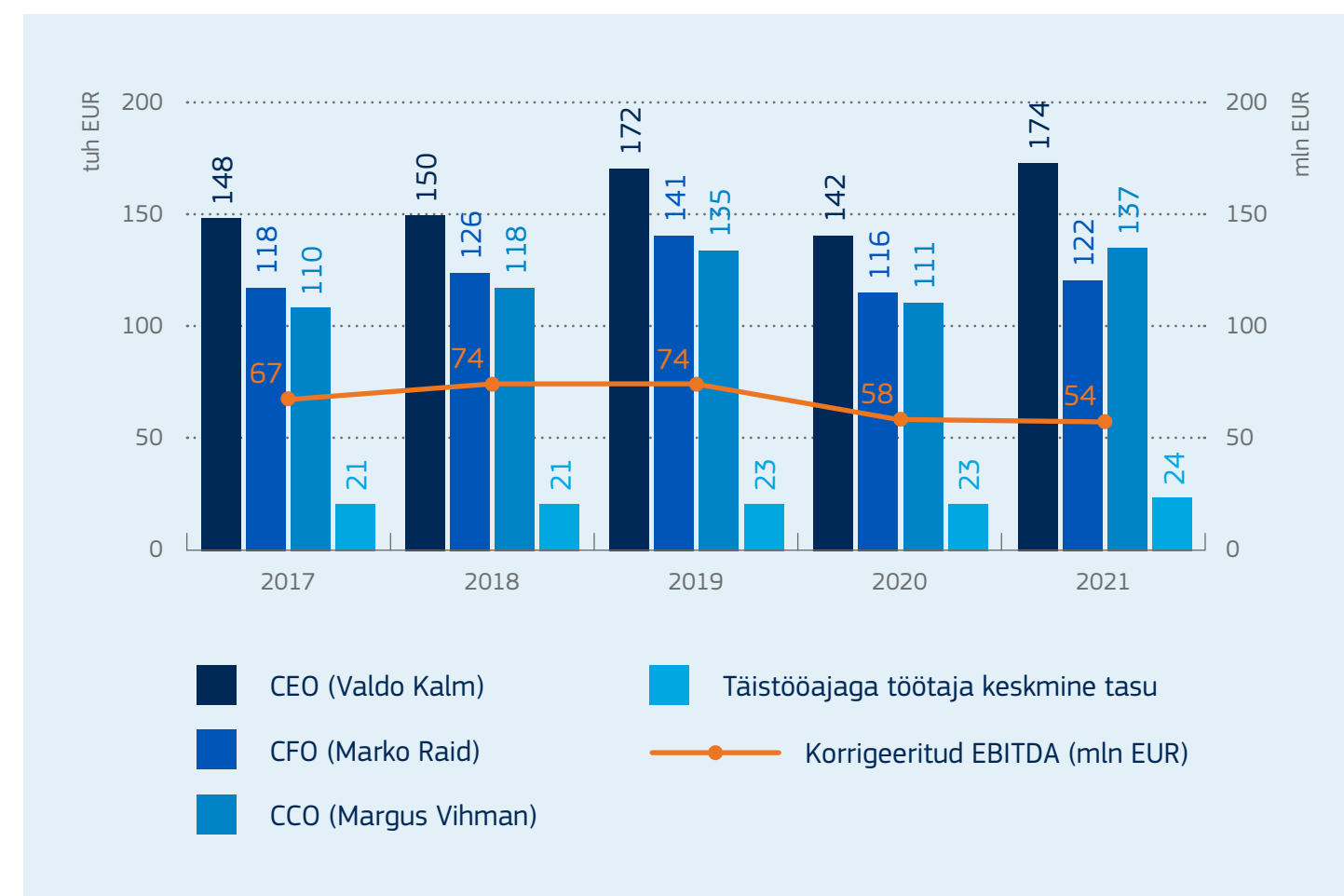
tuhandetes eurodes	Volituste periood	Põhitasu ²⁴	Tulemustasu	Muud hüvitised	KOKKU	Püsitasu osakaal
Valdo Kalm , juhatuse esimees	01.03.2016–28.02.2024	143	31	21	195	73%
Margus Vihman , juhatuse liige/kommertsjuht	01.11.2016–31.10.2024	112	25	14	151	74%
Marko Raid , juhatuse liige/finantsjuht	18.04.2015–15.10.2021	102	20	23	145	70%

Tabelis toodud Marko Raidile makstud muude hüvitiste hulgas maksti konkurentsikeelu tasu summas 12 tuh eurot seoses Raidi lahkumisega juhatuse liikme kohalt 15.10.2021.

Vastavalt Tallinna Sadama nõukogu 27.01.2022 otsusele makstakse juhatuse liikmetele **tulemustasu 2,6 kordse juhatuse liikme tasu ulatuses** ehk 65% maksimaalsest neljakordsest tasust 2021. aastaks seatud eesmärkide täitmise eest. Kontserni peaeesmärkidest (müügitulu, korrigeeritud EBITDA, kasvuprojekt, kasvuhoonegaaside vähendamine ja TS Laevade äriplaani täitmine) täideti seoses pandeemia mõjuga vaid 10% (max 40%) ja juhatusele seatud individuaalsetest alameesmärkidest (strateegia elluviimine, kasvuprojektide algatamine ja töötajate pühendumusindeksi taseme hoidmine) 55% (max 60%) ehk kokku oli **eesmärkide täitmine 65%**. Nõukogu otsustas, et kuna juhatuse hinnangul on endise finantsjuhi Marko Raidi panus 2021. aasta eesmärkide täitmisel oluline, siis maksta talle tulemustasu proportsionaalselt vastavalt töötatud ajale. Tulemustasu makstakse juhatuse liikmetele välja pärast 2021. aasta majandusaasta aruande kinnitamist nõukogu poolt.

2021. aastal juhatuse liikmetelt muutuva iseloomuga tasusid tagasi ei noutud ja tasustamine toimus kirjeldatud tasustamispoliitika alusel ilma eranditeta.

Aasta tasude* ja tulemuslikkuse võrdlus

²⁴ Põhitasu on arvestatud tekkepõhiselt brutotasuna.

* Graafikul on tekkepõhiste tasudena esitatud põhitasu ja tulemustasu. Täistööajaga töötaja keskmise tasu arvestus lähtub ematöötajate tasust.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne

Konsolideeritud finantsseisundi aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	Lisa	31.12.2021	31.12.2020
VARAD			
Käibevara			
Raha ja raha ekvivalendid	7	34 840	26 679
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	8	14 151	10 183
Varud		399	360
Muu käibevara kokku		49 390	37 222
Müügiootel põhivara	10	0	114
Käibevara kokku		49 390	37 336
Põhivara			
Investeeringud sidusettevõttesse	9	1 559	1 147
Muud pikaajalised nõuded	8	896	0
Materiaalne põhivara	10	575 563	587 506
Immateriaalne põhivara	11	2 130	2 104
Põhivara kokku		580 148	590 757
Varad kokku		629 538	628 093

<i>tuhandetes eurodes</i>	Lisa	31.12.2021	31.12.2020
KOHUSTISED			
Lühiajalised kohustised			
Võlakohustised	16	15 916	17 266
Tuletisinstrumendid	17	0	102
Eraldised	13	1 572	1 289
Sihtfinantseerimine	18	1 223	1 919
Maksuvõlad	15	890	744
Võlad tarnijatele ja muud võlad	14	10 348	9 149
Lühiajalised kohustised kokku		29 949	30 469
Pikaajalised kohustised			
Võlakohustised	16	187 398	194 314
Sihtfinantseerimine	18	29 835	26 145
Muud võlad	14	1 461	1 733
Pikaajalised kohustised kokku		218 694	222 192
Kohustised kokku		248 643	252 661

OMAKAPITAL			
Aktsiakapital		263 000	263 000
Ülekurss		44 478	44 478
Kohustuslik reservkapital		21 271	20 262
Riskimaandamise reserv	17	0	-102
Eelmiste perioodide jaotamata kasum		26 534	19 276
Perioodi kasum		25 612	28 518
Omakapital kokku	19	380 895	375 432
Kohustised ja omakapital kokku		629 538	628 093

Konsolideeritud kasumi- ja muu koondkasumi aruanne

Konsolideeritud kasumiaruanne

tuhandetes eurodes	Lisa	2021	2020
Müügitulu	3, 20	110 051	107 358
Muud tulud	22	1 779	3 015
Tegevuskulud	21	-35 962	-30 858
Tööjõukulud	21	-20 920	-19 491
Põhivara kulum ja väärtuse langus	10, 11	-24 761	-24 094
Muud kulud		-429	-368
Ärikasum		29 758	35 562

FINANTSTULUD JA -KULUD

Finantstulud		95	36
Finantskulud	23	-1 378	-1 705
Finantstulud ja -kulud kokku		-1 283	-1 669
Kapitaliosaluse meetodil arvestatud kasum/kahjum investeringutelt sidusettevõttesse	9	412	-462
Kasum enne tulumaksustamist		28 887	33 431
Tulumaksukulu	19	-3 275	-4 913
Perioodi kasum		25 612	28 518
Emaettevõtte omanike osa perioodi kasumist		25 612	28 518
Tava ja lahjendatud puhaskasum aktsia kohta (eurodes)	19	0,10	0,11
Tava ja lahjendatud puhaskasum aktsia kohta — jätkuvad tegevused (eurodes)		0,10	0,11

Konsolideeritud muu koondkasumi aruanne

tuhandetes eurodes	Lisa	2021	2020
Perioodi kasum		25 612	28 518
MUU KOONDKASUM			
<i>Kirjed, mida võidakse tulevikus ümber liigitada kasumisse või kahjumisse:</i>			
Kasum rahavoogude riskimaandamis instrumentide õiglase väärtuse muutusest (neto)	17	102	141
Muu koondkasum kokku		102	141
Perioodi koondkasum kokku		25 714	28 659
Emaettevõtte omanike osa koondkasumist		25 714	28 659

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	Lisa	2021	2020
Kaupade või teenuste müügist laekunud raha		117 001	114 378
Muude tulude eest laekunud raha		144	94
Maksud tarnijatele		-44 427	-41 354
Maksud töötajatele ja töötajate eest		-18 665	-15 713
Maksud muude kulude eest		-451	-376
Muud maksed	14	0	-2 600
Makstud tulumaks dividendidelt	19	-3 440	-4 913
Äritegevusest laekunud raha		50 162	49 516
Materiaalse põhivara soetamine	26	-14 535	-35 811
Immateriaalse põhivara soetamine	26	-641	-661
Materiaalse põhivara müük		2 573	2 863
Saadud põhivara sihtfinantseerimisest		409	3 561
Saadud intressid		3	15
Investeermistegevuses kasutatud raha		-12 191	-30 033
Võlakirjade lunastamine	16	0	-9 000
Saadud laenud	16	0	20 000
Saadud laenude tagasimaksud	16	-8 266	-7 266
Makstud dividendid	19	-20 085	-30 008
Makstud intressid	16	-1 458	-1 694
Muud finantseerimistegevusest tulenevad maksed		-1	-19
Finantseerimistegevuses kasutatud raha		-29 810	-27 987
Rahavoog kokku		8 161	-8 504
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	7	26 679	35 183
Raha ja raha ekvivalentide muutus		8 161	-8 504
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	7	34 840	26 679

Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	Lisa	Aktsiakapital	Ülekurs	Kohustuslik reservkapital	Riskimaandamise reserv	Jaotamata kasum	Emaettevõtja omanike osa omakapitalist kokku
Omakapital seisuga 31.12.2019		263 000	44 478	18 520	-243	51 263	377 018
Perioodi kasum		0	0	0	0	28 518	28 518
Muu koondkasum	17, 19	0	0	0	141	0	141
Perioodi koondkasum kokku		0	0	0	141	28 518	28 659
Väljakuulutatud dividendid	19	0	0	0	0	-30 245	-30 245
Kokku tehingud omanikega		0	0	0	0	-30 245	-30 245
Reservkapitali suurendamine		0	0	1 742	0	-1 742	0
Omakapital seisuga 31.12.2020		263 000	44 478	20 262	-102	47 794	375 432
Perioodi kasum		0	0	0	0	25 612	25 612
Muu koondkasum	17, 19	0	0	0	102	0	102
Perioodi koondkasum kokku		0	0	0	102	25 612	25 714
Väljakuulutatud dividendid	19	0	0	0	0	-20 251	-20 251
Kokku tehingud omanikega		0	0	0	0	-20 251	-20 251
Reservkapitali suurendamine		0	0	1 009	0	-1 009	0
Omakapital seisuga 31.12.2021		263 000	44 478	21 271	0	52 146	380 895

Konsolideeritud raamatupidamise aruande lisad

Lisa 1. Üldine informatsioon

AS Tallinna Sadam (edaspidi ka emaettevõtte või ettevõtte) on Eesti Vabariigis 05.11.1996 registreeritud äriühing. ASi Tallinna Sadam 31.12.2021 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab emaettevõtet ja tema tütarettevõtteid (edaspidi kontsern). Kontserni põhitegevusaladeks on sadamateenuste osutamine *landlord*-tüüpi sadamana, üleveoteenuse korraldamine reisiparvlaevadega ning multifunktsionaalse jäämurdja Botnica opereerimine.

Kontsernile kuulub neli sadamat: Vanasadam, Saaremaa sadam, Muuga sadam ja Paldiski Lõunasadam. Tallinna kesklinnas asuv Vanasadam ja kruisilaevade vastuvõtmiseks mõeldud Saaremaa sadam osutavad peamiselt reisijateveoga seotud sadamateenuseid. Muuga sadam, mis on Eesti suurim kaubasadam ja Paldiski Lõunasadam osutavad peamiselt kaubaveoga seotud sadamateenuseid. Lisaks osutab Tallinna Sadam sadama eeskirjas toodud teenuseid Paljassaare sadamas vastava teenuste lepingu alusel.

Ettevõttel on ka 51%line osalus sidusettevõttes AS Green Marine, kuid kus ettevõttel puudub kontrolliv otsustusõigus. Kontserni aruandes on osalus sidusettevõttes kajastatud kapitaliosaluse meetodil.

Emaettevõtte registreeritud aadress on Sadama 25, Tallinn 15051, Eesti Vabariik.

ASi Tallinna Sadam enamusaktsionäriks on Eesti Vabariik (osalus 67,03%, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu).

Juhatus kiitis käesoleva raamatupidamise aastaaruande avalikustamise heaks 16.03.2022. Vastavalt Eesti Vabariigis kehtivale äriseadustikule peab käesoleva majandusaasta aruande heaks kiitma ka nõukogu ja selle peavad kinnitama aktsionärid. Aktsionäridel on õigus juhatuse poolt koostatud ja nõukogu poolt heaks kiidetud majandusaasta aruanne kinnitamata jätta ning nõuda uue aruande koostamist.

Kontserni tütarettevõtted seisuga 31.12.2021 ja 31.12.2020

Tütarettevõtte	Asukoht	Osalus (%) 2021	Osalus (%) 2020	Põhitegevusala
OÜ TS Shipping	Eesti Vabariik	100	100	Jäämurdeteenuse ja teiste merenduse abiteenuste osutamine multifunktsionaalse jäämurdjaga Botnica
OÜ TS Laevad	Eesti Vabariik	100	100	Siseriikliku üleveoteenuse osutamine reisiparvlaevadega

Lisa 2. Arvestusmeetodid

Arvestuse alused

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne, mis sisaldab 31.12.2021 lõppenud majandusaasta finantsinformatsiooni, on koostatud kooskõlas Eesti raamatupidamise seadusega ja rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS), nagu need on vastu võetud Euroopa Liidus (EL).

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist; erandiks on teatud finantsvarad ja -kohustised (sh tuletisinstrumendid), mida kajastatakse õiglasel väärtuses.

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega kooskõlas oleva raamatupidamise aastaaruande koostamisel peab juhtkond tegema otsuseid, andma hinnanguid ja kasutama eeldusi, mis mõjutavad rakendatavaid arvestusmeetodeid ning kajastatud varade ja kohustiste ning tulude ja kulude bilansilisi väärtusi. Hinnangud ja nendega seotud eeldused tuginevad ajaloolisele kogemusele ning mitmete muudele asjakohastele teguritele, mille alusel tehakse otsuseid varade ja kohustiste bilansiliste väärtuste kohta, ning mis ei tulene otseselt muudest allikatest. Tegelikud tulemused võivad kujuneda hinnangutest erinevateks. Juhatuse vaatab hinnanguid regulaarselt üle ja hinnangutes toimunud muutusi kajastatakse edasiulatuvalt või perioodis, mida hinnangu muutus puudutab. Olulisemad juhtkonna hinnangud on esitatud käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande [lisas 5](#).

Tulevikus jõustuvad muudatused

Seni veel jõustumata standardid, tõlgendused ja avaldatud standardite muudatused

Järgmised uued standardid, tõlgendused ja muudatused 31.12.2021 lõppenud aruandeperioodile veel ei kohaldu ja seetõttu pole neid käesoleva konsolideeritud aruande koostamisel rakendatud. Kontsern kavatab neid rakendada siis, kui need jõustuvad.

COVID-19ga seotud rendihinna alandamine pärast 30.06.2021 (standardi IFRS 16 muudatus)

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 01.04.2021 või hiljem; rakendatakse tagasiulatuvalt. Lubatud on varasem rakendamine.

2020. aasta mais anti välja muudatus „COVID-19ga seotud rendihinna alandamine“ (2020. aasta muudatus), millega muudeti standardit IFRS 16 „Rendiarvestus“. 2020. aasta muudatusega võeti kasutusele vabatahtlik praktiline abinõu, mis lihtsustab rentniku jaoks otseselt COVID-19st tingitud rendihinna alandamise kajastamist. Praktilise abinõu kohaselt ei ole rentnikul kohustust hinnata, kas kriteeriumidele vastava rendihinna alandamise puhul on tegemist rendilepingu muudatustega, vaid selle asemel saab seda kajastada vastavalt muudele kohaldatavatele juhistele.

2020. aasta muudatusega kasutusele võetud praktilist abinõu kohaldatakse ainult rendihinna alandamisele, mis mõjutab üksnes makseid, mille algne tähtaeg oli 30.06.2021 või varem. 2021. aasta muudatusega pikendatakse IFRS 16 kohast COVID-19ga seotud rendihinna alandamise kajastamise praktilist abinõu ühe aasta võrra – st rentnikel on lubatud kohaldada seda rendihinna alandamisele, mis mõjutab üksnes makseid, mille algne tähtaeg on 30.06.2022 või varem.

Kontserni hinnangul ei avalda muudatused esmakordsel rakendamisel kontserni raamatupidamise aruandele olulist mõju, sest rendileandjad ei ole kontsernile rendihinna alandamist võimaldanud.

Standardi IAS 1 „Finantsaruannete esitamine“ muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 01.01.2023 või hiljem; rakendatakse tagasiulatuvalt. Lubatud on varasem rakendamine.

Euroopa Liit ei ole muudatusi veel heaks kiitnud.

Muudatustega selgitatakse, et kohustiste liigitamine lühi- või pikaajaliseks põhineb üksnes ettevõtte õigusel arveldamist aruandeperioodi lõpus edasi lükata. Ettevõtte õigus lükata arveldamist edasi vähemalt 12 kuud alates aruandekuupäevast ei pea olema tingimusteta, kuid sellel peab olema sisu. Klassifitseerimist ei mõjuta juhtkonna kavatsused ega ootused selle kohta, kas ja millal ettevõtte oma õigust kasutab. Muudatustega selgitatakse ka olukordi, mida peetakse kohustise tasumiseks.

Kontserni hinnangul mõjutavad muudatused esmakordsel rakendamisel oluliselt kontserni raamatupidamise aruannet, sest kontsernil on erinevad laenukohustised, mille lepingutingimuste, sh finantsnäitajatele seatud eritingimuste täitmist kontrollitakse 2 korda aastas. Kehtiva standardi kohaselt tuleb need kohustised klassifitseerida lühiajaliseks, sest õigus laenu pikendamisele ei ole tingimusteta. Muudatuste kohaselt võib laenu jäägi ümber klassifitseerida pikaajaliseks, sõltuvalt lepingutingimuste täitmise kontrolli tulemusest aruandekuupäeval.

Standardi IAS 1 „Finantsaruannete esitamine“ ja IFRSi rakendusjuhendi nr 2 „Olulisuse üle otsustamine“ muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 01.01.2023 või hiljem. Lubatud on varasem rakendamine.

Euroopa Liit ei ole neid muudatusi veel heaks kiitnud.

Standardi IAS 1 muudatuste eesmärk on aidata ettevõtetel avalikustada arvestuspõhimõtete kohta kasulikumat teavet,

- nõudes ettevõtetelt vaid oluliste arvestuspõhimõtete avalikustamist;
- selgitades, et ebaoluliste tehingute, muude sündmuste või tingimustega seotud arvestuspõhimõtted on samuti ebaolulised ega vaja seetõttu avalikustamist, ja
- selgitades, et ka mitte kõik oluliste tehingute, muude sündmuste või tingimustega seotud arvestuspõhimõtted ei ole ettevõtte raamatupidamise aruande seisukohalt olulised.

Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu muutis ka IFRSi rakendusjuhendit nr 2, lisades juhise ja kaks lisanäidet olulisuse mõiste rakendamise kohta arvestuspõhimõtete avalikustamisel.

Muudatused on kooskõlas mõiste „olulisus“ täpsustatud määratlusega: „Teave arvestuspõhimõtete kohta on oluline, kui seda koos ettevõtte raamatupidamise aruandes sisalduva muu teabega käsitledes võib mõistlikult eeldada, et see mõjutab otsuseid, mida üldotstarbelise raamatupidamise aruande põhikasutajad selle raamatupidamise aruande alusel teevad“.

Muudatused võivad mõjutada kontserni arvestuspõhimõtete avalikustamist. Selle kindlaksmääramine, kas arvestuspõhimõtted on olulised või mitte, nõuab otsuste tegemist.

Standardi IAS 8 „Arvestuspõhimõtted, arvestushinnangute muutused ja vead“ muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 01.01.2023 või hiljem; rakendatakse edasiulatuvalt. Lubatud on varasem rakendamine.

Euroopa Liit ei ole neid muudatusi veel heaks kiitnud.

Muudatustega võetakse kasutusele mõiste „arvestushinnangud“ uus määratlus: selgitatakse, et need on raamatupidamise aruandes esitatud rahalised summad, mille mõõtmisega kaasneb määramatus. Muudatustega selgitatakse ka arvestuspõhimõtete ja arvestushinnangute vahelist seost: täpsustatakse, et ettevõtte annab arvestushinnangu selleks, et saavutada arvestuspõhimõtete kehtestatud eesmärgi.

Muudatused ei avalda eeldatavasti kontsernile olulist mõju, kuna nendega antakse juhiseid selle kohta, kas muutusi tuleb käsitada hinnangute muutustena, arvestuspõhimõtete muutustena või vigadena.

Standardi IAS 12 „Tulumaks“ muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 01.01.2023 või hiljem. Lubatud on varasem rakendamine.

Euroopa Liit ei ole neid muudatusi veel heaks kiitnud.

Muudatused selgitavad sellistest tehingutest tuleneva edasilükkunud tulumaksu arvestamist, mille puhul kajastatakse nii vara kui ka kohustist ning mõlema suhtes rakendatakse ühesugust maksustamist. Muudatustega kitsendatakse esmase kajastamise erandi rakendusala nii, et kõnealune erand ei kehti tehingutele, millest tekivad võrdsed ja tasaarvestatavad ajutised erinevused. Seetõttu peavad ettevõtted kajastama edasilükkunud tulumaksuvarasid ja -kohustisi ajutiste erinevuste suhtes, mis tekivad rendilepingu ja kasutuselt kõrvaldamise eraldise esmasel kajastamisel.

Kontserni hinnangul ei avalda muudatused esmakordsel rakendamisel kontserni raamatupidamise aruandele olulist mõju.

Standardi IFRS 3 „Äriühendused“ muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 01.01.2022 või hiljem. Lubatud on varasem rakendamine.

Muudatustega ajakohastatakse standardit IFRS 3 nii, et viide 1989. aasta finantsaruandluse kontseptuaalsele raamistikule asendatakse viitega 2018. aasta raamistikule. Samal ajal lisatakse muudatustega IFRS 3 uus lõik, milles on selgitatud, et tingimuslikke varasid ei saa omandamise kuupäeval kajastada.

Kontserni hinnangul ei avalda muudatused esmakordsel rakendamisel kontserni raamatupidamise aruandele olulist mõju.

Standardi IAS 16 „Materiaalsed põhivarad“ muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 01.01.2022 või hiljem; rakendatakse tagasiulatuvalt. Lubatud on varasem rakendamine.

IAS 16 muudatustega nõutakse, et materiaalse põhivara objektide vajalikku asukohta ja tööseisundisse viimise jooksul toodetud esemete müügist saadud tulu tuleb kajastada kasumiaruandes koos nende esemetega seotud kuludega ning nende kulude suurust tuleb mõõta vastavalt IAS 2 mõõtmisnõuetele.

Muudatusi tuleb rakendada tagasiulatuvalt, kuid ainult nende materiaalsete põhivara objektide suhtes, mis viiakse vajalikku asukohta ja tööseisundisse kõige varasema perioodi alguses, mis on esitatud aruandes, mille koostamisel ettevõtte muudatusi esmakordselt rakendab, või pärast seda. Muudatuse esialgse rakendamise kumulatiivset mõju kajastatakse jaotamata kasumis (või vajaduse korral mõnel muul asjakohasel omakapitali kirjel) algsaldo korrigeerimisena kõnealuse varaseima esitatud perioodi alguses (kui see on vajalik).

Kontserni hinnangul ei avalda muudatused esmakordsel rakendamisel kontserni raamatupidamise aruandele olulist mõju.

Standardi IAS 37 „Eraldised, tingimuslikud kohustised ja tingimuslikud varad“ muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 01.01.2022 või hiljem; rakendatakse tagasiulatuvalt. Lubatud on varasem rakendamine.

Lepingu täitmiseks tehtavate kulutuste kindlaksmääramiseks nõutakse muudatustega ettevõttelt kõigi otseselt lepingu täitmiseks tehtavate kulude arvesse võtmist. Muudatustega selgitatakse, et lepingu täitmise kulud hõlmavad nii konkreetse lepingu täitmiseks tehtavaid vältimatuid kulutusi kui ka osa muudest kuludest, mis on otseselt seotud lepingute täitmisega.

Ettevõtte rakendab neid muudatusi lepingutele, mille osas ta ei ole veel täitnud kõiki oma kohustusi selle aruandeperioodi alguses, mil ta muudatusi esimest korda rakendab (esmase rakendamise kuupäeval). Ettevõtte ei korrigeeri võrdlusperioodi informatsiooni. Selle asemel kajastab ettevõtte muudatuste esialgse rakendamise kumulatiivset mõju jaotamata kasumi või vastavalt vajadusele mõne muu asjakohase omakapitali kirje algsaldo korrigeerimisena esmase rakendamise kuupäeval.

Kontserni hinnangul ei avalda muudatused esmakordsel rakendamisel kontserni raamatupidamise aruandele olulist mõju, sest kontsern võtab lepingu täitmiseks tehtavate kulutuste kindlaksmääramisel arvesse nii vältimatuid kulutusi kui ka muid otseselt lepingute täitmisega seotud kulusid.

Iga-aastased IFRS-i edasiarendused 2018–2020

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 01.01.2022 või hiljem. Lubatud on varasem rakendamine.

IFRS-i edasiarendused (2018–2020) sisaldavad standardites tehtud kolme muudatust:

- IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ muudatustega selgitatakse, et hinnates, kas võlainstrumentide vahetamine olemasoleva laenuvõtja ja laenuandja vahel toimub oluliselt erinevatel tingimustel, sisaldavad koos rahavoogude diskonteeritud nüüdisväärtusega kaasatavad tasud ainult uute tingimuste sõlmimiseks laenuvõtja ja laenuandja vahel makstud või saadud tasusid (sisaldades ka laenuvõtja või laenuandja poolt teise osapoole nimel makstud või saadud tasusid).
- IFRS 16 „Rendilepingud“ muudatustega eemaldatakse illustreeriv näide number 13, mis tekitab praktikas nii rentniku kui ka rendileandja jaoks segadust seoses renditud vara parenduste kajastamisega. Muudatuse eesmärk on eemaldada segadust tekitav illustreeriv näide.

Kontserni hinnangul ei avalda muudatused esmakordsel rakendamisel kontserni raamatupidamise aruandele olulist mõju.

Konsolideeritud aruannete koostamine

Käesolev konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab ASi Tallinna Sadam ja selle tütarettevõtete finantsnäitajaid rida-realt konsolideerituna.

Tütarettevõtted

Tütarettevõtte on iga majandusüksus, mille üle kontsernil on kontroll. Kontsernil on majandusüksuse üle kontroll, kui ta:

- omab mõjuvõimu majandusüksuse üle;
- saab või tal on õigus saada majandusüksuses osalemisest tulenevat muutuvat kasumit ja
- ta saab mõjutada selle kasumi suurust kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle.

Kontsern hindab uuesti, kas ta omab investeerimisobjekti üle kontrolli, kui faktid ja asjaolud viitavad sellele, et üks või mitu eespool nimetatud kolmest kontrollielemendist on muutunud.

Tütarettevõtte konsolideerimine algab kuupäevast, mil emaettevõtte omandab kontrolli tütarvõtte üle, ja lõpeb siis, kui emaettevõtte kaotab kontrolli tütarvõtte üle. Aasta jooksul soetatud või võõrandatud tütarvõtte tulud ja kulud kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes ja koondkasumiaruandes alates kuupäevast, mil emaettevõtte omandab kontrolli kuni emaettevõtte kaotab kontrolli tütarvõtte üle.

Kasum või kahjum ja muu koondkasumi iga komponent omistatakse emaettevõtte omanikele ja mittekontrollivatele osalustele. Tütaretvõtete koondkasum omistatakse emaettevõtte omanikele ja mittekontrollivatele osalustele isegi juhul, kui selle tulemusena tekib kontrolliõigusega osalustele negatiivne saldo. Kontsernil on kõigis oma tütarvõtetes 100%line osalus, mistõttu 31.12.2021 lõppenud aruandeperioodil mittekontrollivaid osalusi ei kajastatud.

Vajadusel korrigeeritakse tütarvõtete finantsnäitajaid, et need oleksid kooskõlas kontserni arvestusmeetoditega. Konsolideerimisel elimineeritakse täielikult kõik kontsernisisesed varad ja kohustised, omakapital, tulud, kulud ja rahavood, mis on seotud kontserni üksuste vaheliste tehingutega.

Sidusettevõtted

Sidusettevõtte on ettevõtte, mille üle kontsern omab olulist mõju, kuid mida ta ei kontrolli. Üldjuhul eeldatakse olulise mõju olemasolu juhul, kui kontsern omab ettevõttest 20%–50% hääleõiguslikest aktsiatest või osadest.

Investeeringud sidusettevõtetesse on konsolideeritud finantsaruannetes kajastatud kapitaliosaluse meetodil; selle kohaselt on alginvesteeringut korrigeeritud ettevõttest saadud kasumi/kahjumiga ning laekunud dividendidega. Omavahelistes tehingutes tekkinud realiseerumata kasumid elimineeritakse vastavalt ettevõtte osaluse suurusele. Realiseerimata kahjumid elimineeritakse samuti, välja arvatud juhul, kui kahjumi põhjuseks on vara väärtuse langus. Juhul kui ettevõtte osalus kapitaliosaluse meetodil kajastatava sidusettevõtte kahjumis on võrdne või ületab sidusettevõtte bilansilist jääkväärtust, vähendatakse investeeringu bilansilist jääkväärtust nullini ning edasisi kahjumeid kajastatakse bilansiväliselt. Juhul kui ettevõtte on garanteerinud või kohustatud rahuldama sidusettevõtte kohustusi, kajastatakse bilansis nii vastavat kohustust kui ka kapitaliosaluse meetodi kahjumit. Vajadusel on sidusettevõtete raamatupidamispõhimõtted muudetud vastavaks kontserni arvestuspõhimõtetele.

Väärtuse langusest tuleneva kahjumi tühistamist kajastatakse kooskõlas standardiga IAS 36 määral, mil investeeringu kaetav väärtus edaspidi suureneb.

Välisvaluuta

Arvestus- ja esitusvaluuta

Kontserni kuuluvate ettevõtete raamatupidamise aastaaruannetes esitatud näitajaid mõõdetakse ettevõtete esmase majanduskeskkonna valuutas, milleks on euro (kõigi kontserni kuuluvate ettevõtete arvestusvaluuta).

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on samuti esitatud eurodes (esitusvaluuta). Kõik summad käesolevas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes on esitatud tuhandetes eurodes juhul, kui pole märgitud teisiti.

Tehingud välisvaluutas ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Kontserni raamatupidamise aastaaruande koostamisel kajastatakse tehingud, mis on fikseeritud valuutas, mis ei ole majandusüksuse arvestusvaluuta (välisvaluutatehingud), arvestusvaluutas, kasutades tehingu kuupäeva vahetuskurssi. Iga aruandeperioodi lõpus arvestatakse välisvaluutas fikseeritud rahalised varad ja kohustised ümber kasutades aruandekuupäeva vahetuskurssi. Välisvaluutas fikseeritud õiglases väärtuses mõõdetavad mitterahalised varad ja kohustised arvestatakse ümber kasutades õiglase väärtuse määramise kuupäeval kehtinud vahetuskurssi. Välisvaluutas fikseeritud mitterahalisi varasid ja kohustisi, mida mõõdetakse soetusmaksumus, ümber ei arvestata.

Rahaliste varade ja kohustiste valuutakursivahed kajastatakse nende tekkimise perioodi kasumis või kahjumis. Võlakohustiste ning raha ja raha ekvivalentide ümberhindamisest tulenevad kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes finantstulude- ja kuludena; muud valuutakursside muutustest tulenevad kasumid ja kahjumid aga muude tulude või muude kuludena. Välisvaluutas fikseeritud mitterahalisi varasid ja kohustisi, mida kajastatakse soetusmaksumus, ümber ei hinnata.

Müügitulu

Kontsern kajastab müügitulu hetkel, kui toimingukohustus on täidetud (või toimingukohustuste täitmise ajal), st siis, kui „kontroll“ toimingukohustuse aluseks oleva kauba või teenuse üle läheb üle kliendile.

Kontserni kliendilepingute alusel kajastatava müügitulu peamised liigid on järgmised:

- Laevatasud
- Kaubatasud
- Reisijatasud
- Elektrienergia müük
- Üleveoteenuste müük
- Muude teenuste müük

Müügitulu kajastamise aluseks on kliendilepingutes sätestatud tasu, millest on maha arvatud kolmandate isikute nimel kogutavad summad.

Laevatasud

Laevatasusid arvestatakse ja kogutakse kas pärast iga sadamaküllastust või kaks korda kuus järgmiselt:

- tonnaažitasu arvestatakse laeva kogumahutavuse alusel laeva iga sadamaküllastuse eest;
- jäätmetasu arvestatakse laeva kogumahutavuse alusel laeva iga sadamaküllastuse eest eraldi, reisilaevadel ühe küllastuse eest ööpäevas;
- sildumistasu arvestatakse iga sildumisoperatsiooni eest laeva kogumahutavuse alusel.

Sadamaküllastuseks loetakse laeva saabumist ükskõik millisesse kontsernile kuuluvasse sadamasse. Tasusid arvutatakse iga sadamaküllastuse eest.

Tonnaažitasu võetakse klientidelt, st laevafirmadelt, laeva ükskõik millisesse kontsernile kuulvasse sadamasse sisenemise ja kai kasutamise (tonnaažiteenus) eest. Jäätmete vastuvõtu ja sildumisteenuseid osutatakse jäätme- ja sildumistasude eest.

Kliendileping võib sisaldada laeva sõiduplaani, milles on sadamakülastuste arv ette kindlaks määratud, või olla ühekordne, laeva juhukülastuseks sõlmitud leping.

Tonnaažiteenus ning jäätmete vastuvõtu teenus ja sildumisteenus, juhul kui need valitakse, moodustavad eraldi toimingukohustused. Lisaks teeb kontsern teatud liiki laevadele mahupõhiseid tonnaažiteenus allahindlusi vastavalt nende kalendriaasta vältel kogunenud sadamakülastuste arvule. Sellised mahupõhised allahindlused annavad kliendile õiguse osta tulevikus (ent mitte kauem kui kalendriaasta lõpuni) soodushinnaga täiendavaid tonnaažiteenusid, andes seega kliendile olulise õiguse. Seetõttu sisaldab iga sadamakülastus, mis lisandub kogunevale sadamakülastuste arvule ja võimaldab edaspidi tonnaažiteenus allahindlust saada, kaht kuni nelja toimingukohustust: (1) tonnaažiteenus, (2) kliendile tulevaste tonnaažiteenus soodushinnaga ostmise õiguse andmine, (3) jäätmete vastuvõtu teenus (kui see on valitud) ja (4) sildumisteenus (kui see on valitud).

Kui laev teeb juhukülastuse või külastab sadamat kokkulepitud sõiduplaani alusel, ent ilma õigusega saada edaspidi mahupõhist tehinguhinna soodustust, põhineb tehinguhind avalikel või kokkulepitud hindadel ja tingimustel ning see jaotatakse tervikuna tonnaažiteenus selle eraldiseisva müügihinna alusel. Kui laev külastab sadamat eelnevalt kokkulepitud sõiduplaani alusel õigusega saada edaspidi mahupõhist allahindlust, siis jaotatakse tehinguhind tonnaažiteenus ja tulevaste tonnaažiteenus soodushinnaga ostmise õiguse vahel selle laeva antud kalendriaasta sadamakülastuste koguarvu hinnangu alusel. Hinnangut iga laeva sadamakülastuste koguarvu kohta uuendatakse igal bilansipäeval.

Tonnaažiteenus müügitulu kajastatakse selle aja jooksul, mil laevad iga sadamakülastuse ajal kaid kasutavad, kasutades ajapõhist toimingukohustuse täitmise edenemise mõõtmist, kuna klient saab tonnaažiteenus tulenevaid hüvesid võrdses ulatuses kogu sadamakülastuse vältel. Ka jäätmete vastuvõtu teenuse ja sildumisteenuse müügitulu kajastatakse selle aja jooksul, mil vastavaid teenuseid osutatakse. Tulevaste tonnaažiteenus soodushinnaga ostmise õiguse andmisest tulenevat müügitulu kajastatakse selle aja jooksul, mil õigusi kasutatakse ja kliendid soodushinnaga tonnaažiteenusid tarbivad.

Kaubatasud

Kaubatasu võetakse sadama üldinfrastruktuuri kasutamise eest. Kliendilepingud, st lepingud kaubaoperaatoritega, sõlmitakse tavaliselt 20–50 aastaks, kuid periood võib olla ka pikem. Kaubatasu arvestatakse ja kogutakse tavaliselt kord kuus kaubaoperaatori poolt aruandeperioodil ümberlaaditud kaubakoguste alusel.

Kontserni toimingukohustuseks on tagada kaubaoperaatorile lepingu kehtivusaja jooksul ligipääs sadama infrastruktuurile ning võimalus seda kasutada. Toimingukohustus koosneb reast eristatavatest teenustest, mida käsitletakse lepingu kehtivusaja jooksul ühe toimingukohustusena. Iga kliendi kaubatasust tulenevat müügitulu arvutatakse lepingus sätestatud kauba ümberlaadimise määra(de) alusel, mis tavaliselt väheneb (vähenevad) vastavalt kaubaoperaatori poolt kalendriaasta vältel ümberlaaditud kauba mahule. Kaubaoperaatorite koostöölepingutes on üldjuhul sätestatud ka minimaalne kaubamaht aastas. Kui kaubaoperaator laadib ümber minimaalsest mahust vähem kaupa, on kontsernil taolise lepingu korral õigus kalendriaasta lõppedes nõuda kliendilt minimaalse kaubamahu alusel arvestatud kaubatasu.

Kaubatasude muutuva osa hindamiseks kasutab kontsern kõige tõenäolisema summa meetodit. Kõige tõenäolisema summa mõõtmisel lähtutakse lepingutes kokkulepitud minimaalsetest kaubamahtudest ning tegelikest ja oodatavatest kaubamahtudest, mis eeldab juhtkonnalt hinnangute ja otsuste tegemist. Hinnangud on keerulised, kuna kaubamahud on kõikuvad. Muutuvate tasude hinnanguid uuendatakse igal bilansipäeval.

Kuna kaubaoperaatorid saavad ja tarbivad infrastruktuurile ligipääsu samaaegselt, kajastatakse kaubatasude pealt teenitavat tulu aja jooksul, kasutades ajapõhist toimingukohustuse täitmise edenemise mõõtmist, kuna kliendid saavad infrastruktuurile ligipääsust tulenevaid hüvesid kasutada võrdses ulatuses kogu lepingu kehtivusaja jooksul.

Reisijatasud

Reisijatasu võetakse sadama kaudu laevale minevatele ja laevalt tulevatele reisijatele teenuste osutamise eest, sh reisiterminalide, ühendusgaleriide, liiklusalade jm sarnase kasutamise eest. Tasu maksab klient, st reisilaeva operaator, tegeliku reisijate arvu alusel (alla 12-aastased reisijad on reisijatasust vabastatud). Reisijatasude arvestamise aluseks on avalik hinnakiri, kus on fikseeritud tasumäärad, ja tasu kogutakse kas pärast laeva iga sadamakülastust või kaks korda kuus. Reisijatasu tulu kajastatakse selle aja jooksul, mille vältel kliendile teenust osutatakse (kui kliendid sadamasse saavad või sealt lahkuvad), mis tavaliselt toimub ühe päeva jooksul.

Elektrienergia müük

Kontsern teenib tulu elektrienergia ja võrguteenuste müügist. Tasusid elektrienergia ja võrguteenuste müügi eest kogutakse kord kuus, tarbimiskuule järgneval kuul. Hind kehtestatakse tarbitava elektri mõõtühiku kohta. Kuna kliendid saavad ja tarbivad võimaldatavaid hüvesid samaaegselt, siis teenuse osutamine toimub aja jooksul. Kuna kontsern vastutab klientidele elektri tarnimiseks vajaliku elektrivõrgu hooldamise eest ja võib omal äranägemisel võrguteenuse hindu määrata, siis tegutseb kontsern nende teenuste osutamisel käsundiandjana.

Elektrivõrguga liitumisel tasuvad kliendid liitumistasu, mille suurus arvestatakse elektrivõrguga liitumise võimaldamiseks tehtud kulutuste alusel. Liitumisteenuse osutamist ei loeta eraldi toimingukohustuseks, sest klient ei saa sellest teenusest eraldi (st ilma elektrit tarbimata) kasu. Seetõttu moodustavad liitumistasud osa elektri eest saadavast tasust ja neid kajastatakse tuluna selle perioodi jooksul, mil kliendid eeldatavalt elektrit tarbivad. Tuludesse kandmata liitumistasude osa kajastatakse finantsseisundi aruandes kliendilepingutest tuleneva kohustisena.

Võrgutasude kompenseerimine

Toetust antakse elektrituruseaduse § 71 lõike 1 punktides 3, 4 ja 6 nimetatud võrgutasude (aktiivenergia tarbimine, reaktiivenergia tarbimine, võrguteenuse püsitasud) ja nendega kaasneva käibemaksu poole võrra vähendamisenä elektrilõpptarbija perioodil 2021. aasta oktoobrist kuni 2022. aasta märtsini.

Meetme abil toetatakse kõiki elektritarbijaid võrdselt, ühtegi tarbijat teisele ei eelistata. Meetme elluviija on SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Võrgutasude kompenseerimine kajastatakse müügituluna, kuna lõpptarbijalt saamata jäänud raha kompenseeritakse Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt.

Üleveoteenuste müük — piletitulu

Kontsern teenib tulu enda opereeritavate siseriiklike reisiparvlaevaliini piletimüügist. Tasu laekub piletite müümisel (nende klientide puhul, kes ei osta pileteid krediitlimiidi või ettemaksu arvelt), ettemaksu laekumisel või kord kuus (pileti alusel reisiparvlaeva teenuse kasutamisele järgneval kuul). Piletihinnad määrab Eesti riik ning need on fikseeritud. Mahupõhiseid ega muid soodustusi klientidele ei pakuta. Piletimüügitulu kajastatakse kas selle aja jooksul, mil reisiparvlaev reisijaid ja/või sõidukeid üle veab, mis toimub ühe päeva jooksul, või sel ajahetkel, kui pilet aegub.

Tulu selliste piletite eest, mis on müüdnud veel toimumata reisidele, käsitletakse kliendilepingutest tuleneva kohustisena ja kajastatakse lühiajaliste kohustiste all saadud ettemaksena. Tulu täiendavatest teenustest (e-pileti info saatmine SMS-iga, piletite tagastamine jms teenused) kajastatakse siis, kui teenus on osutatud.

Tulu muudest allikatest

Renditulu

Renditulu teenitakse kasutusrendilepingutest ja kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt.

Laevade prahitasu

Prahitulu saadakse nn *time charter* — ehk kindla perioodiga prahilepingute alusel, milles on fikseeritud prahtimise (laeva väljarentimise) periood ja selle eest saadav tasu (tavaliselt fikseeritud päevamäär). Laevade väljaprahtimisest saadavat tulu kajastatakse prahtimise perioodi jooksul lineaarselt.

Üleveoteenuste müük — valitsuse toetus

Kontserni sihtfinantseerimise tulu sisaldab muuhulgas ühistranspordi toetust, mida saadakse reisiparvlaevade opereerimise eest vastavalt sõitjateveo avaliku teenindamise lepingus fikseeritud tasumääradele, millest on maha arvestatud piletimüügitulu (kirje „*Üleveoteenuste müük — piletitulu*“). Valitsuse makstav ühistranspordi toetus koosneb fikseeritud tasu komponentidest ja reisisasu komponendist, mis kokku moodustavad sõitjateveo avaliku teenindamise lepingu kogutasu. Fikseeritud komponente kajastatakse sõitjateveo avaliku teenindamise lepingu perioodi vältel lineaarselt ning reisisasu komponenti kajastatakse perioodi vältel tehtud tegeliku reise arvu alusel. Arvestusperioodil reisija- ja/või sõiduki-piletite müügist teenitud tulu arvestatakse sõitjateveo avaliku teenindamise lepingu kogutasust maha ning vahe makstakse välja ja kajastatakse ühistranspordi toetusena (sihtfinantseeringuna).

Finantsinstrumendid

Finantsvarasid ja -kohustisi kajastatakse finantsseisundi aruandes siis, kui mõnest kontserniüksusest saab instrumendi lepinguline osapool.

Esmasel kajastamisel mõõdetakse finantsvarasid ja -kohustisi nende õiglasest väärtuses. Kui finantsvara või -kohustist ei ole liigitatud õiglasest väärtuses läbi kasumiaruande mõõdetavaks, siis selle omandamise või emiteerimisega otseselt seotud tehingukulutused kas lisatakse selle esmasele õiglasest väärtusele (vara puhul) või arvatakse selle õiglasest väärtusest maha (kohustise puhul). Tehingukulutused, mis on otseselt seotud finantsvarade ja kohustistega, mida mõõdetakse õiglasest väärtuses läbi kasumiaruande, kajastatakse koheselt kasumis või kahjumis.

Finantsvarad

Kõigi tavapärasel turutingimustel toimuvate finantsvarade ostude või müükide kajastamiseks ja kajastamise lõpetamiseks kasutatakse tehingupäevapõhist arvestust. Tavapärasel tingimustel toimuv ost või müük on finantsvara ost või müük tingimustel, mille kohaselt antakse vara üle ajavahemiku jooksul, mis on kas kehtestatud õigusaktidega või vastavalt turu praktikale.

Kõiki kajastatud finantsvarasid mõõdetakse pärast esmast kajastamist tervikuna kas korrigeeritud soetusmaksimumuses või õiglasest väärtuses, vastavalt konkreetse finantsvara liigile.

Liigitamine

Liigitamine ja esmase kajastamise järgne mõõtmine sõltub finantsvara juhtimiseks valitud ärimudelist ja finantsvara lepingupõhiste rahavoogude iseloomust. Juhtkond otsustab finantsvarade liigituse nende esmakordsel kajastamisel.

Korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetavad finantsvarad

Võlainstrumente mõõdetakse pärast algset kajastamist korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit, ainult juhul, kui mõlemad järgmised kriteeriumid on täidetud:

- finantsvara hoitakse ärimudeli raames, mille eesmärk on saada lepingupõhiseid rahavooge ja
- finantsvara lepingutingimustest tulenevad rahavood, mis koosnevad ainult põhiosamaksetest ja põhiosa jäägilt arvestatud intressimaksetest kindlaksmääratud kuupäevadel.

Kontsern liigitab korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetavateks finantsvaradeks raha ja raha ekvivalendid ning nõuded ostjate vastu ja muud nõuded.

Sisemise intressimäära meetod on meetod võlainstrumendi korrigeeritud soetusmaksumuse arvutamiseks ja intressitulude jaotamiseks vastavale lepinguperioodile.

Sisemine intressimäär on määr, millega diskonteeritakse oodatavad tulevased laekumised võlainstrumendi eeldatava kehtivusaja või vajadusel lühema perioodi jooksul täpselt võlainstrumendi esmasel kajastamisel mõõdetud bruto bilansilisse väärtusesse (võttes arvesse kõiki makstud või saadud tasusid, mis on sisemise intressimäära olemuslikeks komponentideks, tehingukulutusi ja muid lisatasusid või allahindlusi, kuid jättes arvestusest välja eeldatavad tulevased krediidikahjumid).

Intressitulu kajastatakse kasumiaruandes kirjel „Finantstulud“.

Õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetavad finantsvarad

Võlainstrumente, mis vastavad järgmistele tingimustele, mõõdetakse pärast esmast kajastamist õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi:

- finantsvara hoitakse ärimudelis, mille eesmärk on nii saada lepingupõhiseid rahavooge kui ka müüa finantsvara; ja
- finantsvara lepingutingimustest tulenevad kindlaksmääratud kuupäevadel rahavood, mis koosnevad ainult põhiosamaksetest ja põhiosa jäägilt arvestatud intressimaksetest.

Kontsernil ei ole finantsvarasid, mis oleks liigitatud mõõdetavateks õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi.

Õiglates väärtuses läbi kasumiaruande mõõdetavad finantsvarad

Finantsvarasid, mis ei vasta korrigeeritud soetusmaksumuses või õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetavate varade tingimustele, mõõdetakse õiglates väärtuses läbi kasumiaruande.

Täpsemalt:

- Omakapitaliinstrumentidesse tehtud investeeringud liigitatakse õiglates väärtuses läbi kasumiaruande mõõdetavateks, välja arvatud juhul, kui kontsern liigitab omakapitaliinstrumenti tehtud investeeringu, mida ei hoita kauplemiseesmärgil ja mis ei ole äriühendusest tulenev tingimuslik tasu, algsel kajastamisel õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetavaks.
- Võlainstrumendid, mis ei vasta korrigeeritud soetusmaksumuses või õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetava vara tingimustele, liigitatakse mõõdetavateks õiglates väärtuses läbi kasumiaruande. Lisaks võib õiglates väärtuses läbi kasumiaruande mõõdetavaks määratleda ka võlainstrumendid, mis vastavad kas korrigeeritud soetusmaksumuses või õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi kajastamise tingimustele, kui see kõrvaldab või vähendab oluliselt mõõtmise või kajastamise mitte-järjepidevusetust, mis muidu varade või kohustiste mõõtmisest või nendelt saadavate kasumite või kahjumite kajastamisest tekiks. Kontsern ei ole määratlenud ühtegi võlainstrumenti õiglates väärtuses läbi kasumiaruande mõõdetavaks.

Kontsern mõõdab tuletisinstrumentidest finantsvarasid õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande, välja arvatud juhul, kui need on määratletud efektiivseteks riskimaandamise instrumentideks (vt allpool).

Kui vara on määratletud õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande mõõdetavaks finantsvaraks, siis selle õiglase väärtuse muutustest tulenevad kasumid ja kahjumid kajastatakse nende tekkimise perioodil kasumiaruandes kirjel „Finantstulud“ või „Finantskulud“.

Finantsvarade ja -kohustiste jaotus kategooriatesse on esitatud [lisas 6](#).

Finantsvarade väärtuse langus

Kontsern moodustab reservi korrigeeritud soetusmaksumuses või õiglasel väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetavatesse võlainstrumentidesse tehtud investeeringute ja rendinõuete eeldatava krediitkahjumi (*Expected Credit Loss*) katteks. Finantsinstrumendi eeldatava krediitkahjumi summat uuendatakse igal aruandekuupäeval, et see peegeldaks pärast instrumendi esmast kajastamist toimunud krediidiriski muutusi.

Kontsern kasutab ostjate vastu tekkinud nõuete ja rendinõuete nende kehtivusajal eeldatava krediitkahjumi kajastamiseks standardis IFRS 9 sätestatud lihtsustatud meetodit (vt [lisa 4](#)). Kontsern kajastab alati nõuetele ostjate vastu ja rendinõuetele moodustatud allahindluse summas, mis võrdub nende kehtivusaja jooksul eeldatavalt tekkiva krediitkahjumiga. Nimetatud varade eeldatava krediitkahjumi hindamiseks kasutatakse eraldiste moodustamise maatriksit (*provision matrix*), mis põhineb kontserni ajaloolisel krediitkahjumi kogemusel, mida korrigeeritakse konkreetsete deebitoridega seotud tegurite, üldiste majandustingimuste, aruandekuupäeval finantsvarale rakenduvate tegelike ja prognoositavate tingimuste ja nende suuna hinnanguga ning vajadusel ka raha ajaväärtusega. Kehtivusaja jooksul eeldatav krediitkahjum on eeldatav krediitkahjum, mis tuleneb kõigist finantsinstrumendi kehtivusajal võimalikest kohustuste täitmata jätmise juhtudest.

Kõikidele teistele finantsinstrumentidele, mille krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud, kajastab kontsern allahindluse kehtivusaja jooksul eeldatava krediitkahjumi summas. Kui finantsinstrumendi krediidirisk ei ole pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud, kajastab kontsern sellele allahindluse 12 kuu jooksul eeldatava krediitkahjumi summas.

Finantsvara krediitkvaliteet on langenud, kui on toimunud üks või mitu sündmust, mis avaldavad selle finantsvara eeldatavatele tulevastele rahavoogudele negatiivset mõju. Finantsvara krediitkvaliteet on langenud, kui leiab aset vähemalt üks järgnevatest sündmustest:

- emitendi või deebitoriolulised finantsraskused;
- lepingu rikkumine, nt kohustuse mittetäitmine või tähtajaks tasumata jätmine;
- deebitori laenuandja(te) poolt deebitorile tema finantsraskustega seotud majanduslikel või lepingulistel põhjustel järeleandmis(t)e tegemine, mida muul juhul ei oleks tehtud;
- deebitori pankrot või muu finantsalane restruktureerimine või
- finantsvara aktiivse turu kadumine finantsraskuste tõttu.

Eelnevast sõltumata loeb kontsern kohustuse mitte täidetuks, kui finantsvara on enam kui 90 päeva maksetähtaja ületanud, välja arvatud juhul, kui kontsernil on toetavaid argumente, miks sellest pikem maksetähtaja ületamine on põhjendatud.

Mahakandmise põhimõtted

Kontsern kannab finantsvara maha, kui ilmneb teave selle kohta, et tehingu vastaspoolel on tõsiseid rahalisi raskusi või finantsvara bilansilise väärtuse katmiseks ei ole realistlikke väljavaateid, nt kui tehingu vastaspoole suhtes on kuulutatud välja likvideerimismenetlus või pankrot ja kontserni juhtkonna hinnangul on summade laekumine ebatõenäoline. Kui vara on maha kantud, võib kontsern siiski jätkata võla sissenõudmist, kasutades selleks oma võlgade sissenõudmisprotseduuridest tulenevaid meetmeid ning vajadusel ka õigusnõustajate abi. Laekunud maha kantud summad kajastatakse kasumiaruandes.

Finantskohustised

Kõiki finantskohustisi (võlad tarnijatele ja muud võlad ning võlakohustised) mõõdetakse esmasel kajastamisel õiglasel väärtuses ja hiljem korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit, või õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande (intressivahetuslepingute negatiivne väärtus).

Finantskohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on bilansipäevale järgneva 12 kuu jooksul või kontsernil puudub tingimusteta ühepoolne õigus lükata kohustise tasumist edasi hilisemaks kui 12 kuud pärast aruandekuupäeva. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustisi, mida laenuandjal oli õigus aruandekuupäeval lepingutingimuste rikkumise tõttu koheselt sisse nõuda.

Finantsinstrumentide saldeerimine

Finantsvarasid ja finantskohustisi saldeeritakse ja esitatakse finantsseisundi aruandes netosummas ainult juhul, kui kontsernil on juriidiliselt rakendatav õigus kajastatud summasid saldeerida ja kontsern kavatseb neid varasid saldeerida või realiseerida vara ja tasuda kohustise samaaegselt. Juriidiliselt rakendatav õigus ei tohi olla sõltuv tulevastest sündmustest ja peab olema rakendatav tavapärase äritegevuse käigus ning ka ettevõtte või tehingupartneri poolsete lepingurikkumiste, maksejõuetuse ning pankroti korral.

Tuletisinstrumentid ja riskimaandamise arvestus

Tuletisinstrumente kajastatakse õiglasel väärtuses tuletisinstrumentide tehingu sõlmimise kuupäeval ja ka edaspidi. Kontseril oli sõlmitud pikaajaline intressivahetusleping rahavoo riskimaandamiseks eesmärgiga fikseerida ujuva intressimääraga laenude intressikulud. Seisuga 31.12.2021 on nimetatud leping lõppenud.

Kontsern fikseerib tehingu sõlmimisel riskimaandamise instrumentide ja maandatavate objektide vahelise suhte, samuti oma riskijuhtimise eesmärgi ja strateegia mitmesuguste riskimaandamistehingute läbiviimiseks. Lisaks fikseerib kontsern oma hinnangu nii riskimaandamise instrumendi sõlmimisel, kui ka jooksvalt iga majandusaasta lõpu seisuga, selle kohta, kas riskimaandamistehingutes kasutatavad tuletisinstrumentid on efektiivsed maandatavate objektide õiglaste väärtuste või rahavoo riski maandamisel.

Riskimaandamiseks kasutatavate tuletisinstrumentide õiglasel väärtused ja omakapitalis kajastatava riskimaandamisreservi muutused on esitatud koondkasumiaruandes ja käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande [lisades 17 ja 19](#).

Rahavoo riskimaandamine

Rahavoo riskimaandamise instrumentidena määratletud ja nendeks kvalifitseeruvate tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutuse efektiivset osa kajastatakse muus koondkasumis või -kahjumis. Ebaefektiivse osaga seotud kasum või kahjum kajastatakse koheselt kasumiaruande kirjel „*Finantskulud*“ või „*Finantstulud*“. Omakapitalis akumulunud summad jagatakse kasumiaruandes perioodidele, mil maandatav objekt mõjutab kasumit või kahjumit. Kasum või kahjum, mis on seotud muutuva intressimääraga laenu maandava instrumendi efektiivse osaga, kajastatakse kasumiaruandes kirjel „*Finantskulud*“. Kui riskimaandamise instrument aegub või müüakse, või ei vasta enam riskimaandamise instrumentide arvestuse kriteeriumitele, siis sel ajal muus koondkasumis või kahjumis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum jääb omakapitali ja kajastatakse siis, kui tulevikutehing on lõpuks kajastatud kasumiaruandes. Kui tulevikutehingu toimumist enam ei oodata, siis muus koondkasumis või -kahjumis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum kajastatakse koheselt kasumiaruandes kirjel „*Finantskulud*“.

Õiglase väärtuse mõõtmine

Kontsern kasutab vara või kohustise õiglase väärtuse määramiseks jälgitavaid turuandmeid, juhul kui see on võimalik. Õiglased väärtused liigitatakse õiglase väärtuse hierarhias erinevatele tasemetele õiglase väärtuse mõõtmiseks kasutatavate hindamistehnikate sisendite alusel.

Tasemed on järgmised:

1. tase — identsete varade või kohustiste noteeritud hinnad aktiivsetel turgudel.
2. tase — muud sisendid kui 1. tasemele liigitatud noteeritud hinnad, mis on vara või kohustise puhul kas otseselt või kaudselt jälgitavad.
3. tase — vara või kohustisega seotud sisendid, mis ei põhine jälgitavatel turuandmetel (mittejälgitavad sisendid).

Kui õiglase väärtuse mõõtmiseks kasutatavad sisendid kuuluvad õiglase väärtuse hierarhia erinevatele tasemetele, liigitatakse õiglase väärtuse mõõtmine tervikuna sellele õiglase väärtuse hierarhia mõõtmise tasemele, millel on madalaima taseme sisend, mis on kogu mõõtmise seisukohast oluline.

Kontsern kajastab õiglase väärtuse ümberliigitamist ühelt hierarhia tasemelt teisele selle aruandeperioodi lõpus, mil muutus aset leidis.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalentidena kajastatakse finantsseisundi aruandes ja rahavoogude aruandes raha kassas, arvelduskontode jääke, rahalisi vahendeid, mis ei ole rahaveo või muude maksete vahendajate kaudu veel arvelduskontole jõudnud ja kuni kolmekuulisi tähtajalisi hoiuseid alates nende omandamise kuupäevast.

Varud

Varusid mõõdetakse soetusmaksumusel või neto realiseerimisväärtuses, sõltuvalt sellest, kumb on madalam. Soetusmaksumuse määramiseks kasutatakse FIFO-meetodit (varude realiseerimist kajastatakse nende soetamise järjekorras). Varude soetusmaksumusse ei arvestata laenukasutuse kulutusi, kuna kontserni varud ei ole laenukasutuse kulutuste kapitaliseerimise tingimustele vastavad varad. Tooraine ja materjali soetusmaksumus koosneb ostuhinnast, transpordikuludest ning muudest tooraine ja materjali soetamisega otseselt seotud väljaminekutest.

Kontsern kajastab varudena reisiparvlaevade ja jäämurdja jaoks soetatud kütust, määrdeaineid ja toiduaineid.

Müügiootel põhivara

Müügiootel põhivaraks loetakse materiaalsel või immateriaalsel põhivara, mis väga tõenäoliselt müüakse lähema 12 kuu jooksul ja mille puhul juhtkond on alustanud aktiivset müügitegevust ning varaobjekte pakutakse müügiks realistliku hinna eest võrreldes nende õiglase väärtusega.

Müügiootel põhivara amortiseerimine lõpetatakse ja seda kajastatakse eraldi bilansikirjel „Müügiootel põhivara“ bilansilises jääkmaksumuses või õiglases väärtuses, millest on maha arvatud müügikulutused, vastavalt sellele, kumb on madalam.

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse kontserni majandustegevuses kasutatavaid varasid, mille soetusmaksumus on üle 5 tuh euro ja eeldatav kasulik eluiga on üle ühe aasta. Materiaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad kahjumid.

Soetusmaksumus

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks juhtkonna poolt ettenähtud asukohta ja tööseisundisse. Hilisemad parendustega seotud kulutused lisatakse vara soetusmaksumusele juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara kajastamise kriteeriumitele. Kui materiaalse põhivara objektil vahetatakse välja mõni komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele ja asendatud komponent kantakse finantsseisundi aruandest välja. Jooksva hoolduse ja remondiga seotud kulutused kajastatakse kasumiaruandes kuluna nende tekkimise perioodil.

Kontserni materiaalse põhivara koosseisus on mh mitu laeva (jäämurdja ja reisiparvlaevad), mille osas nende kasuliku eluea jooksul tuleb regulaarselt (tavaliselt iga 2,5–5 aasta tagant) läbi viia suuremahulisi remonttöid (kuivdoki kulutusi). Kontsern kasutab laevade kajastamisel komponendarvestust, mille kohaselt nii algselt kui ka edaspidi (a) tuvastatakse mittefüüsiline kuivdoki kulutuste komponent (b) hinnatakse mittefüüsilise komponendi soetusmaksumust (kui võimalik, siis lähtudes jooksvatest turuhindadest), (c) amortiseeritakse mittefüüsilist komponenti selle kasuliku eluea jooksul alusvarast eraldi (s.o kuivdoki komponenti laevast kui tervikust eraldi) ja (d) uue kuivdoki toimumisel kantakse varasem mittefüüsilise komponendi bilansiline väärtus maha ja võetakse arvele uus mittefüüsiline kuivdoki komponent.

Laenukasutuse kulutused

Laenukasutuse kulutused kajastatakse nende tekkimisel kuluna, v.a kulutused, mis on otseselt seostatavad selliste varade ostmise, ehitamise või tootmisega, mille otstarbekohaseks kasutamiseks või müümiseks ettevalmistamine vältab pikema perioodi (nt ehitatavad laevad). Selliste varade ostmise, ehituse või tootmisega seotud laenukasutuse kulutused kapitaliseeritakse vara soetusmaksumuse osana kuni kuupäevani, mil varad on valmis nende otstarbekohaseks kasutamiseks.

Kulum

Põhivara kulumit arvestatakse soetusmaksumuselt, millest on maha lahutatud lõppväärtus lineaarsel meetodil vara hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Laevade väärtuseks ekspluatatsiooniea lõppedes (lõppväärtuseks) loetakse vanametalli väärtus.

Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid arvele eraldi varadena, määrates neile eraldi kuluminormid vastavalt nende kasulikule elueale.

Lähtudes juhtkonna hinnangust ja tuginedes laevandussektori üldisele praktikale, peetakse laevade puhul eraldi arvestust kahe olulise erineva elueaga komponendi üle: laev ise ja sellest eraldi osana kuivdoki kulutused.

Põhivara eeldatavat kasulikku eluiga ning lõppväärtust hinnatakse igal aruandekuupäeval, hilisemate parenduste arvele võtmisel ja oluliste muutuste korral kontserni arenguplaanides. Kui hinnang vara kasulikule elueale erineb oluliselt eelnevalt kehtestatust, siis muudetakse vara järelejäänud kasulikku eluiga edasiulatuvalt, millest tulenevalt muutub järgmistes perioodides varale arvestatav kulum.

Kontsernis kasutatavad põhivara eeldatavad kasulikud eluead on järgmised:

- Kaid 10–50 aastat
- Akvatooriumi süvendusalad 20 aastat
- Hooned ja muud rajatised 5–50 aastat
- Masinad ja seadmed 3,3–10 aastat
- Laevad 10–25 aastat
- Kapitaliseeritud kuivdoki kulud 2,5–5 aastat
- Muu materiaalne põhivara 2–10 aastat

Maad ei amortiseerita.

Kulumi arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgile ja lõpetatakse, kui jääkmaksumus on võrdne lõppväärtusega, vara lõplikul kasutusest eemaldamisel või ümberliigitamisel „Müügootel põhivaraks“. Igal aruandekuupäeval hinnatakse vara kasuliku eluea ja lõppväärtuse põhjendatust.

Immateriaalne põhivara

Eraldi omandatud piiratud elueaga immateriaalseid põhivarasid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulereeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad kahjumid. Kulumit arvestatakse lineaarsel meetodil vara hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mis ei ületa 5 aastat. Hinnanguline kasulik eluiga ja amortisatsiooni-meetod vaadatakse üle iga aruandeperioodi lõpus ning hinnangutes toimunud muutusi kajastatakse edasiulatuvalt. Eraldi omandatud piiramatult kasuliku elueaga varasid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud väärtuse langusest tulenevad akumulereeritud kahjumid.

Kontsernisiseselt loodud immateriaalseid põhivarasid, nagu näiteks tarkvara arenduskulutusi, kajastatakse immateriaalse põhivarana, kui täidetud on järgmised tingimused:

- immateriaalse vara kasutus- või müügikõlblikuks muutmine on tehniliselt võimalik;
- juhtkond kavatseb immateriaalse vara valmis saada ja seda kasutada või müüa;
- immateriaalset vara on võimalik kasutada või müüa;
- on võimalik näidata, millisel viisil loob immateriaalne vara tulevikus võimalikku kasu;
- on olemas piisavad tehnilised, rahalised ja muud vajalikud ressursid, et arendus lõpule viia ja vara kasutusele võtta või müüa;
- arendusfaasis tehtud kulutusi on võimalik usaldusväärsetl mõõta.

Uuringu- ja arenguväljaminekud, mis ei kvalifitseeru immateriaalseks põhivaraks, kajastatakse kuluna nende tekkimise perioodil.

Mittefinantsvarade väärtuse langus

Kontsern hindab igal aruandekuupäeval, kas esineb mittefinantsvarade võimalikule väärtuse langusele esinevaid asjaolusid. Võimalikule väärtuse langusele viitavate asjaolude hindamisel võetakse arvesse nii välistest kui ka sisemistest informatsiooniallikatest saadud teavet, sealhulgas olulisi muutusi maailmaturul ja nende seoseid naaberriikide, nt Venemaa ja Soome, poliitilise keskkonnaga, olulisi muutusi rahvusvahelises nafta ja muu vedellastiga, samuti puistlastiga, kauplemises, olulisi muutusi turismiturul ja olulisi muutusi ilmastiku tingimustes, mis võivad mõjutada kontserni multifunktsionaalse jäämurdja kasutamist. Mittefinantsvarade hulka kuuluvad materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad. Hinnatakse kas üksiku vara või vararühma (raha teeniva üksuse) väärtuse langust. Raha teeniv üksus on väikseim eristatav vararühm, millest tulenevad muudest varadest või vararühmadest suhteliselt sõltumatud raha laekumised. Kui esineb vara väärtuse langusele viitavaid asjaolusid, hinnatakse vara kaetavat väärtust ja võrreldakse seda vara finantsseisundi aruandes kajastatud bilansilise jääkmaksumusega. Väärtuse langusest tulenev kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline väärtus ületab selle kaetavat väärtust. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha arvatud müügikulutused, või kasutusväärtus, sõltuvalt sellest, kumb on kõrgem. Kasutusväärtuse kindlaksmääramiseks kasutatakse diskonteeritud rahavoogude prognoose, mis põhinevad finantshinnangutel, mida juhatas läbi vaatab ja mis tehakse perioodi kohta, mis vastab vara eeldatavale elueale, ent tavapärast ei ületa 50 aastat. Raha teeniva üksuse väärtuse langusest tuleneva kahjumi summa jaotatakse proportsionaalselt olulisematele üksuse põhivaraobjektidele, nii et nende väärtus ei langeks allapoole nende õiglast väärtust, millest on maha arvatud müügikulutused.

Vara väärtuse langusest tulenev kahjum kajastatakse kuluna perioodil, mil see tekib.

Igal aruandekuupäeval hinnatakse eelnevatel perioodidel kaetavale väärtusele alla hinnatud varasid, et tuvastada, kas esineb asjaolusid, mis viitavad sellele, et kajastatud kahjum vara väärtuse langusest enam ei eksisteeri või on vähenenud. Vara väärtuse langusest tuleneva kahjumi tühistamist kajastatakse kasumiaruandes põhivara väärtuse languse kulu vähendusena.

Ettevõtte tulumaks

Edasilükkunud tulumaksu kajastatakse ajutiste erinevuste suhtes, mis tekivad kontserni varade ja kohustiste bilansiliste väärtuste ja maksubaaside vahel (maksubaas on vara või kohustise maksustamisel aluseks võetav summa).

Vastavalt Eesti Vabariigi seadustele ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Ettevõtte tulumaksu maksmise kohustus tekib kasumi jaotamisel ning see kajastatakse kuluna (perioodi kasumis või kahjumis) dividendide väljakuulutamisel. Maksustamissüsteemi olemusest tulenevalt ei teki Eestis registreeritud ettevõtetel üldjuhul edasilükkunud tulumaksuvarasid ega -kohustisi.

Kontserni edasilükkunud tulumaksukohustus tekib vaid nendes riikides asuvate äriühingute puhul, kus aruandeaasta kasumit maksustatakse, ning kontserni investeeringutelt Eesti tütar- ja sidusettevõtetesse, välja arvatud juhul, kui kontsern suudab kontrollida maksustatavate ajutiste erinevuste tühistumise ajastamist ja nende tühistumine ettenähtavas tulevikus ei ole tõenäoline. Maksustatavate ajutiste erinevuste tühistumise näideteks on dividendide maksmine, investeeringu müük või likvideerimine ja teised tehingud.

Kuna kontsern kontrollib tüdarettevõtete dividendipoliitikat ning saab vajadusel blokeerida sidusettevõtte AS Green Marine kasumi jaotamise otsuseid, on tal võimalik kontrollida ka kõnealuste investeeringutega seotud ajutiste erinevuste tühistumise ajastamist. Kui emaettevõtte on otsustanud tüdarettevõtete või sidusettevõtte AS Green Marine kasumit ettenähtavas tulevikus mitte jaotada, ei kajasta ta edasilükkunud tulumaksukohustist. Kui emaettevõtte hindab, et dividend makstakse välja ettenähtavas tulevikus, mõeldakse edasilükkunud tulumaksukohustist planeeritava dividendi väljamakse ulatuses eeldusel, et dividendi väljamaksmiseks on aruandekuupäeva seisuga piisavalt vahendeid ja omakapitali, mille arvelt ettenähtavas tulevikus kasumit jaotada.

Ettevõtte tulumaksu kehtiv maksumäär on 20% (tasumisele kuuluv maksusumma moodustab 20/80 netoväljamaksest). Alates 2019. aastast rakendub regulaarselt makstavale dividendile madalam maksumäär 14% (14/86 netoväljamaksest). Madalamat maksumäära saab igal kalendriaastal rakendada dividendide ja muude kasumieraldiste väljamaksetele ulatuses, mis ei ületa viimase kolme kalendriaasta keskmist väljamakstud maksustatud dividendide ja muude kasumieraldiste summat ning maksustatud omakapitali väljamakseid.

Maksimaalne tulumaksukohustus, mis tekiks, kui kogu vaba omakapital dividendidena välja makstaks, on esitatud aastaaruande [lisas 19](#).

Hüvitised töötajatele

Lühiajalised töötajate hüvitised

Lühiajalised töötajate hüvitised on töötajate hüvitised (välja arvatud töösuhte lõpetamise hüvitised), mis tuleb välja maksta 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja oli vastavas tööalases teenistuses. Lühiajalised töötajate hüvitised on näiteks palgad, lisatasud, preemiad, sotsiaalkindlustusmaksed, lühiajalised kompenseeritavad töölt puudumised (nt korraline puhkus), mille puhul eeldatakse, et töölt puudumine leiab aset 12 kuu jooksul pärast seda, kui töötaja oli vastavas tööalases teenistuses ja lisatasud, mis tuleb välja maksta 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja oli vastavas tööalases teenistuses. Kui töötaja on aruandeperioodi jooksul olnud tööalases teenistuses, mille vastutasuks on põhjust eeldada hüvitise maksmist (järgmise 12 kuu jooksul), moodustab kontsern prognoositava hüvitise summa ulatuses diskonteerimata kohustise (viitvõla), millest arvatakse maha kõik juba tasutud summad.

Töösuhte lõpetamise hüvitised

Töösuhte lõpetamise hüvitised on töötajate hüvitised, mida makstakse, kui kontsern otsustab lõpetada töösuhte töötajaga enne töötaja tavapärasest pensionile jäämise kuupäeva või kui töötaja otsustab töölt lahkuda vabatahtlikult, saades vastutasuks nimetatud hüvitised. Kontsern kajastab töösuhte lõpetamise hüvitisi kohustisena ja kuluna ainult siis, kui kontsern on selgelt kohustunud lõpetama töösuhte töötaja või töötajate rühmaga enne tavapärasest pensionile jäämise kuupäeva või pakkuma töösuhte lõpetamise hüvitisi, et soodustada vabatahtlikku töölt lahkumist.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldis kajastatakse ainult juhul, kui kontsernil on minevikusündmusest tulenev eksisteeriv kohustus (juriidiline või faktiline), mida on võimalik usaldusväärset hinnata ja on tõenäoline, et selle kohustuse täitmiseks tuleb loovutada majanduslikku kasu sisaldavaid ressursse. Tulevaste tegevuskahjumite katteks eraldisi ei moodustata. Eraldise kajastamisel lähtutakse juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ja eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt aruandekuupäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse täitmiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolele. Kui eraldis realiseerub hiljem kui 12 kuu jooksul pärast aruandekuupäeva, kajastatakse seda tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuses. Eraldise kasutatakse ainult nende kulutuste katmiseks, mille jaoks need algelt moodustati.

Tingimuslik kohustus on võimalik möödunud sündmustest tekkinud kohustus, mille olemasolu kinnitab vaid ühe või mitme ebakindla tuleviku sündmuse toimumine või mittetoimumine, mis ei ole täielikult majandusüksuse kontrolli all, või eksisteeriv möödunud sündmustest tekkinud kohustus, mida ei ole kajastatud, sest ei ole tõenäoline, et kohustuse täitmiseks tuleb loovutada majanduslikku kasu sisaldavaid ressursse või kohustuse summat ei saa piisava usaldusväärusega mõõta.

Kohustuslik reservkapital

Kohustuslik reservkapital kajastatakse äriseadustiku nõuete täitmiseks. Igal majandusaastal kantakse kohustuslikku reservkapitali 1/20 (5%) kasumist, kuni reservkapital moodustab 1/10 (10%) aktsiakapitalist. Kohustuslikku reservkapitali võib kasutada eelmiste perioodide kahjumi katmiseks või aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist ei või teha väljamakseid.

Kasum aktsia kohta

Tava kasum aktsia kohta leitakse jagades emaettevõtte omanikele kuuluva aruandeaasta kasumi perioodi keskmise käibel olevate lihtaktsiate arvuga. Lahjendatud kasum aktsia kohta arvutatakse korrigeerides lihtaktsiate omanikele omistatavat kasumit ja käibel olevate aktsiate kaalutud keskmist arvu kõigi lahjendavate potentsiaalsete lihtaktsiate mõjuga.

Rendiarvestus

Lepingu sõlmimisel hindab kontsern, kas leping on rendileping või kas leping sisaldab endas renti. Leping on rendileping (või sisaldab endas renti), kui leping annab õiguse kontrollida ja kasutada kindlaksmääratud vara teatud aja jooksul tasu eest. Hindamaks, kas leping annab õiguse kontrollida ning kasutada vara, kasutab kontsern IFRS 16 rendi definitsiooni.

Kontsern kui rentnik

Rendikomponenti sisaldava lepingu sõlmimisel või muutmisel jaotab kontsern lepingus sisalduva tasu igale rendikomponendile selle eraldiseisva hinna alusel.

Kontsern kajastab kasutusõiguse vara ja rendikohustust rendi alguse kuupäeval. Kasutusõiguse vara mõõdetakse algelt soetusmaksumuses, mis koosneb rendikohustuse algsummast. Rendikohustuse algsummat korrigeeritakse tehtud ettemaksete võrra, tehtud otseste kulutuste võrra ning taastamiskulude võrra (mis tulenevad vara demonteerimisest ning taastamisest). Saadud summast on maha arvatud saadud rendisoodustused.

Kasutusõiguse vara amortiseeritakse lineaarsel meetodil rendi alguskuupäevast kuni rendiperioodi lõpuni, välja arvatud juhul, kui rendilepinguga antakse alusvara omandiõigus kontsernile rendiperioodi lõpus üle või kui kasutusõiguse vara jääkväärtus viitab sellele, et kontsern plaanib kasutada vara väljaostuoptsiooni. Sellisel juhul amortiseeritakse kasutusõiguse vara alusvara kogu kasuliku eluea jooksul, mis määratakse samadel alustel nagu vastavate kontserni poolt omatavate materiaalsete põhivarade puhul. Lisaks vähendatakse kasutusõiguse vara väärtuse langusest tulenevate kahjumite korral. Samuti korrigeeritakse kasutusõiguse vara rendikohustuse teatud ümberhindamistel.

Rendikohustust mõõdetakse algelt rendimaksete nüüdisväärtuses, mida ei ole veel makstud rendisuhte alguskuupäevaks, kasutades rendi sisemist intressimäära või, kui seda määra ei ole võimalik kindlaks teha, siis alternatiivset laenuintressimäära. Üldjuhul kasutab kontsern diskontomäärana alternatiivset laenuintressimäära.

Kontsern leiab alternatiivse laenuintressimäära, kasutades selleks erinevaid finantseerimisallikaid. Saadud sisendeid korrigeeritakse, võttes arvesse renditingimusi ja renditava vara tüüpi, et jõuda renditavale varale sobiva alternatiivse laenuintressimäärani.

Rendikohustuses sisalduvate rendimaksete hulka kuuluvad järgmised osad:

- fikseeritud maksed (sealhulgas sisuliselt fikseeritud rendimaksed)
- trahvid rendilepingu katkestamisel (kui katkestamine on piisavalt kindel)
- väljaostuhind (kui vara ost on piisavalt kindel)
- garanteeritud jääkväärtus (makstava summa eeldatav väärtus)
- indeksist või määrast sõltuvad rendimaksed.

Rendikohustust mõõdetakse korrigeeritud soetusmaksumuses. See arvutatakse ümber siis, kui tulevastes rendimaksetes on muutusi, mis tulenevad indeksist või määrast, kui muutub hinnang garanteeritud jääkväärtuse summa osas või kui kontsern muudab oma hinnangut selle osas, kas soovitakse kasutada vara väljaostu, rendi pikendamise või lõpetamise võimalusi. Samuti mõõdetakse rendikohustust ümber, kui muutuvad fikseeritud maksed (sealhulgas sisuliselt fikseeritud rendimaksed).

Kui rendikohustust hinnatakse ümber ülal loetletud põhjustel, tehakse kasutusõiguse vara bilansilises maksumuses vastav korrigeerimine. Rendikohustuse muudatuse mõju kajastatakse kasumiaruandes, kui kasutusõiguse vara bilansiline maksumus on vähendatud nullini.

Kontsern on otsustanud mitte kajastada kasutusõiguse varasid ning rendikohustusi väheväärtuslike vara rentide ning lühiajaliste rentide puhul. Kontsern kajastab nende rentidega seotud rendimaksed kuluna lineaarselt rendiperioodi jooksul.

Kontsern kui rendileandja

Rendikomponenti sisaldava lepingu sõlmimisel või rendilepingu muutmisel jaotab kontsern lepingus sisalduva tasu igale rendikomponendile nende eraldiseisvate hindade alusel.

Kui kontsern tegutseb rendileandjana, määrab kontsern rendi alguses kindlaks, kas rendileping on kapitalirent või kasutusrent.

Iga rendilepingu klassifitseerimiseks hindab kontsern, kas rendilepinguga kantakse üle praktiliselt kõik alusvara omandiga seotud riskid ja hüved. Kui antakse, siis sel juhul on tegemist kapitalirendiga. Kui ei anta, siis on tegemist kasutusrendiga. Selle hinnangu ühe osana hindab kontsern ka teatud indikaatoreid (näiteks seda, kas rent on sõlmitud suurema osa vara majanduslikust elueast).

Kui rendileping sisaldab endas nii rendi kui ka mitte-rendi komponente, rakendab kontsern IFRS 15 arvestuspõhimõtteid, et jaotada rendilepingu tasu komponentide vahel.

Kontsern rakendab rendileandja netoinvesteeringu suhtes standardis IFRS 9 esitatud nõudeid kajastamise lõpetamise ja väärtuse languse kohta. Kontsern analüüsib regulaarselt hinnangulisi garanteerimata jääkväärtusi, mida kasutatakse rendileandja brutoinvesteeringu arvutamiseks.

Kontsern kajastab kasutusrendi alusel saadud rendimakseid lineaarselt tuluna rendiperioodi jooksul kasumiaruandes.

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimist ei kajastata enne, kui eksisteerib piisav kindlus, et kontsern vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ja sihtfinantseerimine leiab aset. Sihtfinantseerimist kajastatakse kasumiaruandes tuluna süstemaatiliselt nendes perioodides, kus kontsern kajastab kuludena kulutusi, mille kompenseerimiseks sihtfinantseerimine on ette nähtud. Sihtfinantseerimist, mis kuulub tagasimaksmisele, käsitletakse raamatupidamishinnangu muutmisena.

Materiaalse põhivara sihtfinantseerimine

Varade soetamise sihtfinantseerimist kajastatakse finantsseisundi aruandes tulevaste perioodide ettemakstud tuluna (kohustisena), mis kantakse vara kasuliku eluea jooksul süstemaatiliselt alusel tulusse. Sihtfinantseerimise abil soetatud varad võetakse esmalt arvele nende täielikus soetusmaksumuses (st brutomeetodil). Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustis kantakse muudesse tuludesse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Sihtfinantseerimise kohustised, mis tulenevad mitteamortiseeritavate varade (nt maa) soetamisest, kantakse tulusse, kui vara lõpuks kasutusest eemaldatakse või müüakse.

Vara sihtfinantseerimise tagasimakset kajastatakse vähendades tulevaste perioodide ettemakstud tulu saldot tagasimakstava summa ulatuses. Täiendav kumulatiivne kulum, mida oleks seni sihtfinantseerimise puudumisel kasumiaruandes kajastatud, kajastatakse kohe kasumiaruandes.

Tegevuskulude sihtfinantseerimine

Tegevuskulude sihtfinantseerimist kajastatakse kasumiaruandes tuluna nendes perioodides, kus kajastatakse kuludena kulutusi, mille kompenseerimiseks sihtfinantseerimine on ette nähtud. Kasumiaruandes kajastatakse kompenseeritavat kulu ja sihtfinantseerimisest saadud tulu eraldi.

Saadud summasid, mille muu tuluna kajastamiseks on tarvis täita täiendavaid tingimusi, kajastatakse finantsseisundi aruandes tulevaste perioodide ettemakstud tuluna (kohustisena).

Sihtfinantseerimise tagasimakse võrra korrigeeritakse kõigepealt tulevaste perioodide sihtfinantseerimise tulu. Tagasimakse tulevaste perioodide tulu ületav osa, või tagasimakse kogusumma juhul, kui tulevaste perioodide tulu puudub, kajastatakse kohe kasumiaruandes.

Siseriikliku üleveoteenuse sihtfinantseerimine

Siseriikliku üleveoteenuse osutamiseks saadavat ühistranspordi toetust ehk sihtfinantseerimist kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes real „Müügitulu“. Sõitjateveo avaliku teenindamise lepingu kohaselt makstakse kontsernile välja lepingu alusel arvestatud müügitulu ja piletimüügitulu vahe. Kuna muid tingimusi peale üleveoteenuse osutamise ei ole, kajastatakse arvestatud sihtfinantseerimine tuluna. Siseriikliku üleveoteenuse sihtfinantseerimise tulu kajastamise põhimõtted on kirjutatud samas lisas alapealkirjaga „Üleveoteenuste müük — valitsuse toetus“.

Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruande koostamisel on kasutatud otsemeetodit.

Tehingud seotud osapooltega

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks kontserni kuuluvate ettevõtete nõukogude ja juhatuste liikmeid ning nende lähedasi pereliikmeid, eespoolmainitud isikute kontrolli või olulise mõju all olevaid ettevõtteid, sidus-ettevõtteid, valitsusasutusi ja Eesti Vabariigi valitseva või olulise mõju all olevaid äriühinguid.

Lisa 3. Tegevussegmendid

Teenused, mille müügitulu moodustab segmentide müügitulu

Kontserni tegevuse korraldus ja juhtimine lähtub peamistest tegevusvaldkondadest. Ettevõtte kõrgeim äritegevust puudutavate otsuste langetaja kasutab ressursside jaotamise otsuste tegemiseks ja segmentide tulemuste hindamiseks eeskätt kontserni peamiste tegevusvaldkondade teavet. Kontserni kõrgeim äritegevust puudutavate otsuste langetaja on kontserni juhatus. Erinevaid segmente ei ole avalikustatavate segmentide esitamiseks summeeritud. Kontserni IFRS 8 määratlusele vastavad avalikustatavad segmendid on järgmised:

- reisisadamad;
- kaubasadamad;
- reisiparvlaevad;
- muu.

Reisisadamate segment hõlmab sadamateenuste osutamist kontserni reisijate teenindamisele keskendunud sadamates — Vanasadamas ja Saaremaa sadamas. Kontsern osutab sadamateenuseid *landlord*-tüüpi sadamana (kontsern omab maad, millel ta tegutseb). Segmendi müügitulu sisaldab märgitud sadamate kogu müügitulu, millest olulisema osa moodustavad reisi- ja kruisilaevadelt kogutavad laevatasud ning reisijatasud, mida kogutakse reisijate ja nende sõidukite teenindamiseks mõeldud hoonete ja rajatiste kasutamise eest. Segmendi müügitulu sisaldab ka peamiselt reisijate ja reisilaevade teenindamisele keskendunud sadamate muid tulusid, nagu näiteks kinnisvara (kontori- ja äripindade) väljarentimisest teenitavat renditulu, kaubatasusid ning elektrienergia ja mitmesuguste muude teenuste müügist teenitavaid tulusid.

Reisisadamate segmendi kulud hõlmavad peamiselt selle segmendi sadamate eespool kirjeldatud tulu genereerivate tegevustega seotud kulusid. Kulud sisaldavad ka segmendile jaotatud osa kontserni üldkuludest, mille jaotamise aluseks on segmendi müügitulu ja sadamategevuse valdkondade kogu müügitulu (reisisadamate segmendi ja kaubasadamate segmendi müügitulu summa) suhe. Kõik kontserni üldised tegevuskulud jaotatakse täielikult reisisadamate segmendi ja kaubasadamate segmendi vahel, kuna *landlord*-tüüpi sadamateenuste osutamine on kontserni peakontori (sadamapidaja) põhitegevus.

Kaubasadamate segment hõlmab sadamateenuste osutamist kontserni kaupade käitlemisele keskendunud sadamates — Muuga sadamas, Paldiski Lõunasadammas ja Paljassaare sadamas. Kontsern osutab sadamateenuseid *landlord*-tüüpi sadamana (kontsern omab maad, millel ta tegutseb). Segmendi müügitulu sisaldab märgitud sadamate kogu müügitulu, millest olulisema osa moodustavad kaubalaevadelt kogutavad laevatasud, kaubaoperaatoritelt sadama infrastruktuuri kasutamise eest kogutavad kaubatasud ning kaubaoperaatoritelt ja teistelt klientidelt hoonestusõiguse lepingute ja rendilepingute alusel kogutavad renditulud. Segmendi müügitulu sisaldab ka reisijatasusid ning elektrienergia ja muude teenuste müügist teenitavaid tulusid.

Kaubasadamate segmendi kulud hõlmavad peamiselt selle segmendi sadamate eespool kirjeldatud tulu genereerivate tegevustega seotud kulusid. Kulud sisaldavad ka segmendile jaotatud osa kontserni üldkuludest, mille jaotamise aluseks on segmendi müügitulu ja sadamategevuse valdkondade kogu müügitulu (reisisadamate segmendi ja kaubasadamate segmendi müügitulu summa) suhe. Kõik kontserni üldised tegevuskulud jaotatakse täielikult reisisadamate segmendi ja kaubasadamate segmendi vahel, kuna *landlord*-tüüpi sadamateenuste osutamine on kontserni peakontori (sadamapidaja) põhitegevus.

Reisiparvlaevade segment hõlmab Eesti mandri ja kahe suurema saare, Saaremaa ja Hiiumaa, vahel reisiparvlaevadega osutatavat üleveoteenust, mida osutab kontserni tütarettevõtte OÜ TS Laevad vastavalt riigiga sõlmitud sõitjateveo avaliku teenindamise lepingule (kokku teenindatakse kahte liini). Segmendi müügitulu sisaldab reisiparvlaeva teenuste lõpptarbijatele müüdavate piletite müügist teenitavat piletimüügitulu ja valitsuse toetust, mida makstakse ulatuses, milles piletimüügitulu ei kata sõitjateveo lepingus reisiparvlaevateenuste osutamise eest kokkulepitud tasu. Segmendi müügitulu sisaldab ka renditulu ja tulu muude teenuste osutamise eest, mida kogutakse rentnikelt, kes pakuvad reisiparvlaevade pardal reisijatele mõeldud äriteenuseid. Segmendi kulud hõlmavad kõiki kulusid, mis on seotud kahe liini opereerimiseks vajalike reisiparvlaevade omamise ja opereerimisega. Segmendi müügitulu ja tegevuse tulemused koosnevad teenust osutava tütarettevõtte OÜ TS Laevad müügitulust ja tegevuse tulemustest. Reisiparvlaevade segmendile kontserni üldkulusid ei jaotata.

Segment muu hõlmab tütarettevõtte OÜ TS Shipping tegevusvaldkonda, mis omab ja opereerib multifunktsionaalset jäämurdjat Botnica ja kapitaliosaluse meetodil arvestatud kasumit/kahjumit sidusettevõttesse tehtud investeeringutelt. Segmendi müügitulud ja kulud sisaldavad OÜ TS Shipping müügitulusid ja kulusid. Sellele segmendile kontserni üldkulusid ei jaotata.

Segmentide müügitulu ja tegevuse tulemused

Avalikustatavad segmendid rakendavad kontserniga ühesuguseid arvestusmeetodeid. Segmentide müügitulu sisaldab ainult müügitulu. Kontserni juhatusele segmentide tegevuse tulemuste kohta esitatavad näitajad on segmendi ärikasum ja segmendi korrigeeritud EBITDA. Segmendi ärikasum on kasum enne finantstulusid ja -kulusid (kokku), sidusettevõttesse tehtud investeeringutelt kapitaliosaluse meetodil arvestatud kasumit ja tulumaksukulu. Segmendi korrigeeritud EBITDA on segmendi ärikasum enne kulumit, väärtuse langusest tulenevaid kahjumeid ja saadud sihtfinantseerimise amortisatsiooni, mis sisaldab sidusettevõttesse tehtud investeeringutelt kapitaliosaluse meetodil arvestatud kasumit. Perioodi kasumiga võrreldes on segmendi korrigeeritud EBITDA perioodi kasum enne kulumit, väärtuse langusest tulenevaid kahjumeid, saadud sihtfinantseerimise amortisatsiooni, finantstulusid ja -kulusid (kokku) ja tulumaksukulu.

Segmentide tegevuse tulemused esitatakse kontserni juhatusele ressursside jaotamiseks vajalike otsuste tegemiseks ja segmentide tulemuste hindamiseks kord kuus.

Geograafiline teave

2021. aastal teenis kontsern 4 993 tuh eurot ehk 5% (2020: 4 263 tuh eurot, ehk 4%) müügitulust väljaspool Eestit (Kanadas) ning 95% (2020: 96%) müügitulust Eestis. Väljaspool Eestit teenitud tulu koosnes jäämurdjaga Botnica (segment „Muu“) osutatud teenuste eest Kanadas perioodil juuni kuni november. Kõik kontserni põhivarad asusid Eestis, välja arvatud eeltoodud erisus.

Teave olulisemate klientide kohta

Kontserni müügitulu kogusummas 110 051 tuh eurot (2020: 107 358 tuh eurot) sisaldab suurimalt kliendilt teenitud müügitulu summas 22 703 tuh eurot (2020: 23 439 tuh eurot), mis on esitatud reisiparvlaevade segmendi ja muu segmendi müügituludes. 2021. aastal moodustas ka kontserni suuruselt teiselt kliendilt teenitud müügitulu 10% või enam kontserni kogu müügitulust. Sellelt kliendilt teenitud müügitulu summas 15 550 tuh eurot (2020: 17 195 tuh eurot) on esitatud reisisadamate ja kaubasadamate segmentide müügituludes. Üheltki muult kliendilt teenitud müügitulu ei moodustanud 10% või enam kontserni 2021. või 2020. aasta müügitulust.

Segmentide müügitulu ja tegevuse tulemused

tuhandetes eurodes	2021				
	Reisisadamad	Kaubasadamad	Reisiparvlaevad	Muu	Kokku
Laevatasud	18 134	19 275	0	0	37 409
Kaubatasud	1 497	5 701	0	0	7 198
Reisijatasud	5 472	201	0	0	5 673
Elektrienergia müük	1 111	5 126	0	0	6 237
Üleveoteenuste müük — piletimüük	0	0	11 963	0	11 963
Muude teenuste müük	769	1 007	91	93	1 960
Kasutusrendi tulu	1 817	9 368	823	0	12 008
Laeva prahitasu	0	0	0	9 804	9 804
Üleveoteenuste müük — valitsuse toetus	0	0	17 799	0	17 799
Segmendi müügitulu kokku* (lisa 20)	28 800	40 678	30 676	9 897	110 051
Segmendi korrigeeritud EBITDA	13 665	22 294	12 523	5 564	54 046
Põhivara kulum	-7 209	-9 098	-5 968	-2 249	-24 524
Kahjum vara väärtuse langusest (lisa 10)	-5	-232	0	0	-237
Saadud sihtfinantseerimise amortisatsioon (lisa 18)	274	611	0	0	885
Kapitaliosaluse meetodil arvestatud kasum investeeringutelt sidusettevõttesse	0	0	0	-412	-412
Segmendi ärikasum	6 725	13 575	6 555	2 903	29 758
Finantstulud ja -kulud kokku					-1 283
Kapitaliosaluse meetodil arvestatud kasum investeeringutelt sidusettevõttesse					412
Tulumaksukulu					-3 275
Perioodi kasum					25 612

* Segmendi müügitulu kokku sisaldab kontsernivälistelt klientidelt teenitud müügitulu ning ei sisalda reisisadamate ja kaubasadamate segmentidevahelist müügitulu vastavalt summas 176 tuh eurot ja 11 tuh eurot, mis konsolideerimisel elimineeriti.

Segmentide müügitulu ja tegevuse tulemused

tuhandetes eurodes	2020				
	Reisisadamad	Kaubasadamad	Reisiparvlaevad	Muu	Kokku
Laevatasud	17 614	19 990	0	0	37 604
Kaubatasud	1 439	5 358	0	0	6 797
Reisijatasud	6 883	156	0	0	7 039
Elektrienergia müük	584	3 882	0	0	4 466
Üleveoteenuste müük — piletimüük	0	0	10 479	0	10 479
Muude teenuste müük	654	994	51	69	1 768
Kasutusrendi tulu	1 596	9 303	674	0	11 573
Laeva prahitasu	0	0	0	9 131	9 131
Üleveoteenuste müük — valitsuse toetus	0	0	18 501	0	18 501
Segmendi müügitulu kokku* (lisa 20)	28 770	39 683	29 705	9 200	107 358
Segmendi korrigeeritud EBITDA	15 140	25 377	14 101	3 805	58 423
Põhivara kulum	-6 604	-8 913	-5 892	-2 264	-23 673
Kahjum vara väärtuse langusest (lisa 10)	-69	-352	0	0	-421
Saadud sihtfinantseerimise amortisatsioon (lisa 18)	198	573	0	0	771
Kapitaliosaluse meetodil arvestatud kahjum investeeringutelt sidusettevõttesse	0	0	0	462	462
Segmendi ärikasum	8 665	16 685	8 209	2 003	35 562
Finantstulud ja -kulud kokku					-1 669
Kapitaliosaluse meetodil arvestatud kahjum investeeringutelt sidusettevõttesse					-462
Tulumaksukulu					-4 913
Perioodi kasum					28 518

* Segmendi müügitulu kokku sisaldab kontsernivälistelt klientidelt teenitud müügitulu ning ei sisalda reisisadamate ja kaubasadamate segmentidevahelist müügitulu vastavalt summas 82 tuh eurot ja 114 tuh eurot, mis konsolideerimisel elimineeriti.

Lisa 4. Finantsriskide juhtimine

Kontserni tegevusega kaasnevad mitmed finantsriskid: tururisk (sh rahavoogude intressimäär risk), krediidirisk ja likviidsusrisk. Kontserni üldine riskijuhtimise programm keskendub finantsturu prognoosimatusele ja üritab vähendada võimalikke ebasoodsaid mõjusid kontserni finantstegevusele.

Riskijuhtimist teostavad kontserni vastavad spetsialistid juhatuse poolt heaks kiidetud põhimõtete alusel. Juhatuse sätestab kirjalikult üldised riskijuhtimise põhimõtted ning samuti spetsiifilisi riskivaldkondi puudutavad korrad.

COVID-19 pandeemia on mõjutanud ja mõjutab jätkuvalt ka finantsturgude toimimist. Kaasnevate riskide maandamiseks jälgime varasemast tähelepanelikumalt klientide maksekäitumist, oleme avatud dialoogis pankade ja teiste võimalike finantseerijatega, et tagada vajadusel laenuvahendite kättesaadavus, ning jälgime majanduskeskkonna sh intressimääradega seonduvaid arenguid. Prognoosime ja jälgime kontserni rahavoogusid lühi- ja pikaajalises perspektiivis, et vajalikud krediidilimiidid ja likviidsuspuhvrid oleksid aegsasti enne nende vaja minekut kindlustatud. COVID-19 pandeemia mõjust kontserni tulemustele saab täpsemalt lugeda tegevusaruande [punktist 6.3](#).

Tururisk

Valuutarisk

Valuutarisk on risk, et finantsinstrumentide õiglane väärtus või rahavood on volatiilsed tulevikus valuutavahetuskursi muutuste tõttu. Kontsernil puuduvad olulised kohustised ja nõuded muudes valuutades peale oma arvestusvaluuta (euro). Kõik tasumata pikaajalised võlakohustised on samuti noteeritud eurodes.

2021. aastal toimus 95,5% laekumistest (2020: 96,9%) ja 99,3% väljaminekutest (tegevuskulud, investeeringud, finantskulud jms) (2020: 99,4%) eurodes. Kuna peaaegu kõik laekumised ja väljaminekud toimuvad eurodes ja võlakohustised on fikseeritud eurodes, võib öelda, et valuutarisk ei avalda kontserni tegevusele olulist mõju.

Hinnarisk

Seisuga 31.12.2021 ega eelneval perioodil ei olnud kontserni finantsseisundi aruandes kajastatud finantsinvesteeringuid omakapitaliinstrumentidesse, mis põhjustaksid kontsernile finantsinstrumentidest tulenevaid turuhinnariske.

Intressimäär risk

Kontserni intressimäär risk tuleneb pikaajalistest võlakohustistest. Tähtajaliste hoiuste lepingud on sõlmitud fikseeritud intressimääraga ning kontsernile rahavoogude intressimäär riski ei põhjusta.

Intressimäär risk tuleneb ujuva intressimääraga laenukohustistest.

Kontserni laenukohustiste avatus intressimäär muutumise riskile ja fikseeritud intressimääraga kohustiste jaotus kas lõpptähtajani või intressimäär üle vaatamiseni jäänud tähtaegade lõikes on toodud [järgnevas tabelis](#).

Osatähtsus näitab, kui suure osa kõigist võlakohustistest moodustavad võlakohustised, millel oli esitatud kuupäeval muutuv või fikseeritud intressimäär.

Kontserni intressimäär riski hindamiseks kasutatakse tundlikkusanalüüsi, mis kirjeldab intressimäär riski mõju kontserni kasumile turuintressimäär hinnangulise kõikumise kaudu. Kui seisuga 31.12.2021 oleks turuintressimäär olnud 100 baaspunkti ehk 1 protsendipunkti võrra kõrgem/madalam, oleks kontserni majandusaasta kasum suurenenud/vähenenud 2 033 tuh eurot (31.12.2020: 1 976 tuh eurot), eeldusel, et kõik teised muutujad jäävad samaks.

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	Osatähtsus %	2020	Osatähtsus %
Ujuva intressimääraga võlakohustused	203 314	100,00%	197 580	93,38%
Fikseeritud intressimääraga võlakohustused — intressimäära ülevaatamiseni jäänud tähtajad	0	0,00%	14 000	6,62%
< 6 kuud	0		2 000	0,95%
6–12 kuud	0		2 000	0,95%
1–5 aastat	0		10 000	4,74%
Võlakohustised kokku (lisa 16)	203 314		211 580	

Krediidirisk

Krediidirisk tuleneb peamiselt nõuetest ostjate vastu, rahast ja raha ekvivalentidest ning tuletistehingutest. Seisuga 31.12.2021 oli kontserni maksimaalne krediidirisk summas 42 092 tuh eurot (31.12.2020: 33 101 tuh eurot).

Aruandekuupäeva seisuga loeti raha ja raha ekvivalendid madala krediidiriskiga finantsvaradeks, kuna neid hoiti mainekates rahvusvahelistes pankades.

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
Arvelduskontod ja alla 3-kuulise algse tähtajaga hoiused pankades (lisa 7)	34 814	26 651
Ostjatelt laekumata arved* (lisa 8)	6 099	6 127
Muud nõuded** (lisa 8)	1 358	323
Kokku	42 092	33 101

* Ostjatelt laekumata arvetest on maha arvatud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

** Sh ajatatud nõuded summas 896 tuh eurot (2020: 0) ja nõuded võrgutasude kompensatsiooni eest summas 179 tuh eurot (2020:0).

Klientidega seotud krediidiriski vähendamiseks nõutakse klientidelt, kelle maksevõimes on põhjust kahelda, ettemakset või pangagarantiid. Krediidiriski maandamiseks tehakse enne suuremahuliste lepingute sõlmimist kliendi taustauuring. Muud klientidega seotud krediidiriski juhtimise meetodid on klientide maksekäitumise igapäevane jälgimine ja vajalike meetmete operatiivne rakendamine. Kontserni analüüsi põhjal on kajastatud väärtuse langusest tulenev allahindlus nõuetele, mille krediitkvaliteet on langenud. Finantsvarade krediitkvaliteedist annab täpsema ülevaate käesoleva aruande [lisa 6](#).

Finantstehingutega seotud krediidiriskide maandamiseks kasutatakse finantsinvesteeringute ja tuletistehingute tegemisel kõrge rahvusvahelise krediidireitinguga finantsasutusi.

Aruandekuupäeva seisuga moodustasid ostjatelt laekumata arvetest 95,3% (2020: 73,1%) arved, mille maksetähtaeg ei olnud veel saabunud. Täpsema ülevaate nõuetest ostjate vastu annab [lisa 8](#).

Kontsern rakendab kõigi ostjate vastu tekkinud nõuete eeldatava krediitkahjumi kajastamisel standardis IFRS 9 sätestatud lihtsustatud meetodit, mis lubab moodustada allahindluse reservi kehtivusaja jooksul eeldatava krediitkahjumi summas. Hindamispõhimõtteid on kirjeldatud arvestusmeetodite lõigus „Finantsvarade väärtuse langus“ ([lisa 2](#)).

Järgnev tabel näitab liikumisi nõuete (nõuded ostjate vastu) allahindluses.

Nõuded ostjate vastu — kehtivusaja jooksul eeldatav krediikahjum*

<i>tuhandetes eurodes</i>	Kogumina hinnatud nõuded, mille krediikvaliteet ei ole langenud	Langenud krediikvaliteediga nõuded	Kokku
Seisuga 31.12.2019	95	2 065	2 160
Langenud krediikvaliteediga gruppi kandmine	0	1 530	1 530
Maha kantud (lootusetuks hinnatud) nõuded	0	-1 383	-1 383
Laekunud (eelnevalt alla hinnatud/maha kantud) nõuded	0	-577	-577
Muutus allahindluses tulenevalt uutest nõuetest ostjate vastu	-37	0	-37
Seisuga 31.12.2020	58	1 635	1 693
Langenud krediikvaliteediga gruppi kandmine	0	249	249
Maha kantud (lootusetuks hinnatud) nõuded	0	-281	-281
Laekunud (eelnevalt alla hinnatud/maha kantud) nõuded	0	-526	-526
Varem alla hinnatud/ maha kantud nõuete tühistamine	0	-1 045	-1 045
Muutus allahindluses tulenevalt uutest nõuetest ostjate vastu	355	0	355
Seisuga 31.12.2021	413	32	445

* 2021. ja 2020. aastal ei olnud individuaalselt hinnatavaid langemata krediikvaliteediga nõudeid, millele oleks kajastatud kehtivusaja eeldatav krediikahjum.

Muid nõudeid hinnatakse 12-kuulise eeldatava krediikahjumi kajastamise meetodil. Seisuga 31.12.2021 ei olnud nende finantsvarade krediidirisk oluliselt suurenenud ja seega ei olnud täiendavat allahindlust vaja kajastada. Seisuga 31.12.2021 koosnes suurem osa muude nõuete summast järelmaksu nõudest.

Likviidsusrisk

Kontsern kasutab likviidsusrisiki juhtimiseks kombinatsiooni järgmistest lahendustest: vaba raha arvelduskontodel, tähtajalised deposiidid, arvelduskrediit ja muud pankade pakutavad finantsinvesteeringute ja käibekapitali juhtimise lahendused, rahavoogude järjepidev jälgimine ning finantsvarade ja -kohustiste tähtaegade ühildamine. Kontserni tavapärase äritegevuse käigus tekkivate kohustuste kiireks täitmiseks vajaliku likviidsusvaruna hoitakse keskmiselt 5 mln eurot, mida on võimalik kasutusse võtta lühikese etteteatamisega. Likviidsusvaru koosneb rahast ja raha ekvivalentidest, tähtajalistest hoiustest, mille algne tähtaeg ei ületa 3 kuud ja vajadusel arvelduskrediidist. Juhtkond jälgib pidevalt rahavoo prognooside abil kontserni likviidsusvarus toimuvaid muutusi ning kui varu langeb allapoole nõutavat taset, kasutatakse lühiajaliseks kontserniväliseks rahastamiseks erinevaid võlainstrumente. Minimaalne likviidsusvaru peab olema igal ajahetkel vähemalt 2 mln eurot.

Seisuga 31.12.2021 ületasid lühiajalised varad lühiajalisi kohustisi 19,4 mln euro võrra (31.12.2020: 6,9 mln euro võrra). Kontsern genereerib jätkuvalt positiivset rahavoogu ning igapäevaseks äritegevuseks täiendavat finantseeringut ei vaja.

Alljärgnevas likviidsusanalüüsis on kontserni finantskohustised lepinguliste tagasimaksetähtaegade alusel gruppidesse jaotatud. Tabelis esitatud saldod on lepingulised diskonteerimata rahavood, mis sisaldavad intressikandvate võlakohustiste põhiosa ja kogunenud intressi. Intressikandvate võlakohustiste (laenud ja emiteeritud võlakirjad) intresside arvestamisel on Euribori prognoosi aluseks võetud turuinformatsiooni pakkujate koostatud intressivahetustehingute tulevikku suunatud tuluköverad: 2021. aasta lõpu jaoks seisuga 27.01.2022 ja 2020. aasta lõpu jaoks seisuga 28.01.2021.

Vajadusel kasutatakse kontsernisiseseks tütarettevõtete likviidsuse juhtimiseks sisemiselt kehtestatud krediidilimiite.

Likviidsusanalüüs

<i>tuhandetes eurodes</i>	Laenude järel- jäänud osa [*]	Emiteeritud võlakirjad ^{**}	Võlad tarnijatele ja muud võlad	Tuletis- instrumendid	Kokku
Seisuga 31.12.2021					
< 6 kuud	3 494	227	10 237	0	13 958
6–12 kuud	5 109	8 010	0	0	13 119
1–5 aastat	37 760	82 254	0	0	120 014
> 5 aastat	9 787	63 570	0	0	73 357
Kokku	56 150	154 061	10 237	0	220 448
Seisuga 31.12.2020					
< 6 kuud	3 506	408	9 058	32	13 004
6–12 kuud	5 170	9 394	0	71	14 635
1–5 aastat	43 982	38 869	0	108	82 959
> 5 aastat	12 388	105 385	0	0	117 773
Kokku	65 046	154 056	9 058	211	228 371

^{*} Sh tagastamata põhiosa jääk summas 54 064 tuh eurot (2020: 62 330 tuh eurot) ja hinnangulised tulevased intressimaksud summas 2 086 tuh eurot (2020: 2 716 tuh eurot).

^{**} Sh tagastamata põhiosa jääk summas 149 250 tuh eurot (2020: 149 250 tuh eurot) ja hinnangulised tulevased intressimaksud summas 4 811 tuh eurot (2020: 4 806 tuh eurot).

Lisa 5. Olulised raamatupidamishinnangud ja otsused

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel tuleb kasutada raamatupidamishinnanguid, mis oma olemuse tõttu langevad harva kokku tegelike tulemustega. Juhtkond peab ka tegema otsuseid arvestusmeetodite rakendamise kohta.

See lisa annab ülevaate valdkondadest, mille kohta tehtavad otsused on ebakindlamad või keerulisemad, ja kirjetest, mille puhul on suurem tõenäosus, et neid tuleb valeks osutunud hinnangute ja eelduste tõttu oluliselt korrigeerida.

Rendile antud varade liigitamine

Kontsern rendib kasutusrendi lepingute alusel kolmandatele isikutele välja maad ja hooneid, mida ta omab talle kuuluvates sadamates. Juhtkond on hinnanud, kas väljarenditud maad ja hooneid tuleks liigitada materiaalseks põhivaraks või kinnisvarainvesteeringuteks. Kontsern on liigitanud kõik sellised varad materiaalseks põhivaraks, kuna neid hoitakse selleks, et kauba- või reisijate voogude suurendamise abil teenida tulu sadama põhitegevusest või seda toetavatest tegevustest. Seega ei ole kontserni juhtkonna hinnangul nende varade omamise peamine eesmärk mitte renditulude teenimine, vaid need aitavad ennekõike suurendada sadama põhitegevusest teenitavaid tulusid, mistõttu nende varadega seotud põhiline tulu ei tulene renditasudest.

Kinnisvara, mis ei ole otseselt seostatav kontserni põhitegevusega kauba- ja reisijatevoogude suurendamisel või seda toetavate tegevustega ning mida ei ole võimalik müüa või kapitalirendile anda, kajastatakse kinnisvarainvesteeringuna ainult siis, kui kontsern kasutab teenuste osutamiseks või administratiivsetel eesmärkidel vaid ebaolulist osa varast (alla 10%). Seisuga 31.12.2021 kontsernil sellist vara ei olnud.

Materiaalse põhivara kasulik eluiga

Kontsernile kuulub suur hulk kõrge väärtusega materiaalseks põhivaraks liigitatud infrastruktuurivarasid, millel on väga pikad eeldatavad kasulikud eluead (kuni 50 aastat). Nende varade kasulikud eluead põhinevad juhtkonna parimal hinnangul perioodi kohta, mille jooksul saab vara eeldatavasti kasutada. Juhtkonna hinnangud põhinevad sarnaste varadega seotud varasematel kogemustel, sest ehkki ehitustehnoloogiad arenevad, ei pruugi uute lahenduste mõju nende materiaalse põhivarade füüsilisele ja kasulikule elueale veel praktikas kinnitust olla leidnud.

Seisuga 31.12.2021 oli kontserni materiaalse põhivara jääkmaksumus 575 563 tuh eurot, aruandlusperioodi kulum oli 23 903 tuh eurot; seisuga 31.12.2020 olid vastavad näitajad 587 506 tuh eurot ja 23 094 tuh eurot (lisa 10). Kui amortisatsioonimäärasid langetatakse 10%, siis aruandeperioodi kulum väheneks ja kasum suureneks 2 390 tuh euro võrra, 2020. aastal 2 309 tuh euro võrra.

Materiaalsete põhivarade kasulikud eluead vaadatakse üle igal aruandekuupäeval. Kui uued hinnangud erinevad oluliselt eelnevatest, siis kajastatakse muutusi raamatupidamishinnangute muutustena.

Materiaalse põhivara väärtuse langus

Kontsern hindab, kas esineb materiaalse põhivara väärtuse võimalikule langusele viitavaid asjaolusid. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ja võrreldakse seda finantsseisundi aruandes kajastatud bilansilise väärtusega. Vara kaetav väärtus on kas selle õiglane väärtus, millest on maha arvatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, olenevalt sellest, kumb on kõrgem. Õiglast väärtust saab tuvastada kontserni hiljutiste sarnaste varadega teostatud tehingute alusel või hinnata kutseliste hindajate kaasabil, kes lähtuvad neile saadaolevast turuinformatsioonist. Kui vara õiglast väärtust ei saa usaldusväärselt kindlaks määrata või kui on tõenäoline, et see on madalam, siis koostatakse tulevaste rahavoogude mudel, et leida vara kasutusväärtus. Kasutusväärtuse arvutamiseks on vaja teha prognoose üldiste majandustingimuste, tegelike turutrendide, projektipõhiste kauba- ja/või reisijate voogude ja müüdavate teenuste hinnatasemete kohta, mida kasutatakse sisenditena selleks, et hinnata vara või raha teeniva üksuse oodatavaid tulevase rahavoogusid ning valida kasutusväärtuse leidmiseks sobiv diskontomäär ja kasvumäär. Kui olukord tulevikus muutub, siis kajastatakse täiendav väärtuse langus või tühistatakse eelnevalt kajastatud väärtuse langus kas osaliselt või täielikult.

Kontsern viib varade väärtuse languse teste läbi iga aruandeperioodi lõpu seisuga, kui asjaolud viitavad sellele, et varade väärtus võib olla langenud või et asjaolusid, mille tõttu varasid eelnevatel perioodidel alla hinnati, enam ei eksisteeri. Informatsioon materiaalse põhivara väärtuse languse kohta on avalikustatud [lisas 10](#).

Müügitulu kajastamine

Selleks, et kuu- või kvartalipõhist müügitulu kajastada, peab kontsern andma olulisi hinnanguid eeldatavate aastaste laevakülastuste ja/või kaubamahtude kohta. Sellised hinnangud põhinevad uusimal klientidelt saadud teabel ja uusimal kontsernile kättesaadaval teabel turul toimuva kohta. Lisateave müügitulu kajastamise kohta on esitatud [lisa 2](#) alalõigus „Müügitulu“.

Sõitjateveo avaliku teenindamise lepingu liigitamine

Kontsernile kuulub neli reisiparvlaeva, mida ta kasutab võidetud avaliku konkursi tulemusena sõlmitud sõitjateveo avaliku teenindamise lepingu alusel Eesti riigile siseriikliku üleveo-teenuse osutamiseks. Sõlmitud lepingust tulenevalt omab Eesti riik kontrolli selle üle, mis mahus ja missuguse hinnaga üleveoteenust peab kontsern laevadega osutama. Samuti on Eesti riigil sõlmitud lepingust tulenevalt ühe kuni nelja reisijateveoks kasutatava reisiparvlaeva väljaostu optioon. Kuna emaettevõtte enamusosalus kuulub Eesti riigile, siis ei ole juhtkonna hinnangul avaliku ja erasektori vahelise teenuse kokkuleppe tingimused täidetud ja kontsern ei ole rakendanud tõlgenduses IFRIC 12 sätestatud teenuste kontsessioonikokkulepete arvestust, vaid kajastab kontsernile kuuluvaid reisiparvlaevu põhivarana ning on liigitanud riigilt saadud tasu sihtfinantseerimisena, mis on kasumiaruandes esitatud kui müügitulu.

Lisa 6. Finantsinstrumendid

Finantsinstrumentide jaotus kategooriate lõikes

Finantsvarad

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
<i>Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvarad</i>	48 295	35 586
Raha ja raha ekvivalendid (lisa 7)	34 840	26 679
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded — finantsvarad (lisa 8)	13 455	8 907
Finantsvarad kokku	48 295	35 586

Finantskohustised

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
<i>Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantskohustised</i>	211 038	218 486
Võlad tarnijatele ja muud võlad — finantskohustised (lisa 14)	7 724	6 906
Võlakohustised (lisa 16)	203 314	211 580
<i>Õiglasest väärtuses kajastatud kohustised</i>	0	102
Tuletisinstrumendid (lisa 17)	0	102
Finantskohustised kokku	211 038	218 588

Õiglase väärtus

Kontserni hinnangul ei erine korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate varade ja kohustiste õiglased väärtused oluliselt nende seisuga 31.12.2021 kontserni konsolideeritud finantsseisundi aruandes kajastatud bilansilisest väärtusest, va võlakohustiste osas. Avalikustamise eesmärgil leitakse võlakohustiste õiglase väärtus diskonteerides tulevasi lepingulisi rahavooge aruande hetke turu intressimääradega, mis oleksid kontsernile kättesaadavad sarnaste finantsinstrumentide puhul. Võlakohustiste õiglase väärtuse leidmiseks diskonteeriti tulevasi lepingulisi rahavooge sarnaste instrumentide turu intressimääradega seisuga 31.12.2021 ja 31.12.2020, mis kehtisid S&P BBB reitingut (mis on pankadelt saadud teabe kohaselt kontsernile pankade sisemises arvestuses antud mitteametlik reiting) omavatele ettevõtetele.

Võlakohustiste bilansilise väärtuse ja õiglase väärtuse üksikasjalikum võrdlus on esitatud [lisas 16](#). Hinnangute kohaselt on kirjete „Nõuded ostjate vastu“ ja „Võlad tarnijatele“ bilansiline väärtus, millest on maha arvatud allahindlused, võrdne nende õiglase väärtusega.

Kõiki tuletisinstrumente kajastatakse finantsseisundi aruandes õiglases väärtuses. Tuletisinstrumentide õiglast väärtust hinnatakse kord kuus pankadelt saadud hinnainfo alusel, mille koostamisel on lähtutud turuinformatsiooni pakkujate koostatud intressivahetustehingute tulevikku suunatud tulukõveratest. Õiglase väärtuse hierarhias liigitub selline mõõtmine 2. tasemele.

Finantsvarade krediitkvaliteet

Kui finantsvara ei ole tähtaega ületanud ja selle väärtus ei ole langenud, siis hinnatakse selle krediitkvaliteeti sõltumatute krediitdireitingu agentuuride poolt kreditoridele antud reitingute alusel (kui vastaspoolele on reiting antud).

Raha arvelduskontodel ja hoiused reitingute lõikes*

<i>tuhandetes eurodes</i>		
seisuga 31.12.	2021	2020
Aa2	30 306	26 530
Baa1	4 508	121
Raha ja raha ekvivalentide all kajastatud summa kokku	34 814	26 651

* Ülejäänud osa finantsseisundi aruande kirje „Raha ja raha ekvivalendid“ saldost, mida ei ole selles esitatud tabelis kajastatud (26 tuh eurot seisuga 31.12.2021 ja 28 tuh eurot seisuga 31.12.2020), koosneb rahast kassas ja rahast teel, st vahenditest, mis ei ole rahaveo või makseteenuste pakkujate vahendusel veel kontserni arvelduskontodele jõudnud.

Lisa 7. Raha ja raha ekvivalendid

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
Raha kassas	15	12
Arveldusarved pankades	34 814	26 651
Raha teel	11	16
Raha ja raha ekvivalendid kokku (lisad 4 ja 6)	34 840	26 679

Kõik raha ja raha ekvivalentidena esitatud saldod on eurodes (nii seisuga 31.12.2021 kui ka 31.12.2020).

Aruandekuupäevaks kogunenud intressinõuet kajastatakse kirjel „Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded“.

Lisa 8. Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
FINANTSVARAD		
Ostjatelt laekumata arved (lisa 4)	6 544	7 820
<i>sh nõuded kliendilepingutest</i>	5 701	5 358
Nõuete allahindlus (lisa 4)	-445	-1 693
<i>sh allahindlus nõuetele kliendilepingutest</i>	0	-257
Saamata sihtfinantseerimine (lisa 18)	6 017	2 487
Nõuded sidusettevõttele (lisa 24)	8	15
Muud nõuded (lisa 4)	1 331	278
Finantsvarad kokku (lisa 6)	13 455	8 907
<i>sh nõuded põhivara eest</i>	0	55
MITTEFINANTSVARAD		
Maksude ettemaksed (lisa 15)	1 013	744
Muud ettemaksed	552	487
Muud nõuded (lisa 4)	27	45
Mittefinantsvarad kokku	1 592	1 276
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded kokku	15 047	10 183
<i>sh lühiajalised nõuded</i>	14 151	10 183
<i>pikaajalised nõuded*</i>	896	0

* Sh ajatatud nõuded summas 896 tuh eurot (2020: 0).

Lisa 9. Investeeringud sidusettevõttesse

AS Green Marine

Tegemist on jäätmekäitlusega tegeleva ettevõttega, mis asutati 2003. aasta lõpus. Ettevõtte peamine tegevuskoht ja asukohariik on Eesti.

Ehkki ASile Tallinna Sadam kuulub 51% (nii seisuga 31.12.2021 kui ka seisuga 31.12.2020) osalus ja hääleõigus ASis Green Marine ning kahele ülejäänud aktsionärile kuulub ülejäänud osalus, peaks kontsernil ASi Green Marine üle mõjuvõimu omamiseks olema sisuline hääle- või lepingulistel õigustel põhinev mõjuvõim, mille kaudu kontsern saaks ASi Green Marine tegevust suunata. ASi Green Marine põhikirja kohaselt on tegevuse kohta otsuste langetamiseks vaja vähemalt 75% hääleõigusest.

Kuigi AS Tallinna Sadam võib iga otsust blokeerida, ei oma kontsern ASi Green Marine üle kontrolli, sest kontsern vajab otsuste jaoks teiste aktsionäride nõusolekut. Seega kontsern ei oma kontrolli ettevõtte üle.

AS Green Marine tegeleb sadamates tekkivate jäätmete käitlusega, laevadel tekkivate ohtlike jäätmete ja heitvee käitlemiskeskuste juhtimise, halduse ja opereerimisega ning sadamate akvatooriumi ja territooriumi puhastamise ja hooldusega.

Käesolevas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes on osalust sidusettevõttes kajastatud kapitaliosaluse meetodil.

Muutused investeeringutes sidusettevõttesse

<i>tuhandetes eurodes</i>		
seisuga 31.12.	2021	2020
Bilansiline väärtus perioodi algul	1 147	1 609
kasum(+)/kahjum(-) kapitaliosaluse meetodil	412	-462
Bilansiline väärtus perioodi lõpul	1 559	1 147

Sidusettevõtte AS Green Marine

<i>tuhandetes eurodes</i>		
seisuga 31.12.	2021	2020
Käibevara	1 377	518
Põhivara	3 763	4 101
Lühiajalised kohustised	897	798
Pikaajalised kohustised	1 186	1 572
<i>Eespool esitatud varad ja kohustised sisaldavad järgnevat:</i>		
Raha ja raha ekvivalendid	715	3
Lühiajalised võlakohustised	414	383
Pikaajalised võlakohustised	1 186	1 572

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Müügitulu	5 315	2 906
Perioodi kasum(+)/kahjum(-) jätkuvatest tegevustest	835	-856
Perioodi kasum(+)/kahjum(-)	835	-856
Perioodi koondkasum(+)/kahjum(-) kokku	835	-856
<i>Eespool esitatud perioodi kasum sisaldab järgnevat:</i>		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	544	547
Intressikulud	37	41

ASil Tallinna Sadam ei ole kohustust anda ASile Green Marine täiendavat finants- või muud toetust.

Lisa 10. Materiaalne põhivara

<i>tuhandetes eurodes</i>	Maa ja ehitised	Masinad ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Lõpetamata ehitus*	Ettemaksed	Kokku
Materiaalne põhivara seisuga 31.12.2019						
Soetusmaksumus	614 182	240 253	7 398	7 699	5 504	875 036
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-216 471	-78 121	-5 177	0	0	-299 769
Jääkväärtus seisuga 31.12.2019	397 711	162 132	2 221	7 699	5 504	575 267
Liikumine 2020. aastal						
Soetamine ja rekonstrueerimine (lisa 26)	327	2 174	1 377	32 592	0	36 470
Müüdü põhivara jääkväärtuses**	-591	-40	0	0	0	-631
Arvestatud kulum	-11 599	-10 857	-638	0	0	-23 094
Väärtuse langus	-237	-184	0	0	0	-421
Müügiootele viidud põhivara jääkväärtuses	-74	0	0	0	0	-74
Muud korrigeerimised	0	0	0	0	-11	-11
Ümberliigitatud põhivara jääkväärtuses	14 529	5 612	89	-14 737	-5 493	0
Materiaalne põhivara seisuga 31.12.2020						
Soetusmaksumus	627 291	246 929	8 614	25 554	0	908 388
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-227 225	-88 092	-5 565	0	0	-320 882
Jääkväärtus seisuga 31.12.2020	400 066	158 837	3 049	25 554	0	587 506
Liikumine 2021. aastal						
Soetamine ja rekonstrueerimine (lisa 26)	99	657	211	13 089	16	14 072
Müüdü põhivara jääkväärtuses**	-643	-1 232	0	0	0	-1 875
Arvestatud kulum	-12 005	-11 117	-781	0	0	-23 903
Väärtuse langus	-236	0	-1	0	0	-237
Ümberliigitatud põhivara jääkväärtuses	24 045	10 699	109	-34 853	0	0
Materiaalne põhivara seisuga 31.12.2021						
Soetusmaksumus	648 873	254 742	8 634	3 790	16	916 055
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-237 547	-96 898	-6 047	0	0	-340 492
Jääkväärtus seisuga 31.12.2021	411 326	157 844	2 587	3 790	16	575 563

- * Seisuga 31.12.2021 sisaldas lõpetamata ehitus kogusummas 3 790 tuh eurot järgmisi olulisemaid objekte:
- reisiterminali D esise liikluslahenduse projekteerimine summas 1 940 tuh eurot
 - 5. kai tuubuse ehitus summas 672 tuh eurot
 - 5. kai galerii ehitus summas 666 tuh eurot
- * Seisuga 31.12.2020 sisaldas lõpetamata ehitus kogusummas 25 554 tuh eurot järgmisi olulisemaid objekte:
- Kruiisiterminali ja promenaadi ehitus summas 10 573 tuh eurot
 - Automaatsete sildumisseadmete väljaehitamine summas 7 562 tuh eurot
 - Jalakäijate sild summas 3 648 tuh eurot
 - Parkimismaja projekteerimine ja ehitus summas 3 482 tuh eurot
- ** Seisuga 31.12.2021 oli müüdud põhivara soetusmaksumus 4 488 tuh eurot (2020: 1 089 tuh eurot) ja akumuleeritud kulum 2 613 tuh eurot (458 tuh eurot).

Kontserni varad ei ole panditud.

Täielikult amortiseerunud, kuid kasutusel oleva materiaalse põhivara bilansiline väärtus (bruto) oli 31.12.2021 seisuga 32 934 tuh eurot, 31.12.2020 seisuga 30 825 tuh eurot.

Materiaalse põhivaraga seotud siduvad kohustused on kajastatud [lisas 25](#).

Eesti Vabariigil, mida esindab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, on 11.12.2014 sõlmitud sõitjate avaliku teenindamise lepingu alusel õigus omandada kontserni valduses olevad neli reisiparvlaeva (Leiger, Tiiu, Töll ja Piret). Ministeeriumil on õigus realiseerida väljaostu optsoon ühe kuni nelja reisiparvlaeva puhul, teatades sellest neli aastat enne lepingu lõppemise tähtpäeva (s.o hiljemalt 30.09.2022). Iga reisiparvlaeva omandamise hinnaks on 26,6 mln eurot. Ministeeriumil ei ole kohustust reisiparvlaevade väljaostu optiooni kasutada.

2021. aastal kajastati real „Väärtuse langus“, mida esitatakse kasumiaruandes akumuleeritud kulumi ja väärtuse languse koosseisus, mahakandmisi summas 237 tuh eurot, mille hulka kuulusid:

- Rajatiste mahakandmine summas 236 tuh eurot
- Muu inventari mahakandmine summas 1 tuh eurot

Mahakantud varad kuulusid [lisas 3](#) avalikustatud segmenditeabe kohaselt summas 5 tuh eurot reisisadamate segmenti ja summas 232 tuh eurot kaubasadamate segmenti.

2020. aastal kajastati real „Väärtuse langus“, mida esitatakse kasumiaruandes akumuleeritud kulumi ja väärtuse languse koosseisus, allahindlusi summas 310 tuh eurot ja mahakandmisi summas 111 tuh eurot, mille hulka kuulusid:

- Rajatiste allahindlus summas 138 tuh eurot
- Mõõteriistade allahindlus summas 172 tuh eurot
- Hoonete mahakandmine summas 34 tuh eurot
- Rajatiste mahakandmine summas 65 tuh eurot
- Muude seadmete mahakandmine summas 12 tuh eurot

Allahinnatud ja mahakantud varad kuulusid [lisas 3](#) avalikustatud segmenditeabe kohaselt summas 69 tuh eurot reisisadamate segmenti ja summas 352 tuh eurot kaubasadamate segmenti.

Lisa 11. Immateriaalne põhivara

<i>tuhandetes eurodes</i>	Arvutitarkvara	Lõpetamata tarkvara	Kokku
Immateriaalne põhivara seisuga 31.12.2019			
Soetusmaksumus	4 487	321	4 808
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-2 793	0	-2 793
Jääkväärtus seisuga 31.12.2019	1 694	321	2 015
Liikumised 2020. aastal			
Soetused ja parendused (lisa 26)	274	394	668
Arvestatud kulum	-579	0	-579
Ümberliigitamine lõpetamata põhivarast	574	-574	0
Immateriaalne põhivara seisuga 31.12.2020			
Soetusmaksumus	5 296	141	5 437
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-3 333	0	-3 333
Jääkväärtus seisuga 31.12.2020	1 963	141	2 104
Liikumised 2021. aastal			
Soetused ja parendused (lisa 26)	40	607	647
Arvestatud kulum	-621	0	-621
Ümberliigitamine lõpetamata põhivarast	431	-431	0
Immateriaalne põhivara seisuga 31.12.2021			
Soetusmaksumus	5 767	317	6 084
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-3 954	0	-3 954
Jääkväärtus seisuga 31.12.2021	1 813	317	2 130

Lisa 12. Rendilepingud

Kasutusrendile antud materiaalsete põhivarade jääkväärtus

<i>tuhandetes eurodes</i>		
seisuga 31.12.	2021	2020
Maa	43 227	44 989
<i>sh hoonestusõigusega</i>	36 680	36 590
Ehitised	9 280	9 124
Masinad ja seadmed	15	18
Muu materiaalne põhivara	357	498
Kasutusrendile antud materiaalsete põhivarade jääkväärtus kokku	52 879	54 629

Kasutusrendile antud materiaalsetelt põhivaradelt arvestatud kulum

<i>tuhandetes eurodes</i>		
	2021	2020
Ehitised	525	522
Masinad ja seadmed	3	3
Muu materiaalne põhivara	141	143
Kasutusrendile antud materiaalsetelt põhivaradelt arvestatud kulum kokku	669	668

Kasutusrendile antud materiaalsetelt põhivaradelt teenitud renditulu

<i>tuhandetes eurodes</i>		
	2021	2020
Maa	7 943	7 923
Ehitised	3 052	2 782
Masinad ja seadmed	907	760
Muu materiaalne põhivara	106	108
Kasutusrendile antud materiaalsetelt põhivaradelt teenitud renditulu kokku (lisa 20)	12 008	11 573

Järgmiste perioodide renditulud mittekatkestatavatest kasutusrendilepingutest

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
< 1 aasta	10 615	9 857
1–2 aastat	9 771	9 739
2–3 aastat	9 603	9 736
3–4 aastat	9 404	9 574
4–5 aastat	8 984	9 376
> 5 aastat	316 616	325 382
Järgmiste perioodide renditulud mittekatkestatavatest kasutusrendilepingutest kokku	364 993	373 664

Kasutusrendi all mõistetakse kokkulepet, mille kohaselt rendileandja annab rentnikule makse või rea maksete eest kokkulepitud ajavahemikuks üle varaobjekti kasutusõiguse vastavalt sõlmitud lepingutele. Kasutusrendilepingute pikkus jääb vahemikku 2 aastast kuni 20 aastani. Kasutusrendi tasu võib üldjuhul suurendada üks kord aastas vastavalt möödunud aasta tarbijahinnaindeksi muutustele (sõltuvalt lepingust võib olla aluseks kas Eesti, euroala või Saksamaa vastav indeks). Rentniku poolt rendiobjektile tehtavad parendused ei kuulu tavaliselt rendileandja poolt rendiperioodi lõpus hüvitamisele.

Hoonestusõiguse lepingute alusel lähevad paljud olulised vara valdusest tulenevad riskid ja hüved üle rentnikele. Kuna enamike hoonestusõiguse lepingute oluliseks objektis on maa, mille kasulik eluiga on piiramatu, siis on rendiperioodi lõpus maaga seotud olulisi riske ja hüvesid, mis rentnikele üle ei lähe. Seetõttu arvestatakse hoonestusõiguse lepinguid peamiselt nagu kasutusrendi lepinguid.

Kontserni ja klientide vahel sõlmitud hoonestusõiguse lepingutes on fikseeritud hoonestusõiguse tasu suurused ja lepingu pikkus (jääb enamasti vahemikku 36 aastat kuni 50 aastat). Hoonestusõiguse tasu suurendatakse teatud perioodi möödumisel, enamasti, kas lähtudes maa maksustamishinna muutustest (vanemate lepingute puhul) või vastavalt tarbijahinnaindeksi muutustele (uuemate lepingute puhul). Lepingul alusel makstav hoonestusõiguse tasu ei ole üldjuhul garantiidega kaetud. Lepingul lõppemisel on rentnikul üldjuhul võimalus hoonestusõiguse alusele maale püstitatud ehitised teisaldada, taotlema lepingu pikendamist kuni ehitiste allesjäänud eluea lõpuni või saada rendileandjalt ehitiste hariliku väärtuse ulatuses hüvitist (vt ka [lisa 27](#)).

Lisa 13. Eraldised

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Tulemustasu eraldis		
Aruandeperioodi alguses	1 000	1 229
Moodustamine	1 216	1 045
Tühistamine	-134	-9
Kasutamine	-866	-1 265
Aruandeperioodi lõpus	1 216	1 000
Muud eraldised		
Aruandeperioodi alguses	289	686
Moodustamine	83	0
Tühistamine	0	-397
Kasutamine	-16	0
Aruandeperioodi lõpus	356	289
Eraldised kokku	1 572	1 289

Tulemustasu eraldis

Tulemustasu eraldis moodustatakse tekkepõhiselt kontserni kuuluvate ettevõtete juhatuse liikmetele ja töötajatele aruandeaasta tulemuste eest makstava hinnangulise tulemustasu kulu katteks. Eraldis sisaldab ka sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksete kulu. Tulemustasu maksmine otsustatakse pärast vastavate ettevõtete 31.12.2021 lõppenud majandusaasta aruande kinnitamist.

Muud eraldised

Muude eraldiste hulka kuuluvad seisuga 31.12.2021:

- Pooleliolevate kohtuasjade eraldis summas 61 tuh eurot (31.12.2020: 61 tuh eurot);
- ASi Tallinna Sadam juhatuse liikmete teenistuslepingutes sisalduva konkurentsikeelu kohustuse täitmise hüvitise eraldis summas 234 tuh eurot (31.12.2020: 228 tuh eurot);
- Muu eraldis summas 61 tuh eurot (31.12.2020: 0).

Lisa 14. Võlad tarnijatele ja muud võlad

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
Finantskohustised		
Võlad tarnijatele	6 739	5 764
Intressivõlad (lisa 16)	299	388
Võlad sidusettevõttele (lisa 24)	153	78
Muud võlad*	533	676
Finantskohustised kokku (lisa 6)	7 724	6 906
<i>sh kohustused materiaalse põhivara eest (lisa 26)</i>	2 218	2 758
<i>kohustused immateriaalse põhivara eest (lisa 26)</i>	39	33
Mittefinantskohustised		
Võlad töövõtjatele	1 337	1 233
Töötasudelt arvestatud maksude viitvõlad	654	621
Kliendilepingutega seotud kohustised	866	925
Ettemaksed kaupade ja teenuste eest	645	414
Muud võlad	583	783
Mittefinantskohustised kokku	4 085	3 976
Võlad tarnijatele ja muud võlad kokku	11 809	10 882
<i>sh lühiajalised kohustised</i>	10 348	9 149
<i>pikaajalised kohustised</i>	1 461	1 733

Lisa 15. Maksuvõlad

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
Üksikisiku tulumaks	265	241
Ettevõtte tulumaks	13	10
Saastetasu	5	8
Sotsiaalmaks	477	434
Töötuskindlustusmakse	28	26
Kogumispensioni kindlustusmakse	15	18
Aktsiisid	6	7
Muu maksukohustus teistele riikidele	81	0
Maksuvõlad kokku (lisa 6)	890	744

Seisuga 31.12.2021 oli kontsernil maksude ettemakseid summas 1 013 tuh (31.12.2020: 744 tuh eurot). Maksude ettemaksed on esitatud [lisas 8](#).

Seisuga 31.12.2021 ja 31.12.2020 ei olnud kontsernil edasilükkunud tulumaksu varasid ega kohustisi. 31.12.2021 seisuga on kontserni tütar- ja sidusettevõtete ajutiste erinevuste summa 33 232 tuh eurot (31.12.2020: 26 808 tuh eurot) ning nendega seotud edasilükkunud tulumaksukohustus 6 646 tuh eurot (31.12.2020: 5 362 tuh eurot).

Kuna kontsern kontrollib investeringutega seotud ajutiste erinevuste tühistumise ajastamist, ei kajasta ta edasilükkunud tulumaksukohustist.

Lisateave edasilükkunud tulumaksukohustise kohta on esitatud [lisa 2](#) alalõigus „Ettevõtte tulumaks“.

Lisa 16. Võlakohustised

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
Lühiajaline osa		
Laenukohustised	8 266	8 266
Võlakirjad	7 650	9 000
Lühiajaline osa kokku	15 916	17 266
Pikaajaline osa		
Laenukohustised	45 798	54 064
Võlakirjad	141 600	140 250
Pikaajaline osa kokku	187 398	194 314
Võlakohustised kokku (lisa 6)	203 314	211 580

Võlakirjade emiteerimine ja lunastamine

Seisuga 31.12.2021 oli ASil Tallinna Sadam kaks võlakirjaemissiooni, mille lõplikud lunastustähtajad saavad 2026. ja 2027. aastal. Võlakirjad on emiteeritud eurodes ja ujuva intressimääraga (baasintressiks on 3 kuu või 6 kuu Euribor, millele lisandub fikseeritud riskimarginaal). Ükski võlakirjaemissioon ei ole börsil noteeritud.

Kontsern on täitnud kõik võlakirjade tingimustes sätestatud kohustused, sh ka need, mis puudutavad eritingimuste täitmist, informeerimise kohustust ja ettevõtte finantsnäitajate suhtarvudele kehtestatud miinimumnõudeid.

Maksegraafikute kohaselt kuulus 2021. aastal tasumisele võlakirjade põhiosamakseid summas 9 000 tuh eurot (2020: tasuti 9 000 tuh eurot), kuid vastavalt sõlmitud võlakirjade tingimuste lisakokkuleppele 2021. aastal põhiosamakseid ei tehtud, vaid need lükkusid edasi järgmistesse perioodidesse.

Seisuga 31.12.2021 oli võlakirjade kaalutud keskmine intressimäär 0,49% (31.12.2020: 0,54%). Emiteeritud võlakirjade intressimäära risk ei ole intressivahetuslepingutega maandatud.

Laenud

Kõik laenulepingud on sõlmitud eurodes ja ujuva intressimääraga (baasintressimääraks on 6 kuu Euribor).

Seisuga 31.12.2021 oli kasutusse võetud laenude kaalutud keskmine intressimäär 0,77% (31.12.2020: 0,89%). Erinevalt aasta varajasemast ajast ei ole seisuga 31.12.2021 laenude intressimäära risk intressivahetuslepingutega maandatud. Arvestades intressimäära riski maandamiseks kasutatud tuletistehingute mõju, oli seisuga 31.12.2020 laenude keskmine intressimäär 1,24%.

Laenulepingud on tagatiseta võlakohustised, st kohustiste katteks ei ole varasid panditud. Kontsern on täitnud kõik laenulepingutes sätestatud lepingulised kohustused, sh ka need, mis puudutavad eritingimuste täitmist, informeerimise kohustust ja ettevõtte finantsnäitajate suhtarvudele kehtestatud miinimumnõudeid.

2021. aastal tasuti laenude põhiosamakseid summas 8 266 tuh eurot (2020: 7 266 tuh eurot). Tasumata laenujääkide lõpliku tagasimakse tähtajad jäävad vahemikku 2024–2030.

Võlakohustiste lepingulised tagastamise tähtajad

<i>tuhandetes eurodes</i>		
seisuga 31.12.	2021	2020
< 6 kuu	3 383	3 383
6–12 kuud	12 533	13 883
1–5 aastat	114 898	78 064
> 5 aasta	72 500	116 250
Võlakohustised kokku (lisa 4)	203 314	211 580

Võlakohustiste finantsseisundi aruandes kajastatud bilansilise väärtuse ja õiglase väärtuse võrdlus*

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
Bilansiline väärtus		
Võlakirjad	149 250	149 250
Laenukohustised	54 064	62 330
Bilansiline väärtus kokku	203 314	211 580
Õiglase väärtus		
Võlakirjad	150 151	145 145
Laenukohustised	54 583	61 763
Õiglase väärtus kokku	204 734	206 908

* Kasutatud sisenditest tulenevalt liigituvad kõik mõõtmised õiglase väärtuse hierarhias 2. tasemele.

Võlakohustiste õiglase väärtuse arvutamiseks kasutati diskonteeritud rahavoogude meetodit. Tulevasi rahavooge prognoositi tulevaste intressimäärade (tuletati aruandeperioodi lõpu jälgitavate ettevõtete võlakirjade tulukõverate ning 3 kuu ja 6 kuu Euribori intressimäära vahetuslepingute määrade abil) ja lepinguliste intressimäärade alusel, mida diskonteeriti kontserni krediidiriski peegeldava diskontomääraga.

Seisuga 31.12.2021 on diskonteeritud rahavoogude meetodil arvatud finantskohustiste õiglase väärtus 0,7% võrra suurem nende bilansilisest maksumusest (31.12.2020: 2,2% võrra väiksem). Laenulepingute ja võlakirjade tingimustega on kontserni konsolideeritud finantsnäitajatele kehtestatud teatud piirmäärad. Seisuga 31.12.2021 ja 31.12.2020 täitis kontsern kõiki finantsnäitajatele kehtestatud tingimusi.

Finantseerimistegevusest tulenevate kohustiste võrdlus

<i>tuhandetes eurodes</i>	01.01.2021	Rahavood finantseerimis- tegevusest	Mitterahalised muutused		31.12.2021
			Intressikulu (lisa 23)	Õiglase väärtuse korrigeerimine (lisa 17)	
Laenukohustised	62 330	-8 266	0	0	54 064
Võlakirjad	149 250	0	0	0	149 250
Tuletisinstrumendid (lisa 17)	102	0	0	-102	0
Intressivõlad (lisa 14)	388	-1 458	1 369	0	299
Kokku	212 070	-9 724	1 369	-102	203 613

<i>tuhandetes eurodes</i>	01.01.2020	Rahavood finantseerimis- tegevusest	Mitterahalised muutused		31.12.2020
			Intressikulu (lisa 23)	Õiglase väärtuse korrigeerimine (lisa 17)	
Laenukohustised	49 596	12 734	0	0	62 330
Võlakirjad	158 250	-9 000	0	0	149 250
Tuletisinstrumendid (lisa 17)	243	0	0	-141	102
Intressivõlad (lisa 14)	405	-1 694	1 677	0	388
Kokku	208 494	2 040	1 677	-141	212 070

Lisa 17. Tuletisinstrumendid

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Nimiväärtus seisuga 31.12.	0	14 000
Õiglane väärtus aruandeperioodi alguses (kohustis) (lisa 16)	-148	-338
<i>sh tuletisinstrumendi turuväärtus</i>	-102	-243
<i>intressivõlg</i>	-46	-95
Tuletisinstrumendi turuväärtuse muutus (lisa 16, 19)	102	141
Intressivõla muutus	46	49
Õiglane väärtus aruandeperioodi lõpus (kohustis) (lisa 16)	0	-148
<i>sh tuletisinstrumendi turuväärtus (lisa 6)</i>	0	-102
<i>intressivõlg</i>	0	-46

Seisuga 31.12.2021 puudusid ASil Tallinna Sadam pikaajaliste laenude intressimäära riski maandamiseks sõlmitud intressivahetuslepingud. Seisuga 31.12.2020 oli selliste intressivahetuslepingute alussummade jääkväärtus kokku 14 000 tuh eurot. Seisuga 31.12.2020 oli tuletisinstrumentide kaalutud keskmine fikseeritud intressimäär 0,64%, ujuva intressimäära aluseks oli 6 kuu Euribor.

Lisa 18. Sihtfinantseerimine

Pikaajalised sihtfinantseerimise kohustised

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
Ühtekuuluvusfond	20 235	20 669
TEN-T	9 454	5 400
Eesti Vabariigi riigieelarve	63	76
INTERREG	83	0
Pikaajalised sihtfinantseerimise kohustised kokku	29 835	26 145
<i>sh mitteamortiseeriv vara</i>	<i>13 902</i>	<i>13 902</i>

Arvestatud tuludesse

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Põhivarade sihtfinantseerimine	885	771
Tegevuskulude sihtfinantseerimine	17 842	18 425
Kokku arvestatud tuludesse	18 727	19 196
<i>sh muud müügitulud (lisa 20)</i>	<i>17 799</i>	<i>18 501</i>
<i>muud tulud (lisa 22)</i>	<i>928</i>	<i>695</i>

Lühiajalised sihtfinantseerimise ettemaksud

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
TEN-T	1 047	1 600
Muu välisabi	0	83
Eesti Vabariigi riigieelarve	176	236
Lühiajalised sihtfinantseerimise ettemaksud kokku	1 223	1 919

TEN-T Motorways of the Seas programm

TWIN-PORT 2 (2014-2020)

TWIN-PORT 2 on jätkuprojekt TWIN-PORT projektile. Projekti raames ehitas Helsingi sadam uue Lääneterminali (Länsiterminal 2), AS Tallink Grupp tõi Tallinn–Helsingi liinile uue LNG kütusel töötava laeva „Megastar“ ning AS Tallinna Sadam investeerib erinevate Vanasadama infrastruktuuri objektide arendusse.

2021. aastal täiendavaid investeeringuid ei tehtud (2020. aastal tehti investeeringuid 6 468 tuh eurot).

Projekti lühiajaliste nõuete jääk oli seisuga 31.12.2021 4 182 tuh eurot (31.12.2020: 2 079 tuh eurot). Sihtfinantseerimise summa on seotud 2017–2019. aastal tehtud investeeringutega, mis on seisuga 31.12.2021 veel välja maksmata.

2018. aastal esitati Euroopa Komisjonile taotlus projekti pikendamiseks kahe aasta võrra, projekti uueks lõpptähtajaks sai 31.12.2020. Projekti pikendamise vajadus oli tingitud projekti ettevalmistamise faasis ettenägematutest asjaoludest, mis lükkas mitmeid tegevusi edasi nii Tallinna Vanasadamas kui ka Helsingi Läänesadamas. Projekti viimased tegevused Tallinna Vanasadamas lõpetati 2021. aasta suvel ning Seisuga 31.12.2021 on projekti lõpparuanne Euroopa Komisjonile esitatud.

TWIN-PORT 3 (2018-2023)

TWIN-PORT 3 on jätkuprojekt kahele eelnevale samanimelisele projektile. Projekt algas 2018. aastal ning planeeritud lõpp on 31.12.2023. Projektis osalevad AS Tallinna Sadam, Helsingi sadam, Helsingi linn ning kolm laevaoperaatorit (Tallink, Viking Line ja Eckerö Line), sealjuures on AS Tallinna Sadam projekti koordineeriv partner. Projekti eesmärgiks on välja ehitada kaldaelektrisüsteemid mõlemas sadamas ning Tallinn–Helsingi liinil sõitvatel laevadel, et laevad saaks kasutada kai ääres elektrit maismaa elektrivõrgust ning diiselmootorid välja lülitada.

Samuti ehitatakse mõlemasse sadamasse automaatsildumissüsteem, mis võimaldab reisilaevade kiiremat ja ohutumast sildumist. Lisaks uuendatakse Tallinna Vanasadamas turvasüsteeme ning Helsingi linnas rajatakse sadama lähedastele tänavatele lisaradu, parandatakse ristmike läbilaskevõimet, paigutatakse ümber sadamasse viiv trammitee ning ehitatakse üks uus sild.

2021. aastal tehti investeeringuid summas 398 tuh eurot, kulutusi ei tehtud (2020. aastal vastavalt 4 064 tuh eurot ja 99 tuh eurot).

2021. aastal toetust ei laekunud, 2020. aastal laekus toetust 1 770 tuh eurot.

Seisuga 31.12.2021 oli lühiajaliste nõuete jääk summas 1 836 tuh eurot.

Seisuga 31.12.2020 oli sihtfinantseerimise ettemaksu jääk 552 tuh eurot.

TWIN-PORT 4 (2020-2023)

Selle projekti puhul on tegemist seeriasse kuuluva neljanda jätkuprojektiga, mille eesmärk on Tallinn–Helsingi mereteede kasutusmugavuse tõstmine kummalgi pool Soome lahte asuvate sadamate infrastruktuuri arendamise kaudu. Projektis osalevad AS Tallinna Sadam ja Helsingi sadam.

Projekti eripäraks võrreldes eelmistega on investeeringud ka Muuga–Vuosaari liini arendamiseks, et viia oluline osa Eesti ja Soome vahel laevadega liikuvast raskeveokite liiklusest kesklinnadest välja vastavalt Muuga ja Vuosaari sadamasse. Mõlemasse sadamasse ehitatakse ühele kaile teise korruse ramp ro-ro laevadele nende efektiivsemaks teenindamiseks ning Muugal rekonstrueeritakse täielikult sama kai esimese korruse ramp. Lisaks rekonstrueeritakse Tallinna Vanasadamas üks terminalist laeva viiv reisijate liikumisgalerii ning rekonstrueeritakse reisiterminali D esine ala koos kõigi maaluste kommunikatsioonivõrkudega. Helsingi sadam rajab oma kesklinnas asuvates sadamates ühele kaile kaldaelektri võimekuse ning ühele kaile installeeritakse automaatsildumisseadmed. Ka selle projekti koordineeriv partner on AS Tallinna Sadam.

2021. aastal tehti investeeringuid summas 3 307 tuh eurot (2020: 1 509 tuh eurot).

2021. aastal toetust ei laekunud, 2020. aastal laekus toetust 1 500 tuh eurot.

Sihtfinantseerimise ettemaksu jääk seisuga 31.12.2021 kui ka 31.12.2020 oli 1 047 tuh eurot.

Paldiski Lõunasadama sissesõidukanali ja akvatooriumi süvendus (2019-2020)

Projekti eesmärk oli süvendada Paldiski Lõunasadama sissesõidukanalit ning akvatooriumi 1m võrra, et oleks tagatud minimaalne sügavus 15,5m senise 14,5m asemel. Süvendatud kanali pikkus on ca 1 800m ning kanali laiust suurendati senise 120m pealt 180 meetrini. Süvenduse tulemusel on võimalik sadamas vastu võtta suuri kaubalaevu ja tankereid (60–70 tuh GT). Suuremate laevade kasutamine kaubaveoks nõuab sama koguse kauba transportimiseks vähem külastusi ning võimaldab vähendada CO2 emissiooni kaubaühiku kohta. Samuti on sügavama kanali puhul sadamasse navigeerimine ohutum.

2021. aastal täiendavaid investeeringuid ja kulutusi ei tehtud. 2020. aastal tehti investeeringuid summas 2 035 tuh eurot ja kulutusi 54 tuh eurot.

2021. aastal esitati Euroopa Komisjonile lõpparuanne ning laekus sihtfinantseerimise toetust 436 tuh eurot. Projekti tegevused tunnistati edukalt sooritatuks ning rahastuslepinguga määratud toetus maksti välja 100%.

Eesti Vabariigi riigieelarve

Ühistransporditoetus (2016-2026)

2014. aasta detsembris sõlmiti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga (praegu administreerib lepingut Transpordiamet) sõitjateveo avaliku teenindamise leping üleveoteenuse osutamiseks Kuivastu–Virtsu ja Rohuküla–Heltermaa reisiparvlaevaliinidel perioodil 01.10.2016–30.09.2026. Lepingu alusel makstava toetuse lõplik summa sõltub lepingus fikseeritud tasumäärade alusel igal aastal arvatava tulubaasi ja samas perioodis kajastatud piletimüügi tulu vahest.

2021. aastal arvestati toetust 17 799 tuh eurot (2020: 18 501 tuh eurot) ja laekus 17 739 tuh eurot (2020: 18 544 tuh eurot). Ühistranspordi toetust loetakse kontserni tavapärase äritegevuse osaks ja kajastatakse müügituluna (üleveoteenuste müük — valitsuse toetus) (lisa 20).

Seisuga 31.12.2021 oli lühiajaline sihtfinantseerimise ettemaks Ühistranspordi toetuse eest Eesti Vabariigi riigieelarvest 176 tuh eurot (31.12.2020: 236 tuh eurot).

Muu välisabi — INTERREG Läänemere piirkonna programm

Projekt „Rohelised lahendused Läänemere kruiisadamates — *Green Cruise Port – Sustainable Development of Cruise Port Locations*“ (2016-2019)

Projekti eesmärgiks oli Läänemere kruiisadamate koostöö arendamine sadamarajatiste ja -teenuste arendamisel keskkonnasäästliku ja majandusliku kasu aspektist. Projekti partneriteks olid Hamburgi, Klaipeda, Riia, Rostocki, Helsingi, Bergeni, Esbjergi ja Kaliningradi sadamad ning Gdanski Mereinstituut. Projekti raames valmis Vanasadama kruiisiterminali põhiprojekt koos tehnilise lahendusega ja teostati uuringud põhjamaises kliimas asuva kruiisiterminali hoones võimalike ökoloogiliste lahenduste väljatöötamiseks. Tehtud uuringud andsid olulise sisendi uue kruiisiterminali projekteerimisse ja kasutusele võetavate tehnosüsteemide lahendusse. Kruiisiterminali ehitust alustati 2019. aasta lõpul ja see valmis 2021. aastal.

Euroopa Regionaalarengu Fond (ERDF)

Projekt „Digitaalehituse klaster“

Projekti eesmärk on Digitaalehituse klatri ühistegevuse abil hoogustada Eesti ehitussektori omavahelist koostööd, koostööd teadusasutustega ning suurendada Digitaalehituse klatri ettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet.

Kinnisvara omaniku, arendaja ja haldajana on ASi Tallinna Sadam huvi projektis osalemiseks seotud eelkõige uute digitaalsete võimaluste kasutamisega oma hoonete ja kinnisvara arendamisel ning haldamisel, eesmärgiga juurutada digitaalset mudelprojekteerimist (BIM ehk *Building Information Modeling*) kõigis ehitise elukaare etappides.

2021. aastal laekus toetust 2 tuh eurot (2020. aastal 8 tuh eurot). 2021. aastal tehti projekti raames kulutusi summas 1 tuh eurot (2020. aastal 13 tuh eurot).

Muu välisabi — PortSense

Projekti rahastajaks oli Euroopa Kosmoseagentuur (ESA) ning selle eesmärgiks oli koos projektipartneritega uurida võimalusi kasutada kosmosetehnoloogiaid sadamategevuse efektiivsemaks muutmisel. ASi Tallinna Sadam puhul uuriti võimalusi, et kas ja kuidas on võimalik satelliitsüsteemide abil varajases faasis avastada merereostust sadamates ja nende lähiümbruses. Samuti kaardistati erinevaid võimalusi, et jälgida sadamate infrastruktuuri olukorda ja võimalikult kiirelt avastada võimalikud kõrvalekalded, näiteks kaide, tagalaalade ja laoplatside deformatsioonid ja vajumised.

Projekti raames saadud toetus 2021. aastal oli 15 tuh eurot.

Lisa 19. Omakapital

Aktsiakapital

Seisuga 31.12.2021 oli ASil Tallinna Sadam registreeritud 263 000 000 lihtaktsiat, seisuga 31.12.2020 samuti 263 000 000 aktsiat, millest 67,03% kuulub Eesti Vabariigile (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu) ja 32,97% kuulub Eesti ja rahvusvahelistele investeerimisfondidele, pankadele, pensionifondidele ja jaeinvestoritele. Aktsia nimiväärtus on 1 euro.

ASi Tallinna Sadam põhikirjas fikseeritud maksimaalne lubatud lihtaktsiate arv on 664 000 000 (2020: 664 000 000). Seisuga 31.12.2021 ja 31.12.2020 oli kõikide väljastatud aktsiate eest täielikult tasutud.

Kasum aktsia kohta

	2021	2020
Kaalutud keskmine aktsiate arv (tk)	263 000 000	263 000 000
Aruandeperioodi konsolideeritud puhaskasum (tuhandetes eurodes)	25 612	28 518
Tava ja lahjendatud puhaskasum aktsia kohta (eurodes)*	0,10	0,11
Kaalutud keskmine lihtaktsiate arv	263 000 000	263 000 000

* 31.12.2021 ja 31.12.2020 lõppenud aruandeperioodil lahustava mõjuga instrumente ringluses ei olnud.

Kapitalijuhtimine

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
seisuga 31.12.		
Võlakohustised	203 314	211 580
Raha ja raha ekvivalendid	-34 840	-26 679
Netovõlg	168 474	184 901

Kapitalijuhtimine

Kontserni kapitalijuhtimise eesmärgiks on tagada, et kontserni kuuluvad ettevõtted oleksid jätkuvalt tegutsevad ning et kontsern teeniks võla- ja omakapitali optimaalse tasakaalu abil maksimaalset pikaajalist kasumit. Kontserni kapitalijuhtimise strateegia ei ole 2020. aastaga võrreldes oluliselt muutunud.

Kontserni kapitalistruktuuri kuulub netovõlg (lisa 16 esitatud võlakohustised, millest on maha arvatud raha ja raha ekvivalendid) ja kontserni omakapital (sisaldab aktsiakapitali, reserve ja jaotamata kasumit). Kontsernile ei kohaldu välised kapitalinõuded.

Kontserni finantsjuht vaatab kontserni kapitalistruktuuri üle vähemalt kaks korda aastas. Ülevaatuses raames hindab finantsjuht kapitalikulu ja iga kapitali liigiga seotud riske. Kontserni pikaajaline eesmärk on, et omakapitali ja varade suhe oleks 60% (arvutatakse omakapitali kogusumma ja varade kogusumma suhtena).

Omakapitali ja varade suhe

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
Omakapital kokku	380 895	375 432
Varad kokku	629 538	628 093
Omakapitali ja varade suhe	61%	60%

Seisuga 31.12.2021 oli kontserni omakapitali ja varade suhe, st omakapitali kogusumma ja varade kogusumma suhe 61% (31.12.2020: 60%).

2020. aastaga võrreldes suhe tõusis 1 protsendipunkti võrra (2020: 2019. aastaga võrreldes suhe ei muutunud), kuna omakapitali kogusumma kasvas 1,5% ja varade kogusumma 0,2% (2020: omakapitali kogusumma vähenes ja varade kogusumma kasvas 0,4%).

Vaba omakapital

Seisuga 31.12.2021 moodustas kontserni vaba omakapital 51 302 tuh eurot (31.12.2020: 46 785 tuh eurot). Eesti äriseadustiku kohaselt ei maksta aktsionäridele dividende, kui aktsiaseltsi netovara, mis on kajastatud aktsiaseltsi eelmise majandusaasta lõpus kinnitatud majandusaasta aruandes, on väiksem või oleks väiksem kui aktsiakapital ja reservid, mida seaduse või põhikirja kohaselt ei maksta aktsionäridele välja. Seisuga 31.12.2021 ja 31.12.2020 oleks emaettevõtte võinud jaotada kogu vaba omakapitali, ilma et oleks läinud seadusega vastuollu.

Kohustuslik reservkapital

Kohustuslik reservkapital vastas seisuga 31.12.2017 Eesti äriseadustikust tulenevale nõudele. Seoses 2018. aastal toimunud aktsiakapitali suurendamisega summas 77 796 tuh eurot ei ole emaettevõtte reservkapital vastavuses põhikirjas ettenähtud suurusega. Äriseadustik sätestab, et igal majandusaastal tuleb reservkapitali kanda vähemalt 1/20 kasumist kuni reservkapital saavutab põhikirjas ettenähtud suuruse, mille järel reservkapitali suurendamine kasumi arvelt lõpetatakse.

Aruandeaastal suurendati reservkapitali 1 009 tuh eurot (2020: 1 742 tuh eurot).

Riskimaandamise reserv

Riskimaandamise reserv sisaldab rahavoogude riskimaandamise instrumentide õiglaste väärtuste netomuutuste efektiivset saldot, mis kajastatakse maandatava rahavoo tekkimisel tulevikus (lisa 17).

Riskimaandamise reserv

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Riskimaandamise reserv aruandeperioodi alguses	-102	-243
Tuletisinstrumendi turuväärtuse muutus (neto) (lisa 17)	102	141
Riskimaandamise reserv aruandeperioodi lõpus	0	-102

Dividendid

Vastavalt 24.05.2021 üldkoosoleku otsusele maksis kontsern 2020. aasta eest dividende 0,077 eurot aktsia kohta, kokku 20 251 tuh eurot. Dividendiõiguslike aktsionäride nimekiri fikseeriti 03.06.2021 (ex-päev 02.06.2021) ja dividendid maksti aktsionäridele välja Nasdaq CSD vahendusel 10.06.2021.

Dividendid

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Aruandeperioodil väljakuulutatud	20 251	30 245
Aruandeperioodil makstud dividendid	20 085	30 008
Aruandeperioodil kinnipeetud tulumaks dividendidelt	166	237
Dividendid aktsia kohta (eurodes)	0,08	0,12

Tulumaks dividendidelt

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Dividendidelt arvestatud tulumaks Eesti Vabariigis	3 275	4 913
Dividendidelt tasutud tulumaks Eesti Vabariigis	-3 440	-5 150
<i>sh kinnipeetud tulumaks dividendidelt</i>	-166	-237
<i>sh tasutud rahas</i>	-3 440	-4 913
<i>tasaarvestatud käibemaksuga</i>	0	-237

Kontserni vaba omakapital moodustas 31.12.2021 seisuga 51 302 tuh eurot (2020: 46 785 tuh eurot). Kui kogu vaba omakapital jaotataks dividendideks, oleks maksimaalne võimalik dividendide tulumaksukohustis 8 550 tuh eurot (2020: 6 550 tuh eurot).

Seisuga 31.12.2021 on 2022. aasta võimaliku tulumaksukohustise arvestamisel kasutatud maksumäära 14/86 ja 20/80 (võimalikult dividendilt mahus 1/3 2019., 2020. ja 2021. aastal jaotatud maksustatud kasumist).

Lisa 20. Müügitulu

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Müügitulud kliendilepingutest		
Laevatasud	37 409	37 604
Kaubatasud	7 198	6 797
Reisijatasud	5 673	7 039
Elektrienergia müük*	6 237	4 466
Üleveoteenuste müük — piletimüügitulu	11 963	10 479
Muude teenuste müük	1 960	1 768
Müügitulud kliendilepingutest kokku	70 440	68 153
Muud müügitulud		
Kasutusrendi tulu (lisa 12)	12 008	11 573
Laeva prahitasu	9 804	9 131
Üleveoteenuste müük — valitsuse toetus (lisa 18)	17 799	18 501
Muud müügitulud kokku	39 611	39 205
Müügitulu kokku (lisa 3)	110 051	107 358

* Sh võrgutasude kompensatsioon summas 509 tuh eurot (2020: 0).

2021. aastal osutati teenuseid Eesti Vabariigis 105 058 tuh euro ja Kanadas 4 993 tuh euro (sh laeva prahitasu 4 900 tuh euro) eest. 2020. aastal osutati teenuseid Eesti Vabariigis 103 095 tuh euro ja Kanadas 4 263 tuh euro (sh laeva prahitasu 4 194 tuh euro) eest.

Müügitulu jaotamine

Järelejäänud toimingukohustustele jaotatav tehinguhind

Aruandeperioodi lõpu seisuga olid kaubatasude, elektrienergia müügi ja muude teenuste müügiga seotud toimingukohustused osaliselt täitmata. Kontsern rakendab nende teenuste (üks toimingukohustus, mis koosneb sarjast eristatavatest teenustest) müügitulu suhtes IFRS 15 punktis 121(b) sätestatud praktilist abinõud ja ei avalikusta järelejäänud toimingukohustusele jaotatud tehinguhinna summat, kuna kontsernil on õigus saada klientidelt tasu summas, mis vastab otseselt kontserni seni tehtud toimingute väärtusele kliendi jaoks ja kontsern on kajastanud müügitulu summas, mille eest kontsernil on õigus arve esitada.

Liitumistasudega seotud osaliselt täitmata toimingukohustus moodustas 31.12.2021 seisuga 809 tuh eurot (31.12.2020: 892 tuh eurot).

2021. a on müügituludes kajastatud liitumistasud summas 83 tuh eurot (2020: 44 tuh eurot).

Juhtkond hindab, et täitmata toimingukohustusele jaotatud tehinguhind kantakse järgmise 6 kuni 27 aasta jooksul (liitumise võimaldamiseks tehtud investeeringute keskmine järelejäänud kasulik eluiga) lineaarselt tuluks.

Lisa 21. Tegevuskulud

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Kütuse-, õli- ja energiakulu	11 590	8 440
Põhivarade tehniline korrashoid ja remont	6 995	5 142
Infrastruktuuri jaoks ostetud teenused	3 015	2 875
Maksudkulud	2 671	2 738
<i>sh maamaks</i>	2 615	2 688
Konsultatsiooni- ja arenduskulud	711	647
<i>sh uuringute- ja arengukulud</i>	299	254
Ostetud teenused	5 521	4 410
<i>sh sildumisteenus</i>	1 315	1 034
<i>laevadelt jäätmete vastuvõtmine</i>	1 398	893
<i>sadamatasud</i>	2 732	2 418
Väheväärtusliku vara soetus ja korrashoid	1 352	1 733
Reklaamikulud	250	229
Rendikulud	674	562
Lühiajaliste rendilepingute kulud	13	12
Kindlustuskulud	781	767
Muud tegevuskulud	2 389	3 303
<i>sh kulud finantsvarade krediitkvaliteedi langusest</i>	-385	931
Tegevuskulud kokku	35 962	30 858

Tööjõukulud

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Palgakulu	15 761	14 681
Sotsiaalmaksud	5 159	4 810
Tööjõukulud kokku	20 920	19 491
<i>sh kontserni ettevõtjate nõukogu ja juhatuse liikmete lühiajalised hüvitised</i>	996	768
<i>kontserni ettevõtjate nõukogu ja juhatuse liikmete sotsiaalmaksu kulu</i>	329	253
Arvestatud kontserni ettevõtjate nõukogu ja juhatuse liikmetele kokku	1 325	1 021

Seisuga 31.12.2021 on ASil Tallinna Sadam kehtivate lepingute põhjal kohustus maksta juhatuse liikmetele (keda peetakse juhtkonna võtmeisikuteks) tagasikutsumise korral hüvitist kolme kuu juhatuse liikme tasu ulatuses (2021. aastal 64,7 tuh eurot ja 2020. aastal 85,8 tuh eurot). Konkurentsikeelu kohustuse täitmise eest on ASil Tallinna Sadam kohustus maksta juhatuse liikmetele 12 kuu jooksul pärast lepingu lõppemist igakuiselt hüvitist 50% ulatuses juhatuse liikme tasust (2021. aastal 176,3 tuh eurot ja 2020. aastal 171,6 tuh eurot).

Seisuga 31.12.2021 on ASi Tallinna Sadam tütarettevõtetel kehtivate lepingute alusel kohustus maksta oma juhatuste liikmetele tagasikutsumise korral hüvitist, mis on võrdne juhatuse liikme kolme kuu töötasuga (2021. aastal 80,5 tuh eurot ja 2020. aastal 57,0 tuh eurot).

Töötajate arv

	2021	2020
Töölepingu alusel töötav isik	469	465
Võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutav isik, va füüsilisest isikust ettevõtja	9	9
Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige	7	7
Kokku	485	481

Lisa 22. Muud tulud

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Kasum põhivara müügist*	634	2 140
Trahvid, viivised	141	164
Tulud sihtfinantseerimisest (lisa 18)	928	695
Muud tulud	76	16
Muud tulud kokku	1 779	3 015

* 2021. aasta kasum põhivara müügist sisaldab ka kasumit müügiotele viidud varade müügist summas 141 tuh eurot (2020: 1 584 tuh eurot).

Lisa 23. Finantskulud

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Intressikulud võlakohustistelt:		
<i>Intressikulud laenudelt (lisa 16)</i>	474	410
<i>Intressikulud võlakirjadelt (lisa 16)</i>	793	1 091
<i>Intressikulud tuletisinstrumentidelt (lisa 16)</i>	102	176
Intressikulud võlakohustistelt kokku	1 369	1 677
Kahjum valuutakursi muutustest	7	10
Muud finantskulud	2	18
Finantskulud kokku	1 378	1 705

Lisa 24. Tehingud seotud osapooltega

ASi Tallinna Sadam aktsiatest 67,03% kuuluvad Eesti Vabariigile (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu).

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Tehingud sidusettevõttega		
Müügitulu	169	164
Tegevuskulud	1 479	1 004
Tehingud ettevõtetega, milles kontserni ettevõtete nõukogu ja juhatuse liikmed omavad olulist mõjuvõimu		
Müügitulu	1	0
Tegevuskulud	10	9
Muud kulud	18	22
Tehingud riigiasutuste ja ettevõtetega, kus riigil on valitsev mõju		
Müügitulu	23 822	24 110
Muud tulud	30	66
Tegevuskulud	9 666	6 772
Muud kulud	57	57
Materiaalse põhivara soetus	8	64

<i>tuhandetes eurodes</i> seisuga 31.12.	2021	2020
Äritegevusega seotud nõuded ja võlad tehingutest sidusettevõttega		
Nõuded (lisa 8)	8	15
Võlad (lisa 14)	153	78
Äritegevusega seotud nõuded ja võlad tehingutest ettevõtetega, milles kontserni ettevõtete nõukogu ja juhatuse liikmed omavad olulist mõjuvõimu		
Nõuded	0	2
Võlad	1	1
Äritegevusega seotud nõuded ja võlad tehingutest riigiasutustega ja ettevõtetega, milles riigil on valitsev mõju		
Nõuded	352	245
Võlad	2 446	1 331

Kõik osutatud ja ostetud teenused on tavapärasest äritegevusest tulenevad tehingud, mis on teostatud turutingimustel.

Juhatuse ja nõukogu liikmetele makstavad hüvitised on avalikustatud käesoleva aruande [lisa 21](#).

Tehingutest seotud osapooltega tulenevad müügitulud ja tegevuskulud sisaldavad ainult äritegevusega seoses müüdnud ja ostetud teenuseid.

Informatsioon ettevõtete kohta, milles kontserni ettevõtete nõukogude ja juhatuste liikmed omavad olulist mõjuvõimu, põhineb seotud osapoolte kohta esitatud deklaratsioonidel.

Lisa 25. Siduvad tulevikukohustused

Seisuga 31.12.2021 olid kontsernil lepingulised kohustused materiaalse põhivara soetamiseks, remondiks, uuringu- ja arenguväljaminekute tegemiseks summas 11 058 tuh eurot (31.12.2020: 9 448 tuh eurot).

Lisa 26. Mitterahalised investeerimistegevused

Materiaalse põhivara soetamine

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Materiaalse põhivara soetamine	-14 535	-35 811
Tasaarvestused	-70	-63
Tasutud eelmise aasta eest	2 758	2 162
Tasumata võlad tarnijatele perioodi lõpul (lisa 14)	-2 218	-2 758
Muu korrigeerimine	-7	0
Kokku korrigeerimised	463	-659
Soetamine ja rekonstrueerimine (lisa 10)	14 072	36 470

Immateriaalse põhivara soetamine

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Immateriaalse põhivara soetamine	-641	-661
Tasutud eelmise aasta eest	33	26
Tasumata võlad tarnijatele perioodi lõpul (lisa 14)	-39	-33
Kokku korrigeerimised	-6	-7
Soetamine ja rekonstrueerimine (lisa 11)	647	668

Lisa 27. Tingimuslikud kohustised

Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma ja trahv. Aruandeaastal ega võrreldaval perioodil ei ole maksuhaldur algatanud ega läbi viinud kontserni kuuluvate ettevõtete maksurevisjone ega üksikjuhtumite kontrolle. Kontserni juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontserni ettevõtetele olulise täiendava maksusumma.

Vastavalt mitmetele rendi- ja hoonestusõiguse lepingutele on ASil Tallinna Sadam kohustus kompenseerida lepingu lõppemisel rentniku püstitatud ehitiste või ASi Tallinna Sadam varale tehtud parenduste harilik väärtus. Arvestades nimetatud lepingute (iseäranis hoonestusõiguse lepingute) pikaealisust ja et enamasti on tegemist eriotstarbeliste rajatistega (sadamaterminalid), siis puudub seni arvestatav praktika selle kohta, kuidas lepingu lõppedes taolise vara harilikku väärtust leida. Eelnevast tulenevalt ei olnud majandusaasta aruande koostamise hetkeks võimalik selliste kohustiste suurust usaldusväärset hinnata.

2019. aasta juunis võttis kohus menetlusse kontserni ettevõtete TS Laevad OÜ ja TS Shipping OÜ vastu esitatud hagi väidetava ärisaladuse kasutamise Saaremaa ja Hiiumaa liinidel sõitjate üleveoteenuse riigihankel osalemisel põhjustatud kahju hüvitamiseks kokku summas 23,8 mln eurot. Esitatud hagiavaldus on identne samade hagejate poolt eelmises tsiviilasjas esitatud hagiavaldusega, mille Harju Maakohus jättis 08.03.2019 kohtumäärusega läbi vaatamata, kuna hagejad ei tasunud tähtajaks eeldatavate menetluskulude katteks kohtu poolt määratud tagatise kokku summas 14 000 eurot.

Kontsern vaidlustas esitatud nõude ja kaitseb ennast antud kohtuasjas. Juhatus on seisukohal, et nõue ei ole põhjendatud ja õigusnõustajate hinnangul ei ole kohustise tekkimine tõenäoline. Seetõttu ei ole juhatus pidanud vajalikuks nõude katteks eraldist moodustada.

Käideldavate kaubamahtude olulise vähenemise tõttu on üks kontserni pikaaegsetest klientidest esitanud kontserni vastu nõude, mille eesmärk on kuulutada tagasiulatuvalt alates 01.01.2015 kehtetuks kontserni ja kliendi vahel sõlmitud pikaaegse koostöölepingu teatud tingimused. Nendes tingimustes on kehtestatud minimaalne kaubamaht, mida klient peab igal kalendriaastal käitlema, ja kliendi minimaalne kaubatasu kohustus aastas, mis on seotud minimaalse kaubatasu kohustuse mittetäitmisest tuleneva leppetrahviga. Kliendi minimaalse kaubatasu kohustusest tulenenud leppetrahvide summa aastatel 2015–2017 oli kokku 0,45 mln eurot. Kliendi minimaalne aastane kaubatasu kohustus on 0,31 mln eurot. Harju Maakohu 19.01.2021 ja Tallinna Ringkonnakohtu 22.10.2021 otsustega jäeti hagiavaldus rahuldamata ja menetluskulud kliendi kanda. Klient on esitanud kassatsioonkaebuse, mida aruande koostamise hetke seisuga ei ole veel menetlusse võetud.

2019. aasta lõpus esitas klient Konkurentsiametile taotluse sama nõude osas järelevalvemenetluse alustamiseks, mille eesmärgiks on selgitada, kas kontsern on rikkunud konkurentsiseaduse sätteid. Konkurentsiamet on 19.01.2022 otsusega peatanud järelevalvemenetluse kuni kohtulahendi jõustumiseni. Juhatus usub, et nõue ei ole põhjendatud ja õigusnõustajate hinnangul ei ole kohustuse tekkimine tõenäoline. Juhatus ei ole seetõttu nõude katteks eraldist moodustanud.

Lisa 28. Kontserniga seotud uurimised

26.08.2015 pidas Kaitsepolitseiamet kinni emaettevõtte ASi Tallinna Sadam pikaajalised juhatuse liikmed Ain Kaljuranna ja Allan Kiili, sest neid kahtlustatakse ulatuslikus altkäemaksu võtmises mitme varasema aasta jooksul. Pärast pikaajalist uurimist esitas kontsern 31.07.2017 Ain Kaljuranna, Allan Kiili ja teiste uurimise all olevate episoodidega seotud eraisikute ja juriidiliste isikute vastu tsiviilhagi. Harju Maakohtu 19.11.2018 määrusega võeti tsiviilhagi eelnevalt nimetatud isikute vastu algatatud kriminaalasja menetlusse.

28.10.2020 tegi Harju Maakohus määruse ja lõpetas Allan Kiili suhtes kriminaalmenetluse seoses tema parandamatu haigusega. Samas kaasati Tallinna Ringkonnakohtu määrusega Allan Kiil kriminaalasja menetlusse tsiviilkostjana. Allan Kiil suri 15.06.2021 ja 23.09.2021 kaasati menetlusse Allan Kiili asemel tsiviilkostja ja kolmanda isikuna Marika Kiil.

Aruande koostamise hetke seisuga toimub nimetatud kohtuprotsessis kriminaalasja kohtulik arutamine ja teiste süüdistuse saanud isikute osas kohtuprotsess jätkub. Juhatuse hinnangul ei oma eelnimetatud sündmused aruande koostamise hetkeks teadaoleva teabe alusel kontserni majandustulemustele ega finantsseisundile olulist negatiivset mõju, kuid see võib põhjustada jätkuvalt olulist mainekahju.

Lisa 29. Lisainformatsioon emaettevõtte kohta

Emaettevõtte kohta esitatav finantsinformatsioon koosneb emaettevõtte konsolideerimata põhjaruannetest, mis tuleb avalikustada kooskõlas Eesti raamatupidamise seadusega, kuid mis ei moodusta konsolideerimata raamatupidamise aastaaruannet IAS 27 mõistes. Emaettevõtte põhjaruanded on koostatud kasutades samu arvestusmeetodeid, mida on kasutatud konsolideeritud aruannete koostamisel selle erandiga, et emaettevõtte konsolideerimata põhjaruannetes on investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse kajastatud soetusmaksumus.

Finantsseisundi aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2021	31.12.2020
VARAD		
Käibevara		
Raha ja raha ekvivalendid	21 900	12 970
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	20 599	17 474
Muu käibevara kokku	42 499	30 444
Müügiootel põhivara	0	114
Käibevara kokku	42 499	30 558
Põhivara		
Investeeringud tütarettevõtetesse	5 774	8 774
Investeeringud sidusettevõttesse	132	132
Muud pikaajalised nõuded	84 480	96 326
Materiaalne põhivara	452 535	457 669
Immateriaalne põhivara	1 540	1 389
Põhivara kokku	544 461	564 290
Varad kokku	586 960	594 848

Tabel jätkub lk 147

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2021	31.12.2020
KOHUSTISED		
Lühiajalised kohustised		
Võlakohustised	15 916	17 266
Tuletisinstrumendid	0	102
Eraldised	1 343	1 147
Sihtfinantseerimine	1 047	1 683
Maksuvõlad	445	399
Võlad tarnijatele ja muud võlad	7 818	7 090
Lühiajalised kohustised kokku	26 569	27 687
Pikaajalised kohustised		
Võlakohustised	187 398	194 314
Sihtfinantseerimine	29 835	26 145
Muud võlad	1 461	1 733
Pikaajalised kohustised kokku	218 694	222 192
Kohustised kokku	245 263	249 879
OMAKAPITAL		
Aktsiakapital	263 000	263 000
Ülekurss	44 478	44 478
Kohustuslik reservkapital	21 271	20 262
Riskimaandamise reserv	0	-102
Eelmiste perioodide jaotamata kahjum	-3 929	-2 841
Perioodi kasum	16 877	20 172
Omakapital kokku	341 697	344 969
Kohustised ja omakapital kokku	586 960	594 848

Kasumi- ja muu koondkasumi aruanne

Kasumiaruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Müügitulu	70 017	69 003
Muud tulud	1 695	2 997
Tegevuskulud	-23 383	-20 179
Tööjõukulud	-11 185	-10 252
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-16 543	-15 938
Muud kulud	-303	-282
Ärikasum	20 298	25 349

FINANTSTULUD JA -KULUD

Finantstulud	1 225	1 432
Finantskulud	-1 371	-1 696
Finantstulud ja -kulud kokku	-146	-264
Kasum enne tulumaksustamist	20 152	25 085
Tulumaksukulu	-3 275	-4 913
Perioodi kasum	16 877	20 172

Muu koondkasumi aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Perioodi kasum	16 877	20 172

MUU KOONDKASUM

Kirjed, mida võidakse tulevikus ümber liigitada kasumisse või kahjumisse:		
Kasum rahavoogude riskimaandamis instrumentide õiglase väärtuse muutusest (neto)	102	141
Muu koondkasum kokku	102	141
Perioodi koondkasum kokku	16 979	20 313

Rahavoogude aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	2021	2020
Kaupade või teenuste müügist laekunud raha	74 373	73 588
Muude tulude eest laekunud raha	144	94
Maksud tarnijatele	-29 186	-27 878
Maksud töötajatele ja töötajate eest	-9 358	-7 049
Maksud muude kulude eest	-210	-235
Muud maksud	0	-2 600
Makstud tulumaks dividendidelt	-3 440	-4 913
Äritegevusest laekunud raha	32 323	31 007
Materiaalse põhivara soetamine	-13 392	-34 007
Immateriaalse põhivara soetamine	-493	-454
Materiaalse põhivara müük	2 565	2 863
Saadud põhivara sihtfinantseerimisest	409	3 561
Tütarettevõtte vabatahtliku reservi laekumine	3 000	0
Antud laenude laekumised	13 171	17 944
Saadud intressid	1 157	1 436
Investeeringustegevuses kasutatud/laekunud raha	6 417	-8 657
Võlakirjade lunastamine	0	-9 000
Saadud laenud	0	20 000
Saadud laenude tagasimaksud	-8 266	-7 266
Makstud dividendid	-20 085	-30 008
Makstud intressid	-1 458	-1 694
Muud finantseerimistegevusest tulenevad maksud	-1	-19
Finantseerimistegevuses kasutatud raha	-29 810	-27 987
Rahavoog kokku	8 930	-5 637
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	12 970	18 607
Raha ja raha ekvivalentide muutus	8 930	-5 637
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	21 900	12 970

Omakapitali muutuste aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	Aktiivkapital	Ülekurs	Kohustuslik reservkapital	Riskimaandamise reserv	Jaotamata kasum	Omakapital kokku
Omakapital seisuga 31.12.2020	263 000	44 478	20 262	-102	17 331	344 969
Perioodi kasum	0	0	0	0	16 877	16 877
Muu koondkasum	0	0	0	102	0	102
Perioodi koondkasum kokku	0	0	0	102	16 877	16 979
Väljakuulutatud dividendid	0	0	0	0	-20 251	-20 251
Tehingud omanikega kokku	0	0	0	0	-20 251	-20 251
Reservkapitali suurendamine	0	0	1 009	0	-1 009	0
Omakapital seisuga 31.12.2021	263 000	44 478	21 271	0	12 948	341 697
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus	0	0	0	0	-2 003	-2 003
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	0	0	0	0	41 201	41 201
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital seisuga 31.12.2021	263 000	44 478	21 271	0	52 146	380 895
Omakapital seisuga 31.12.2019	263 000	44 478	18 520	-243	29 146	354 901
Perioodi kasum	0	0	0	0	20 172	20 172
Muu koondkasum	0	0	0	141	0	141
Perioodi koondkasum kokku	0	0	0	141	20 172	20 313
Väljakuulutatud dividendid	0	0	0	0	-30 245	-30 245
Tehingud omanikuga kokku	0	0	0	0	-30 245	-30 245
Reservkapitali suurendamine	0	0	1 742	0	-1 742	0
Omakapital seisuga 31.12.2020	263 000	44 478	20 262	-102	17 331	344 969
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus	0	0	0	0	-2 003	-2 003
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	0	0	0	0	32 466	32 466
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital seisuga 31.12.2020	263 000	44 478	20 262	-102	47 794	375 432

Korrigeeritud konsolideerimata jaotamata kasum on vastavalt Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusele summa, millest aktsiaselts võib teha aktsionärile väljamakseid.

Lisa 30. Aruandeperioodi järgsed sündmused

AS Tallink Grupp ja AS Tallinna Sadam sõlmisid 11. veebruaril 2022 kompromissi, millega lõpetatakse pooltevaheline Vanasadamas reisilaevadele pakutavate sadamateenuste tasusid puudutav kohtuvaidlus. Kompromissiga loobub AS Tallink Grupp kõikidest kohtuvaidluses esitatud nõuetest ASi Tallinna Sadam vastu ning AS Tallinna Sadam muudab tulevikus Vanasadamat külastavatele regulaarliine sõitvatele reisilaevadele kohaldatavaid sadamatasusid, mis hakkavad kehtima kõikidele liinireisioperaatoritele.

Kompromissi kohaselt vähendab AS Tallinna Sadam Vanasadamas regulaarliinil sõitvatel reisilaevadel 10% tonnaaži- ja reisijatasu ning tõstab keskkonnaindeksil (*Environmental Ship Index* — ESI) põhineva soodustuse määra.

Muudetud tasumäärasid rakendatakse 1. märtsist 2022 ning kokkulepitu kehtib 10 aastat. Võttes aluseks eelneva aasta reisijateveo mahud, on ASi Tallinna Sadam hinnangul tehingu arvestuslik negatiivne mõju kontserni majandustulemustele 2022. aastal ligi 2 mln eurot. Saavutatud kompromissi järgnevate aastate täpset majanduslikku mõju on keeruline hinnata tulenevalt viiruspandeemia jätkumisest ning üldisest ebastabiilsest olukorrast. Esitatud rahaline mõju lähtub 2021. aasta tulemusest ja aruande kinnitamise hetke olukorrast ning seda ei saa käsitleda prognoosina tulevaste perioodide kohta.

Seoses 24. veebruaril 2022 puhkenud Vene-Ukraina konfliktiga ning seejärel Lääne riikide poolt Venemaale kehtestatud sanktsioonidega avaldub mõju ASi Tallinna Sadam äritegevusele tulevikus hinnanguliselt eelkõige kaubaäris. Venemaa päritolu kaup (vedellast ja väetised), mille lähte- või sihtriik on Venemaa, moodustab kontserni kogu kaubamahust keskmiselt ligi 30% ning valdav enamus sellest on Venemaa eksport. Venemaale kehtestatud sanktsioonide mõju ei ole aruande kinnitamise hetkel võimalik usaldusväärselt hinnata. Valgevene päritolu kaup (vedellast) moodustas kontserni kogu kaubamahust 2021. aastal 9%. Valgevene kaubale rakendati Eestis täielikud sanktsioonid alates 1. märtsist 2022. Lähtudes eelneva aasta kaubaveo mahtudest, oleks sellega seotud arvestuslik aastane negatiivne mõju kontserni majandustulemustele ligi 2 mln eurot. Esitatud rahaline mõju lähtub 2021. aasta tulemusest ja aruande kinnitamise hetke olukorrast ning seda ei saa käsitleda prognoosina tulevaste perioodide kohta.

Kontsernil ei ole Ukraina kliente ega otseseid majanduslikke sidemeid Ukrainaga. Kõik kontserni klientideks olevad kaubaoperaatorid on Euroopa Liidus registreeritud ettevõtted ja arveldamine nendega toimub eurodes. Vene päritolu kapitaliga on teadaolevalt seotud vaid kaks kaubaoperaatorit.

31. Tegevuste eristamine lähtudes elektrituru seadusest

Arvestusmeetodid

Käesolev aruanne on koostatud vastavalt Elektriturseaduse §17 lõikele 3, mille kohaselt peab elektriettevõtte esitama majandusaasta aruande lisadena finantsseisundi aruande ja kasumiaruande tegevusalade lõikes.

Aruandes on esitatud finantsseisundi aruanne ja kasumiaruanne järgmiste tegevusalade lõikes:

- võrguteenuse osutamine;
- elektrienergia müük;
- muud tegevusalad.

Majandusaasta jooksul peetakse raamatupidamisarvestust eraldi tegevusvaldkondade lõikes nendega otseselt seotud tulude, kulude ja põhivarade osas. Kaudsete ja üldhalduskulude jaotamisel lähtutakse tööjõukulu puhul töötajate arvestuslikust jagunemisest tegevusalade vahel ning muude kulude osas tegevusalade käivete proportsioonist. Finantsseisundi aruande kirjed jagatakse majandusaasta lõpul alljärgnevalt esitatud kirjelduse alusel.

Nõuded ostjate vastu

Liitumistasude, hooldusteenuste, elektrienergia müügi ja võrguteenuse osutamise müügiarved.

Varud

Võrguteenusega seotud varud.

Põhivarad

Võrguteenuse osutamise ja elektrienergia müügiga otseselt seotud põhivarad.

Võlad tarnijatele

Võlad tarnijatele on jaotatud vastavalt tegelikkusele, analüüs on tehtud tarnijate poolt esitatud arvete alusel.

Maksuvõlad, lühiajalised eraldised, muud võlad

Seotud töötasudega (palk, preemia, maksud) ning on jagatud tegevusalade lõikes vastavalt personalikulude jagunemisele.

Sihtfinantseerimine

Võrguteenuse osutamise ja elektrienergia müügiga otseselt seotud põhivarade sihtfinantseerimisest tekkinud kohustis.

Kliendilepingutega seotud kohustised

Kliendilepingutega seotud kohustised on tulenevalt liitumistasude iseloomust jaotatud võrguteenuse ja muu äritegevuse vahel.

Finantsseisundi aruanne

tuhandetes eurodes seisuga 31.12.	31.12.2021	31.12.2020	Elektrienergia müük		Võrguteenuse osutamine		Muud tegevused	
			31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
VARAD								
Käibevara								
Raha ja raha ekvivalendid	34 840	26 679	0	0	0	0	34 840	26 679
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	14 151	10 183	552	191	286	370	13 313	9 622
Varud	399	360	0	0	0	0	399	360
Müügiootel põhivara	0	114	0	0	0	0	0	114
Käibevara kokku	49 390	37 336	552	191	286	370	48 552	36 775
Põhivara								
Investeeringud sidusettevõttesse	1 559	1 147	0	0	0	0	1 559	1 147
Muud pikaajalised nõuded	896	0	0	0	0	0	896	0
Materiaalne põhivara	575 563	587 506	0	0	13 337	16 023	562 226	571 483
Immateriaalne põhivara	2 130	2 104	0	0	0	0	2 130	2 104
Põhivara kokku	580 148	590 757	0	0	13 337	16 023	566 811	574 734
Varad kokku	629 538	628 093	552	191	13 623	16 393	615 363	611 509

Tabel jätkub lk 154

tuhandetes eurodes seisuga 31.12.	31.12.2021	31.12.2020	Elektrienergia müük		Võrguteenuse osutamine		Muud tegevused	
			31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
KOHUSTISED								
Lühiajalised kohustised								
Võlakohustised	15 916	17 266	0	0	0	0	15 916	17 266
Tuletisinstrumendid	0	102	0	0	0	0	0	102
Eraldised	1 572	1 289	0	0	59	46	1 513	1 243
Sihtfinantseerimine	1 223	1 919	0	0	0	0	1 223	1 919
Maksuvõlad	890	744	0	0	28	27	862	717
Võlad tarnijatele ja muud võlad	10 348	9 149	622	344	243	242	9 483	8 563
Lühiajalised kohustised kokku	29 949	30 469	622	344	330	315	28 997	29 810
Pikaajalised kohustised								
Võlakohustised	187 398	194 314	0	0	0	0	187 398	194 314
Sihtfinantseerimine	29 835	26 145	0	0	1 236	1 288	28 599	24 857
Muud võlad	1 461	1 733	0	0	801	884	660	849
Pikaajalised kohustised kokku	218 694	222 192	0	0	2 037	2 172	216 657	220 020
Kohustised kokku	248 643	252 661	622	344	2 367	2 487	245 654	249 830
OMAKAPITAL								
Aktsiakapital	263 000	263 000		0		0	0	0
Ülekurss	44 478	44 478		0		0	0	0
Kohustuslik reservkapital	21 271	20 262		0		0	0	0
Riskimaandamise reserv	0	-102		0		0	0	0
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	26 534	19 276		0		0	0	0
Perioodi kasum/kahjum	25 612	28 518	-54	-4	50	222	25 616	28 300
Omakapital kokku	380 895	375 432	-70	-153	11 256	13 906	369 709	361 679
Kohustised ja omakapital kokku	629 538	628 093	552	191	13 623	16 393	615 363	611 509

Kasumiaruanne

tuhandetes eurodes	2021	2020	Elektrienergia müük		Võrguteenuse osutamine		Muud tegevused	
			2021	2020	2021	2020	2020	2020
Müügitulu	110 051	107 358	2 575	1 198	3 111	3 268	104 365	102 892
Muud tulud	1 779	3 015	0	0	44	48	1 735	2 967
Tegevuskulud	-35 962	-30 858	-2 546	-1 112	-1 782	-1 719	-31 634	-28 027
Tööjõukulud	-20 920	-19 491	-80	-83	-496	-438	-20 344	-18 970
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-24 761	-24 094	-3	-7	-827	-937	-23 931	-23 150
Muud kulud	-429	-368	0	0	0	0	-429	-368
Ärikasum/-kahjum	29 758	35 562	-54	-4	50	222	29 762	35 344

FINANTSTULUD JA -KULUD

Finantstulud	95	36	0	0	0	0	95	36
Finantskulud	-1 378	-1 705	0	0	0	0	-1 378	-1 705
Finantstulud ja -kulud kokku	-1 283	-1 669	0	0	0	0	-1 283	-1 669
Kapitaliosaluse meetodil arvestatud kasum/kahjum investeringutelt sidusettevõttesse	412	-462	0	0	0	0	412	-462
Kasum/kahjum enne tulumaksustamist	28 887	33 431	-54	-4	50	222	28 891	33 213
Tulumaksukulu	-3 275	-4 913	0	0	0	0	-3 275	-4 913
Perioodi kasum/kahjum	25 612	28 518	-54	-4	50	222	25 616	28 300

Juhatus kinnitus

Juhatus on koostanud ASi Tallinna Sadam tegevusaruande, tasustamisaruande ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande 31. detsembril 2021 lõppenud majandusaasta kohta.

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 5 kuni 73 esitatud kontserni tegevusaruanne ning emaettevõtte tasustamisaruanne annavad õige ja õiglase ülevaate kontserni äritegevusest, tulemustest ja aruandeperioodi jooksul toimunud olulistest sündmustest.

Juhatus kinnitab lehekülgedel 74 kuni 155 esitatud kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande õigsust ja täielikkust, sh:

1. konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti raamatupidamise seadusega ja rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega nagu need on vastu võetud Euroopa Liidus;
2. konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kajastab kontserni finantsseisundit, rahavoogusid ja majandustulemust õigesti ja õiglaselt;
3. kõik teadaolevad olulised asjaolud, mis on selgunud aruande kinnitamise kuupäevani (17.03.2022), on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes nõuetekohaselt arvesse võetud ja esitatud;
4. AS Tallinna Sadam ja tema tütarettevõtted on jätkuvalt tegutsevad ettevõtted.

17.03.2022

/Allkirjastatud digitaalselt/

VALDO KALM
Juhatusesimees

/Allkirjastatud digitaalselt/

ANDRUS AIT
Juhatuseliige

/Allkirjastatud digitaalselt/

MARGUS VIHMAN
Juhatuseliige

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

ASi Tallinna Sadam aktsionäridele

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta

Arvamus

Oleme auditeerinud ASi Tallinna Sadam ja selle tütarettevõtete (koos nimetatud *kontsern*) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2021, konsolideeritud kasumi- ja muu koondkasumi aruannet, konsolideeritud rahavoogude aruannet ja konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muud selgitavat informatsiooni.

Meie arvates kajastab eespool mainitud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt kontserni konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2021 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu Euroopa Liit on need vastu võtnud.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeaudiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“. Me oleme kontsernist sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (Eesti) (sh sõltumatuse standardid) ja oleme täitnud oma muud eetikaalaseid kohustused vastavalt nendele nõuetele. Me usume, et auditi töendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Peamised auditi asjaolud

Peamised auditi asjaolud on asjaolud, mis olid meie kutsealase otsustuse kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi seisukohast kõige märkimisväärsed. Neid asjaolusid käsitlesime konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditi kontekstis ja selle kohta arvamus kujundamisel ning me ei esita nende asjaolude kohta eraldi arvamust.

Materiaalse põhivara täpne kajastamine ning väärtus

Täiendav info konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades 2 „Arvestusmeetodid“, 5 „Olulised raamatupidamishinnangud ja otsused“ ja 10 „Materiaalne põhivara“.

Peamine auditi asjaolu

AS Tallinna Sadam omab Eesti suurimat kauba- ja reisisadamate kompleksi, reisiparvlaevu ning multifunktsionaalset jäämurdjat, millest tulenevalt moodustavad kontserni varadest seisuga 31. detsember 2021 peamise osa materiaalsed põhivarad, kokku jääkväärtuses 575,6 miljonit eurot.

Kontsern on avatud olulistele riskidele, mille realiseerumisel võib kontserni varade väärtus oluliselt

Kuidas seda asjaolu auditis käsitleti

Meie auditi protseduurid selles valdkonnas hõlmasid muuhulgas järgnevat:

- Hindasime, kas kontserni arvestuspõhimõtted materiaalse põhivara arvestuse osas on kooskõlas IFRS-iga.
- Võttes aluseks aasta jooksul materiaalsete põhivarade lisandumised, testisime valikuliselt materiaalse põhivara

Meie sõltumatu vandeaudiitori aruande käesolev versioon on PDF-versioon originaalst, mis koostati xhtml formaadis ja esitati Nasdaq Tallinnale koos konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande originaalversiooniga. Tehtud on kõik võimalik, et PDF-versioon oleks originaali täpne esitus, välja arvatud xbrl-sildid, kuid kõigis teabe, seisukohtade või arvamusete tõlgendamise küsimustes on meie aruande algversioon selle PDF-versiooni suhtes ülimaliselt.

<p>langeda. Vara väärtuse languse indikatsioonide tuvastamine ning vara väärtuse testi teostamine on keeruline hinnang, mis sisaldab endas olulisi eeldusi. Võttes arvesse kontserni materiaalse põhivara väärtuse suurust võivad vara väärtuse langusest tekkivad kahjumid olla finantsaruannetele olulise mõjuga.</p> <p>Ühtlasi tuginevad materiaalse põhivara objektide kasulikul eluead juhtkonna hinnangutel vara või vara oluliste komponentide majandustegevuses kasutamise perioodi kohta. Hinnangud põhinevad ajaloolisel kogemusel ning võtavad arvesse varade füüsilist seisundit.</p> <p>Materiaalse põhivara saldo suuruse, tehingute suure mahu ja juhtkonna hinnangutega kaasneva ebakindluse tõttu nõuab materiaalse põhivara auditeerimine märkimisväärse osa auditi ajast ja ressursidest.</p> <p>Loetletud asjaoludest tingituna määratlesime peamise auditi asjaoluna materiaalse põhivara täpse kajastamise ja väärtuse.</p>	<p>soetuste kajastamise korrektsust, viies lisandumised finantsseisundi aruandes kokku aluslepingute ja -arvetega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lõpetamata materiaalse põhivara puhul selgitasime, millal on nende planeeritav valmimis- ning kasutuselevõtmise aeg ning ega lõpetamata materiaalse põhivarana ei ole kajastatud juba kasutuses olevaid materiaalseid põhivarasid. • Kontrollisime kontserni soetatud materiaalse põhivara objektide õigeaegset amortiseerimise alustamist. • Analüüsisime, kas juhtkonna poolt määratud materiaalse põhivara objektide kasulikul eluead on kooskõlas kontserni ajaloolise kogemuse ja üldise praktikaga. • Selgitasime, kas materiaalse põhivara kajastamisel on erineva kasuliku elueaga põhivara osade arvele võtmisel rakendatud komponentarvestust. • Varade väärtuse vähenemise indikatsioonide selgitamiseks suhtlesime juhtkonnaga, et teha kindlaks, kas on tuvastatud varade kaetava väärtuse languse indikatsioone. Täiendavalt võrdlesime eelarveid tegelike finantstulemustega ja analüüsisime, kas on tegevusvaldkondi, kus kontserni kasumid on väiksemad kui eelarvestatud.
--	--

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet ja tasustamisaruannet, kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeaudiitori aruannet.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei esita selle kohta mitte mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga on meil kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seejuures, kas see lahkneb oluliselt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või teadmistest, mille auditi käigus omandasime, või kas see näib olevat muul viisil oluliselt väärkajastatud. Lisaks on meie kohustus avaldada, kas tegevusaruandes esitatud informatsioon on vastavuses kohalduvate seaduses sätestatud nõuetega. Vastavalt väärtpaberituru seaduse §-ile 135³ on meie kohustus kontrollida tasustamisaruande vastavust seadusega kehtestatud nõuetele.

Kui me teeme oma töö alusel järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, siis oleme kohustatud sellest asjaolust teavitama. Meil ei ole sellega seoses millestki teavitada ning avaldame, et tegevusaruandes esitatud informatsioon on olulises osas kooskõlas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega ning kohalduvate seaduses sätestatud nõuetega.

Meie hinnangul on tasustamisaruanne koostatud vastavalt väärtpaberituru seaduse §-ile 135³.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu Euroopa Liit on need vastu võtnud, ja sellise sisekontrolli eest, mida juhatus peab vajalikuks, et oleks võimalik koostada pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama, kas kontsern suudab oma tegevust jätkata, esitama infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta, kui see on asjakohane, ja kasutama arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb kontserni likvideerida või selle tegevuse lõpetada või

Meie sõltumatu vandeaudiitori aruande käesolev versioon on PDF-versioon originaalist, mis koostati xhtml formaadis ja esitati Nasdaq Tallinnale koos konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande originaalversiooniga. Tehtud on kõik võimalik, et PDF-versioon oleks originaali täpne esitus, välja arvatud xbrl-sildid, kuid kõigis teabe, seisukohtade või arvamuste tõlgendamise küsimustes on meie aruande algversioon selle PDF-versiooni suhtes ülimuslik.

kui tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad kontserni finantsaruandlusprotsessi järelevalve eest.

Vandeaudiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta ja anda välja vandeaudiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise esinemisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) teostatud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Rahvusvaheliste auditeerimise standardite (Eesti) kohase auditi käigus kasutame kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi vältel. Lisaks:

- teeme kindlaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid ja hindame neid, kavandame riskidele vastavad auditiprotseduurid ja teostame neid ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, informatsiooni tahtlikku esitamata jätmist või väärsitust või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi jaoks asjakohasest sisekontrollist, et kavandada antud tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust kontserni sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatus raamatupidamishinnangute ja nende kohta avalikustatud informatsiooni põhjendatust;
- teeme järelduse selle kohta, kas arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi kasutamine juhatus poolt on asjakohane ja kas hangitud auditi tõendusmaterjali põhjal esineb sündmustest või tingimustest tulenevat olulist ebakindlust, mis võib tekitada märkimisväärset kahtlust kontserni jätkuva tegutsemise suhtes. Kui järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, siis oleme kohustatud juhtima vandeaudiitori aruandes tähelepanu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud informatsioonile või kui avalikustatud informatsioon on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad kuni vandeaudiitori aruande kuupäevani hangitud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad põhjustada seda, et kontsern ei jätku oma tegevust;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab selle aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi õiglase viisi;
- hangime kontserni majandusüksuste või äritegevuse finantsinformatsiooni kohta piisavalt asjakohast tõendusmaterjali, et avaldada arvamust kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta. Vastutame kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja teostamise eest. Oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Vahetame informatsiooni nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, muuhulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute, kaasa arvatud auditi käigus tuvastatud märkimisväärsete sisekontrolli puuduste kohta.

Esitame neile, kelle ülesandeks on valitsemine, avalduse, milles kinnitame, et oleme järginud sõltumatust puudutavaid eetikanoodeid, ning edastame neile informatsiooni kõikide suhete ja muude asjaolude kohta, mille puhul võib põhjendatult arvata, et need kahjustavad meie sõltumatust ja, juhul kui see on asjakohane, informatsiooni vastavate kaitsemehhanismide kohta.

Neile, kelle ülesandeks on valitsemine, esitame asjaolude seast määratleme need, mis olid käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi seisukohast kõige märkimisväärsed ja on seega peamised auditi asjaolud. Kirjeldame neid asjaolusid vandeaudiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seaduse või regulatsiooni kohaselt on keelatud mõne asjaolu kohta informatsiooni avalikustada või kui me äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et mõne asjaolu kohta ei tohiks meie aruandes informatsiooni avaldada, sest võib põhjendatult eeldada, et avaldamise kahjulikud tagajärjed kaaluvad üles avalikes huvides avaldamisest tõusva kasu.

Meie sõltumatu vandeaudiitori aruande käesolev versioon on PDF-versioon originaalist, mis koostati xhtml formaadis ja esitati Nasdaq Tallinnale koos konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande originaalversiooniga. Tehtud on kõik võimalik, et PDF-versioon oleks originaali täpne esitus, välja arvatud xbrl-sildid, kuid kõigis teabe, seisukohtade või arvamuste tõlgendamise küsimustes on meie aruande algversioon selle PDF-versiooni suhtes ülimuslik.

Aruanne muude seadusest tulenevate ja regulatiivsete nõuete kohta

Vastavus Elektriturseaduse nõuetele

Kontsern on raamatupidamise aastaaruande lisas 31 kirjeldanud põhimõtteid ja esitanud andmeid, mille esitamist nõuab Eesti Elektriturseaduse § 17. Oleme seisukohal, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisas 31 esitatud andmed on koostatud olulises osas kooskõlas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisas 31 esitatud arvestuspõhimõtetega.

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande iXBRL-vormingus elektrooniliste märgendite vastavuse kohta Euroopa ühtse elektroonilise aruandevormingu regulatiivsete tehniliste standardite (ESEF RTS) nõuetele

Oleme teostanud põhjendatud kindlust andva töövõtu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande iXBRL-vormingus elektrooniliste märgendite osas, mis sisalduvad ASI Tallinna Sadam koostatud digitaalsetes andmefailides nimega 25490093MDYISEP1Y539-2021-12-31-et.zip.

Juhatuse kohustused seoses digitaalsete andmefailide koostamisega vastavalt ESEF RTS-i nõuetele

Juhatus vastutab digitaalsete andmefailide koostamise eest vastavalt ESEF RTS-i nõuetele. See vastutus hõlmab:

- asjakohaste iXBRL-märgendite valimist ja rakendamist, kasutades vajadusel otsustust;
- digitaalse teabe ja inimloetavas vormingus esitatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande vastavuse tagamist;
- ESEF RTS-i kohaldamisega seotud sisekontrollide kavandamist, rakendamist ja alalhoidmist.

Vandeaudiitori kohustus

Meie kohustuseks on avaldada kogutud tõendusmaterjali põhjal arvamust selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande elektrooniline märgistamine vastab olulises osas ESEF-i regulatiivsetele tehnilistele standarditele (ESEF RTS).

Me rakendame rahvusvahelist kvaliteedikontrolli standardit (Eesti) 1 (täiendatud) ja sellest tulenevalt on kehtestanud mitmekülgse kvaliteedikontrollisüsteemi, mis sisaldab dokumenteeritud poliitikaid ja protseduure vastavuse osas eetikanõuetele, kutsestandarditele ning rakendatavatest seadustest ja regulatsioonidest tulenevatele nõuetele.

Me oleme AS-st Tallinna Sadam sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (Eesti) (sh sõltumatuse standardid) ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nendele nõuetele.

Viisime läbi põhjendatud kindlust andva töövõtu vastavalt rahvusvahelisele kindlustandvate teenuste standardile (Eesti) 3000 (muudetud) „Kindlustandvad teenused, mis on muud kui möödunud perioodide finantsinformatsiooni auditid või ülevaatused“ (ISAE (EE) 3000 (muudetud)).

Standardi ISAE (EE) 3000 (muudetud) kohane põhjendatud kindlust andev töövõtt hõlmab protseduuride läbiviimist, et koguda tõendusmaterjali vastavuse kohta ESEF RTS-iga. Protseduuride olemuse, ajastuse ja ulatuse valik sõltub vandeaudiitori otsustest, sealhulgas hinnangust ESEF RTS-i nõuetest pettuse või vea tõttu olulise kõrvalekaldumise riski kohta. Põhjendatud kindlust andev töövõtt sisaldab:

- arusaamise omandamist märgistamisest ja ESEF RTS-ist, sealhulgas töövõtuga hõlmatud märgistamisprotsessi suhtes rakendatud sisekontrollidest;
- märgistatud andmete võrdlemist auditeeritud konsolideeritud raamatupidamise aruandega seisuga 31. detsember 2021;
- konsolideeritud raamatupidamise aruande märgistamise täielikkuse hindamist;
- aruandva üksuse poolt ESEF-i põhitaksonoomiast valitud iXBRL-elementide ja sobiva põhitaksonoomia elemendi puudumisel laiendtaksonoomia elemendi loomise asjakohasuse hindamist;
- aruandva üksuse poolt kasutatud laiendtaksonoomia elementide kinnistamist põhitaksonoomia elementide külge.

Usume, et meie hangitud tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane, et olla aluseks meie arvamusel.

Meie arvates on ASI Tallinna Sadam 31. detsembril 2021 lõppenud majandusaasta aastaaruandes sisalduv konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne andmekogumis nimega 25490093MDYISEP1Y539-2021-12-31-et.zip. märgistatud kooskõlas ESEF-i regulatiivsete tehniliste standarditega (ESEF RTS).

Meie sõltumatu vandeaudiitori aruande käesolev versioon on PDF-versioon originaalist, mis koostati xhtml formaadis ja esitati Nasdaq Tallinnale koos konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande originaalversiooniga. Tehtud on kõik võimalik, et PDF-versioon oleks originaali täpne esitus, välja arvatud xbrl-sildid, kuid kõigis teabe, seisukohtade või arvamuste tõlgendamise küsimustes on meie aruande algversioon selle PDF-versiooni suhtes ülimuslik.

Muud audiitori aruande nõuded tulenevalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusest (EL) nr 537/2014

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, määrasid meid esmakordselt 25. aprillil 2018 auditeerima ASI Tallinna Sadam seisuga 31. detsember 2018 kuni 31. detsember 2022 lõppevate majandusaastate konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandeid. Audiitorteenust oleme osutanud katkematult neli aastat ja see hõlmab perioode, mis lõppesid 31. detsember 2018 kuni 31. detsember 2021.

Me kinnitame, et:

- meie auditiarvamus on kooskõlas kontserni auditikomiteele esitatud täiendava aruandega;
- me ei ole osutanud kontsernile keelatud auditiväliseid teenuseid, millele on viidatud määruse (EL) nr 537/2014 artikli 5 lõikes 1. Me olime auditi tegemisel auditeeritavast üksusest sõltumatud.

Tallinn, 17. märts 2022

/digitaalselt allkirjastatud/

Indrek Alliksaar
Vandeaudiitori number 446

/digitaalselt allkirjastatud/

Mari-Leen Sandre
Vandeaudiitori number 701

KPMG Baltics OÜ
Audiitorettevõtja tegevusluba nr 17

KPMG Baltics OÜ

Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Tel +372 626 8700
www.kpmg.ee

Meie sõltumatu vandeaudiitori aruande käesolev versioon on PDF-versioon originaalist, mis koostati xhtml formaadis ja esitati Nasdaq Tallinnale koos konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande originaalversiooniga. Tehtud on kõik võimalik, et PDF-versioon oleks originaali täpne esitus, välja arvatud xbrl-sildid, kuid kõigis teabe, seisukohtade või arvamuste tõlgendamise küsimustes on meie aruande algversioon selle PDF-versiooni suhtes ülimuslik.

Nõukogu kinnitus

ASi Tallinna Sadam nõukogu kiitis heaks ASi Tallinna Sadam konsolideeritud majandusaasta aruande 31.12.2021 lõppenud majandusaasta kohta, mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest ning millele on lisatud sõltumatu vandeaudiitori aruanne.

28.03.2022

/Allkirjastatud digitaalselt/

AARE TARK

/Allkirjastatud digitaalselt/

AHTI KUNINGAS

/Allkirjastatud digitaalselt/

MAARIKA HONKONEN

/Allkirjastatud digitaalselt/

URMAS KAARLEP

/Allkirjastatud digitaalselt/

ÜLLAR JAAKSOO

/Allkirjastatud digitaalselt/

RAIGO UUKKIVI

/Allkirjastatud digitaalselt/

RIHO UNT

/Allkirjastatud digitaalselt/

VEIKO SEPP

Kasumi jaotamise ettepanek

Kontserni jaotamata kasum seisuga 31.12.2021 oli 52 146 094 eurot, sh lõppenud majandusaasta kasum 25 611 671 eurot. Lähtudes eelnevast ja üldkoosoleku poolt kinnitatud dividendipoliitikast maksta alates aastast 2021 vähemalt 70% kasumist, teeb juhatus ettepaneku maksta dividendi 0,097 eurot aktsia kohta, kokku summas 25 511 000 eurot.

Äriseadustiku §332 alusel teeb juhatus ettepaneku jaotada kontserni 31.12.2021 jaotamata kasum seisuga 31.12.2021 järgnevalt:

dividendideks	25 511 000 eurot
kohustuslikku reservkapitali	843 875 eurot

/Allkirjastatud digitaalselt/

VALDO KALM
Juhatuse esimees

/Allkirjastatud digitaalselt/

ANDRUS AIT
Juhatuse liige

/Allkirjastatud digitaalselt/

MARGUS VIHMAN
Juhatuse liige